

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

Η ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ & Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ Δ.
ΜΥΡΙΝΑΣ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ.

ΦΟΙΤΗΤΗΣ: ΧΑΡΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΛΑΛΕΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΒΟΛΟΣ, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2006

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ & ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 5024/1
Ημερ. Εισ.: 16-10-2006
Δωρεά: Συγγραφέα
Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ – ΜΧΠΠΑ
2006
ΧΑΡ

Αντί προλόγου

Για την πραγματοποίηση της παρούσας εργασίας υπήρξε σημαντική η συμβολή ορισμένων ανθρώπων, τους οποίους θα ήθελα να ευχαριστήσω.

Αρχικά ευχαριστώ θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μου στο Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, κ. Λαλένη Κωνσταντίνο, Λέκτορα Πολεοδομικού Σχεδιασμού, για την καθοδήγησή και τις χρήσιμες παρατηρήσεις του κατά την διάρκεια εκπόνησης.

Παράλληλα, για την ορθή ολοκλήρωση της εργασίας καθοριστική στάθηκε η συμμετοχή του τοπικού πληθυσμού του Δήμου Μύρινας της Επαρχίας Λήμνου με την διεξαγωγή ημικατευθυνόμενων συνεντεύξεων με χρήση ερωτηματολογίου σε πρώτη φάση και την ανταλλαγή απόψεων και ιδεών στα επόμενα βήματα, καθώς στόχος είναι η αύξηση της συμμετοχής των πολιτών στον σχεδιασμό. Θα ήθελα λοιπόν να ευχαριστήσω όλους τους κατοίκους της περιοχής μελέτης που συμμετείχαν.

Οφείλω επίσης να ευχαριστήσω τον κ. Παπαλιά, προϊστάμενο του Τμήματος Πολεοδομίας του Επαρχείου Λήμνου, τον κ. Ιωάννη Σιάχο, πρόεδρο των ξενοδόχων ν. Λήμνου και του παραρτήματος του ΤΕΕ Ν. Λέσβου στην Λήμνο, τον κ. Κωνσταντίνο Πινάκο, μηχανικό Τ.Ε. την Βρακατσέλη Σοφία, υπάλληλο της Αναπτυξιακής Εταιρίας Λήμνου, καθώς μέσα από τις προσωπικές συνεντεύξεις βοηθήθηκα στην καλύτερη γνώση της περιοχής μελέτης και στην εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων.

Τέλος για την πολύ σημαντική ηθική κυρίως υποστήριξη, ευχαριστώ την οικογένειά μου, καθώς επίσης και την φίλη Γεωργαντά Χαρίκλεια.

Χάρος Ιωάννης

Βόλος, Οκτώβριος 2006

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
2.	ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΥΠΟΛΟΓΙΕΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ:.....	5
	2.1. ΤΕΧΝΙΚΟΣ (ΦΥΣΙΚΟΣ) ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ.....	5
	2.2. ΚΑΘΟΛΙΚΟΣ ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ.....	7
	2.3. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ.....	8
	2.4. ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ.....	10
3.	ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΕΝΟΣ ΕΝΙΑΙΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ.....	12
	3.1. ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ-ΣΤΟΧΟΙ.....	12
	3.2. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ COSGOR.....	13
4.	ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΜΟΝΤΕΛΩΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	17
	4.1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ.....	17
	4.2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ (EXM).....	23
5.	ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΝΟΣ ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΜΥΡΙΝΑΣ.....	26
	5.1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ (STAKEHOLDER ANALYSIS) ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΜΥΡΙΝΑΣ.....	26
	5.1.1 Κατηγοριοποίηση των Συμμετεχόντων.....	27
	5.1.2. Ομάδες συμμετεχόντων στον Δ. Μύρινας.....	29
	5.2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ (PROBLEMS / POTENTIALS).....	31
	5.2.1. Παρουσίαση της περιοχής μελέτης.....	31
	5.2.2. Swot Ανάλυση.....	60
	5.2.3. Η γνώμη των συμμετεχόντων μέσω ημικατευθυνόμενων συνεντεύξεων (ερωτηματολόγια).....	69
	5.3. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ, ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΛΥΣΕΩΝ [(GOALS / ALTERNATIVES) (TO ORAMA)].....	78
	5.4. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΝΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ (IMPROVEMENT PROGRAMME).....	82
	5.5. ΛΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΠΙΘΑΝΩΝ ΕΠΙΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ (IMPACT ASSESSMENT).....	90
	5.6. ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥΣ [(PROJECTS / IMPLEMENTATION)].....	94

5.6.1. Υποδομές και δραστηριότητες που αφορούν την περιοχή του λιμανιού.....	94
5.6.2. Λοιπές Τεχνικές υποδομές.....	96
5.6.3. Πολεοδομικές παρεμβάσεις.....	99
5.6.4. Τουρισμός.....	103
5.6.5. Μέτρα υπέρ της πληθυσμιακής συγκράτησης.....	105
5.7. ΣΥΝΕΧΗΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ, ΤΗΣ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ (MONITORING / ADJUSTMENT).....	106
6. ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ.....	110
6.1. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΟΝΤΕΛΟΥ COSGOR ΜΕ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ.....	110
6.2. ΕΠΙΛΟΓΗ ΙΔΑΝΙΚΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ.....	116
7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	120
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΙΣΤΟΧΩΡΟΣ.....	125
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	133

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Συλλογικοί Φορείς Εργοδοτών- Εργαζομένων – Επαγγελματικές Οργανώσεις.
Σελ.:30

Πίνακας 2: Πληθυσμιακή εξέλιξη ανά Δημ. Διαμέρισμα στη Ν. Λήμνο κατά τις δεκαετίες 1951, 1961,1971, 1981, 1991 και 2001.
Σελ.:38

Πίνακας 3: Μόνιμος και Πραγματικός Πληθυσμός ανά Δημ. Διαμέρισμα στη Ν. Λήμνο 2001 και 1991.
Σελ.:39

Πίνακας 4: Πληθυσμός κατά φύλο και οικογενειακή κατάσταση στην Επαρχία Λήμνου.
Σελ.:42

Πίνακας 5: Φυσική Κίνηση Πληθυσμού και Μετανάστευση Μεταξύ 1981 και 1991.
Σελ.:42

Πίνακας 6: Απασχόληση στη Λήμνο κατά Τομέα (Στοιχεία ΕΣΥΕ, 1981 και 1991).
Σελ.:43

Πίνακας 7: Εξέλιξη Των Ποσοστών Ανεργίας Στην Επαρχία Λήμνου Σε Σύγκριση Με Το Νομό Και Τη Χώρα (Στοιχεία ΕΣΥΕ, 1981 και 1991).
Σελ.:43

Πίνακας 8: Κατανομή στρεμμάτων στο δήμο Μύρινας.
Σελ.:45

Πίνακας 9: Μορφολογία εδάφους του δήμου Μύρινας.
Σελ.:45

Πίνακας 10: Πληθυσμός του δήμου Μύρινας κατά δημοτικό διαμέρισμα.
Σελ.:46

Πίνακας 11: Ποσοστά μεταβολής του πληθυσμού.
Σελ.:46

Πίνακας 12: Μόνιμος πληθυσμός κατά φύλο και ηλικία Δήμοι/κοινότητες και δημοτικά / κοινοτικά διαμερίσματα. Απογραφή πληθυσμού το έτος 1991.
Σελ.:47

Πίνακας 13: Μόνιμος πληθυσμός κατά φύλο και ηλικία. Δήμοι/κοινότητες και δημοτικά / κοινοτικά διαμερίσματα. Απογραφή πληθυσμού το έτος 1991.
Σελ.:48

Πίνακας 14: Μόνιμος πληθυσμός κατά φύλο και ηλικία. Σύνολο χώρας, Γεωγραφικές ζώνες, περιφέρειες, νομοί, δήμοι/κοινότητες και δημοτικά / κοινοτικά διαμερίσματα.
Σελ.:48

Πίνακας 15: Μόνιμος πληθυσμός κατά φύλο και ηλικία. Σύνολο χώρας, Γεωγραφικές ζώνες, περιφέρειες, νομοί, δήμοι/κοινότητες και δημοτικά / κοινοτικά διαμερίσματα. Απογραφή πληθυσμού της 18ς Μαρτίου 2001.
Σελ.:48

Πίνακας 16: Μόνιμος πληθυσμός κατά φύλο και ηλικία. Σύνολο χώρας, Γεωγραφικές ζώνες, περιφέρειες, νομοί, δήμοι/κοινότητες και δημοτικά / κοινοτικά διαμερίσματα. Απογραφή πληθυσμού της 18ς Μαρτίου 2001.
Σελ.:49

Πίνακας 17: Εποχιακός πληθυσμός του δήμου Μύρινας για το 1991.
Σελ.:49

Πίνακας 18: Οικονομικώς ενεργός, μη ενεργός πληθυσμός και απασχολούμενοι. Δήμος και Δ. Διαμέρισμα. Απογραφή πληθυσμού του έτους 1991.
Σελ.:50

Πίνακας 19: Οικονομικώς ενεργός, μη ενεργός πληθυσμός και απασχολούμενοι. Δήμος και Δ. Διαμέρισμα. Απογραφή πληθυσμού της 18ης Μαρτίου 2001 σελ50
Σελ.:50

Πίνακας 20: Οικονομικώς ενεργός πληθυσμός του Δήμου Μύρινας κατά τις δεκαετίες 1991 και 2001.
Σελ.:53

Πίνακας 21: Μεταβολές % 1991 - 2001 Πραγματικός πληθυσμός.
Σελ.:53

Πίνακας 22: Υποδομές εκπαίδευσης ανά Δ.Δ. του Δήμου Μύρινας για το σχολικό έτος '97-'98.
Σελ.:57

Πίνακας 23: SWOT ANALYSIS (Πλεονεκτήματα\Μειονεκτήματα).
Σελ.:62

Πίνακας 24: SWOT ANALYSIS (Ευκαιρίες\Απειλές).
Σελ.:63

Πίνακας 25: Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο Δ. Μύρινας.
Σελ.:71

Πίνακας 26: Σχέση εμπόρων- πολιτών.
Σελ.:72

Πίνακας 27: Περιοχές σύγκρουσης χρήσεων/ δραστηριοτήτων.
Σελ.:73

Πίνακας 28: Περιοχές που χρίζουν προστασίας, ανάδειξης, αξιοποίησης.
Σελ.:74

Πίνακας 29: Ερωτήσεις για την τουριστική ανάπτυξη.
Σελ.:75

Πίνακας 30: Ερωτήσεις πολεοδομικού περιεχομένου.
Σελ.:76

Πίνακας 31: Ερωτήσεις κοινωνικοοικονομικού περιεχομένου.
Σελ.:77

Πίνακας 32: Άξονες Προτεραιοτήτων.
Σελ.:86

Πίνακας 33: Περιγραφή εναλλακτικών μορφών συμμετοχής.
Σελ.:111

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

Σχήμα 1: Στοιχεία του συνεργάσιμου στρατηγικού στόχου προσανατολισμένου στον προγραμματισμό.
Σελ.:16

Σχήμα 2: Τυπολογία κατηγοριών του Κοινού που συμμετέχει σε διαδικασίες πολεοδομικού σχεδιασμού (Lalenis 1993:140).
Σελ.:28

Σχήμα 3: Μορφωτικό Επίπεδο Του Πληθυσμού Άνω Των 10 Ετών Στην Επαρχία Λήμνου (Στοιχεία ΕΣΥΕ, 1991 και 1981).
Σελ.:41

Σχήμα 4: Μορφωτικό Επίπεδο Του Πληθυσμού Της Επαρχίας Λήμνου Άνω Των 10 Ετών Ανά (Νέο) Δήμο Ή Κοινότητα (Στοιχεία ΕΣΥΕ, 1991).
Σελ.:42

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1: Ποσοστά ενεργού και μη ενεργού πληθυσμού.
Σελ.:52

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΑΡΤΩΝ

Χάρτης 1: Η θέση της περιοχής μελέτης στον ευρύτερο Ελλαδικό χώρο.

Σελ.:136

Χάρτης 2: Η θέση της περιοχής μελέτης στη νήσο Λήμνο.

Σελ.:137

Χάρτης 3: Χάρτης πρότασης- Πολεοδομικό σχέδιο τμήματος του Δήμου Μύρινας

Σελ.:138

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ

ΒΙ.ΠΕ	Βιομηχανική Περιοχή
ΒΙΟΠΙΑ	Βιομηχανικό Πάρκο
ΓΠΣ	Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο
Δ.Δ	Δημοτικό Διαμέρισμα
Δ.Ο.Υ	Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία
ΔΕΗ	Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού
ΕΣΥΕ	Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος
ΕΤΒΑ	Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης
ΖΟΕ	Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου
κ.α	και άλλα
Κ.Κ	Κατά Κεφαλήν
κλπ	και τα λοιπά
ΚΠΣ	Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης
ΟΤΑ	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΟΤΕ	Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος
ΠΕΡΙΠΟ,	Περιοχές Ειδικά Ρυθμιζόμενης Πολεοδόμησης
ΠΣΒ	Πολεοδομικό Συγκρότημα Βόλου
π.χ	παραδείγματος χάριν
ΣΔ	Συντελεστής Δόμησης
ΣΧΟΟΑΠ	Σχέδιο Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοιχτής Πόλης
τ.μ	τετραγωνικά μέτρα
ΤΕΕ	Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος
ΥΠΕΧΩΔΕ	Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως
ΧΥΤΑ	Χώρος Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Η παρούσα μελέτη πραγματοποιείται τον 'ολοκληρωμένο σχεδιασμό' και τις επιπτώσεις που θα έχει η εφαρμογή του στην ανάπτυξη ενός νέου Καποδιστριακού Δήμου της χώρας και τόπο καταγωγής μου, τον Δήμο Μύρινας. Γενικότερα οι κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις που σημειώνονται σήμερα στις χώρες μιας διευρυμένης Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και αυτές σε παγκόσμιο επίπεδο, καθιστούν τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό πολύτιμο εργαλείο στην διαμόρφωση του πολιτιστικού ή ανθρωπογενούς περιβάλλοντος. Η πόλη ήταν και έως ένα βαθμό εξακολουθεί να είναι ο ολοκληρωμένος (φυσικός, κοινωνικός, οικονομικός και πολιτικός) χώρος πραγματοποίησης της άμεσης δημοκρατίας. Από το μεσαίωνα μέχρι τη σύγχρονη εποχή η οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη των χωρών της δύσης βασίζεται στην πόλη.

Εντούτοις πολλά είναι τα προβλήματα και οι πιέσεις που δέχονται οι πόλεις όλου του κόσμου (ιδίως οι μεγαλουπόλεις). Γι' αυτόν τον λόγο κρίνεται απαραίτητο να επανεξεταστεί η σημασία, η αξία και ο ρόλος που διαδραματίζει ο ορθός σχεδιασμός μιας πόλης και της ευρύτερης περιοχής επιρροής της στον ανθρώπινο τρόπο ζωής, αλλά και να δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στην συμμετοχή των πολιτών της περιοχής αυτής στον σχεδιασμό. Η έλλειψη της συμμετοχής των πολιτών κατά την διάρκεια των προηγούμενων δεκαετιών είχε δυστυχώς αρνητικά αποτελέσματα τόσο από περιβαλλοντικής όσο και από ανθρωπιστικής ή κοινωνικής πλευράς.

Τα τελευταία χρόνια γίνεται λοιπόν αντιληπτή η προσπάθεια αντιστροφής της μέχρι τώρα ισχύουσας κατάστασης. Γίνεται λόγος για την δημιουργία ενός μοντέλου σχεδιασμού που θα περιέχει όλα εκείνα τα στάδια, τα οποία θα εξασφαλίζουν τα καλύτερα αποτελέσματα και θα οδηγούν στα επιθυμητά συμπεράσματα. Όλα όσα έχουν προαναφερθεί καθώς επίσης και η ανατροφοδότηση πληροφοριών αποτελούν αυτοσκοπό. Σε ένα τέτοιο μοντέλο η συμμετοχή των πολιτών κρίνεται αναγκαία και έχει βαρύνουσα σημασία.

Η ανάλυση των παραπάνω στοιχείων ανάγει τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό στο κύριο αντικείμενο μελέτης, ενώ γίνεται προσπάθεια να καθοριστεί ο εξέχοντας ρόλος του στην

βελτίωση και την ανάπτυξη της περιοχής μελέτης. Γι' αυτόν τον λόγο λαμβάνεται υπόψη ένα σχετικά νέο ευρωπαϊκό μοντέλο, το CoSGOP, με τις ιδέες και τις καινοτομίες που αυτό περιλαμβάνει. Βάση του μοντέλου CoSGOP δημιουργείτε ένα πρόγραμμα βελτίωσης και ανάπτυξης του Δ. Μύρινας, προάγοντας το ιδανικό σενάριο. Αναλύοντας βήμα προς βήμα την παραπάνω διαδικασία, πραγματοποιείται κριτική στον μέχρι τώρα σχεδιασμό και στις δράσεις που θα έπρεπε να πραγματοποιηθούν τα προηγούμενα χρόνια καθώς και όσα δεν προέβλεπαν οι μέχρι τώρα ισχύουσες πολεοδομικές και χωροταξικές νομοθεσίες.

2. ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΥΠΟΛΟΓΙΕΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ:

Το μοντέλο του σχεδιασμού που παρουσιάζεται στην εργασία δεν είναι η πρώτη μορφή σχεδιασμού που εφαρμόστηκε για την καλύτερη οργάνωση μιας περιοχής ή ενός οικισμού αλλά ούτε και η μοναδική σύγχρονη προσέγγιση. Ο ελληνικός όρος «σχεδιασμός» που αποτελεί το αντικείμενο αναφοράς, στην αγγλική ορολογία αναφέρεται ως “planning”. Γίνεται δηλαδή διάκριση ανάμεσα στο “design” από το “planning”, το πρώτο αναφέρεται στον «εικαστικό σχεδιασμό» κάποιας λειτουργικής μορφής ενώ το δεύτερο αποδίδεται καλύτερα με τον όρο «προγραμματισμός». Συνεπώς, ο ορισμός που, στην γενικότητά του μπορεί να καλύψει τον όρο, είναι: «ο σχεδιασμός είναι μια ιδιαίτερα λογική διαδικασία προς την επίτευξη μιας κατάστασης που παρουσιάζει ορισμένα επιθυμητά χαρακτηριστικά» (Αραβαντινός, 1999:53).

Οι τυπολογίες σχεδιασμού που έχουν αναπτυχθεί στο πέρασμα των χρόνων, παρουσιάζουν σημαντική ποικιλία. Αν, ωστόσο, επιχειρηθεί μια συστηματική κατηγοριοποίησή τους, μπορούν να προκύψουν δύο διακριτές ομάδες: α. η ομάδα στην οποία τα χαρακτηριστικά των διαφόρων ειδών σχεδιασμού καθορίζονται από μια αντίστοιχη πολιτική θεωρία ή την κυρίαρχη πολιτική άποψη αυτών που συμμετέχουν και β. η ομάδα που τονίζει τα χαρακτηριστικά δομής και διαδικασιών των διαφόρων ειδών σχεδιασμού και την διαχρονική τους εξέλιξη, ακολουθώντας μια πιο «τεχνική» προσέγγιση. Μεταξύ των ομάδων αυτών υπάρχει πάντως κοινός τόπος, εφόσον πολύ συχνά τα δομικά χαρακτηριστικά και οι διαδικασίες των ειδών σχεδιασμού παραπέμπουν σε πολιτικούς προσανατολισμούς και ταυτότητες. (Θ. Μεταξάς και Κ. Λαλένης)

2.1. ΤΕΧΝΙΚΟΣ (ΦΥΣΙΚΟΣ) ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ.

Αρχικά ο σχεδιασμός έγινε αντιληπτός ως τεχνικοδιοικητική διαδικασία βελτίωσης του φυσικού χώρου (κτίρια, δρόμοι κλπ.) με την ελπίδα της ενδυνάμωσης και του ελέγχου, μέσω της φυσικής, της κοινωνικής δομής των πόλεων. Το κράτος προσπαθούσε μέσω της ρύθμισης του φυσικού χώρου, να ελέγξει και να επιλύσει τα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα των πόλεων.

Η μεθοδολογία, δηλαδή η διαδικασία του σχεδιασμού, περιλαμβάνει τρεις φάσεις, ήτοι α) τη διερεύνηση, κατά την οποία παρουσιάζεται η υπάρχουσα κατάσταση και συλλέγεται η σχετική πληροφόρηση για την (φυσική) ανάπτυξη της συγκεκριμένης πόλης, αλλά, σε πολλές χώρες και της ευρύτερης περιοχής της, β) την ανάλυση με την επεξεργασία των στοιχείων της περιοχής μελέτης της πρώτης φάσης και την αναζήτηση της κατεύθυνσης τους στο μέλλον και γ) το σχέδιο με την εκπόνησή του (σχεδιάγραμμα), που λαμβάνει υπόψη του τα γεγονότα, τις αναλύσεις, και την πληροφόρηση καθώς και τις εξελίξεις που διαπιστώθηκαν στις δύο προηγούμενες φάσεις.

Πρόκειται για μια απλοϊκή, εμπειρική διαδικασία, η οποία έχει διαμορφωθεί έτσι ώστε να γίνεται αντικείμενο διαχείρισης από τεχνικούς (αρχιτέκτονες μηχανικούς, πολιτικούς μηχανικούς και τοπογράφους μηχανικούς), καθόσον αυτοί γνωρίζουν την τεχνική της χάραξης στο σχέδιο (σχεδιάγραμμα, χάρτη) γραμμών που απεικονίζουν στοιχεία του φυσικού χώρου. Τα κυριότερα χαρακτηριστικά του σχεδιασμού ως τεχνικοδιοικητικής διαδικασίας παραγωγής σχεδιαγραμμάτων, είναι τα ακόλουθα:

- Κυριαρχεί ο φυσικός-τεχνικός χαρακτήρας του και αγνοείται η κοινωνικοοικονομική πλευρά του.
- Οι στόχοι και οι αντικειμενικοί σκοποί δεν αποτελούν μέρος της διαδικασίας σχεδιασμού.
- Είναι καθαρά τεχνική διαδικασία παραγωγής πολεοδομικών σχεδίων, ουδέτερη και αντικειμενική, χωρίς δηλαδή να επηρεάζεται από εξωτερικούς παράγοντες (κυρίως κοινωνικοπολιτικούς).
- Είναι μια εμπειρική, «γραμμική» διαδικασία με αρχή και τέλος.
- Δεν υπάρχει πολλές φορές λογική σύνδεση των πιο πάνω τριών φάσεων.
- Η πρώτη και η δεύτερη φάση σχεδιασμού (διερεύνηση-ανάλυση) μειονεκτούν λόγω της έλλειψης κάποιας συστηματικής έρευνας.
- Η διαδικασία σχεδιασμού εμφανίζεται ως ένα συγκεντρωτικό θέμα, μέσω του οποίου διαμορφώνεται συγκεκριμένη πολιτική για τους ανθρώπους μιας κοινότητας (περιοχής) από μια κρατική και τεχνική ιεραρχία.

2.2. ΚΑΘΟΛΙΚΟΣ ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ.

Η δεκαετία του 1960 αποτελεί μια περίοδο αποφασιστικής σημασίας για το σχεδιασμό του χώρου (χωροταξικό και πολεοδομικό). Οι μεγάλες κοινωνικές αλλαγές της περιόδου αυτής συνεπάγονταν και την αλλαγή της πορείας και του χαρακτήρα του σχεδιασμού. Ο σχεδιασμός, για να ανταποκριθεί στις τότε απαιτήσεις χρειαζόταν νέες ικανότητες, κατευθύνσεις και ρυθμίσεις, αλλαγή της μεθοδολογίας και του περιεχομένου του.

Αποτέλεσμα ήταν η υιοθέτηση ιδεών που είχαν διατυπωθεί από τον Auguste Comte (1798-1857) και η δημιουργία ενός νέου όρου, του ορθολογικού καθολικού σχεδιασμού (rational comprehensive planning), στα τέλη της δεκαετίας του '60 (McLoughlin 1969, Chadwick 1971, Lee 1973 κ.α.). Η ένωση των μεθόδων κλασσικής επιστήμης με τη μελέτη των κοινωνιών και των κοινωνικών φαινομένων είναι κεντρική στη θεωρία του καθολικού ορθολογικού σχεδιασμού. Τόνιζε την σημαντικότητα της διαδικασίας –σε αντίθεση με την εμμονή σε ένα προαποφασισμένο τελικό προϊόν- και παρείχε δυνατότητα ανάδρασης ανάμεσα στις διάφορες φάσεις. Η διαδικασία που πρότεινε, στην κλασσική της μορφή ήταν: «περιγραφή του συστήματος και διατύπωση του προβλήματος – διαμόρφωση και ανάλυση εναλλακτικών λύσεων – αξιολόγηση και επιλογή – εφαρμογή και παρακολούθηση – επανατροφοδότηση των προηγούμενων σταδίων – επιστροφή στην διαδικασία και αναθεώρηση» (Αραβαντινός, 1997:56, Βασενχόβεν, 2002:34). Ο ορθολογικός σχεδιασμός θεωρείται περισσότερο σαν εξέλιξη του παραδοσιακού σχεδιασμού παρά σαν τελείως διαφορετικό είδος. Είχε –και έχει- ευρύτατες εφαρμογές και στα πλαίσιά του αναπτύχθηκαν και άλλοι τύποι σχεδιασμού που εντάσσονται στο ορθολογικό μοντέλο, όπως ο τομεακός (sectoral), ο παράλληλος (parallel) (Αραβαντινός, 1997:56).

Τα πιο σημαντικά στάδια της νέας αυτής διαδικασίας του σχεδιασμού είναι τα ακόλουθα:

- Προσδιορισμός του προβλήματος.
- Διατύπωση στόχων (goals) και καθορισμός αντικειμενικών σκοπών.
- Δημιουργία εναλλακτικών προτάσεων.
- Αξιολόγηση των εναλλακτικών προτάσεων.
- Επιλογή προτιμώμενης εναλλακτικής.

- Εφαρμογή της εναλλακτικής πρότασης που επιλέχθηκε.
- Παρακολούθηση (monitoring) της πορείας του σχεδιασμού - Αναθεώρηση της πολιτικής.

Ο ορθολογικός σχεδιασμός άρχισε να δέχεται κριτική από τα τέλη της δεκαετίας του '70. Αυτό οφείλεται ιδιαίτερα στο ότι:

α) Οι πόλεις είναι αρκετά πολύπλοκες και δημιουργούν πρόβλημα καθορισμού των συνόρων τους, με συνέπεια τη δυσκολία μελέτης τους ως αστικών συστημάτων. Τα διοικητικά σύνορα εδώ δεν βοηθούν λόγω της καθημερινής μετακίνησης ανθρώπων, που ζουν έξω από τις πόλεις αλλά όμως εργάζονται μέσα σ' αυτές. Οι άνθρωποι αυτοί αποτελούν μέρος της πόλης, που λαμβάνεται ως οικονομική ενότητα. Επίσης θέματα φαινομενικά «τοπικά» αφορούν τις εθνικές πολιτικές επενδύσεις.

β) Η συστηματική θεωρία προϋποθέτει έναν υψηλό βαθμό ομοφωνίας σε αξίες και επιδιώξεις. Έτσι, αυτή δεν μπορεί να εξηγήσει το γεγονός ότι η κοινωνική αλληλεπίδραση ίσως χαρακτηρίζεται από σύγκρουση, μάλλον, πάρα από συνεργασία. Στις σύγχρονες καπιταλιστικές κοινωνίες υπάρχει μια έλλειψη συναίνεσης αξιών και έμφυτη σύγκρουση στους πόρους που σπανίζουν (π. χ. γη) και

γ) Ο καθολικός σχεδιασμός και η συστηματική προσέγγιση παρουσιάζονται ως ένα τεχνοκρατικό εργαλείο, που οδηγεί στον ιδανικό σχεδιασμό, όπου μπορεί κάποιος να κατανοήσει πλήρως τον κόσμο και να προβλέψει τις μελλοντικές καταστάσεις του. Ο τεχνοκράτης πολυεπόμοζ, ως απολιτικό πρόσωπο, μπορεί αντικειμενικά να καθορίσει αυτό που είναι καλλίτερο για την κοινωνία. Μια κοινωνία που είναι ομοιογενής στο σύνολο της, χωρίς συγκρούσεις και αντιθέσεις. Η πραγματικότητα όμως είναι διαφορετική. Η γνώση για το εξωτερικό περιβάλλον της απόφασης σχεδιασμού αυξάνεται με γοργό ρυθμό και με μη προβλέψιμα αποτελέσματα. Με το πέρασμα του χρόνου οι ανθρώπινες αξίες τείνουν προς αλλαγή, πράγμα που έχει ως συνέπεια την αλλαγή του τρόπου και της μορφής σχεδιασμού.

2.3. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ.

Σαν εναλλακτική πρόταση στον ορθολογικό σχεδιασμό προέκυψαν: Α) το μοντέλο του σχεδιασμού αποσπασματικών μικροβελτιώσεων (disjoined incrementalism). Κατ' αυτό, «οι

διάφορες αβεβαιότητες ως προς τις εξελίξεις, αλλά και ως προς τις πραγματικές επιδιώξεις του σχεδιασμού είναι πάντα περισσότερες και σοβαρότερες από τις σωστές προβλέψεις και εκτιμήσεις που μπορεί να κάνει κανείς» και «οι μόνες ρεαλιστικές λύσεις είναι οι αποσπασματικές, περιορισμένης φιλοδοξίας προτάσεις, που δεν απομακρύνονται αισθητά από τα δεδομένα της υφιστάμενης κατάστασης» (Αραβαντινός, 1997:87-88). Αφετηρία του τύπου αυτού αποτέλεσε ένα πιο παλιό σχετικό άρθρο του Lindblom (1959) αλλά και νεότερες επεξεργασίες του ίδιου (Lindblom 1965, 1973). Η εφαρμογή του τύπου του σχεδιασμού αποσπασματικών μικροβελτιώσεων θεωρήθηκε ότι ήταν πολύ πιο ρεαλιστική από αυτές του ορθολογικού τύπου, και άφηνε μεγάλη ελευθερία δράσης σε ανεξάρτητους παράγοντες της ελεύθερης αγοράς. Ωστόσο, η κριτική επικεντρώνεται στο ότι είναι ιδιαίτερα συντηρητικός στις επιλογές του, απέκλειε κάθε καινοτομία και βαθύτερη αλλαγή, και ευνοούχιζε κάθε όραμα για το μέλλον. Β) Το μοντέλο του συνηγορικού σχεδιασμού (advocacy planning) όπου ο σχεδιασμός λοιπόν, που αποκτά κοινωνικό περιεχόμενο, πρέπει να κατευθύνεται στην αναδιανομή της εξουσίας και των πόρων για να ευνοηθούν οι αδύναμες κοινωνικές ομάδες. Ο σχεδιασμός, για να είναι επιτυχής, δεν πρέπει να αφορά τους λίγους «ειδικούς» και να είναι αποκομμένος από τις διάφορες κοινωνικές ομάδες. Πρέπει να εξακριβώνει με μια προσεκτική έρευνα ποιες είναι οι κοινωνικές ομάδες που εμπλέκονται σ' αυτόν και ποια συμφέροντα αυτές εκφράζουν. Αυτό δεν μπορούν να το πραγματοποιήσουν οι διάφοροι κρατικοί φορείς και αντί γι' αυτό ο Davidoff προτείνει τη δημιουργία ενός νέου είδους σχεδιασμού, τον *συνηγορικό* (advocacy planning). Με το σχεδιασμό αυτό οι πολιορκημένοι αναλαμβάνουν να υπερασπίσουν και να προωθήσουν τα συμφέροντα των διαφόρων ομάδων που μειονεκτούν εθνικά, κοινωνικά, οικονομικά κλπ. Τα πρόσωπα που ανήκουν στις ομάδες αυτές δεν έχουν τα μέσα για να αντιπαραβληθούν τους κρατικούς φορείς σχεδιασμού.

Γ) Το μοντέλο του συμμετοχικού σχεδιασμού (participatory planning). Σε αυτή την μορφή του σχεδιασμού ο πολιορκημένος κατέχει ένα καινούργιο ρόλο, του συντονιστή ίσως καθώς στόχος του είναι να ακούει, να κατευθύνει, να εκφράζει, να εξειδικεύει και να υλοποιεί τις επιθυμίες του κοινού. Στόχος του λοιπόν δεν είναι να κατασκευάζει σχέδια και στην τελική τους μορφή να 'αναζητά' την γνώμη των πολιτών, αλλά την ενεργό συμμετοχή των διάφορων κοινωνικών

ομάδων ή μεμονωμένων πολιτών από τα πρώτα βήματα του σχεδιασμού. Αυτό το φαινόμενο θα πραγματοποιηθεί μόνο μέσα από μια κοινωνία που θα συμμετέχει ενεργά στις διαδικασίες, θα μαθαίνει σιγά σιγά να βελτιώνει τις απόψεις της και να εκφράζει καλύτερα αυτό που θέλει (βλ. J. Friedmann, 1973, D. A. Schon, 1971, Ν. Πατέλλη, 1977:74-99).

2.4. ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ.

Ο ολοκληρωμένος σχεδιασμός αποτελεί τη σύγχρονη μορφή του σχεδιασμού για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της χωροταξικής και πολεοδομικής ανάπτυξης και των πολύπλοκων και πολυσύνθετων προβλημάτων των πόλεων και γενικότερα των αστικών περιοχών. Με τον όρο ολοκληρωμένος σχεδιασμός εννοείτε ο σύνθετος και πλήρης σχεδιασμός, με περιεχόμενο φυσικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό. Αποτελεί κοινωνικοπολιτική δραστηριότητα και μέσο άσκησης κοινωνικής πολιτικής και όχι μια τεχνική διαδικασία παραγωγής σχεδιαγραμμάτων ή και σχεδιασμό με μόνο στοιχείο τον ορθολογικό χαρακτήρα του.

Ο ολοκληρωμένος σχεδιασμός, για την ένταξη της περιοχής στο χωροταξικό ή πολεοδομικό σχεδιασμό, αποτελείται συνήθως από δύο αναπόσπαστα μέρη, το πρόγραμμα (σχέδιο) οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και την έκφρασή του στο συγκεκριμένο (φυσικό) χώρο. Τα δύο αυτά μέρη είναι αλληλένδετα και αλληλοεξαρτώμενα και η ύπαρξη του ενός, χωρίς το άλλο, οδηγεί, σε παραμορφωτικά αποτελέσματα. Έτσι, ο φυσικός σχεδιασμός προϋποθέτει απαραίτητα την ύπαρξη προγράμματος (σχεδίου) οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Το πρόγραμμα αυτό θέτει τις βασικές επιλογές που αφορούν την *κοινωνικοοικονομική* πλευρά και διαγράφει, στα πλαίσια των αρχών, των στόχων και προτάσεων του, *μια χωρική οργάνωση που θα προκύψει από την υποδομή και τις διάφορες χρήσεις γης*. Από την άλλη πλευρά η τελική διαμόρφωση του προγράμματος γίνεται με την εξέταση, εκτός της κοινωνικοοικονομικής και της διάστασης του χώρου. Για να εκπονηθεί ένα πρόγραμμα είναι απαραίτητη η γνώση των στοιχείων του χώρου, ως λ.χ. των *πλουτοπαραγωγικών πόρων, του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος κλπ.* Όμως για να γίνουν κατανοητά τα επιμέρους φυσικά στοιχεία της περιοχής μελέτης (χωροταξικού ή

πολεοδομικού επιπέδου) είναι απαραίτητη η μελέτη των οικονομικών και κοινωνικών στοιχείων της.

Στην περίπτωση της πόλης και γενικότερα της αστικής περιοχής ο ολοκληρωμένος σχεδιασμός δεν ασχολείται μόνον με τα στοιχεία του φυσικού χώρου αλλά και με τα μη χωρικά στοιχεία, κοινωνικά και οικονομικά, λ.χ. την απασχόληση, την ανεργία, τον κοινωνικό αποκλεισμό και διαχωρισμό, την κυκλοφοριακή συμφόρηση, την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, την κοινωνική συνοχή κλπ. Δηλαδή ο σχεδιασμός αυτός ικανοποιεί όχι μόνον τις ανάγκες της πόλης αλλά και των πολιτών (ανθρωποκεντρικός χαρακτήρας). Η ενεργοποίηση των πολιτών και ο ουσιαστικός ρόλος τους στην δημιουργία του προγράμματος καθώς και ο ρόλος του μελετητή ως ένα άτομο με πολιτικές και κοινωνικές ευαισθησίες, αποτελούν κύρια χαρακτηριστικά του σχεδιασμού.

Μόνον με έναν ολοκληρωμένο σχεδιασμό προάγεται η βιώσιμη ανάπτυξη και η επιτυγχάνεται ισορροπία και αρμονία μεταξύ κοινωνικοοικονομικού γίνεσθαι και περιβάλλοντος.

3. ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΕΝΟΣ ΕΝΙΑΙΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ.

3.1. ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ-ΣΤΟΧΟΙ.

Σε ότι αφορά την ευρωπαϊκή πολιτική για την αντιμετώπιση των σύγχρονων προβλημάτων μιας πόλης ή της περιοχής που είναι σε άμεση συνάρτηση με τον πολεοδομικό και χωροταξικό τους σχεδιασμό, γίνεται προσπάθεια να αναπτυχθεί ένα μοντέλο, τέτοιο που να δίνει λύση σε περισσότερες από μία περιοχές, να μπορεί να εφαρμοστεί σε περιοχές με διαφορετικά γεωγραφικά, πολιτιστικά, κοινωνικά, θρησκευτικά και πολιτικά χαρακτηριστικά.

Με το σκεπτικό ότι η Ευρώπη είναι μια ήπειρος της οποίας ο πληθυσμός της είναι κυρίως αστικός, χρηματοδοτείται από την Ε.Ε το πρόγραμμα LUDA (Large Urban Distressed Areas) που αναφέρεται στις οικονομικά υποβαθμισμένες μεγάλες αστικές περιοχές που δεν είναι ένα νέο φαινόμενο στις ευρωπαϊκές πόλεις. Η ανάλυση μέχρι σήμερα τέτοιων περιοχών δείχνει ότι δεν υπάρχει καμία έτοιμη στρατηγική για την αστική βελτίωση. Συνήθως η αποκατάσταση των μεγάλων αστικών περιοχών απαιτεί ένα εκτεταμένο χρονικό πλαίσιο αν και οι πολιτικές πιέσεις ωθούν τους ιθύνοντες σε όλα τα επίπεδα: δημοτικά, περιφερειακά και εθνικά, να βρουν γρήγορες λύσεις. Με τέτοιες συνθήκες υπάρχει κίνδυνος για πολιτικές πιέσεις, οι οποίες θα οδηγήσουν στην ανεπαρκή ανάλυση των επιδράσεων της αλλαγής ή/και την έλλειψη συμμετοχής των πολιτών.

Ο λόγος που δεν υπάρχουν τέτοιες στρατηγικές οφείλεται στις συγκεκριμένες κοινωνικές, οικονομικές και φυσικές συνθήκες μιας περιοχής καθώς επίσης και στους γενικούς μηχανισμούς φιλοσοφίας και αναδιαμόρφωσης προγραμματισμού μιας χώρας και μιας πόλης. Εντούτοις στο τρέχον χρηματοδοτημένο από την ΕΕ πρόγραμμα LUDA (EVN4-CT2002-00081) έχει υιοθετηθεί ένα θεωρητικό πρότυπο που καλείται συνεργάσιμος στρατηγικός στόχος προσανατολισμένος προς τον προγραμματισμό (CoSGOP) ως αφετηρία μιας ανάλυσης των διαδικασιών αναδιαμόρφωσης των περιοχών LUDA στις ευρωπαϊκές πόλεις.

Το CoSGOP ως προσέγγιση προγραμματισμού μπορεί να χαρακτηριστεί από:

- Την επικοινωνία, την ενεργό συμμετοχή των διαφορετικών συμμετεχόντων ή ομάδων συμμετεχόντων που ασκούν επίδραση ή που επηρεάζουν την ανάπτυξη μιας περιοχής ή/και εκείνους που είναι πιθανό να επηρεαστούν από την ανάπτυξη.
- Τον στρατηγικό *προγραμματισμό*, βασισμένο στον προσδιορισμό των δυνατοτήτων *και των αδυναμιών, των προβλημάτων και των δυνατοτήτων, των ευκαιριών και των απειλών*, καθώς επίσης και στο σενάριο *οικοδόμησης και παρακολούθησης*.
- Ο καθορισμός των στόχων ως βάση για τη δράση σχετικά με τη διαδικασία βελτίωσης, και
- Ο μακροπρόθεσμος εύκαμπτος προγραμματισμός των επεμβάσεων από τους διαφορετικούς συμμετέχοντες.

Εν γένει, το CoSGOP είναι ένας συνεργάσιμος και επικοινωνιακός τρόπος του προγραμματισμού της *στρατηγικής*, της λήψης αποφάσεων, της εφαρμογής και του ελέγχου που προσανατολίζονται προς τους σαφώς καθορισμένους και διευκρινισμένους στόχους. Επιπλέον, πρόκειται να βασιστεί στην υγιή ανάλυση των διαθέσιμων πληροφοριών, να δώσει έμφαση στη συμμετοχή των κατοίκων της περιοχής, αναμένεται να οδηγήσει στη συνειδητοποίηση μεταξύ των δραστών, και να προσανατολιστεί προς τη διαχείριση των διαδικασιών ανάπτυξης. Μέχρι τώρα, έχει εφαρμοστεί στον ευρωπαϊκό διασυνοριακό πολιτικό προγραμματισμό, καθώς επίσης και στα προγράμματα τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης με θετικά αποτελέσματα (βλ. IOER Dresden, 1999 τη σελίδα III 55).

3.2. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ COSGOP

Το CoSGOP δεν είναι μια μέθοδος προγραμματισμού, αλλά μάλλον ένα πρότυπο διαδικασίας. Παρέχει ένα πλαίσιο για την επικοινωνία και την κοινή λήψη αποφάσεων σε μια δομημένη διαδικασία που χαρακτηρίζεται από συστήματα ανατροφοδότησης πληροφοριών. Από αυτή την άποψη, διευκολύνει μια κοινή διαδικασία εκμάθησης όλων των *συμμετεχόντων* που εμπλέκονται. Τα σημαντικότερα στοιχεία του CoSGOP περιλαμβάνουν (βλ. σχήμα 1):

- *Την ανάλυση των συμμετεχόντων.* Αυτό το στάδιο παρέχει μια επισκόπηση των κύριων δραστών που συμμετέχουν στη διαδικασία αποκατάστασης ή/και ποιοι έχουν επιρροή

στην ανάπτυξη μιας περιοχής. Είναι προσανατολισμένο προς τον προσδιορισμό των προβλημάτων τους, των ενδιαφερόντων και των προσδοκιών τους καθώς επίσης και των δυνάμεων και των αδυναμιών τους. Αυτή η ανάλυση είναι σημαντικό να παρέχει μια σύνδεση μεταξύ των συμμετεχόντων μιας περιοχής και του μελετητή για να διαδραματίσει έναν αποφασιστικό ρόλο στη μεταβολή της ανάπτυξης μιας περιοχής.

➤ *Ανάλυση των προβλημάτων και των δυνατοτήτων*, δηλ. οι δυνατότητες, οι αδυναμίες, οι ευκαιρίες και οι απειλές της περιοχής. Αυτή η ανάλυση είναι ζωτικής σημασίας για τον προσδιορισμό των δυσχερειών ή των εμποδίων, την αναδιαμόρφωση και των δυνατοτήτων που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην επιτυχία ενός προγράμματος αποκατάστασης. Είναι σημαντικό το γεγονός ότι η ανάλυση δεν περιλαμβάνει μόνο μια επισκόπηση σχετικά με τα αντικειμενικά προβλήματα και τις δυνατότητες αλλά και των προβλημάτων και των δυνατοτήτων όπως γίνονται αντιληπτές από τους συμμετεχόντες της περιοχής.

➤ *Ανάπτυξη των στόχων, των προτεραιοτήτων βελτίωσης και των εναλλακτικών λύσεων* για την περιοχή. Ο καθορισμός των σκοπών, των στόχων και των προτεραιοτήτων για την ανάπτυξη είναι αποφασιστικό στοιχείο της διαδικασίας βελτίωσης και απαιτεί την εντατική επικοινωνία με, καθώς επίσης και την ενεργή συμμετοχή και τη δέσμευση των ενδιαφερόμενων συμμετεχόντων. Οι μελλοντικές τεχνικές που χρησιμοποιούν όπως η διορατικότητα και τα σενάρια ανοικοδόμησης πρέπει να εφαρμοστούν σε αυτό το στάδιο. Οι εναλλακτικές λύσεις πρέπει να αξιολογηθούν σύμφωνα με τα από κοινού συμφωνηθέντα κριτήρια.

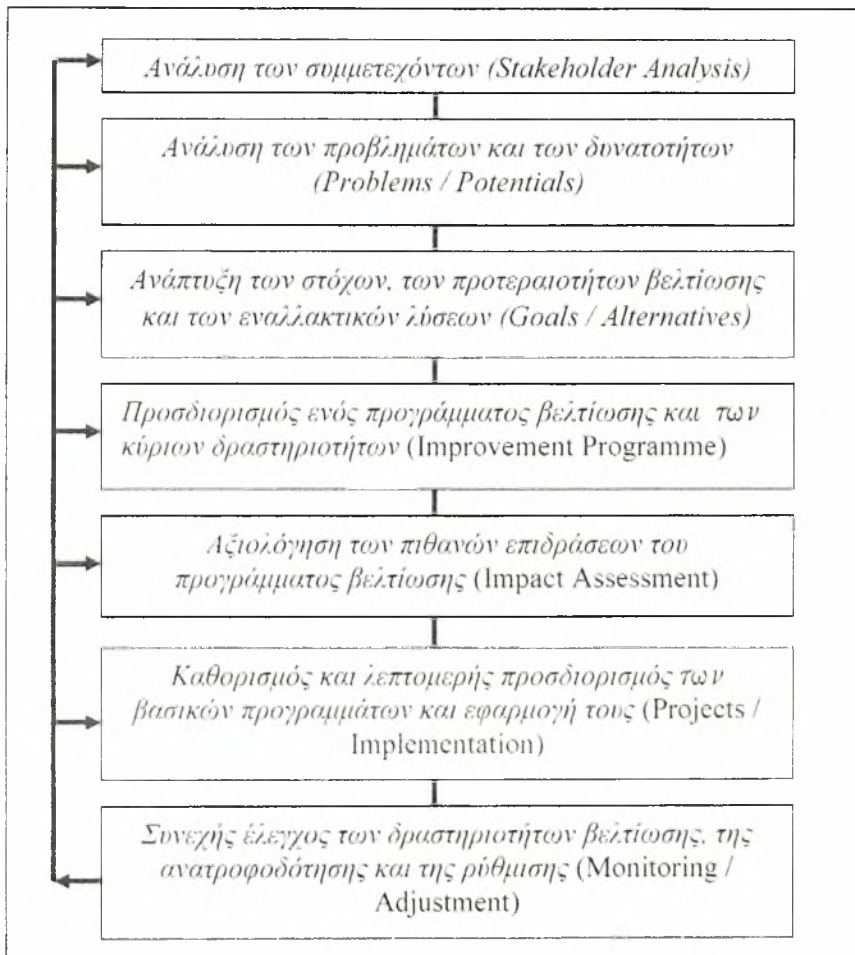
➤ *Προσδιορισμός ενός προγράμματος βελτίωσης και των κύριων δραστηριοτήτων*. Το πρόγραμμα βελτίωσης είναι ο πυρήνας μιας στρατηγικής αποκατάστασης. Πρέπει να βασιστεί στις σαφείς προτεραιότητες που καθορίζονται από τους συμμετέχοντες, και να περιλάβει ένα φάσμα των πιθανών δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται από τις αντίστοιχες ομάδες συμμετεχόντων. Περιλαμβάνει συνήθως το αστικό σχέδιο και μπορεί να διαμορφωθεί εφαρμόζοντας διάφορες συμμετέχουσες προσεγγίσεις προγραμματισμού. Το πρόγραμμα πρέπει να παρέχει ένα εύκαμπτο πλαίσιο που να αφήνει το χώρο για περαιτέρω

λεπτομερή ανάπτυξη και να αλλάζει σύμφωνα με την πρόοδο της κοινής διαδικασίας εκμάθησης.

➤ *Αξιολόγηση των πιθανών επιδράσεων του προγράμματος βελτίωσης.* Αυτό περιλαμβάνει την κατανόηση των επιδράσεων των βασικών δραστηριοτήτων του προγράμματος και των έργων που προγραμματίζονται να εκτελεστούν. Το σχεδιασμένο πρόγραμμα βελτίωσης πρέπει να διερευνηθεί σε σχέση με το ποιες επιδράσεις πρέπει να αναμένονται εάν ορισμένοι στόχοι επιτυγχάνονται και συγκεκριμένες δραστηριότητες πραγματοποιούνται. Αυτή η εκ των προτέρων αξιολόγηση πρέπει να παρέχει τις πληροφορίες για τον καταλληλότερο και πιο αποδεκτό τρόπο αποκατάστασης.

➤ *Καθορισμός και λεπτομερής προσδιορισμός των βασικών προγραμμάτων και εφαρμογή τους.* Ο καθορισμός και η προσδιορισμός των βασικών προγραμμάτων είναι ζωτικής σημασίας για τη δράση. Εδώ πρέπει να αναφερθεί ότι δεν είναι η φιλοδοξία του προγράμματος ή της επάρκειας των πόρων για την εφαρμογή που καθιστά μια διαδικασία αποκατάστασης επιτυχή, αλλά η δημιουργική ιδέα *συνδυασμένη* με διάφορα επινοητικά και χρηματοδοτούμενα βασικά έργα καθώς επίσης και ο χώρος για περαιτέρω σκέψη και λήψη αποφάσεων.

➤ *Συνεχής έλεγχος των δραστηριοτήτων βελτίωσης, της ανατροφοδότησης και της ρύθμισης* του προγράμματος σύμφωνα με τις εξελισσόμενες απαιτήσεις. Ο έλεγχος και η ανατροφοδότηση είναι βασικά στοιχεία των διαδικασιών εκμάθησης. Επομένως διαδραματίζουν έναν αποφασιστικό ρόλο στα προγράμματα αποκατάστασης. Είναι σημαντικό να παρατηρηθεί εδώ ότι δεν είναι μόνο οι τεχνικές και οικονομικές πληροφορίες για την πραγματοποίηση και εφαρμογή των προγραμμάτων που είναι σχετικά για τον έλεγχο της επιτυχίας και της αποτυχίας, των δυνατοτήτων και των αδυναμιών, αλλά και της αντίληψης για τους συμμετέχοντες, π.χ. οι άνθρωποι μιας περιοχής αποκατάστασης που αναμένεται και αναμένουν να ωφεληθούν από τις δραστηριότητες αποκατάστασης

Σχήμα 1: Στοιχεία του συνεργάσιμου στρατηγικού στόχου προσανατολισμένου στον προγραμματισμό. (CoSGOP).

4. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΜΟΝΤΕΛΩΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ.

Παρακάτω αναλύονται οι μελέτες που επηρέασαν ή όχι με την εφαρμογή τους τον σχεδιασμό στον δήμο Μύρινας. Μελέτες που θα έπρεπε να έχουν οδηγήσει στην βιώσιμη ανάπτυξη που μέσω του σχεδιασμού προσπαθείται να επιτευχθεί. Για να γίνει κατανοητό τι πραγματοποιήθηκε και τι όχι, κρίνεται αναγκαίο να αναλυθούν τα στάδια και οι τεχνικές που *εμπεριέχονται*, δίνοντας βαρύτητα στην μεθοδολογία τους. Οι κυριότερες μελέτες σε πολεοδομικό επίπεδο είναι αυτή του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου Δ. Μύρινας και της μελέτη επέκτασης-αναθεώρησης του οικισμού της Μύρινας, ενώ σημαντικό ρόλο έπρεπε να διαδραματίσει η Ειδική Χωροταξική Μελέτη (Ε.Χ.Μ) Ν. Λήμιου, χωροταξικού επιπέδου.

4.1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ.

Για κάθε πόλη γίνονταν επί τω πλείστον 2 μελέτες: το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (Γ.Π.Σ.) και η Πολεοδομική Μελέτη επέκτασης & αναθεώρησης (Π.Μ.Ε.Α.) του Σχεδίου Πόλης.

Το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (Γ.Π.Σ.) σύμφωνα με τον ν. 1337/83 ήταν μία ρυθμιστική μελέτη που όμως έδινε και συγκεκριμένες κατευθύνσεις για την ανάπτυξη της πόλης που εξετάζε μαζί με την ευρύτερη περιοχή της. Το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο με τον ν. 2508/97 "Βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των πόλεων και οικισμών της χώρας και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ 124 Α'/13-6-1997) είναι πλέον μία ρυθμιστική μελέτη της περιοχής που εξετάζει και δίνει συγκεκριμένες κατευθύνσεις για την ανάπτυξη των πόλεων και οικισμών της περιοχής αυτής. Ρυθμίζει πλέον περισσότερα θέματα σε μία πολύ ευρύτερη περιοχή που περιλαμβάνει το σύνολο της έκτασης εντός των διοικητικών ορίων ενός τουλάχιστον Δήμου. Εμπεριέχει επομένως, κατά κάποιο τρόπο, σαν υποσύνολο το ΓΠΣ του Ν. 1337/83. Το Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π. θεσμοθετείται όταν όλοι οι οικισμοί της περιοχής είναι κάτω των 2.000 κατοίκων. Στη συνέχεια όσα αναφέρονται για τα ΓΠΣ ισχύουν και για τα ΣΧΟΟΑΠ.

Οι επιλογές του βασίζονται σε λεπτομερή ανάλυση ενός πλήθους παραμέτρων που αφορούν αυτό το χώρο: γεωγραφικών, κοινωνικο-οικονομικών, δημογραφικών, περιβαλλοντικών και άλλων.

- Το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο είναι το στρατηγικό σχέδιο για τον πολεοδομικό σχεδιασμό και τις αναπτυξιακές επιλογές σε ένα Δήμο ή αστικό συγκρότημα. Είναι Σχέδιο Στρατηγικού χαρακτήρα και δεσμεύει, κατ' αρχήν, μόνο την Διοίκηση, εγκρίνεται με Υπουργική Απόφαση ενώ, τα λεπτομερέστερα σχέδια που ακολουθούν και δεσμεύουν τους τρίτους -ιδιώτες (Πολεοδομικές Μελέτες, μελέτες Πολεοδομικής, ΖΟΕ κλπ) εγκρίνονται με Προεδρικά Διατάγματα (Π.Δ.). Εξετάζει όλα τα ζητήματα που αφορούν την αναπτυξιακή διαδικασία και τους όρους εξέλιξης του χώρου που αφορά όπως και τις αλληλεπιδράσεις τους. Οι μελέτες κατώτερου επιπέδου ("υποκείμενες") που ακολουθούν έχουν κατά κανόνα πολύ συγκεκριμένους στόχους, δικαιοδοσία και πεδίο εφαρμογής που δύσκολα μπορούν να υπερβούν. Είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να είναι ισχυρά όλα τα "υφιστάμενα" ειδικότερα και λεπτομερέστερα νομοθετήματα (Πολεοδομικές Μελέτες, ΖΟΕ κλπ) που δεσμεύουν τρίτους με κανονιστικές ρυθμίσεις. Τέλος το Γ.Π.Σ. είναι πλέον και δεσμευτικό, όπου δεν εφαρμόζονται άλλες ειδικότερες διατάξεις όπως στις εκτός σχεδίου περιοχές και σε ό,τι αφορά τις χρήσεις γης.

Η Πολεοδομική Μελέτη (Π.Μ) αναλύει λεπτομερειακά τον πολεοδομικό ιστό, φτάνοντας να εξετάζει ένα-ένα τα κτίσματα και τη χρήση τους και στη συνέχεια εξειδικεύει και υλοποιεί τους στόχους του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου στην κλίμακα του οικισμού με συγκεκριμένες ρυθμίσεις. Στον Δ. Μύρινας δεν έχει ακόμη θεσμοθετηθεί.

Καταρτίζει όχι μόνο ένα απλό ρυμοτομικό σχέδιο αλλά ένα πλήρη οδηγό με συγκεκριμένες δεσμεύσεις και οδηγίες για το πως θ' αναπτυχθεί κάθε κομμάτι του οικισμού, με προϋπολογισμό και χρονικό προγραμματισμό για τα έργα που πρέπει να γίνουν και κάθε άλλο στοιχείο αναγκαίο για την υλοποίησή της.

Οι μελέτες εκπονούνται σε δύο στάδια:

Α Στάδιο: Ανάλυση - Διάγνωση – Προοπτικές.

Το πρώτο στάδιο περιλαμβάνει την ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης, τη διάγνωση των προβλημάτων, προοπτικών και τάσεων του νέου Δήμου και τη διατύπωση της κατ' αρχήν πρότασης ή των εναλλακτικών προτάσεων ρύθμισης της περιοχής.

Κεφάλαιο Α. 1. Χωροταξική θεώρηση του Δήμου:

Τοποθετείται η περιοχή μελέτης του ΟΤΑ στο χωρικό πλαίσιο που την περιβάλλει, δηλαδή στον Νομό και στην αντίστοιχη Περιφέρεια. Δίδεται συνοπτικά το προφίλ του χωροταξικού αυτού πλαισίου (νομού και περιφέρειας) και αναλύονται οι ειδικές σχέσεις και οι ρόλοι της περιοχής μελέτης, τόσο στη σημερινή κατάσταση όσο και στα πλαίσια των προοπτικών της ευρύτερης περιοχής.

Κεφάλαιο Α.2. Αναπτυξιακή φυσιογνωμία του ΟΤΑ:

Σκιαγραφείται και αναλύεται η ταυτότητα του ΟΤΑ όπως προκύπτει από: τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, τις οικονομικές δραστηριότητες και την απασχόληση, τις ενδογενείς αναπτυξιακές δυνατότητες, ενώ σχολιάζονται πολιτιστικά - ιστορικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά της περιοχής, καθώς και το επίπεδο διακυβέρνησης και συλλογικής δράσης των φορέων.

Κεφάλαιο Α.3. Δεδομένα του Χώρου και του Περιβάλλοντος

Συγκεντρώνονται και παρουσιάζονται όλα τα δεδομένα του Χώρου και του Περιβάλλοντος - δεδομένα καθοριστικά για τη ρύθμιση που θα επιχειρηθεί μέσω του ΓΠΣ ή του ΣΧΟΟΑΠ - σε μια σχετικά μακροσκοπική (σε σχέση με το πολεοδομικό επίπεδο) κλίμακα θεώρησης.

Κεφάλαιο Α.4. Πολεοδομική οργάνωση:

Περιλαμβάνεται η αναγνώριση και ανάλυση της πολεοδομικής δομής και οργάνωσης όλων των οικισμών και τυχόν άλλων πολεοδομούμενων υποδοχέων εντός της περιοχής του ΟΤΑ, οι υφιστάμενες χρήσεις και συγκρούσεις χρήσεων, η μεταφορική υποδομή και τα υπόλοιπα υποστηρικτικά δίκτυα της ποιότητας ζωής, οι πραγματοποιημένες πυκνότητες/ΣΔ σε συσχέτιση με το θεσμικό πλαίσιο δόμησης.

Κεφάλαιο Α.5. Αξιολόγηση δεδομένων, προβλημάτων, προοπτικών:

Στο κεφάλαιο αυτό συγκεντρώνονται σε συνθετική μορφή τα βασικά δεδομένα και προβλήματα τόσο του φυσικού όσο και του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, που έχουν παρατηρηθεί στους επιμέρους τομείς και έχουν θιγεί στα αντίστοιχα κεφάλαια της Ανάλυσης.

Η συνθετική αξιολόγηση περιλαμβάνει:

- αξιολόγηση αναπτυξιακών δυνατοτήτων και προοπτικών του Δήμου
- αξιολόγηση δεδομένων χωροταξικού / περιβαλλοντικού χαρακτήρα
- αξιολόγηση θεμάτων και προβλημάτων πολεοδομικού επιπέδου

Με βάση τα συμπεράσματα του κεφαλαίου αυτού και με συνεκτίμηση όλων των σχετικών - θετικών και αρνητικών - παραγόντων θα διαμορφωθούν και θα διατυπωθούν οι προτάσεις του μελετητή.

Κεφάλαιο Α.6. Προκαταρκτική Πρόταση ή εναλλακτικές Προτάσεις

Εδώ αναπτύσσονται τα βασικά στοιχεία του σεναρίου ή των εναλλακτικών σεναρίων (σενάριο τάσεων, έντονα παρεμβατικό σενάριο, σενάριο ήπιας παρέμβασης ή “ρεαλιστικό”) ρύθμισης του χώρου στη διοικητική περιφέρεια του νέου Δήμου.

Στη συνέχεια, η προκαταρκτική πρόταση ή οι εναλλακτικές προτάσεις που αντιστοιχούν στο (ή στα) παραπάνω σενάριο (ή σενάρια), αξιολογούνται με βάση μια σειρά κριτηρίων όπως: κόστους, κάλυψη κοινωνικών αναγκών, υποστήριξη αναπτυξιακών προοπτικών του ΟΤΑ κλπ. καθώς και με βάση τις απαιτήσεις της βιώσιμης ανάπτυξης.

Β Στάδιο – Πρόταση

Κατά το δεύτερο στάδιο γίνεται η λεπτομερής επεξεργασία του ΓΠΣ ή του ΣΧΟΟΑΠ, με βάση την πρόταση η οποία θα προκριθεί από τη διευθύνουσα υπηρεσία.

Κεφάλαιο Π.1. Δομικό Σχέδιο Χωρικής Οργάνωσης του ΟΤΑ:

Παρουσιάζεται συνθετικά το πρότυπο οικιστικής ανάπτυξης και χωρικής οργάνωσης του Δήμου σε σχέση και με το ευρύτερο περιβάλλον του, που προκρίθηκε σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διαδικασίες του Ν. 2508/97.

Κεφάλαιο Π.2. Οργάνωση Χρήσεων Γης και Προστασία Περιβάλλοντος του ΟΤΑ

Παρουσιάζει τις χωρικές ρυθμίσεις σε όλη τη διοικητική περιφέρεια του Δήμου, οι οποίες, σύμφωνα με τις εξουσιοδοτήσεις του Ν. 2508/97, περιλαμβάνουν τον καθορισμό βασικά 3 ειδών περιοχών:

- Περιοχών Ειδικής Προστασίας καθώς και περιοχών περιορισμού ή ελέγχου της δόμησης.
- Περιοχών οικιστικής ανάπτυξης (ήδη θεσμοθετημένων ή προς πολεοδόμηση).
- Ζωνών παραγωγικών δραστηριοτήτων, εφόσον τεκμηριώνονται σχετικές ανάγκες καθώς και γενικές χρήσεις γης ή / και κανονιστικές ρυθμίσεις για τις παραπάνω ζώνες καθώς και για περιοχές που βρίσκονται εκτός των ζωνών αυτών.

Βασικοί στόχοι των παραπάνω ρυθμίσεων θα είναι:

- η προστασία του περιβάλλοντος και η βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων,
- η ισόρροπη και αλληλοστηριζόμενη ανάπτυξη αστικού - περιαστικού και αγροτικού χώρου,
- η λειτουργικότητα της χωρικής συσχέτισης παραγωγικών ζωνών και ζωνών κατοικίας με βάση και τις ανάγκες καθημερινής μετακίνησης εργασίας - κατοικίας,
- η διατήρηση και ανάδειξη της πολιτιστικής, αρχιτεκτονικής, ιστορικής κληρονομιάς,
- η βελτίωση της ποιότητας ζωής στις πόλεις και στην ύπαιθρο.

Κεφάλαιο Π.3. Γενική Πολεοδομική Οργάνωση και Ρύθμιση των Οικισμών καθώς και των λοιπών Πολεοδομούμενων Περιοχών:

Περιέχει τις κατευθύνσεις και τα προγραμματικά μεγέθη της πολεοδομικής αναβάθμισης των ήδη θεσμοθετημένων οικιστικών υποδοχέων ή της πολεοδομικής οργάνωσης των νέων προς πολεοδόμηση περιοχών, με τον γενικό στόχο της βελτίωσης της ποιότητας ζωής στις πόλεις και τους οικισμούς.

Η σύνδεση με το χωροταξικό σχεδιασμό (Ν. 2742/99)

Το ΓΠΣ "νέου τύπου" που ρυθμίζει όλα τα θέματα της χωρικής ανάπτυξης στο σύνολο της έκτασης του Δήμου συνιστά πλέον κατ' ουσία ένα τοπικό Χωροταξικό σχέδιο. Σαν τέτοιο οφείλει να λαμβάνει υπόψη του και να εξειδικεύει το γενικότερο σχεδιασμό σε όλα τα επίπεδα.

Σύμφωνα με το άρ. 9 § 1 του Νόμου 2742/99 "Χωροταξικός Σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ 207Α/7-10-99) τα Γ.Π.Σ. οφείλουν να εναρμονίζονται προς τις επιλογές ή κατευθύνσεις των εγκεκριμένων Περιφερειακών Πλαισίων ή του εγκεκριμένου Γενικού και των εγκεκριμένων Ειδικών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης.

ΣΤΟΧΟΙ ΓΠΣ:

Συνοπτικά το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο που αποτελεί το στρατηγικό επίπεδο του Πολεοδομικού Σχεδιασμού :

- . προσδιορίζει τις σχέσεις του Δήμου με το Περιφερειακό, Εθνικό και Κοινοτικό Πλαίσιο του σχεδιασμού του χώρου και των προγραμμάτων ανάπτυξης
- . καθορίζει τα μεγέθη της οικιστικής ανάπτυξης σε όλη την έκταση του δήμου με βάση τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης, τις τοπικές καταλληλότητες, δυνατότητες και ανάγκες καθώς και τις κατευθύνσεις που προκύπτουν από υπερκείμενα σχέδια
- . υποδεικνύει τις περιοχές για πολεοδόμηση και τους τρόπους ανάπτυξής τους
- . προσδιορίζει τις Περιοχές Ειδικής Προστασίας (ΠΕΠ) που δεν πρόκειται να πολεοδομηθούν και τις περιοχές όπου απαιτείται έλεγχος ή και περιορισμοί της οικιστικής εξάπλωσης
- . υποδεικνύει ζώνες παραγωγικών δραστηριοτήτων με βάση τις ανάγκες των παραγωγικών τομέων και τις σχετικές προγραμματικές κατευθύνσεις
- . δίνει τέλος τις κατευθύνσεις πολεοδομικής οργάνωσης των θεσμοθετημένων και προς πολεοδόμηση οικιστικών υποδοχέων προσδιορίζοντας και τις περιοχές μέσα στις πόλεις και τους οικισμούς που απαιτούν παρεμβάσεις αναβάθμισης κυρίως μέσω του νέου θεσμού των αναπλάσεων.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Γ.Π.Σ.:

- . επιτυγχάνεται η ταυτόχρονη ρύθμιση του χώρου εντός και εκτός σχεδίων πόλεων και οικισμών, έτσι ώστε η ικανοποίηση των αναγκών ένταξης των περιοχών σε σχέδια να εξισορροπείται με τις απαιτούμενες ρυθμίσεις προστασίας του εξωαστικού χώρου.

• Η ένταξη των μικρών οικισμών σε ευρύτερα σύνολα και η οικιστική τους οργάνωση μπορεί να εναρμονίζεται με τους γενικότερους στόχους του σχεδιασμού και με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης.

4.2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ (EXM).

Σε ότι αφορά τις ειδικές χωροταξικές μελέτες (EXM) δεν είναι “ειδικές” με την έννοια των ειδικών χωροταξικών σχεδίων του Ν.360, διότι αναφέρονται όχι σε ένα τομέα της παραγωγής ή δραστηριότητα ή λειτουργία ή δίκτυο υποδομής, αλλά σε συγκεκριμένες περιοχές. Σύμφωνα με τις προδιαγραφές του ΥΠΕΧΩΔΕ για τις EXM, που χρηματοδοτήθηκαν από το Κοινοτικό πρόγραμμα ENVIREG. “βασικό κριτήριο για την επιλογή των περιοχών... απετέλεσε η δυνατότητα ανάπτυξης με παράλληλη προστασία του περιβάλλοντος σε αυτές, οι οποίες είτε παρουσιάζουν ήδη προβλήματα φόρτισης, είτε βρίσκονται σε στάδιο μη ανάπτυξης για λόγους ελλείψεως υποδομών, είτε τέλος παρουσιάζουν προβλήματα αντικρουόμενων χρήσεων”. Σε άλλο σημείο των προδιαγραφών αναφέρεται ότι:

“Οι Ειδικές Χωροταξικές Μελέτες του ENVIREG αποτελούν πρόταση οργάνωσης και ρύθμισης της περιοχής στην οποία αναφέρονται, με στόχους την ορθολογική εκμετάλλευση των φυσικών πόρων, την ισόρροπη ανάπτυξη των δραστηριοτήτων (με έμφαση στην τουριστική δραστηριότητα) και την προστασία και αξιοποίηση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, με τον καθορισμό των ζωνών χρήσεων γης, των όρων και των περιορισμών για την ανάπτυξη”.

Η μελέτη εκπονείται σε τέσσερις φάσεις:

1. στην πρώτη φάση αναλύεται η υπάρχουσα κατάσταση καθώς και η διατύπωση εναλλακτικών προτάσεων.
2. στην δεύτερη φάση περιλαμβάνεται η διατύπωση της πρότασης που έχει επιλεγεί από την διεύθυνση της υπηρεσίας.

3. στην τρίτη φάση περιλαμβάνεται η τελική προσαρμογή της πρότασης και αποτελεί ουσιαστικά το σχέδιο του Π. Διατάγματος το οποίο αποστέλλεται για γνωμοδότηση στο ΣΧΟΠ του νομού και μετά στο αρμόδιο υπουργό ΠΕΧΩΔΕ για θεσμοθέτηση.
4. στην τέταρτη φάση περιέχεται η σύνοψη όλης της μελέτης και περιλαμβάνεται η τελική διατύπωση της πρότασης.

Οι γενικοί στόχοι των EXM, σύμφωνα με τις παραπάνω προδιαγραφές, είναι οι ακόλουθοι, σε συνοπτική διατύπωση:

α. Η προστασία του περιβάλλοντος..., η διερεύνηση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων... και η σύνταξη προτάσεων με κριτήριο αξιολόγησης την ελαχιστοποίηση των καταστρεπτικών συνεπειών στο περιβάλλον από τη χωροθέτηση λειτουργιών και δραστηριοτήτων,

β. Ο καθορισμός των αγροτικών πόρων, δηλαδή της γεωργικής και της δασικής γης και των αλιευτικών πόρων, με σκοπό την διατήρηση και προστασία τους,

γ. Η ανάπτυξη του αγροτικού χώρου με την αξιολόγηση των φυσικών πόρων... και την εξισορρόπηση αστικών κέντρων και αγροτικών περιφερειών...

δ. Η αναβάθμιση, τόνωση και διατήρηση των πλεονεκτημάτων του αγροτικού χώρου... με σκοπό την ενεργοποίηση του αγροτικού πληθυσμού και τη συγκράτησή του,

ε. Η διακοπή της απρογραμμάτιστης εγκατάστασης και επέκτασης μονάδων μεταποίησης... με την ορθολογική χωροθέτηση βιομηχανικών περιοχών...

στ. Η προστασία των ευαίσθητων περιοχών και η ορθή διαχείριση των φυσικών πόρων...

ζ. Η προστασία και ενίσχυση των φυσικών πλεονεκτημάτων των ακτών...

η. Η αξιοποίηση των δυνατοτήτων του κάθε ορεινού, ημιορεινού, πεδινού και παραλιακού οικισμού για τουριστική ανάπτυξη σε σχέση με την σημερινή του ικανότητα...".

Το θεσμικό εργαλείο που χρησιμοποίησαν κατά κύριο λόγο οι EXM είναι οι Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου (ZOE) (βλ. παράρτημα), που προβλέπονται στον Ν.1337 και οι ζώνες που προβλέπονται στον Ν.1650. Αυτές είναι από την μια οι Ζώνες Ειδικών Περιβαλλοντικών Ενισχύσεων, όπου αντιμετωπίζονται οξυμένες συνθήκες και απαιτούνται ειδικές ρυθμίσεις, και, από την άλλη, οι Ζώνες Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων (αποκλειστικής ή κύριας χρήσης), όπου επιδιώκεται ορθολογικός έλεγχος χρήσεων (βλ. Α.Ι.Τάχου, Δίκαιο Χάρος Ιωάννης, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης

Προστασίας του Περιβάλλοντος, Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη, 1992). Η κήρυξη αυτών των ζωνών σε μια δεδομένη περιοχή συνεπάγεται την υπαγωγή της περιοχής σε καθεστώς προστασίας και ελέγχου, με περιορισμούς χρήσεων και δόμησης, που απαιτούν βέβαια αστυνόμευση, που σπάνια εξασφαλίζεται στην πραγματικότητα.

Στις ειδικές χωροταξικές μελέτες, οι στόχοι της χρήσης του θεσμού των ΖΟΕ ήταν:

- Η προστασία του αγροτικού χώρου, των ευαίσθητων περιοχών και των ακτών όπως ορίζονται από τον Ν.1650.
- Η δέσμευση γης για εφαρμογή προγραμμάτων οικιστικής ανάπτυξης, παραθεριστικής κατοικίας, συνεταιρισμών και βιομηχανικών ζωνών,
- Η απόκτηση γης από το Δημόσιο με την άσκηση του δικαιώματος προτίμησης κατά την μεταβίβαση γης, όπως και η ρυθμιστική παρέμβαση στην αγορά γης, και
- Η δημιουργία ζωνών σύμφωνα με τον Ν.1650, όπως αναφέρεται παραπάνω.

Με χρήση του εργαλείου των ΖΟΕ έγινε και γίνεται προσπάθεια να το φαινόμενο της εκτός σχεδίου δόμησης. Ο θεσμός αυτός έχει προξενήσει μεγάλες καταστροφές στην Ελληνική ύπαιθρο.(Α. Βασενχόβεν, "Χωροταξία και η ύπαιθρος χώρα (ή το απαραβίαστο της εκτός σχεδίου δόμησης)", στο "Περιφερειακή Ανάπτυξη, Χωροταξία και Περιβάλλον στο Πλαίσιο της Ενωμένης Ευρώπης", Πρακτικά συνεδρίου, Τόμος II. Σύνδεσμος Ελλήνων Περιφερειολόγων και "Τόπος" (Επιθεώρηση Αστικών και Περιφερειακών Μελετών), Αθήνα, 1995). Δυστυχώς, ενώ η έννοια της "υπαίθρου χώρας υποχωρεί, η διαστροφή της έννοιας της "εκτός σχεδίου Ελλάδας", ως προθαλάμου ή υποκατάστατου της "εντός σχεδίου" διαιωρίζεται. Και εάν, όταν καθιερώθηκε η παράδοξη αυτή διαίρεση, ο αγροτικός χαρακτήρας της χώρας και η κυριαρχία της υπαίθρου ήταν τέτοιοι, που να μην αποτελεί απειλή το φαινόμενο της εκτός σχεδίου δόμησης και των κοινωνικών του προεκτάσεων, σήμερα η καταστροφή που έχει συντελεστεί και συντελείται είναι πλέον τεράστια".

5. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΝΟΣ ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΜΥΡΙΝΑΣ

Όπως προαναφέρθηκε το μοντέλο CoSGOP δημιουργήθηκε για να επιλύσει τα προβλήματα σε μεγάλες αστικές υποβαθμισμένες περιοχές. Λόγω των διαφορετικών όμως χαρακτηριστικών το μοντέλο ανέπτυξε ένα ευρύ πλαίσιο μέσα στο οποίο μπορούν να κινηθούν και να βελτιωθούν όλες οι περιοχές που «φιλοξενούν» ανθρώπινες δραστηριότητες.

Στη συνέχεια λοιπόν γίνεται προσπάθεια να αναδειχθεί να προστατευθεί και να αναπτυχθεί η περιοχή του Δήμου Μύρινας με βάση αυτό το θεωρητικό μοντέλο. Η μέχρι τώρα οργάνωση του χώρου και ο σχεδιασμός για την ανάπτυξή της κρίνεται ανεπαρκής, αποσπασματική δίχως να έχει συγκεκριμένους στόχους και σκοπούς που θα οδηγούσαν στην ανάπτυξη της βάση ενός ολοκληρωμένου σχεδιασμού. Κρίνεται όμως αδύνατη η εφαρμογή του μοντέλου GoSCOP στην πλήρη διάστασή του καθώς όπως θα γίνει αντιληπτό και παρακάτω υπάρχουν δυσκολίες που μόνο με την πάροδο του χρόνου μπορούν να ξεπεραστούν. Στόχος είναι η δημιουργία ενός μοντέλου βελτίωσης και ανάπτυξης, βασισμένο στις ιδέες, στα στάδια και στις τεχνικές του ευρωπαϊκού μοντέλου με παράλληλη ενσωμάτωση στοιχείων από τα ελληνικά μοντέλα σχεδιασμού, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο για την καλύτερη λειτουργία και αποτελεσματικότητα του νέου μοντέλου.

Ο ολοκληρωμένος σχεδιασμός γίνεται προσπάθεια να εφαρμοστεί σε μια περιοχή που μπορεί να μην παρουσιάζει τα μεγάλα αστικά προβλήματα, είναι μια μικρή αστική νησιωτική περιοχή με πολύπλοκες συνεπώς επιπτώσεις, στην οποία αν δεν πραγματοποιηθεί ο σωστός σχεδιασμός μπορεί να αλλοιωθεί τελείως ο χαρακτήρα της και να χαθούν οι όποιες προοπτικές ανάπτυξής της. Ήδη παρατηρείται μια επιδείνωση στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον της περιοχής, κατάσταση που θα αναλυθεί παρακάτω.

5.1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ (STAKEHOLDER ANALYSIS) ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΜΥΡΙΝΑΣ.

Το πρώτο στάδιο κατά την διαδικασία της εφαρμογής και πρώτο του μοντέλου CoSGOP είναι αυτό της ανάλυσης των συμμετεχόντων. Αρχικά αναπτύσσεται το θεωρητικό πλαίσιο

κατηγοριοποίησης των συμμετεχόντων. Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι ομάδες συμμετεχόντων που συναντιούνται στην περιοχή μελέτης.

5.1.1 Κατηγοριοποίηση των Συμμετεχόντων.

Η κατηγοριοποίηση των Συμμετεχόντων είναι ιδιαίτερα σημαντική. Αναδεικνύει κυρίως τα κίνητρα και τις προοπτικές συμμετοχής της κάθε κατηγορίας συμμετεχόντων, που σε μεγάλο βαθμό ορίζονται από τις ιδεολογικές προσεγγίσεις και την θέση τους στη γενική ή τοπική κοινωνικοπολιτική δομή, ενώ ορίζουν τους διαφορετικούς ρόλους που υιοθετούνται κατά την πορεία συμμετοχής από την κάθε κατηγορία.

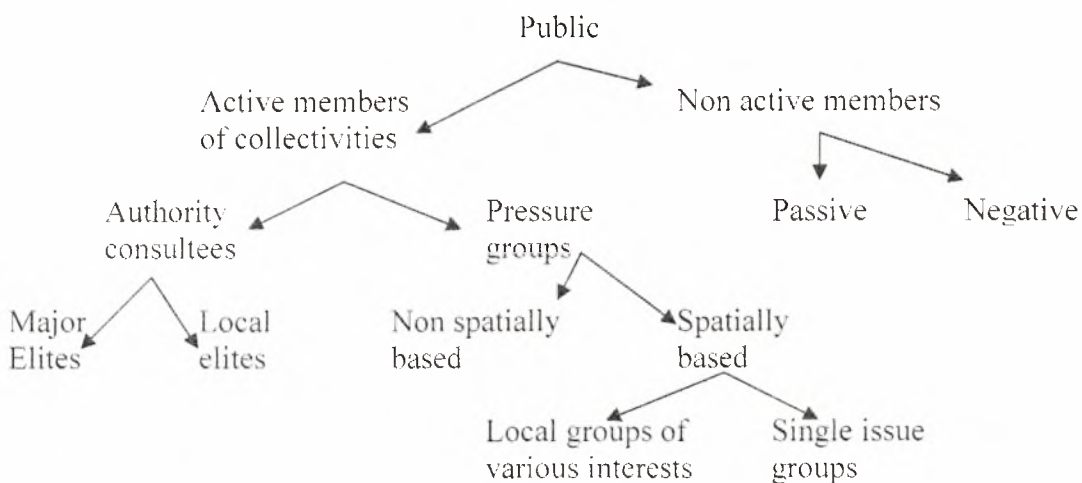
Η έρευνα των κατηγοριοποιήσεων των συμμετεχόντων στο σχεδιασμό της βιβλιογραφίας, καθώς και η σύγκριση και επεξεργασία τους, κατέληξε στην παρακάτω πρόταση (Lalenis 1993), που είναι συνισταμένη ενός αριθμού άλλων προσεγγίσεων στο θέμα (Fagence 1977, Gutch 1979, Benwell 1980, Varveri 1986): οι συμμετέχοντες στον πολεοδομικό σχεδιασμό διακρίνονται σε τρεις ευρείες κατηγορίες: α. στους εκπρόσωπους της τοπικής αυτοδιοίκησης, β. στους πολεοδόμους και γενικότερα στους τεχνικούς του σχεδιασμού, και γ. στις ομάδες του κοινού.

Σαν εκπρόσωπους της Τοπικής Αυτοδιοίκησης θεωρούνται οι εκλεγμένοι εκπρόσωποι, που σε άλλες σχετικές κατηγοριοποιήσεις χαρακτηρίζονται ως «πολιτικοί». (Fagence 1977, Cole 1974, Varveri 1986). Οι τοπικοί εκπρόσωποι μέχρι την αρχή της 10ετίας του '80 είχαν ελάχιστες αρμοδιότητες στον πολεοδομικό σχεδιασμό, που ήταν κυρίως γνωμοδοτικές. Από την ψήφιση του Ν. 1337/83 και μετά, άρχισε μια σταδιακή εκχώρηση αρμοδιοτήτων από την κεντρική εξουσία, με ρυθμούς όμως ιδιαίτερα προσεκτικούς και αργούς. Η εκχώρηση αυτή συνεχίστηκε με διαδοχικά νομοθετήματα που αφορούσαν την τοπική αυτοδιοίκηση και προέρχονταν από το Υπουργείο Εσωτερικών, και μέχρι το τελευταίο σχέδιο Ι. Καποδίστριας για ενοποίηση των παλιών ΟΤΑ σε μεγαλύτερους και ισχυρότερους δήμους, χωρίς όμως να αλλάξει η σπουδή εκχώρησης. Χαρακτηριστικές ήταν οι παλινδρομήσεις στις εκχωρήσεις αρμοδιοτήτων για εγκρίσεις σχεδίων ορισμένων κατηγοριών (παραδοσιακών οικισμών, παραλιακών κλπ.) ή και η αφαίρεσή τους είτε από την κεντρική διοίκηση είτε από το

Συμβούλιο της Επικρατείας (π.χ. από τους Νομάρχες, μόλις ο θεσμός της Νομαρχίας έγινε αιρετός) (Lalenis 2000).

Οι πολεοδόμοι που συμμετέχουν στις διαδικασίες σχεδιασμού μπορούν να διακριθούν σε τρεις κατηγορίες: α. στους πολεοδόμους – υπαλλήλους του ευρύτερου Δημόσιου τομέα, β. στους πολεοδόμους – μελετητές, ελεύθερους επαγγελματίες και γ. στους πολεοδόμους που ασκούν συνηγορικό σχεδιασμό (advocacy planning) (Rabinovitz 1968) είτε για το κοινό είτε για την τοπική αυτοδιοίκηση.

Για το κοινό, ο κλασικός ορισμός του κοινού είναι ότι αποτελείται από τους κύριους καταναλωτές δημόσιων αγαθών. Και σαν δημόσια αγαθά ορίζονται αυτά που η κατανάλωσή τους από κάποιον δεν επηρεάζει την κατανάλωση του ίδιου αγαθού από κάποιον άλλο και όπου δεν υπάρχει δυνατότητα αποκλεισμού εν δυνάμει καταναλωτών (Bisk 1971). Αυτή η κατηγορία συμμετεχόντων είναι η πλέον σύνθετη, και με ποικιλία σκοπών, ρόλων, και χαρακτηριστικών. Μια κατηγοριοποίηση μπορεί να βοηθήσει πολύ στην περαιτέρω ανάλυση (βλ. σχ. 2).

Σχήμα 2: Τυπολογία κατηγοριών του Κοινού που συμμετέχει σε διαδικασίες πολεοδομικού σχεδιασμού (Lalenis 1993:140).

Εδώ η αναφορά γίνεται αποκλειστικά για τις κατηγορίες των ενεργά συμμετεχόντων από το κοινό. Το «ενεργό» κοινό διακρίνεται στις ελίτ (φορείς και συλλόγους που παραδοσιακά λειτουργούν σαν σύμβουλοι της διοίκησης) και στις ομάδες πίεσης. Οι ομάδες πίεσης με την σειρά τους μπορεί να είναι πολλαπλών ενδιαφερόντων (π.χ. πολιτιστικοί σύλλογοι), ή να

είναι ενδιαφερόμενοι για ένα και μόνο θέμα. Οι διαφορετικές ομάδες μπορεί βέβαια να μεταλλάσσονται και να αλλάζουν χαρακτηριστικά και κατηγορίες ανάλογα με τις συνθήκες και την συνειδητοποίηση της συλλογικής τους ταυτότητας. Η ΕΠΑ (Επιχείρηση Πολεοδομικής Ανασυγκρότησης '82-84) και οι μηχανισμοί της παρείχαν ευκαιρίες συμμετοχής κυρίως στις ομάδες των ελίτ. Οι ομάδες αυτές συμμετείχαν σε μικτές επιτροπές επίβλεψης, συμβούλια, συμβουλευτικά σώματα κλπ. Από την άλλη, η συμμετοχή ομάδων πίεσης ήταν σχετικά περιορισμένη. Αυτά βεβαίως αφορούσαν τα Γ.Π.Σ. πόλεων και μεγαλύτερων οικισμών. ενώ σε ρυμοτομικές μελέτες συχνή ήταν η εμφάνιση ομάδων ενός ενδιαφέροντος (single issue groups), με κύριο, συνήθως μέλημα την προστασία της ιδιοκτησίας τους από ρυμοτομήσεις. Γενικότερα, πάντως, στην πρώτη φάση της ΕΠΑ, η ασήμαντη παρουσία των μεγαλύτερων ομάδων πίεσης (περιβαλλοντικοί σύλλογοι κλπ.) ήταν άξια σχολιασμού. με την κυριότερη εξήγηση να είναι ότι αυτό ήταν σύμπτωμα της έλλειψης εμπειρίας συμμετοχικών διαδικασιών από αυτές τις ομάδες.

Η εξέλιξη της συμμετοχής των κατηγοριών του κοινού την τελευταία δεκαετία ήταν κυρίως προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της διαπραγματευτικής θέσης των ομάδων πίεσης με την απόκτηση ταυτότητας, θεσμικά ή πολιτικά κατοχυρωμένης, ενώ συχνή είναι και η επιδίωξη κάλυψής τους και στον νομικό τομέα (δημιουργία συλλόγων). Ο συνδυασμός της τάσης αυτής και του φαινομένου της συνηγορίας διευκόλυνε την πρόσβαση στις ομάδες αυτές σε χώρους όπως τα ΜΜΕ, και τους δίνει συχνά την δυνατότητα να εκβιάζουν το να ληφθούν υπόψη από τα κέντρα εξουσίας.

5.1.2. Ομάδες συμμετεχόντων στον Δ. Μύρινας.

Μελετώντας τα πληθυσμιακά μεγέθη της περιοχής μελέτης αλλά και το είδος απασχόλησης των κατοίκων της περιοχής, προσπαθήσαμε να τους κατηγοριοποιήσουμε ώστε να δούμε αν μπορούν να υπάρξουν ομάδες τέτοιες που να έχουν ικανή αντιπροσώπευση και να μπορούν να έχουν λόγο στις διάφορες λήψεις αποφάσεων. Αυτό που έγινε αντιληπτό είναι ότι εκτός των δημοσίων υπαλλήλων, οι οποίοι κατέχουν το μεγαλύτερο ποσοστό επί των απασχολούμενων, σημαντικός είναι ο αριθμός των αγροτών ενώ ακολουθούν αυτοί των ξενοδόχων και των ενοικιαστών. Παρατηρείται ότι ήδη έχουν όργανα (βλ. πίνακα 24) τα

Χάρης Ιωάννης, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης 29

οποία είναι από τους ίδιους εκλεγμένα, συνεδριάζουν και παίρνουν αποφάσεις. Αυτό που δεν γίνεται είναι η ενεργός τους συμμετοχή στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και όπου γίνεται είναι αποσπασματική και ελλιπής, δίχως να τους λαμβάνουν υπόψη στον τελικό σχεδιασμό.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

Πίνακας 1: Συλλογικοί Φορείς Εργοδοτών- Εργαζομένων – Επαγγελματικές Οργανώσεις.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	ΕΔΡΑ
Τ.Ε.Ε., Παράρτημα Λήμνου	Μύρινα
Ιατρικός Σύλλογος Λήμνου	Μύρινα
Επιμελητήριο Λέσβου, Παράρτημα Λήμνου	Μύρινα
Σύλλογος Ξενοδόχων	Μύρινα
Εμπορικός Σύλλογος Λήμνου	Μύρινα
ΑΔΕΔΥ, Παράρτημα Λήμνου	Μύρινα
Σύλλογος Ενοικιαζομένων Δωματίων Λήμνου	Μύρινα
Εργατικό Κέντρο Λέσβου, Παράρτημα Λήμνου	Μύρινα
Σωματείο Οικοδόμων και συναφών επαγγελματιών	Μύρινα
Σύλλογος Επαγγελματιών Αλιέων Λήμνου	Μύρινα
Σύλλογος Επαγγελματιών Αλιέων «Ο Αγ. Στέφανος»	Πλάκα
Σύλλογος Ξενοδοχοϋπαλλήλων Λήμνου	Μύρινα
Σύλλογος Φορτηγών Δ.Χ. Λήμνου	Ατσική
ΕΛΜΕ Λήμνου	Μύρινα
Σύλλογος Διδασκάλων και Νηπιαγωγών	Μύρινα

Η συλλογική εκπροσώπηση των συμφερόντων επί μέρους επαγγελματικών ομάδων καθώς και η συνδικαλιστική οργάνωση των εργαζομένων της Λήμνου παρά τα θετικά βήματα των τελευταίων χρόνων, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί εντούτοις ως ικανοποιητική ή επαρκής. Η άμεση εξάρτηση από πρωτοβάθμια ή δευτεροβάθμια συλλογικά όργανα σε επίπεδο νομού με έδρα την Μυτιλήνη αποτελεί σημαντικό περιοριστικό παράγοντα στην διαδικασία καταγραφής, μελέτης, και διεκδίκησης λύσεων των τοπικών ιδιαίτερα προβλημάτων.

Επίσης η οικονομική, οργανωτική και τεχνική αδυναμία των συλλογικών φορέων του νησιού περιορίζει σημαντικά τις δυνατότητες ουσιαστικής παρέμβασης και ανάληψης πρωτοβουλιών πέραν των αυτονόητων διεκδικητικού κυρίως χαρακτήρα, δραστηριοτήτων.

Οι κοινωνικές υποδομές, δραστηριότητες και λειτουργίες που παρέχει το κράτος αποτελούν μια μορφή κοινωνικής συμμετοχής, δράσεις που μπορεί να ενεργοποιήσουν περαιτέρω την ένταξη των πολιτών σε διάφορες ομάδες, μέσα από τις οποίες μπορούν να εκφραστούν, να αναδειχθούν και να εξυπηρετηθούν καλύτερα.

Αυτό που πάντως εκμαιεύεται από τους πολίτες της περιοχής είναι η προώθηση μεμονωμένων συμφερόντων από άτομα ή οργανώσεις. Ολιγομελής συνήθως ομάδες που κατέχουν κάποια εξουσία και μπορούν να περάσουν αποφάσεις, έργα και δράσεις που ικανοποιούν τις δικές τους επιθυμίες και σίγουρα όχι μόνο δεν θέτουν σε κίνδυνο την υπάρχουσα κατάσταση (η οποία τους βολεύει) αλλά κινούνται στην κατεύθυνση της επιδείνωσης της ήδη βεβαρημένης για όλους τους υπόλοιπους.

Οι πολιτιστικοί σύλλογοι καταφέρνουν σε κάποιο βαθμό την ενεργοποίηση κάποιων πολιτών αλλά η δημιουργία νέων ομάδων μέσω των οποίων η γνώμη του απλού πολίτη θα αποκτήσει αξία και δύναμη, θα οδηγήσει στην αμφισβήτηση αρχικά και αδυναμία επιβολής απόψεων από τους λίγους στη συνέχεια, δημιουργώντας ένα νέο πλαίσιο κοινωνικής συνοχής, αλληλεγγύης και συνεπώς καλύτερης δημοκρατίας στον Δ. Μύρινας.

5.2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ (PROBLEMS / POTENTIALS).

5.2.1. Παρουσίαση της περιοχής μελέτης.

Πριν την ανάλυση των πλεονεκτημάτων-μειονεκτημάτων κρίνεται σκόπιμο να γίνει παρουσίαση της περιοχής μελέτης για την καλύτερη εφαρμογή της Swot ανάλυσης .

Γεωγραφική θέση της ευρύτερης περιοχής μελέτης

Η Λήμνος βρίσκεται στο κέντρο του Βορείου Αιγαίου και είναι το 8ο κατά σειρά μεγέθους νησί της Ελλάδας με συνολική έκταση 477 τετραγωνικά χιλιόμετρα και περίμετρο 260 χιλιομέτρων (βλ. παράρτημα: χάρτη 1.). Το σχήμα του νησιού είναι ακανόνιστο τετράπλευρο ενώ στο μήκος των ακτών της υπάρχουν μικροί και μεγάλοι κόλποι με αμμουδερές παραλίες. Το τοπίο της χαρακτηρίζεται από τις απαλές γραμμές των λόφων της και τις εκτεταμένες πεδινές περιοχές. Η ψηλότερη της κορυφή (Βίγλα) έχει ύψος 470 μέτρα από την επιφάνεια της θάλασσας. Στην ανατολική της πλευρά υπάρχουν τρεις λίμνες (Αλυκή, Χορταρολίμνη και Ασπρολίμνη).

Σε ό,τι αφορά στο ανάγλυφο του εδάφους η Λήμνος διαθέτει λόγω της γεωμορφολογίας της το μεγαλύτερο στην περιφέρεια αλλά και ενδεχομένως στα νησιά του Αιγαίου ποσοστό

πεδινών εκτάσεων. Επιφανειακά νερά δεν υπάρχουν και οι θαλάσσιες περιοχές χαρακτηρίζονται από τα μικρά βάθη στα ανατολικά και την καλή κατάσταση των οικοσυστημάτων με την εκτεταμένη παρουσία των λιβαδιών της Posidonia.

Ο ευνοϊκός διαμελισμός των ακτών της Λήμνου φέρνει το νησί σε εξαιρετικά πλεονεκτική θέση ως προς τους διαθέσιμους φυσικούς πόρους για τουριστική αξιοποίηση.

Διοικητική δομή

Η Λήμνος και ο Άγιος Ευστράτιος αποτελούν την Επαρχία Λήμνου της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Λέσβου και υπάγονται διοικητικά στην Γενική Γραμματεία της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου.

Η τοπική αυτοδιοίκηση των νησιών έχει μακρά παράδοση, στην διαχείριση των τοπικών υποθέσεων, παρά τις διαχρονικές αδυναμίες της που σχετίζονταν με τον κατακερματισμό της (33 Ο.Τ.Α.) την οικονομική στενότητα και την απόλυτη εξάρτηση από τις κρατικές επιχορηγήσεις.

Με την εφαρμογή του νόμου για την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση δεν διευρύνθηκε ουσιαστικά η διοικητική αυτονομία της επαρχίας καθώς το Επαρχείο Λήμνου έχει περιορισμένη πολιτική και ελλιπή διοικητική αυτοτέλεια. Επιτεύχθηκε όμως σημαντική πρόοδος το διάστημα αυτό σε θέματα διασφάλισης ισοκατανομής πόρων και σχετική πρόοδος στο επίπεδο στελέχωσης των υπηρεσιών.

Η σημερινή οργάνωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης της επαρχίας Λήμνου με βάση το σχέδιο Καποδίστριας περιλαμβάνει τέσσερις Δήμους και μία Κοινότητα (Αγίου Ευστρατίου). Πρέπει να σημειωθεί ότι αναπτύχθηκε ιδιαίτερος προβληματισμός κατά την διαδικασία εφαρμογής του Σχεδίου, με βάση τα αντικειμενικά προβλήματα και τις ιδιαιτερότητες του χώρου.

Η σημερινή κατάσταση στο επίπεδο της σχετικής αυτονομίας και των εξαρτήσεων του νησιού από τον ευρύτερο γεωγραφικό του χώρο έχει ως εξής:

Διοίκηση, απονομή δικαιοσύνης, δημόσια τάξη: Σχετική αυτονομία. Σημαντική εξάρτηση από Λέσβο (κυρίως για την απονομή δικαιοσύνης, την εποπτεία των υπηρεσιών και δευτερευόντως την τεχνική υποστήριξη).

Τοπική Αυτοδιοίκηση: Ικανοποιητική αυτονομία. Μικρή εξάρτηση σε επίπεδο ελέγχου αποφάσεων και παροχής τεχνικής υποστήριξης.

Εκπαίδευση, Υγεία, Πρόνοια: Μεγάλη αυτονομία στον τομέα της Υγείας. Σχετική αυτονομία στους τομείς Εκπαίδευσης και Κοινωνικής πρόνοιας. Η εξάρτηση από Λέσβο εστιάζεται στο επίπεδο της εποπτείας και του ελέγχου, της πολιτικής προσωπικού και των χρηματοδοτήσεων.

Τεχνική υποστήριξη, τροφοδοσία: Σημαντικές εξαρτήσεις με την Αττική και δευτερευόντως την Θεσσαλονίκη. Σημαντικός ο ρόλος της Καβάλας σε θέματα τροφοδοσίας.

Διάθεση τοπικών προϊόντων: Κύρια κατεύθυνση η αγορά των Αθηνών μέσω Ραφήνας, ενώ ανερχόμενη αγορά αποτελεί τα τελευταία χρόνια και η περιοχή της Θεσσαλονίκης. Δευτερεύουσες κατευθύνσεις η Μυτιλήνη και η Καβάλα.

Τουρισμός:

A) Εσωτερικό. Κυρίως μέσω της ακτοπλοϊκής σύνδεσης με Ραφήνα και της αεροπορικής με Αθήνα με κύρια περιοχή προέλευσης την Αττική. Σημαντική τα τελευταία χρόνια η αύξηση της τουριστικής κίνησης από Β. Ελλάδα. Περιορισμένες αφίξεις από Λέσβο.

B) Εξωτερικό: Παλαιότερα σημαντική εξάρτηση από λίγες χώρες προέλευσης (Ελβετία, Γερμανία, Αυστρία). Σημαντική τα τελευταία χρόνια η συμμετοχή των Άγγλων και των Ιταλών.

Η ιστορική διαδρομή της Λήμνου.

Η Λήμνος, το όγδοο σε μέγεθος νησί της Ελλάδας, βρίσκεται στο κέντρο του Βορείου Αιγαίου, στην έξοδο των στενών των Δαρδανελίων, απέναντι από τις μικρασιατικές ακτές και την Τρωάδα, σε απόσταση 36 ν. μιλίων από την χερσόνησο του Άθωνα. Η γεωγραφική της θέση καθόρισε και την ιστορική της διαδρομή, από την πρώιμη αρχαιότητα, συνδέοντάς την, με τους σημαντικότερους ελληνικούς μύθους την αργοναυτική εκστρατεία και τα ομηρικά έπη, την ναυτική δύναμη της Αθηναϊκής Δημοκρατίας, τους αγώνες του Βυζαντίου, των Ενετών και των Οθωμανών για τον έλεγχο του Αιγαίου, και στον εικοστό αιώνα με τις νικηφόρες ναυμαχίες του Ελληνικού στόλου για την απελευθέρωση των νησιών και τις μεγάλες συμμαχικές επιχειρήσεις του πρώτου παγκοσμίου πολέμου στην Καλλίπολη.

Η ιστορία της Λήμνου ξεκινά από την προϊστορική αρχαιότητα. Αρχαιολογικές ανασκαφές έχουν φέρει στο φως ευρήματα που δείχνουν την ύπαρξη πρώιμου πολιτισμού στο νησί από την τέταρτη χιλιετία π.χ. Το όνομα «Λήμνος», κατά μία εκδοχή είναι Φοινικικής προέλευσης και σημαίνει «Λευκή».

Οι αρχαίοι Έλληνες τη θεωρούσαν ως το ιερό νησί του Ηφαίστου, του θεού της φωτιάς και της μεταλλουργίας. Εκεί κατά τη μυθολογία κατέφυγε ο θεός Ηφαίστος, όταν ο Δίας τον εκδίωξε από τον Όλυμπο. Πρόσφατες έρευνες επιβεβαιώνουν την πρώιμη ανάπτυξη της μεταλλουργίας στην Λήμνο και πιθανολογούν την διάδοσή της στο Νότιο Αιγαίο από Λήμιους τεχνίτες. Η προέλευση των πρώτων κατοίκων της των «αγριόφωνων Σιντιών» από την Θράκη ή τη Φρυγία αμφισβητείται, αλλά θεωρείται βέβαιο ότι είναι οι πρώτοι που κατασκεύασαν χάλκινα όπλα με μέταλλα από την Μικρά Ασία.

Η αρχαία Ελληνική μυθολογία παρουσιάζει ως πρώτο βασιλιά της Λήμνου τον Θόαντα, γιο του Διόνυσου και της Αριάδνης, ο οποίος έλαβε το νησί ως δώρο από τον βασιλιά της Κρήτης. Η άφιξη στο νησί των Μυνίων από την Θεσσαλία δηλώνεται με τον γάμο του Ιάσονα, αρχηγού των Αργοναυτών με την κόρη του Θόαντος, Υψιπύλη, ενώ ο Ηρόδοτος αναφέρει την μετοίκηση των Πελασγών της Αττικής, που ονομάζονταν Τυρρηνοί στη Λήμνο και στις απέναντι ακτές της Μ. Ασίας.

Η ενδεχόμενη παρουσία στη Λήμνο, Τυρηνικών φύλων, προκάλεσε το ενδιαφέρον της Ιταλικής Αρχαιολογικής Σχολής η οποία άρχισε σημαντικές ανασκαφές στο νησί την δεκαετία του 1930. Οι αρχαιολογικές έρευνες που συνεχίζονται μέχρι σήμερα με την συνεργασία της Ελληνικής Αρχαιολογικής υπηρεσίας, έφεραν στο φως την προϊστορική πόλη της Πολιόχνης, την Ηφαιστία και το Καβείριο, καθώς και εξαιρετικής σημασίας πρωτοελλαδικά, κλασσικά και ελληνοιστικά ευρήματα στην περιοχή της Μύρινας.

Η θρησκεία των Λημιών εστιάζεται στην λατρεία του Ηφαίστου, του θεού της φωτιάς και της μεταλλουργίας και των Καβείρων που λατρεύονταν ως θεοί της θάλασσας, της γονιμότητας και του αμπελιού. Η ανακάλυψη της φωτιάς από τους πρώτους κατοίκους του νησιού αναβίωνε κάθε χρόνο με την τελετή της Πυρφορίας η οποία περιλάμβανε το σβήσιμο

κάθε φωτιάς στο νησί για εννέα ημέρες, μέχρι το πλοίο να φέρει από την Δήλο την ιερή φλόγα.

Σημαντική ήταν και η λατρεία της Μεγάλης Θεάς, εδώλια και αγάλματα της οποίας βρέθηκαν σε όλη την Λήμινο, ενώ η Αθηνά και ο Απόλλωνας άρχισαν να λατρεύονται στο νησί με την άφιξη των Αθηναίων.

Την κατάληψη της Λήμινου από τους Πέρσες το 512 π.χ. διαδέχεται μετά την οριστική νίκη των Ελλήνων, η ηγεμονία των Αθηναίων, που αποίκισαν το νησί το 440 π.χ. εγκαθιστώντας «κληρούχους», οι οποίοι όπως φαίνεται έζησαν ειρηνικά με τους Λήμιους στις δύο μεγάλες πόλεις την Ηφαιστία και την Μύρινα. Έκτοτε η Λήμινος εθεωρείτο Αθηναϊκό έδαφος.

Οι στενοί δεσμοί με την Αθήνα διαρκούν μέχρι και το 2ο μ.χ. αιώνα. Η Λήμιμος στη συνέχεια περνά υπό τον έλεγχο των εκάστοτε κυρίαρχων του Ελλαδικού χώρου: των Μακεδόνων, των Ρωμαίων και των Βυζαντινών.

Στους Βυζαντινούς χρόνους η Λήμιμος έχει στενούς δεσμούς με την Κωνσταντινούπολη και αποτελεί τόπο καταφυγίου ή εξορίας σημαντικών ηγεμονικών οικογενειών της αυτοκρατορίας, γεγονός που υποδηλώνεται και από την έντονη παρουσία βυζαντινών ονομάτων μέχρι σήμερα. Σημαντικές είναι επίσης οι σχέσεις του νησιού με τα Μοναστήρια του Αγίου Όρους στα οποία παραχωρούνται «μετόχια» ως δωρεές των αυτοκρατόρων.

Λόγω της σημαντικής της θέσης η Λήμιμος, καθ' όλη τη διάρκεια της μεσαιωνικής και νεότερης ιστορίας της, υπεφερε από πειρατικές επιδρομές. Με την άλωση της Πόλης από τους Φράγκους το 1204, περιέρχεται στην εξουσία των Ενετών από τους οποίους απελευθερώνεται από το ναυτικό του Βυζαντινού Αυτοκράτορα Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγου το 1276. Το 1355 καταλαμβάνεται από τους Γενουάτες. Το 1464 καταλαμβάνεται και πάλι από τους Ενετούς μέχρι το 1479 οπότε και κυριεύεται από τους Οθωμανούς Τούρκους.

Το νησί, που σε όλα τα χρόνια της μακραίωνης ιστορίας του διατήρησε έντονο τον ελληνικό του χαρακτήρα, απελευθερώνεται από τους Τούρκους το 1913.

Σημαντικότερη ιστορική περίοδος της σύγχρονης ιστορίας της Λήμινου θεωρείται η περίοδος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου κατά την διάρκεια του οποίου ο κόλπος του Μούδρου

απετέλεσε την κύρια ναυτική βάση του συμμαχικού στόλου και των αποβατικών δυνάμεων που έλαβαν μέρος στις επιχειρήσεις κατάληψης των στενών του Βοσπόρου και της χερσονήσου της Καλλιπόλης.

Μεταπολεμικά το νησί χρησιμοποιήθηκε ως χώρος εξορίας κατά την διάρκεια και μετά το τέλος του εμφυλίου πολέμου, σηματοδοτώντας σε ένα βαθμό και την αντίληψη του Ελληνικού κράτους για την περιφερειακότητα και τα χαρακτηριστικά απομόνωσης από τον Ελλαδικό πολιτικό οικονομικό και κοινωνικό χώρο.

Μετά το 1974 σε συνθήκες κρίσης των Ελληνοτουρκικών σχέσεων και αμφισβήτησης από την πλευρά της Τουρκίας των συνθηκών που διαμόρφωσαν μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και την Μικρασιατική καταστροφή το διεθνές δίκαιο στην περιοχή, η Λήμνος αποτελεί πεδίο αντιπαράθεσης στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ με αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του νησιού.

Φυσικό περιβάλλον.

Χαρακτηριστικό της είναι η μοναδικότητα που κατέχει το περιβάλλον της Λήμνου γι' αυτό και χαρακτηρίζεται της ως τοπίο ιδιαίτερου κάλλους.

Σύμφωνα με την απόφαση Αριθ. Δ.Π.Α./10081 για τον «Χαρακτηρισμό ως τοπίου ιδιαίτερου φυσικού κάλλους της νήσου Λήμνου του Νομού Λέσβου», που δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, Τεύχος Δεύτερο, Αρ. Φύλλου 1278, 20/10/2000:

«Χαρακτηρίζεται ως τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, η νήσος Λήμνος, του νομού Λέσβου, με σκοπό την προστασία, διατήρηση και ανάδειξη τόσο του φυσικού, ιστορικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος, όσο και της πλούσιας αρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Στόχος του χαρακτηρισμού είναι η διατήρηση της ισορροπίας του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος που αρμονικά επί αιώνες συνυπάρχει με ιδιαίτερη επιμέλεια».

Προστατευόμενες περιοχές

Στη Λήμνο υπάρχουν περιοχές ενταγμένες σε Δίκτυα Προστασίας, συγκεκριμένα στα δίκτυα CORINE και NATURA 2000. Δεν υπάρχουν όμως περιοχές που προστατεύονται από τη συνθήκη του RAMSAR ή ζώνες προστασίας του Ν.1650/86.

Στη Ζώνη CORINE έχουν ενταχθεί: Οι λίμνες Αλυκή και Χορταρολίμνη.

Στο δίκτυο NATURA 2000 έχουν ενταχθεί: Στην Κατηγορία Α οι λίμνες Αλυκή και Χορταρολίμνη.

Δημογραφικά χαρακτηριστικά της ευρύτερης περιοχής μελέτης.

Σε ότι αφορά λοιπόν τον μόνιμο πληθυσμό της επαρχίας Λήμνου όπως παρουσιάζεται στον πίν.1 για την περίοδο 1951-2001 μείωση της τάξης του 28,8%, ενώ κατά την απογραφή του 1981 παρουσιάζεται ο μικρότερος πληθυσμός στην Ν. Λήμνου εξαιτίας της μετανάστευσης. Την περίοδο 1981-1991 παρατηρείται αύξηση 13%, η οποία είναι κυρίως αποτέλεσμα της επιστροφής των μεταναστών, εφόσον παρατηρείται στη συγκεκριμένη δεκαετία αρνητική εξέλιξη στη φυσική κίνηση πληθυσμού. Τέλος την περίοδο 1991-2001 παρατηρείται μια ανεπαίσθητη μείωση, της τάξης του 0,9%.

Πίνακας 2: Πληθυσμιακή εξέλιξη ανά Δημ. Διαμέρισμα στη Ν. Λήμνο κατά τις δεκαετίες 1951, 1961, 1971, 1981, 1991 και 2001.							
Δήμος	Δημοτικό Διαμέρισμα	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ					
		1951	1961	1971	1981	1991	2001
Δήμος Μύρινας	Μύρινα	3497	3460	3982	3744	4309	5283
	Θάνος	717	578	467	491	474	461
	Κάσπακας	966	860	819	819	940	878
	Κορνός	605	476	367	352	368	294
	Πλατύ	529	467	352	396	686	686
Σύνολο Δήμου Μύρινας		6314	5841	5987	5802	6818	7602
ΔΗΜΟΣ ΑΤΣΙΚΗΣ	Ατσικής	1328	1289	958	900	1077	935
	Αγίου Δημητρίου	871	700	576	621	636	698
	Βάρους	652	578	416	275	442	378
	Δάφνης	424	444	254	200	190	174
	Καρπασίου	517	471	279	234	184	172
	Καταλάκκου	369	386	234	164	127	101
	Σαρδών	701	619	375	318	400	269
Σύνολο Δήμου Ατσικής		4862	4487	3092	2712	3056	2727
ΔΗΜΟΣ Ν. ΚΟΥΤΑΛΗΣ	Κοντιά	1462	1127	755	549	550	566
	Αγκαρουώνων	242	202	136	135	150	136
	Καλλιθέας	339	298	204	203	215	234
	Λιβαδοχωρίου	604	468	403	266	610	428
	Νέας Κούταλης	457	410	475	383	438	454
	Δ.Δ.Πεδινού	208	179	124	134	399	308
	Δ.Δ.Πορτιανού	564	468	297	244	251	276
Τσιμανδρίων	700	593	379	308	293	296	
Σύνολο Δήμου Ν. Κούταλης		4576	3745	2773	2222	2906	2698
ΔΗΜΟΣ ΜΟΥΔΡΟΥ	Δ.Δ.Μούδρου	1393	1236	1024	973	1037	1076
	Δ.Δ.Καλλιόπης	571	587	424	357	357	294
	Δ.Δ.Καμινίων	746	644	468	370	338	311
	Δ.Δ.Κοντοπουλίου	1170	1197	825	809	651	665
	Δ.Δ.Λύχνων	296	210	148	120	312	288
	Δ.Δ.Παναγίας	616	697	475	435	427	400
	Δ.Δ.Πλάκας	555	578	435	384	386	368
	Δ.Δ.Ρεπανιδίου	652	596	475	393	300	254
	Δ.Δ.Ρουσσοπουλίου	545	482	284	285	217	147
	Δ.Δ.Ρωμανού	890	793	563	515	543	462
	Δ.Δ.Σκανδαλιού	285	254	184	143	100	105
Δ.Δ.Φισίνης	547	465	288	201	203	148	
Σύνολο Δήμου Μούδρου		8266	7739	5593	4985	4871	4518
ΣΥΝΟΛΟ Ν. ΛΗΜΝΟΥ		24018	21812	17445	15721	17651	17545
Ν. ΑΓ. ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ		1061	1061	422	296	286	307
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΑΡΧ. ΛΗΜΝΟΥ		25079	22873	17867	16017	17937	17852

Πηγή ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία

Στον επόμενο πίνακα παρατίθενται, σε αντιπαραβολή, η εξέλιξη του μόνιμου και του πραγματικού πληθυσμού, με την βοήθεια του οποίου γίνεται μια καλύτερη προσέγγιση της πραγματικής εξέλιξης του πραγματικού πληθυσμού που παρουσιάζεται στο νησί.

Πίνακας 3. Μόνιμος και Πραγματικός Πληθυσμός ανά Δημ. Διαμέρισμα στη Ν. Λήμνο 2001 και 1991				
	Μόνιμος		Πραγματικός	
	2001	1991	2001	1991
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	10.934.097	10.223.392	10.964.020	10.259.900
ΝΟΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ	108.288	106.150	109.118	105.071
ΔΗΜΟΣ ΑΤΣΙΚΗΣ	2.727	3.027	2.894	3.059
Δ.Δ.Ατσικής	935	1.047	989	1.074
Ατσική,η	884	976	918	1.000
Προπούλιον,το	51	71	71	74
Δ.Δ.Αγίου Δημητρίου	698	648	733	638
Άγιος Δημήτριος,ο	698	648	733	638
Δ.Δ.Βάρους	378	436	405	439
Βάρος,το	216	224	235	211
Αερολιμήν,ο	162	212	170	228
Δ.Δ.Δάφνης	174	182	179	190
Δάφνη,η	174	182	179	190
Δ.Δ.Καρπασίου	172	188	168	190
Καρπάσιον,το	172	188	168	190
Δ.Δ.Καταλάκκου	101	130	115	127
Κατάλακκον,το	101	130	115	127
Σεργίτσι, το (νησίς)	0	0	0	0
Δ.Δ.Σαρδών	269	396	305	401
Σαρδαί,αι	269	396	305	401
ΔΗΜΟΣ ΜΟΥΔΡΟΥ	4.518	4.747	4.842	4.867
Δ.Δ.Μούδρου	1.076	1.040	1.039	1.038
Μούδρος,ο	1.076	1.040	1.039	1.038
Κουκονήσιο, το (νησίς)	0	0	0	0
Δ.Δ.Καλλιόπης	294	329	334	359
Καλλιόπη,η	294	329	334	359
Δ.Δ.Καμινίων	311	317	347	323
Καμίνια,τα	288	315	319	321
Βοροσκόπος,ο	23	2	28	2
Δ.Δ.Κοντοπούλιου	665	634	703	650
Κοντοπούλιον,το	635	589	661	605
Άγιος Αλέξανδρος,ο	13	5	13	5
Άγιος Θεόδωρος,ο	17	40	29	40
Δ.Δ.Λύχνων	288	294	338	315
Λύχνα,τα	74	118	132	137
Ανεμόεσσα,η	214	176	206	178
Δ.Δ.Παναγίας	400	429	453	448
Παναγία,η	394	427	447	446
Κορτισώνας,ο	6	2	6	2
Δ.Δ.Πλάκας	368	349	374	365
Πλάκα,η	368	349	374	365
Δ.Δ.Ρεπανιδίου	254	310	357	302
Ρεπανίδιον,το	252	308	354	300
Κότσινας,ο	2	2	3	2
Δ.Δ.Ρουσοπούλιου	147	209	163	215
Ρουσοπούλιον,το	147	209	163	215
Δ.Δ.Ρωμανού	462	537	457	544
Ρωμανόν,το	462	537	457	544
Δ.Δ.Σκανδαλίου	105	105	124	100
Σκανδάλιον,το	105	105	124	100
Δ.Δ.Φισίνης	148	194	153	208

Φισίνη,η	87	122	84	128
Αγία Σοφία,η	61	72	69	80
ΔΗΜΟΣ ΜΥΡΙΝΑΣ	7.602	7.062	7.488	6.818
Δ.Δ.Μυριναίων	5.283	4.682	5.107	4.342
Μύρινα,η	5.283	4.682	5.107	4.342
Δ.Δ.Θάνους	461	466	459	472
Θάνος,το	456	466	454	472
Παραλία Θάνους,η	5	0	5	0
Δ.Δ.Κάσπακα	878	916	894	941
Κάσπακας,ο	620	625	630	612
Άγιος Ιωάννης,ο	88	126	92	157
Γάλη,η	168	165	170	172
Λιμενάρια,τα	2	0	2	0
Δ.Δ.Κορνού	294	339	355	369
Κορνός,ο	264	268	331	298
Ψύλλοι,οι	30	71	24	71
Δ.Δ.Πλατέος	686	659	673	694
Πλατύ,το	587	659	579	694
Παραλία Πλατέος,η	95	0	90	0
Πλαγίσος Μώλος,ο	4	0	4	0
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΚΟΥΤΑΛΗΣ	2.698	2.876	2.880	2.901
Δ.Δ.Κοντιά	566	548	628	551
Κοντιάς,ο	566	548	628	551
Δ.Δ.Αγκαρυώνων	136	152	138	153
Αγκαρυώνες,οι	136	152	138	153
Δ.Δ.Καλλιθέας	234	219	216	211
Καλλιθέα,η	234	219	216	211
Δ.Δ.Λιβαδοχωρίου	428	606	474	607
Λιβαδοχώριον,το	156	155	210	155
Πολιόχνη,η	272	451	264	452
Δ.Δ.Νέας Κούταλης	454	424	473	438
Νέα Κούταλη,η	454	424	473	438
Δ.Δ.Πεδινού	308	389	331	398
Πεδινό,το	5	9	5	14
Αλογονήσιο, το (νησίς)	0	0	0	0
Βουνάρια,τα	199	280	218	280
Νέο Πεδινό,το	104	100	108	104
Δ.Δ.Πορτιανού	276	243	306	251
Πορτιανόν,το	276	243	306	251
Δ.Δ.Τσιμανδρίων	296	295	314	292
Τσιμάνδρια,τα	296	295	314	292
Καστριά, τα (νησίς)	0	0	0	0
Κόμπιον,το (νησίς)	0	0	0	0
Σύνολο Ν. Λήμνου	17.545	17.712	18.104	17.645
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΟΥ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ	307	251	371	286
Άγιος Ευστράτιος,ο	307	251	371	286
Σύνολο Επαρχίας Λήμνου	17.852	17.963	18.475	17.931

Πηγή ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία

Σημαντικός είναι και ο αριθμός του προσωπικού των ενόπλων δυνάμεων, γεγονός που έχει επηρεάσει την αύξηση του πραγματικού πληθυσμού της Επαρχίας γενικότερα. Επίσης

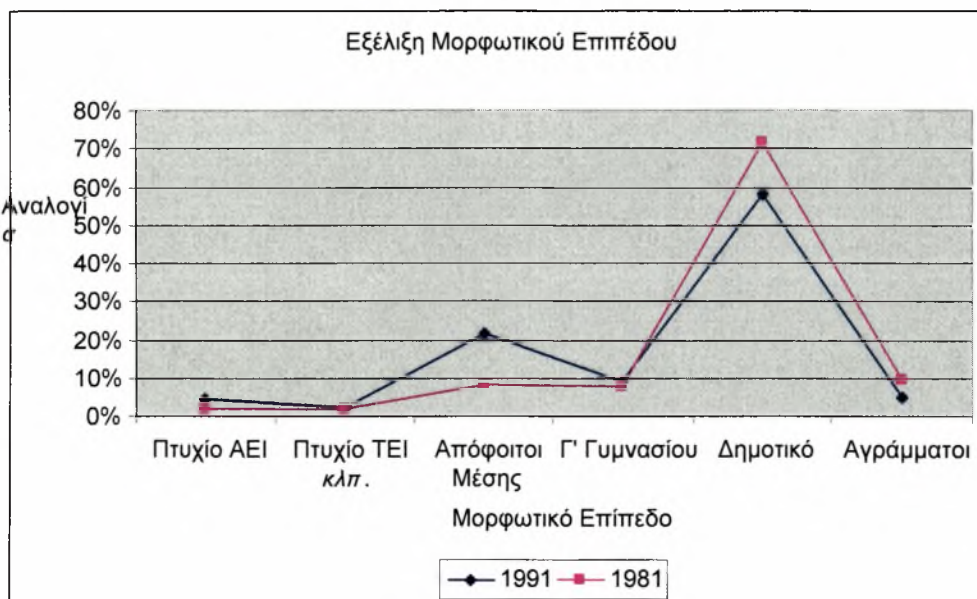
έχει εκτιμηθεί ότι ο συνολικός εποχιακός πληθυσμός είναι 14.037 επισκέπτες από τους οποίους το 42,5% συγκεντρώνεται στην περιοχή της Μύρινας (Πανεπιστήμιο Αιγαίου, 1989).

Ο πραγματικός πληθυσμός στη Λήμνο από το 1991 ως το 2001 παρουσιάζει μικρή αύξηση της τάξης του 2,4%, από 17931 σε 18475 κατοίκους. Σε όλους τους Δήμους, εκτός από της Μύρινας και τον Άγιο Ευστράτιο, ο πληθυσμός παρουσιάζει μείωση από το 1991 ως το 2001. Τη μεγαλύτερη μείωση την παρουσιάζει ο Δήμος Ατσικής (-171 άτομα), ακολουθούν ο Δ. Μούδρου και Νέας Κούταλης. Στο Δήμο Μύρινας, ο πληθυσμός αυξήθηκε κατά 629 άτομα (αύξηση 9,2%) και στον Άγιο Ευστράτιο από 286 σε 354 άτομα (23,8%).

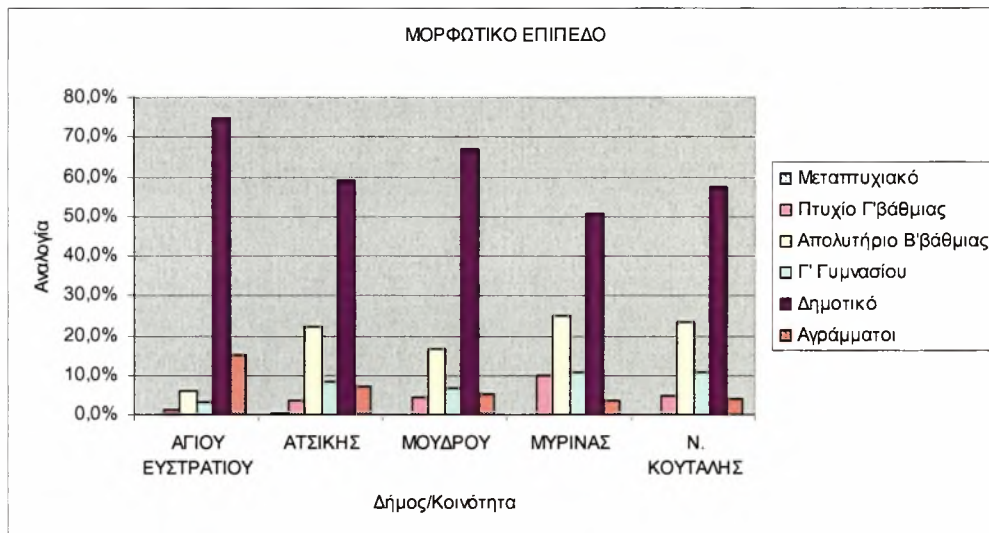
Κοινωνικά χαρακτηριστικά.

Το μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού της επαρχίας Λήμνου είναι γενικά χαμηλό αφού το μεγαλύτερο μέρος του έχει εκπαίδευση επιπέδου Δημοτικού. Το ποσοστό αυτό όμως φαίνεται να μειώνεται (βλ. Σχήμα 3) μεταξύ των ετών 1981 και 1991 και αντίστοιχα το ποσοστό των ατόμων με πλήρη δευτεροβάθμια εκπαίδευση φαίνεται να αυξάνεται. Μικρή αύξηση παρατηρείται και στα άτομα με τριτοβάθμια εκπαίδευση. Συγκρίνοντας τους Δήμους της επαρχίας, διαπιστώνεται ότι ο Δήμος Μύρινας βρίσκεται σε σχετικά καλύτερη κατάσταση, ενώ στη χειρότερη θέση βρίσκεται ο Άγιος Ευστράτιος.

Σχήμα 3: Μορφωτικό Επίπεδο Του Πληθυσμού Άνω Των 10 Ετών Στην Επαρχία Λήμνου (Στοιχεία ΕΣΥΕ, 1991 και 1981)

Σχήμα 4: Μορφωτικό Επίπεδο Του Πληθυσμού Της Επαρχίας Λήμνου Άνω Των 10 Ετών Ανά (Νέο) Δήμο Ή Κοινότητα (Στοιχεία ΕΣΥΕ, 1991)

Πίνακας 4: Πληθυσμός κατά φύλο και οικογενειακή κατάσταση στην Επαρχία Λήμνου

ΔΗΜΟΙ Ή ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ	ΑΓΑΜΟΙ		ΕΓΓΑΜΟΙ		ΧΗΡΟΙ		ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΙ	
	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΗΜΝΟΥ	8131	1455	3252	3145	202	811	29	47
ΝΟΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ	15364	8181	17226	16918	1013	4409	185	213

Πηγή ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία

Μετακινήσεις πληθυσμού

Όσον αφορά στις μετακινήσεις του πληθυσμού η αύξηση του πληθυσμού μεταξύ 1981 - 1991 αποδίδεται κυρίως στην παλιννόστηση των μεταναστών εφόσον παρατηρείται στη συγκεκριμένη δεκαετία αρνητική εξέλιξη στη φυσική κίνηση πληθυσμού. Συγκεκριμένα, από τα ετήσια στοιχεία προκύπτει ότι οι γεννήσεις σε επίπεδο επαρχίας είναι κατά 36,6% λιγότερες από τους θανάτους.

Πίνακας 5: Φυσική Κίνηση Πληθυσμού και Μετανάστευση Μεταξύ 1981 και 1991

	Γεννήσεις	Θάνατοι	Φυσική κίνηση	Μετανάστευση
Λήμνος (επαρχία)	1.640	2.218	-578	2.467
Λέσβος	8.750	12.613	-3.863	2.169
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	20.673	27.806	-7.133	9.274

Πηγή ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία

Οικονομικές επιδόσεις

Από τη δεκαετία του '80 άρχισε να σημειώνεται σημαντική στροφή προς τον τριτογενή τομέα, ενώ η μεταποίηση των αγροτικών προϊόντων έπαυσε να γίνεται σε οικοτεχνικό επίπεδο και άρχισε να λαμβάνει περισσότερο βιομηχανική μορφή. Οι αριθμοί και τα ποσοστά απασχολούμενων κατά τομέα της οικονομίας στη Λήμνο κατά τα έτη 1981 και 1991 εξελίχθηκαν όπως παρουσιάζει ο Πίνακας 6.

Διαπιστώνεται ότι η αύξηση της απασχόλησης στο Δευτερογενή και Τριτογενή Τομέα της οικονομικής δραστηριότητας στη Λήμνο δεν αντισταθμίζει τη σημαντική μείωση της απασχόλησης στον Πρωτογενή Τομέα η οποία οδηγεί σε μείωση της συνολικής απασχόλησης. Σημαντική είναι η αύξηση της απασχόλησης στον τριτογενή τομέα με παράλληλη συρρίκνωση της απασχόλησης στον πρωτογενή. Η τάση αυτή είναι ανάλογη με αυτή που παρατηρείται σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Πίνακας 6: Απασχόληση στη Λήμνο κατά Τομέα (Στοιχεία ΕΣΥΕ, 1981 και 1991)

ΤΟΜΕΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ		ΠΟΣΟΣΤΑ	
	1981	1991	1981	1991
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ	2.359	1.270	47,5%	26,1%
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ	816	942	16,4%	19,4%
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ	1.723	2.507	34,7%	51,5%
ΜΗ ΔΗΛΩΣΑΝΤΕΣ	64	146	1,3%	3,0%
ΣΥΝΟΛΟ	4.962	4.865	100,0%	100,0%

Πηγή ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία

Πίνακας 7: Εξέλιξη Των Ποσοστών Ανεργίας Στην Επαρχία Λήμνου Σε Σύγκριση Με Το Νομό Και Τη Χώρα (Στοιχεία ΕΣΥΕ, 1981 και 1991)

	Αριθμός Απασχολούμενων		Αριθμός Ανέργων		Ανεργία	
	1981	1991	1981	1991	1981	1991
Επαρχία Λήμνου	4.992	4.865	0	252	0,0%	4,9%
Νομ. Λέσβου	34.425	29.160	715	2.631	2,0%	8,3%
Βορ. Αιγαίο	60.966	55.123	1.587	5.051	2,5%	8,4%
Σύνολο Χώρας	3.388.518	3.571.957	155.279	314.200	4,4%	8,1%

Πηγή ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία

Η ανεργία το 1991 έχει συνολικά αυξηθεί σε όλες τις ομάδες ηλικιών (εκτός της ηλικίας 10 – 14 ετών). Βλέποντας την απασχόληση σε επίπεδο νέων Δήμων, όπως δείχνει το, διαπιστώνεται ότι ο Άγιος Ευστράτιος βρίσκεται σε καλύτερη θέση αφού συνδυάζεται η μηδενική ανεργία με υψηλά ποσοστά ενεργού πληθυσμού. Αυτό όμως οφείλεται στον πολύ μικρό πληθυσμό του Αγίου Ευστρατίου και στο γεγονός ότι κανένας δεν παραμένει στο νησί εάν δεν μπορεί να εξασφαλίσει εργασία σε αυτό. Σε χειρότερη θέση βρίσκεται ο Δήμος Ν. Κούταλης με την υψηλότερη ανεργία και τη χαμηλότερη αναλογία ενεργού πληθυσμού, ενώ ο Δήμος Μύρινας έχει ανεργία υψηλότερη του μέσου όρου της Επαρχίας με αντίστοιχα όμως υψηλή αναλογία ενεργού πληθυσμού.

Γεωγραφική θέση της περιοχής μελέτης.

Ο οικισμός της Μύρινας αλλά και ο Δήμος Μύρινας που είναι η περιοχή μελέτης βρίσκεται στην ν. Λήμνο. Ο Δήμος Μύρινας αποτελείται από τον ήδη προϋπάρχοντα δήμο Μύρινας καθώς και τις εξής κοινότητες: Κ. Θάνους, Κ. Κάσπακα, Κ. Κορνού και Κ. Πλατέος. Η περιοχή αυτή βρίσκεται δυτικά της Λήμνου, όπως διακρίνεται καλύτερα και στο χάρτη και εκτείνεται ΝΔ από τις ακτές του όρμου του Αγ. Παύλου και ΒΔ μέχρι την περιοχή του ακρωτηρίου Μούρτζουφλος (βλ. παράρτημα: χάρτη 2.). Πρόκειται κυρίως για ημιορεινή περιοχή με μεγαλύτερο υψόμετρο αυτό του βουνού Αγ. Αθανασίου με ύψος 365 μ. καθώς και αυτό του Προφήτη Ηλία και ακολουθούν χαμηλότεροι λοφίσκοι. Οι ακτές παρουσιάζουν έντονο διαμελισμό με αποτέλεσμα να έχουμε αρκετούς όρμους και αξιόλογες παραλίες. Οι παραλίες του Θάνους, Πλατύ και Αγ. Γιάννη είναι αμμώδεις σε αντίθεση με εκείνες του Αυλώνα και της Μύρινας που έχουν μικρά βότσαλα. Πεδινές είναι οι περιοχές μεταξύ Αγ. Γιάννη - Κάσπακα, Κάσπακα - Κορνού, Κορνού - Μύρινας και Θάνους Αγ. Παύλου.

Η συνολική έκταση του δήμου είναι 81,9 χιλιάδες στρέμματα που κατανέμονται στα δημοτικά διαμερίσματα όπως φαίνεται στον πίνακα 8.

Πίνακας 8: Κατανομή στρεμμάτων στο δήμο Μύρινας.

	Δημοτικό Διαμέρισμα	Έκταση (km ²)	Χαρακτηρισμός Περιοχής
Δήμος Μύρινας	Μύρινα	8,7	Ορεινή
	Θάνος	14,4	Ορεινή
	Κάσπακας	34,1	Ορεινή
	Κορνός	18,4	Ορεινή
	Πλατύ	6,3	Ορεινή
Σύνολο Δήμου Μύρινας		81,9	

Πηγή ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία

Η μορφολογία του εδάφους στο δήμο Μύρινας για τον υπάρχων δήμο και για κάθε μία κοινότητα χωριστά φαίνεται στον πίνακα 9:

Πίνακας 9: Μορφολογία εδάφους του δήμου Μύρινας

	Καλλιεργούμεν. εκτάσ.	Βοσκότοποι		Δάση	Εκτάσεις καλυπτόμενες	Εκτάσεις οικισμών	Άλλες εκτάσεις
		Δημοτικοί και Κοινοτικοί	Ιδιωτικοί και άλλοι				
Μύρινα	2,8	0,3	4,4	-	0,1	0,6	0,5
Θάνος	2,3	-	11,3	-	0,1	0,3	0,5
Κάσπακ	4,6	0,8	25,9	-	0,6	0,6	1,6
Κορνός	4,9	0,2	12,4	-	0,2	0,3	0,4
Πλατύ	2,1	0,3	3,8	-	-	0,1	-
Σύνολο	16,7	1,6	57,8	-	1	1,9	3

Πηγή ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία

Δημογραφικά χαρακτηριστικά της περιοχής μελέτης

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

Ο συνολικός πληθυσμός στο δήμο Μύρινας είναι 7.488 κάτοικοι. Στον πίνακα 10 φαίνεται ο πληθυσμός του δήμου και των δ. διαμερισμάτων για τις δεκαετίες 1951 έως 2001.

Πίνακας 10: Πληθυσμός του δήμου Μύρινας κατά δημοτικό διαμέρισμα

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ	1951	1961	1971	1981	1991	2001
ΔΗΜ. ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ						
Δ.Δ Μυριναίων	3.497	3.460	3.982	3.744	4.342	5.107
Δ.Δ Θάνους	717	578	467	491	472	459
Δ.Δ Κάσπακα	966	860	819	819	941	894
Δ.Δ Κορνού	605	476	367	352	369	355
Δ.Δ Πλατέος	529	467	352	396	694	673
ΔΗΜΟΣ ΜΥΡΙΝΑΣ	6.314	5.841	5.987	5.802	6.818	7.488

Πηγή ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία

Τα ποσοστά % μεταβολής του πληθυσμού όλων των δημοτικών διαμερισμάτων για κάθε μια δεκαετία χωριστά φαίνονται στον πίνακα 11.

Πίνακας 11: Ποσοστά μεταβολής του πληθυσμού.

Χρονολογία	'51 - '61	'61 - 71	71 - '8.1	'81 - '91	'91- '01
Δ.Δ. Μύρινας	-1.05	15.08	-5.98	15.9	17.6
Κ. Θάνους	-19.39	-19.20	5.14	-3.46	-2.75
Κ. Κάσπακα	-10.97	-4.77	σταθερό	14.89	-5.0
Κ. Κορνού	-21.32	-22.90	-4.08	4.55	-3.79
Κ. Πλατέος	-11.72	-24.63	12.50	75.25	-3.03
Δ. Μύρινας	-7.49	2.5	-3.09	17.5	9.83

Πηγή ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα: Το Δ.Δ. Μύρινας κατά την περίοδο 1951-1961 παρουσίασε μείωση του πληθυσμού κατά 1,05%, ενώ την περίοδο 1961-1971 ο πληθυσμός αυξήθηκε κατά 15,8%. Την δεκαετία 1971-1981 ο πληθυσμός μειώθηκε και πάλι κατά 5,9%, την δεκαετία 1981-1991 ο πληθυσμός παρουσίασε αύξηση 15,9% ενώ την τελευταία δεκαετία 1991 -2001 ο πληθυσμός παρουσίασε αύξηση 17,6%.

Η κοινότητα Θάνους παρουσίασε την περίοδο '51-'61 μείωση κατά 19,38%, '61-71 μείωση κατά 19,20%, 71-'81 αύξηση κατά 5,14%, '81-'91 μείωση κατά 3,37% ενώ την τελευταία δεκαετία 1991 -2001 ο πληθυσμός παρουσίασε μείωση κατά 2,75%.

Η κοινότητα Κάσπακα παρουσίασε την περίοδο '51-'61 μείωση κατά 10,97%, '61-'71 μείωση κατά 4,76%, '71-'81 σταθερό πληθυσμό, '81-'91 αύξηση κατά 14,89% ενώ την τελευταία δεκαετία 1991 -2001 ο πληθυσμός παρουσίασε μείωση κατά 5,0%.

Η κοινότητα Κορνού παρουσίασε την περίοδο '51-'61 μείωση κατά 21,32%, '61-'71 μείωση κατά 22,90%, '71-'81 μείωση κατά 4,08%, '81-'91 αύξηση κατά 4,83% ενώ την τελευταία δεκαετία 1991 -2001 ο πληθυσμός παρουσίασε μείωση κατά 3, 79%.

Η κοινότητα Πλατέος παρουσίασε την περίοδο '51-'61 μείωση κατά 11,72%, '61-'71 μείωση κατά 24,62%, '71-'81 αύξηση κατά 12,5%, '81-'91 αύξηση κατά 75,25% ενώ την τελευταία δεκαετία 1991 -2001 ο πληθυσμός παρουσίασε μείωση κατά 3, 03%.

Στο σύνολο του Δ. Μύρινας την περίοδο '51-'61 παρουσιάστηκε μείωση του πληθυσμού κατά 7,49%, ενώ την περίοδο '61-'71 ο πληθυσμός αυξήθηκε κατά 2,5%. Την επόμενη δεκαετία '71-'81 ο πληθυσμός μειώθηκε και πάλι κατά 3,09%, την δεκαετία '81-'91 ο πληθυσμός παρουσίασε αύξηση 17,5% ενώ την δεκαετία '91 -'01 παρουσίασε αύξηση 9,83%.

Οι μεγάλες μεταβολές του πληθυσμού, οφείλονται στη μεγάλη μετακίνηση του αγροτικού πληθυσμού προς το κέντρο, καθώς και σε μετανάστευση προς το εξωτερικό για αναζήτηση καλύτερης εργασίας και υψηλότερου βιοτικού επιπέδου. Στους πίνακες 12,13,14 & 15 φαίνεται ο πληθυσμός για τα έτη '91-'01, κατά φύλο και ηλικία για τον Δ. Μύρινας και για τις κοινότητες που εντάχθηκαν στα πλαίσια του Προγράμματος <<1. Καποδίστριας>>.

Πίνακας 12. Μόνιμος πληθυσμός κατά φύλο και ηλικία Δήμοι/κοινότητες και δημοτικά / κοινοτικά διαμερίσματα. Απογραφή πληθυσμού το έτος 1991								
Δήμοι/κοινότητες και δημοτικά / κοινοτικά διαμερίσματα.	Άρρενες							Σύνολο
	0-14	15-24	25-39	40-54	55-64	65-79	80 ετών και άνω	
ΔΗΜΟΣ ΜΥΡΙΝΑΣ	661	1.139	803	515	347	296	83	3.844
Δ.Δ.Μυριναιών	456	467	568	334	216	200	45	2.286
Δ.Δ.Θάνους	53	31	46	41	32	18	9	230
Δ.Δ.Κάσπακα	90	239	85	72	55	37	14	592
Δ.Δ.Κορνού	30	92	29	29	14	17	7	218
Δ.Δ.Πλατέος	32	310	75	39	30	24	8	518

Πηγή ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία

Πίνακας 13. Μόνιμος πληθυσμός κατά φύλο και ηλικία. Δήμοι/κοινότητες και δημοτικά / κοινοτικά διαμερίσματα. Απογραφή πληθυσμού το έτος 1991								
Δήμοι/κοινότητες και δημοτικά / κοινοτικά διαμερίσματα.	Θήλεις							Σύνολο
	0-14	15-24	25-39	40-54	55-64	65-79	80 ετών και άνω	
ΔΗΜΟΣ ΜΥΡΙΝΑΣ	628	398	654	484	360	579	121	3.224
Δ.Δ.Μυριναίων	455	285	499	312	229	213	63	2.056
Δ.Δ.Θάνους	52	33	46	35	34	277	15	492
Δ.Δ.Κάσπακα	65	43	62	68	50	46	15	349
Δ.Δ.Κορνού	31	18	22	26	21	21	12	151
Δ.Δ.Πλατέος	25	19	25	43	26	22	16	176

Πηγή ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία.

Πίνακας 14. Μόνιμος πληθυσμός κατά φύλο και ηλικία. Σύνολο χώρας, Γεωγραφικές ζώνες, περιφέρειες, νομοί, δήμοι/κοινότητες και δημοτικά / κοινοτικά διαμερίσματα. Απογραφή πληθυσμού της 18ς Μαρτίου 2001								
Σύνολο χώρας, Γεωγραφικές ζώνες, περιφέρειες, νομοί, δήμοι/κοινότητες και δημοτικά / κοινοτικά διαμερίσματα.	Αμφότερων των φύλων							
	Σύνολο	0-14	15-24	25-39	40-54	55-64	65-79	80 ετών και άνω
ΔΗΜΟΣ ΜΥΡΙΝΑΣ	7.602	1.300	1.291	1.928	1.320	691	852	220
Δ.Δ.Μυριναίων	5.283	1.018	685	1.440	969	461	562	148
Δ.Δ.Θάνους	461	79	64	107	75	48	71	17
Δ.Δ.Κάσπακα	878	103	251	171	136	82	109	26
Δ.Δ.Κορνού	294	34	61	56	53	32	40	18
Δ.Δ.Πλατέος	686	66	230	154	87	68	70	11

Πηγή ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία

Πίνακας 15. Μόνιμος πληθυσμός κατά φύλο και ηλικία. Σύνολο χώρας, Γεωγραφικές ζώνες, περιφέρειες, νομοί, δήμοι/κοινότητες και δημοτικά / κοινοτικά διαμερίσματα. Απογραφή πληθυσμού της 18ς Μαρτίου 2001								
Σύνολο χώρας, Γεωγραφικές ζώνες, περιφέρειες, νομοί, δήμοι/κοινότητες και δημοτικά / κοινοτικά διαμερίσματα.	Άρρενες							
	Σύνολο	0-14	15-24	25-39	40-54	55-64	65-79	80 ετών και άνω
ΔΗΜΟΣ ΜΥΡΙΝΑΣ	4.111	680	887	1.030	702	335	393	84
Δ.Δ.Μυριναίων	2.727	533	401	735	519	219	257	63
Δ.Δ.Θάνους	235	41	33	60	38	24	35	4
Δ.Δ.Κάσπακα	530	56	208	96	72	40	49	9
Δ.Δ.Κορνού	154	16	41	33	29	17	15	3
Δ.Δ.Πλατέος	465	34	204	106	44	35	37	5

Πηγή ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία

Πίνακας 16. Μόνιμος πληθυσμός κατά φύλο και ηλικία. Σύνολο χώρας ,Γεωγραφικές ζώνες, περιφέρειες ,νομοί ,δήμοι/κοινότητες και δημοτικά / κοινοτικά διαμερίσματα. Απογραφή πληθυσμού της 18ς Μαρτίου 2001								
Σύνολο χώρας ,Γεωγραφικές ζώνες ,περιφέρειες ,νομοί ,δήμοι/κοινότητες και δημοτικά / κοινοτικά διαμερίσματα.	Θήλεις							
	Σύνολο	0-14	15-24	25-39	40-54	55-64	65-79	80 ετών και άνω
ΔΗΜΟΣ ΜΥΡΙΝΑΣ	3.491	620	404	898	618	356	459	136
Δ.Δ.Μυριναίων	2.556	485	284	705	450	242	305	85
Δ.Δ.Θάνους	226	38	31	47	37	24	36	13
Δ.Δ.Κάσπακα	348	47	43	75	64	42	60	17
Δ.Δ.Κορνού	140	18	20	23	24	15	25	15
Δ.Δ.Πλατέος	221	32	26	48	43	33	33	6

Πηγή ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθεί ότι κατά τους θερινούς μήνες αρκετοί κάτοικοι του Κάσπακα μεταφέρονται στον οικισμό του Αγ. Γιάννη, ο οποίος αποτελεί γι' αυτούς παραθεριστικό τόπο. Φυσικά ο πληθυσμός εκεί αυξάνεται κυρίως από τουρίστες. Το ίδιο συμβαίνει και στην περίπτωση του Πλατέος, καθώς παρατηρείται αύξηση του πληθυσμού στο παραθαλάσσιο τμήμα του χωριού (ενοικίαση διαμερισμάτων).

Στο πίνακα 17 δίνεται ο πληθυσμός του δήμου Μύρινας ανά δημοτικό διαμέρισμα κατά τους θερινούς μήνες για το έτος 1991.

Πίνακας 17: Εποχιακός πληθυσμός του δήμου Μύρινας για το 1991

ΜΥΡΙΝΑ	5.970
ΘΑΝΟΣ	526
ΚΑΣΠΑΚΑΣ	370
ΚΟΡΝΟΣ	849
ΠΛΑΤΥ	447

Πηγή ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία

Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι στην περίοδο αιχμής, κυρίως δηλαδή τους μήνες Ιούλιο - Αύγουστο, ο πληθυσμός στο δήμο αυξάνεται αρκετά σε σημείο να διπλασιάζεται.

Οικονομική δραστηριότητα – Απασχόληση – Ανεργία

Για να μπορέσουμε να μιλήσουμε καλύτερα για την οικονομία και την απασχόληση στο νέο δήμο θα εξετάσουμε τον κάθε τομέα παραγωγικής διαδικασίας ξεχωριστά. Στους πίνακες 18 και 19 που ακολουθούν δίνεται ο αριθμός των ατόμων που ασχολούνται με κάθε τομέα και για κάθε ένα δημοτικό διαμέρισμα χωριστά, σύμφωνα με στοιχεία του '91 – '01.

Πηγή ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία

Πίνακας18. Οικονομικώς ενεργός, μη ενεργός πληθυσμός και απασχολούμενοι. Δήμος και Δ. Διαμέρισμα Απογραφή πληθυσμού του έτους 1991

	Σύνολο	Πρωτογεν.	Δευτερογεν.	Τριτογενής	Δεν δήλωσαν
Δ.Δ.Μυριναίων	1462	48	204	1170	40
Δ.Δ.Θάνους	224	47	99	75	3
Δ.Δ.Κάσπακα	147	29	59	52	7
Δ.Δ.Κορνού	142	11	54	75	2
Δ.Δ.Πλατέος	81	13	46	21	1
ΔΗΜΟΣ ΜΥΡΙΝΑΣ	2056	148	462	1393	53

Πηγή ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία

Πίνακας19. Οικονομικώς ενεργός, μη ενεργός πληθυσμός και απασχολούμενοι. Δήμος και Δ. Διαμέρισμα Απογραφή πληθυσμού της 18ης Μαρτίου 2001

Δήμος και Δ. Διαμέρισμα	Οικονομικώς ενεργοί							Οικονομικώς μη ενεργοί
	Σύνολο	Απασχολούμενοι				Δεν δήλωσαν κλάδο οικον. δραστηριότητας	Ανεργοί Σύνολο	
		Σύνολο	Πρωτογενής Τομέας NACE A-B	Δευτερογενής Τομέας NACE C-F	Τριτογενής Τομέας NACE G-Q			
ΔΗΜΟΣ ΜΥΡΙΝΑΣ	3.006	2.713	199	534	1.843	137	293	3.751
Δ.Δ.Μυριναίων	2.249	2.016	75	275	1.554	112	233	2.353
Δ.Δ.Θάνους	194	181	45	72	57	7	13	220
Δ.Δ.Κάσπακα	256	240	43	110	78	9	16	566
Δ.Δ.Κορνού	109	100	25	38	34	3	9	161
Δ.Δ.Πλατέος	198	176	11	39	120	6	22	451

ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Οι κάτοικοι του δήμου που ασχολούνται με τον πρωτογενή τομέα ανέρχονται περίπου στους 148, με κύριες δραστηριότητες τη γεωργία, τη κτηνοτροφία και την αλιεία. Κύρια προϊόντα παραγωγής για τη γεωργία είναι σταφύλια, σιτηρά και μέλι, για τη κτηνοτροφία γάλα και κρέας και για την αλιεία ψάρια. Επίσης είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι πέρα από το παραπάνω αριθμό κάθε νοικοκυριό διαθέτει μικρό αριθμό ζώων και εκτάσεων για να ικανοποιεί τις δικές του και μόνο ανάγκες. Είναι εύκολα αντιληπτό ότι στο συγκεκριμένο δήμο υπάρχουν μικρά αγροτεμάχια και όχι μεγάλες εκτάσεις γης στην ιδιοκτησία του καθενός.

ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Η βιομηχανία στο δήμο Μύρινας δεν είναι ανεπτυγμένη και αυτό οφείλεται μεν στην έλλειψη πρώτων υλών, καθώς και στη δυσκολία προμήθειας τους έγκαιρα και σε καλή τιμή.

Οι βιοτεχνικές μονάδες του νησιού είναι περίπου 200 με απασχολούμενο προσωπικό κατά μέσο όρο δύο άτομα. Το μεγαλύτερο ποσοστό είναι συγκεντρωμένο γύρω από το χώρο της μεταποίησης της αγροτικής παραγωγής του νησιού και το χώρο της οικοδομής. Ο αριθμός των απασχολούμενων στο δήμο Μύρινας είναι 462 άτομα. Οι πιο αξιόλογες παραγωγικές μονάδες είναι:

- Μια βιοτεχνία κατασκευής πλαστικών κουφωμάτων στο δρόμο μεταξύ Μύρινας- Κορνού.
- Μια βιοτεχνία επεξεργασίας σουσαμιού και κατασκευής γλυκών κουταλιού στο Κορνό.
- Το οινοποιείο της Ένωσης Γεωργικών Συνεταιρισμών Λήμνου.
- Σφαγείο Μύρινας.
- Κεραμοποιεία μεταξύ Κάσπακα - Κορνού.
- Ξυλουργικά εργαστήρια Κορνού, Θάνους, Μύρινας.

ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Ο τριτογενής τομέας στο δήμο Μύρινας είναι αρκετά ανεπτυγμένος και σε σχέση με το υπόλοιπο νησί συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό τουρισμού. Συγκεκριμένα το ποσοστό τουρισμού στη Μύρινα είναι 42,5%, στον Κάσπακα και κυρίως στην περιοχή του Αγ. Γιάννη 8,7% και στο Θάνος, Πλατύ 15,5%. Ένα σημαντικό μέρος του τουρισμού αποτελούν και τα άτομα που κατάγονται από την περιοχή αλλά κατοικούν σε αστικά κέντρα.

Η χρονική περίοδος που εκδηλώνεται η μεγαλύτερη προσέλευση τουρισμού είναι οι μήνες Ιούλιος - Αύγουστος.

Ο αριθμός των απασχολούμενων στον τριτογενή τομέα είναι 1.393 άτομα για τους θερινούς μήνες.

Ο δήμος Μύρινας συγκεντρώνει μεγάλο αριθμό ξενοδοχειακών μονάδων όλων των κατηγοριών, ενοικιαζόμενα δωμάτια και ξενοδοχεία, Πρόκειται για καινούργια μεγάλα συγκροτήματα σε καλή κατάσταση, τα σημαντικότερα από τα οποία είναι:

ΑΚΤΗ ΜΥΡΙΝΑ

PORTO MYRINA PALACE

ΑΣΤΡΟΝ

ΔΙΑΜΑΝΤΙΔΗΣ

ΚΑΣΤΡΟ ΒΕΑΧ

ΗΕΡΗΑΙΣΤΟΣ

LIMNOS VILLAGE και πολλά άλλα.

Τα καταστήματα στο δήμο Μύρινας, πολλά από τα οποία σχετίζονται και με τον τουρισμό είναι: ΜΥΡΙΝΑ: 8 Ζαχαροπλαστεία, 23 Παντοπωλεία, 27 Καταστήματα με τουριστικά είδη και κοσμήματα, 21 Εστιατόρια, μπαρ, ουζερί 10 Κουρεία, Κομμωτήρια, ΘΑΝΟΣ: 4 Παντοπωλεία, 6 Ουζερί, εστιατόρια, μπαρ, ΚΑΣΠΑΚΑΣ: Παντοπωλεία, Εστιατόρια, ΠΛΑΤΥ: 2 Παντοπωλεία, 6 Εστιατόρια, μπαρ, ΚΟΡΝΟΣ: 2 Παντοπωλεία, 2 Εστιατόρια

ΑΝΕΡΓΙΑ

Στο δήμο Μύρινας η ανεργία είναι σημαντική. Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός είναι 2897 άνθρωποι, 2727 από τους οποίους είναι εργαζόμενοι, ενώ οι άνεργοι είναι 170.

Πηγή: ΕΣΥΕ, ΑΝΕΛ, ίδια επεξεργασία

Όπως βλέπουμε στους παρακάτω πίνακες ιδιαίτερα αυξημένο είναι το πρόβλημα εύρεσης εργασίας από τους νέους.

Πίνακας 20: Οικονομικός ενεργός πληθυσμός του Δήμου Μύρινας κατά τις δεκαετίες 1991 και 2001						
1991 Πραγματικός πληθυσμός			2001 Πραγματικός πληθυσμός			
Οικονομικός ενεργός πληθυσμός		Οικονομικός ενεργός		Οικονομικός ενεργός πληθυσμός	Οικονομικός ενεργός	
		Απασχολούμενοι	Άνεργοι		Απασχολούμενοι	Άνεργοι
Επαρχία Λήμνου						
Σύνολο	5.117	4.865	252	6.320	5.698	622
Ποσοστό		95,08	4,92		90,16	9,84
Δήμος Μύρινας						
Σύνολο	2.897	2.727	170	3.006	2.713	293
Ποσοστό		94,13	5,87		90,25	9,75

Πηγή ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία

Πίνακας 21: Μεταβολές % 1991 - 2001 Πραγματικός πληθυσμός		
Οικονομικός ενεργός πληθυσμός	Οικονομικός ενεργός	
	Απασχολούμενοι	Άνεργοι
Επαρχία Λήμνου		
Σύνολο	23,51	137,40
Δήμος Μύρινας		
Σύνολο	3,76	72,35

Πηγή: ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία

Το ποσοστό ανεργίας ανεβαίνει το μήνα Οκτώβριο που λήγει η τουριστική περίοδος γι' αυτό το μεγαλύτερο ποσοστό ανέργων είναι στα τουριστικά επαγγέλματα. Επίσης ένα μεγάλο ποσοστό ανεργίας παρουσιάζεται και στο κλάδο των οικοδόμων.

ΤΟΠΙΚΟΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

Στο δήμο Μύρινας ο μόνος φυσικός πόρος που εντοπίζουμε είναι οι θερμές πηγές. Στα όρια της κοινότητας Κορνού υπάρχουν οι θερμοπηγές Ηφαίστου. Είναι ιαματικές πηγές που εκβάλλουν σε δύο σημεία με θερμοκρασία 50° C. Το νερό ενδείκνυται για αρθριτικά και ως πόσιμο για τη θεραπεία των νεφρών. Οι πηγές, γύρω στο 1950, λειτουργούσαν σαν κέντρο θεραπευτικών λουτρών και σαν θέρετρα. Επίσης υπήρχε και εμφιαλωτήριο για πόσιμο νερό. Σήμερα έχουν ανακαινιστεί, και έχουν κατασκευαστεί 13 λουτήρες, ιατρεία και λοιποί βοηθητικοί χώροι. Επίσης έχει γίνει μια πρόταση για την εγκατάσταση μονάδας εμφιάλωσης. Ο χώρος αυτός δεν είναι καλά οργανωμένος και ανεπτυγμένος, γι' αυτό είναι απαραίτητη η άμεση ανάπτυξη του, ώστε να αποδίδει πολύ περισσότερα στο δήμο Μύρινας.

Διοικητική δομή του νέου δήμου

Η όλη διοικητική δομή του δήμου συγκεντρώνεται στη Μύρινα. Είναι το μόνο αστικό κέντρο όλου του νησιού, αποτελεί το κέντρο κίνησης κοινωνικών και οικονομικών δραστηριοτήτων και συγκεντρώνει όλες τις δημόσιες και ιδιωτικές υπηρεσίες διοίκησης. Η Μύρινα επηρεάζει πολύπλευρα τους υπόλοιπους οικισμούς και ιδιαίτερα αυτούς που γειτονεύουν μαζί της. Αναλυτικότερα οι υπηρεσίες που εδρεύουν στη Μύρινα είναι οι εξής:

1.Γραφείο Έπαρχου με τις υπηρεσίες του, 2.ΤΥΔΚ (Τεχνική Υπηρεσία Δήμων και Κοινοτήτων), 3.Γραφείο Προγραμματισμού, 4.Υπηρεσία Εσωτερικών, 5.Γραφείο Κοινωνικών Υπηρεσιών, 6.Γραφείο Γεωργικής Ανάπτυξης, 7.Γραφείο Συγκοινωνιών Λήμνου, 8.Επιθεώρηση Δημοτικής Εκπαίδευσης, 9.Γραφείο Σχολικού Συμβουλίου της Περιφέρειας Λέσβου, 10.Οικονομική Εφορία, 11.Δημόσιο Ταμείο, 12.Γραφείο Μηχανικών Δημοσίων Έργων, 13.Πολεοδομικό Γραφείο, 14.Δασικό γραφείο, 15.Στρατιωτική Διοίκηση Λήμνου, 16.Τελωνείο, 17.Λιμεναρχείο, 18.Αστυνομικό Τμήμα Τάξης, 19.Ειρηνοδικείο, 20.Τράπεζες (Αγροτική, Εμπορική, Εθνική, Ιονική), 21.ΔΕΗ, 22.ΟΤΕ, 23.ΕΟΜΜΕΧ, 24.ΙΚΑ, ΤΕΒΕ, ΝΑΤ, 25.Ολυμπιακή Αεροπορία, 26.ΕΛΤΑ, 27.Πυροσβεστική, 28.Αγρονομείο, 29.Δύο Συμβολαιογραφεία, 30. Δύο Υποθηκοφυλακεία, 31. Γραφείο του Συνδέσμου της 11^{ης} Εδαφικής Περιφέρειας Ν.Λέσβου.

Πολιτισμός-Πρόνοια

Αξιοσημείωτη λοιπόν είναι η παρουσία των πολιτιστικών συλλόγων του Δήμου Μύρινας αλλά και της επαρχίας Λήμνου, η οποία μπορεί να θεωρηθεί σημαντική όχι τόσο ως προς την καθαυτό δραστηριότητα και ενεργοποίηση στον τομέα του πολιτισμού, όσο ως προς την κατεύθυνση της από κοινού δράσης για την επίλυση προβλημάτων ποιότητας ζωής και διατήρησης της φυσιογνωμίας και των τοπικών παραδόσεων.

Βασική διάσταση της συγκρότησης και παρουσίας των συλλόγων αποτελεί ο «εθνικοτοπικός» χαρακτήρας τους. Ο ρόλος των τοπικών συλλόγων έχει αποδειχθεί ιδιαίτερα σημαντικός για την διατήρηση του ενδιαφέροντος και των δεσμών των μεταναστών με τον τόπο τους.

Σημαντικό επίσης είναι το έργο ορισμένων τοπικών συλλόγων σε θέματα εξωραϊσμού κοινοχρήστων χώρων σε διάφορα χωριά του νησιού, ενώ τελευταία εκδηλώνονται πρωτοβουλίες και για την διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.

Σε ότι αφορά τους πολιτιστικούς συλλόγους που υπάρχουν στην Μύρινα ή έχουν άμεση σχέση με αυτούς, αυτοί παρουσιάζονται ως οι εξής:

Πολιτιστικοί Σύλλογοι

- Ομοσπονδία Λημνιακών Σωματείων-Αθήνα
- Πολιτιστικός Σύλλογος ΜΕΑΣ Λήμνου-Μύρινα
- Πολιτιστικός Σύλλογος Ανδρωνίου-Μύρινα
- Πολιτιστικός Σύλλογος Μούδρου-Μούδρος
- Πολιτιστικός Σύλλογος Καλλιθιωτών-Καλλιθέα
- Πολιτιστικός Σύλλογος Πλάκας-Πλάκα
- Σύλλογος Ιμβρίων-Μύρινα
- Σύλλογος Κρητών-Μύρινα
- Σύλλογος Μυτιληνίων «Ο Αλκαίος»-Μύρινα
- Λύκειο Ελληνίδων-Μύρινα

Στην ανωτέρω καταγραφή δεν περιλαμβάνεται η πλειάδα των τοπικών συλλόγων με έδρα εκτός Λήμνου (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Καβάλα, Βόρεια Αμερική, Αυστραλία , Ν. Αφρική κλπ).

Πέρα από τους πολιτιστικούς συλλόγους υπάρχουν και άλλες οργανώσεις-ομάδες που επιτελούν αυτό το κοινωνικό έργο. Η σημαντικότερη υποδομή Κοινωνικής Πρόνοιας της Λήμνου είναι το γηροκομείο «Ο Καλός Σαμαρείτης» με δυνατότητα υποδοχής 30 περίπου ατόμων, δυναμικότητα την οποία συνήθως εξαντλεί. Στεγάζεται σε ιδιόκτητο κτίριο στη Μύρινα. Παρέχει δωρεάν ιατρική περίθαλψη σε συνεργασία με τον Κέντρο Υγείας Λήμνου ενώ γενικότερα οι υποδομές στον τομέα της Κοινωνικής Πρόνοιας χαρακτηρίζονται ως ανεπαρκής με δεδομένες τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες της.

Στην Μύρινα λειτουργούν επίσης και ένας κρατικός βρεφονηπιακός σταθμός, με περίπου 50 παιδιά, 3 νηπιοβρεφοκόμους, μία μαγείρισσα και μία καθαρίστρια. Υπάρχουν ακόμη

- Δύο Παιδικοί σταθμοί
- ΚΑΠΗ
- Τρία πολιτιστικά κέντρα
- Δύο πνευματικά κέντρα
- Μουσείο
- Βιβλιοθήκη
- Τέσσερεις ραδιοφωνικοί σταθμοί.

Επίσης στην περιοχή υπάρχει θεατρική ομάδα και φιλαρμονική.

ΥΓΕΙΑ

Οι υποδομές που διαθέτει ο νέος Δήμος Μύρινας στον τομέα της υγείας είναι αρκετά ικανοποιητικές με την ανέγερση ενός σύγχρονου νοσοκομείου και την αναπαλαίωση του υφιστάμενου, παρέχοντας ιατρική φροντίδα σε όλους τους οικισμούς του νησιού, παράλληλα με τα Ιατρικά κέντρα που υπάρχουν σε αυτά. Εντούτοις παρουσιάζονται ελλείψεις στελέχωσης σε διάφορες ειδικότητες στο Νοσοκομείο της Λήμνου. Γενικότερα οι υποδομές που παρατηρούνται είναι :

1.Αγροτικό Κτηνιατρείο, 2.Κέντρο Υγείας, 3.Νοσοκομείο.

Θα αναφερθούμε στο στάδιο της ανάλυσης των συμμετεχόντων καθώς ο πολιτισμός και η πρόνοια πρέπει να είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με τους κατοίκους, την συμμετοχή τους στα κοινά και την ένταξή τους σε κοινωνικές ομάδες και στην κοινωνία γενικότερα.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Τα σχολεία που λειτουργούν στο Δήμο Μύρινας παρουσιάζονται αναλυτικά στον πίνακα που ακολουθεί.

ΠΙΝΑΚΑΣ 22: Υποδομές εκπαίδευσης ανά Δ.Δ. του Δήμου Μύρινας για το σχολικό έτος '97-'98.

Δημοτικό Διαμέρισμα	Αριθμός	Μαθητές	Διδάσκοντες
Νηπιαγωγεία			
Μύρινα	4	136	8
Θάνος	1	6	1
Κάσπακας	1	14	1
Πλατύ	1	4	1
Κορνός	1	5	1
Σύνολο	8	165	12
Δημοτικά Σχολεία			
Μύρινα	3	473	23
Θάνος	1	24	2
Κάσπακας	1	37	3
Πλατύ	1	20	2
Κορνός	1	16	1
Σύνολο	7	570	31
Γυμνάσια			
Μύρινας	1	342	17
Σύνολο	1	342	17
Λύκεια			
Μύρινας	2	278	16
Σύνολο	1	278	16

Πηγή : Γραφεία Α' βάθμιας και Β' βάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Λέσβου.

Επειδή δεν είναι μεγάλες οι αλλαγές ανάμεσα στα έτη οπότε μπορούμε να πούμε ότι μένουν σταθερά.

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Στην Μύρινα υπάρχουν ένα γήπεδο ποδοσφαίρου, ένα κλειστό γυμναστήριο που περιλαμβάνει γήπεδα καλαθοσφαίρισης και πετοσφαίρισης αλλά είτε δεν λειτουργεί ή στην καλύτερη περίπτωση υπολειτουργεί και αυτό κάτω από την επιθυμία κάποιων νέων που θέλουν ένα μέρος για να ψυχαγωγηθούν. Δίπλα σε αυτό ηγέρθη ένα νέο γήπεδο ποδοσφαίρου, που αποτελεί κόσμημα για το νησί μας, αλλά δυστυχώς στα δυο χρόνια «ζωής» του δεν υπήρξε καμία μέριμνα αξιοποίησης του, παρά μόνο για την διεξαγωγή συναυλιών.

Η πρωτοβουλία στον χώρο του ναυταθλητισμού με την δημιουργία του Ναυτικού Ομίλου Λήμνου δεν υποστηρίζεται από ανάλογες εγκαταστάσεις παρά τις δυνατότητες ανάπτυξης συναφών αθλητικών δραστηριοτήτων.

Τεχνική Υποδομή

ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Το οδικό δίκτυο του δήμου Μύρινας είναι 60 χιλιόμετρα από τα οποία τα 40 αποτελούν την επαρχιακή οδό και τα 20 την κοινοτική οδό. Τα δημοτικά διαμερίσματα συνδέονται μεταξύ τους με δρόμους που ήδη υπάρχουν. Βέβαια δε λείπουν και τα προβλήματα στα οποία θα αναφερθούμε παρακάτω.

α) Ο δρόμος Μύρινας - Κάσπακα είναι 6 χιλιόμετρα, χρονοαπόσταση 15 λεπτά, αποτελεί κοινοτικό δρόμο ο οποίος είναι ασφαλτοστρωμένος και είχε κατασκευαστεί το 1980. Ένα πρώτο κομμάτι του δρόμου έχει επισκευαστεί, ενώ η επισκευή του υπόλοιπου τμήματος έγινε την τελευταία πενταετία.

β) Ο δρόμος Κάσπακα - Αγ. Γιάννη αποτελεί κοινοτικό δρόμο. Ένα κομμάτι είναι τσιμεντοστρωμένο ενώ το υπόλοιπο είναι ασφαλτοστρωμένος που έγινε την τελευταία πενταετία. γ) Ο δρόμος Κάσπακα - Κορνού είναι αγροτικός και είναι ασφαλτοστρωμένος.

δ) Ο δρόμος Μύρινας - Κορνού είναι 8 χιλιόμετρα, χρονοαπόσταση 15 λεπτά, και είναι επαρχιακός δρόμος ασφαλτοστρωμένος από το 1985. Ο προϋπάρχων δρόμος είχε χαραχθεί από το 1965.

ε) Ο δρόμος Μύρινας - Πλατέος είναι 2,5 χιλιόμετρα, 5 λεπτά με αυτοκίνητο, αποτελεί επαρχιακό δρόμο και είναι ασφαλτοστρωμένος. Ο δρόμος από το χωριό στη παραλία έχει γίνει άσφαλτος με επαρχιακά έξοδα, παρόλο που είναι κοινοτικός. Επίσης ανοίχτηκε ο περιφερειακός που θα αποτρέπει την κίνηση των μεγάλων οχημάτων μέσα από την πόλη της Μύρινας και θα επιτρέπει την άμεση σύνδεση του νέου λιμανιού της Μύρινας με το υπόλοιπο νησί, περνάει από την περιοχή του Πλατέος και είναι έτοιμος να ασφαλτοστρωθεί.

στ) Ο δρόμος Μύρινας - Θάνους είναι 4,5 χιλιόμετρα, χρονοαπόσταση 7 λεπτά, είναι επαρχιακή οδός και άσφαλτος. Ο δρόμος από το χωριό προς τη παραλία είναι κοινοτικός και είναι άσφαλτος σε όχι πολύ καλή κατάσταση.

Το πλάτος της επαρχιακής οδού στο μεγαλύτερο μήκος του είναι μικρότερο από 7 μ. Κατά τους χειμερινούς μήνες τμήματα του οδικού δικτύου είναι επικίνδυνα και σημειώνονται θανατηφόρα ατυχήματα. Πρέπει να σημειωθούν τα προβλήματα στη

χάραξη της οδού όπως α) πολλές και επικίνδυνες στροφές, β) μεγάλες κλίσεις, γ) κακή ορατότητα.

Η επαρχιακή οδός διασχίζει τον οικισμό της Μύρινας, όπου διέρχεται μέσα από το κέντρο της πόλης, δίπλα μάλιστα και σε σχολικό συγκρότημα. Οπότε μιλάμε για έλλειψη ασφάλειας για τα παιδιά και γενικότερα για τους πεζούς.

ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Οι ανάγκες του Δήμου Μύρινας καλύπτονται ως προς τη συγκοινωνία με και με λεωφορεία του Κ.Τ.Ε.Λ. από τη Μύρινα με προορισμό τους υπόλοιπους οικισμούς του Δήμου καθώς και με ταξί.

Τα αραιά δρομολόγια μεταξύ τόσο των οικισμών όσο και με την πόλη της Μύρινας αποτελούν ένα πρόβλημα επικοινωνίας και σύνδεσης μεταξύ των περιοχών του δήμου.

ΔΙΚΤΥΟ ΥΔΡΕΥΣΗΣ

Τα δίκτυα ύδρευσης, τόσο στη Μύρινα όσο και σχεδόν σε όλους τους οικισμούς παρουσιάζουν συχνές βλάβες, με αποτέλεσμα να υπάρχει απώλεια και ενδεχόμενη επιβάρυνση του νερού. Έχουν συντηρηθεί στο σύνολο ή μερικώς τα δίκτυα της Μύρινας, Κάσπακα (Αγ. Ιωάννης), Θάνους, Πλατέως, Κορνού.

Πάντως ολόκληρη η περιοχή αντιμετωπίζει προβλήματα επάρκειας αλλά και αυξημένης ζήτησης με αιχμές κατά τις περιόδους λειτουργίας των ξενοδοχειακών μονάδων.

ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ

Σε αντίθεση με τον τομέα διαχείρισης απορριμμάτων στα θέματα διαχείρισης λυμάτων η εικόνα μπορεί να χαρακτηριστεί μόνο ως απογοητευτική και η ανάγκη αντιμετώπισης του προβλήματος άμεση και ζωτικής σημασίας. Ιδιαίτερα στην περιοχή της Μύρινας τονίζεται ότι το πρόβλημα έχει λάβει ανησυχητικές διαστάσεις ήδη από την προηγούμενη δεκαετία αλλά μέχρι σήμερα δεν έγινε δυνατή η επίλυσή του.

ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΑ ΔΙΚΤΥΑ

Στο Δήμο Μύρινας λειτουργεί νηξελονηλεκτρικός σταθμός στην περιοχή Αυλώνα (βορείως της Μύρινας) με εγκατεστημένη ισχύ 10.500 KW. Καύσιμη ύλη χρησιμοποιεί

μαζούτ και ντήζελ. Στο ΒΔ τμήμα του νησιού στη θέση Βίγλα, έχει δημιουργηθεί αιολικό πάρκο, το οποίο αντιμετωπίζει προβλήματα λειτουργίας (συντήρησης) και αξιοποίησης της παραγωγής.

ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ

Η διάθεση των απορριμμάτων κατά το παρελθόν γινόταν σε ανεξάρτητους χώρους (σκουπιδότοπους) για κάθε ΟΤΑ. Στη νήσο Λήμνο λειτουργεί ΧΥΤΑ στη θέση Βίγλα 10 χλμ. βόρεια της Μύρινας. Ο ΧΥΤΑ λειτουργεί με προβλήματα ενώ αναμένεται η μελέτη για την δημιουργία νέου ΧΥΤΑ σε άλλη περιοχή.

5.2.2. Swot Ανάλυση.

Υπάρχει ένα σύνολο παραγόντων που ασκούν ευμενή ή δυσμενή επίδραση στο παραγωγικό σύστημα κάθε περιοχής της χώρας μας και ειδικότερα της περιοχής αναφοράς. Οι παράγοντες αυτοί συνήθως αφορούν εξωγενείς και ενδογενείς περιορισμούς αλλά και δυνατότητες που δημιουργούνται τόσο στο τοπικό επίπεδο, όσο και από την αλληλεξάρτηση του τοπικού με το εθνικό και το διεθνές επίπεδο αναφοράς. Η κατανόηση αυτών των παραγόντων συμβάλλει σε μια ουσιαστική αντίληψη των ορίων ανάπτυξης και απασχόλησης της περιοχής μελέτης μας με βάση πραγματικά δεδομένα.

Η ανάλυση SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) (ελληνικά Δ.Α.Π.Α: Δυνατότητες, Αδυναμίες, Προοπτικές, Απειλές) ως μεθοδολογικό εργαλείο, αποτελεί ένα μοντελοποιημένο τρόπο καταγραφής των κυριότερων συμπερασμάτων που προκύπτουν από την ανάλυση και την καταγραφή του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος της περιοχής μελέτης. Απώτερος στόχος της είναι καταρχήν ο εντοπισμός των ισχυρών σημείων πάνω στα οποία μπορεί να στηριχθεί η αναπτυξιακή πορεία τους και να καθοριστούν οι στρατηγικές κατευθύνσεις μιας συνεκτικής και συνολικής στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης για την περιοχή αναφοράς. Ακόμη, ο εντοπισμός και καταγραφή των αδύνατων σημείων αποτελεί την αναγκαία βάση για εκείνες τις πολιτικές και δράσεις που θα συνέβαλαν στη θεραπεία τους. Εξάλλου, σε ένα συνεχώς μεταλλασσόμενο περιβάλλον παρουσιάζονται ευκαιρίες και

κίνδυνοι, στοιχεία τα οποία θα πρέπει να αξιολογούνται και να λαμβάνονται υπόψη κατά το σχεδιασμό των όποιων παρεμβάσεων πολιτικής υπέρ των εν λόγω περιοχών.

Στον παρακάτω πίνακα γίνεται μια ανάλυση για την περιοχή μελέτης ώστε να προσδιοριστούν τα βασικά χαρακτηριστικά της.

Πίνακας 23: SWOT ANALYSIS (Πλεονεκτήματα\Μειονεκτήματα).

SWOT ANALYSIS	
ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ(ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ)	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ (ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ)
Εξαιρετική κατάσταση φυσικού περιβάλλοντος και ανακήρυξη ολόκληρης της Λήμνου ως «περιοχής ιδιαίτερου φυσικού κάλους»	Φθίνοντες δημογραφικοί δείκτες - Έλλειψη εργατικού δυναμικού, συγκράτησης νέων στο νησί / ανεπαρκής εξειδίκευση
Πρόσφατη κήρυξη των οικισμών Κορνού, Θάνους, Κάσπακα, Πλατύ του Δήμου Μύρινας ως παραδοσιακών	Έλλειψη βιολογικού καθαρισμού (αναμένεται η κατασκευή του έργου).
Ισχυρή τοπική πολιτιστική παράδοση συνδεδεμένη άρρηκτα με τις παραδοσιακές αγροτικές ασχολίες του πληθυσμού.	Ελλιπής συγκοινωνιακή σύνδεση ιδίως με την Βόρεια Ελλάδα (ταχύτατα ανερχόμενη περιοχή προέλευσης επισκεπτών) – Γεωγραφική Απομόνωση.
Εκτεταμένη ακτογραμμή και αμμώδεις παραλίες πολύ υψηλής χωρητικότητας	Ο Δ. Μύρινας όπως και η Λήμνος γενικότερα είναι περιοχή έντονης στρατηγικής σημασίας – Ευαίσθητη ακριτική περιοχή
Υψηλή ποιότητα και αναγνωρισιμότητα Προϊόντων Ονομασίας Προελεύσεως Ανωτέρας Ποιότητας (κρασί, τυροκομικά)	Περιορισμένοι υδάτινοι πόροι
Εκτεταμένη ιδιοπαραγωγή παραδοσιακών προϊόντων.	Γεωγραφική απομόνωση και ειδικές συνθήκες διαμόρφωσαν «αρνητικό» μέχρι σήμερα προφίλ στην εσωτερική τουριστική αγορά
Εκτεταμένες πεδινές εκτάσεις και βοσκότοποι καθώς και τοπική αφθονία ζωοτροφών συντηρούν μια οιοει «οικολογική» κτηνοτροφική παραγωγή.	Ελλιπείς αστικές υποδομές – Σημαντικές ανάγκες ολοκλήρωσης και βελτίωσης οδικού δικτύου
Διατήρηση εικόνας τουριστικού προορισμού υψηλού εισοδήματος λόγω της μακρόχρονης λειτουργίας λίγων μεγάλων μονάδων πολυτελούς κατηγορίας.	Υψηλός βαθμός εξάρτησης περιοχών από το ημιαστικό κέντρο του νησιού (Μύρινα)
Σημαντικοί αρχαιολογικοί χώροι	Απουσία δυναμικών καλλιεργειών – υψηλή εξάρτηση από επιδοτήσεις
Διατήρηση παραδοσιακών ασχολιών και τρόπων παραγωγής	Ελλειμματική προσφορά υπηρεσιών τόσο από τον Δημόσιο όσο και από τον Ιδιωτικό Τομέα
Αγροκτηνοτροφικές εγκαταστάσεις υψηλής αρχιτεκτονικής αξίας και αισθητικής (μάνδρες, ανεμόμυλοι, αλώνια κλπ) και σημαντικότερο απόθεμα μέσων, εργαλείων και εγκαταστάσεων.	Υψηλός βαθμός εξάρτησης περιοχών από το ημιαστικό κέντρο του νησιού (Μύρινα)

Πηγή : ANEL, ίδια επεξεργασία

Πίνακας 24: SWOT ANALYSIS (Ευκαιρίες\Απειλές).

SWOT ANALYSIS		
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ (ΠΡΟΟΠΡΙΚΕΣ)		ΑΠΕΙΛΕΣ
Αύξηση της διεθνούς και εγχώριας ζήτησης προορισμών εκτός περιοχών κλασσικού τουρισμού.		Φαινόμενα κορεσμού και ενδεχόμενη υποβάθμιση των "αξιών" του φυσικού χώρου / Καθυστέρηση εφαρμογής υπάρχοντος χωροταξικού σχεδιασμού
Δυνατότητα αξιοποίησης των αρχιτεκτονικών χαρακτηριστικών οικισμών, των αρχαιολογικών χώρων και του φυσικού περιβάλλοντος		Έκτος σχεδίου δόμηση.
Ενίσχυση της θέσης του Δήμου και των νησιών στον τομέα της μεταποίησης αγροτικών προϊόντων ονομασίας προέλευσης		Εγκατάλειψη καλλιεργειών / αλλαγή χαρακτηριστικών αγροτικού χώρου
Προσέλκυση ερευνητικών δραστηριοτήτων πεδίου (προστατευόμενες περιοχές, θαλάσσιο περιβάλλον, αρχαιολ. περιβάλλον, κλπ.)		Περιορισμένη δυνατότητα αξιοποίησης θετικών προοπτικών από το καθεστώς περιβαλλοντικής προστασίας - επιπτώσεις στην παραγωγική διαδικασία
Αύξηση συμμετοχής εισοδημάτων από τουρισμό και υπηρεσίες		Επιφυλακτική στάση απέναντι στη εισαγωγή λογικών αιφορικής ανάπτυξης
Ανάδειξη σε νέο "υψηλής περιβαλλοντικής αξίας" τουριστικό προορισμό. Ολοκλήρωση θεσμικού πλαισίου προστασίας.		Περιορισμένη δυνατότητα προσέλκυσης εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού και συνακόλουθη μείωση των δυνατοτήτων αξιοποίησης των ευκαιριών
Ευρεία εισαγωγή νέων τεχνολογιών, εκσυγχρονισμός υπηρεσιών διοίκησης και αυτοδιοίκησης.		Ποιοτική υποβάθμιση και κίνδυνος μερικής εξάντλησης επιφανειακών και υπόγειων υδροφορέων
Τεχνικές δυνατότητες αντιμετώπισης προβλημάτων επάρκειας και ποιότητας νερού		Προβλήματα νοοτροπίας και παιδείας σε θέματα παροχής υπηρεσιών και εκτίμησης των δυνατοτήτων των νέων μορφών τουρισμού.
Αύξηση αξιών γης, προσέλκυση κεφαλαίων.		
Ανάδειξη φυσικού χώρου - αξιοποίηση παραλιών		
Ισχυροποίηση του ρόλου των Ο.Τ.Α., δημιουργία δομών τεχνικής υποστήριξης της αγροτικής ανάπτυξης.		
Δημιουργία της σχολής Γεωργικών επιστημών του Πανεπιστημίου Αιγαίου.		

Πηγή : ANEA, ίδια επεξεργασία.

Από τη S.W.O.T ανάλυση που προηγήθηκε για τον οικισμό της Μύρινας προέκυψαν κάποια χρήσιμα συμπεράσματα για την περιοχή μελέτης. Καταρχάς, το σημαντικότερο ίσως πλεονέκτημα είναι η εξαιρετική κατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος καθώς όλη η Ν. Λήμνος χαρακτηρίζεται ως «περιοχή ιδιαίτερου φυσικού κάλους», με το μοναδικής άγριας ομορφιάς γυμνό σχετικά τοπίο από την μία και τις πολλές αμμώδεις παραλίες πολύ υψηλής χωρητικότητας από την άλλη. Η πολιτιστική κληρονομιά σε συνδυασμό με τους

αρχαιολογικούς χώρους της περιοχής μελέτης αλλά και του νησιού γενικότερα, δημιουργούν ένα ελκυστικό πλαίσιο ανάδειξης, προβολής και εκμετάλλευσης του νησιού με στόχο πάντα την αειφόρο ανάπτυξη.

Επίσης σχετικά θετικό είναι το γεγονός πως στην περιοχή μας υπάρχει θεσμοθετημένο Γ.Π.Σ για τον οικισμό της Μύρινας ήδη από το 1986 με την Υ.Α 338/20/86 (Φ.Ε.Κ. 32Δ/86) γεγονός που έδωσε κάποιες κατευθύνσεις για κάποιο υποτυπώδη σχεδιασμό (ο οποίος είναι ξεπερασμένος), ενώ για οι υπόλοιποι οικισμοί του Δ. Μύρινας έχουν οριοθετηθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του από 24-5-85 Π.Δ/τος (Φ.Ε.Κ. 181Δ/85) περί «τρόπου καθορισμού ορίων των οικισμών της Χώρας μέχρι 2000 κατοίκους, κατηγορίες αυτών και καθορισμός όρων και περιορισμών δόμησής τους». Τα σημαντικότερα μειονεκτήματα της περιοχής μελέτης είναι:

α) Η άνιση ανάπτυξη μεταξύ της έδρας του Δήμου (Μύρινας) και των άλλων τεσσάρων οικισμών της περιοχής μελέτης (Κορνού, Θάνους, Κάσπακα, Πλατύ). Αυτή η ανισότητα έχει επιπτώσεις τόσο δημογραφικές αφού οι οικισμοί Κορνός, Θάνος, Κάσπακας, Πλατύ χάνουν πληθυσμό με γρήγορους ρυθμούς, όσο και κοινωνικοοικονομικές αφού στη Μύρινα κατοικούν περισσότερο κάτοικοι υψηλότερου μορφωτικού επιπέδου που δουλεύουν ιδίως στον τριτογενή τομέα. Στους υπόλοιπους οικισμούς κατοικούν άνθρωποι που ασχολούνται κυρίως με τον πρωτογενή τομέα και. Τέλος σε μια μικρή κοινωνία όπως αυτής του Δ. Μύρινας ο υπερβολικός ζήλος για το τι κάνει ο πλησίον δημιουργεί πολλές φορές έχθρες και αντιπαλότητα μεταξύ των κατοίκων του Δήμου.

β) Η γεωγραφική απομόνωση η οποία μαζί με αστικά προβλήματα, όπως ελλιπής υποδομές, πιέσεις περιαστικοποίησης οδηγούν σε φθίνοντες δημογραφικούς για τους οικισμούς πέρα εκτός αυτών της Μύρινας. Επιπλέον η έλλειψη κινήτρων, προγραμμάτων αλλά και η ανυπαρξία υποδομών ψυχαγωγίας οδηγούν τους νέους στην εγκατάλειψη της ιδιαίτερης πατρίδας τους για την αναζήτηση εργασίας. Αποτέλεσμα η έλλειψη εργατικού δυναμικού ενώ γι' αυτούς που παραμένουν δεν υπάρχει μέριμνα για κάποια εξειδίκευση.

Ακόμα πιο χρήσιμα συμπεράσματα μπορούν να διατυπωθούν από την εκτενέστερη ανάλυση (Αδυναμίες –Δυνατότητες) των εξής τομέων :

A. Χωρικές – Χωροταξικές καταστάσεις.

B. Δημογραφικά – οικονομικά

Γ. Υποδομές – δίκτυα

Δ. Ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον

E. Υφιστάμενη Πολεοδομική οργάνωση.

A. ΧΩΡΙΚΕΣ – ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Όσον αφορά τις χωρικές και χωροταξικές καταστάσεις στον υπό μελέτη δήμο προχωρούμε σε μια εκτενέστερη ανάλυση των δυνατοτήτων και των αδυναμιών του παραθέτοντας και κάποια χρήσιμα συμπεράσματα. :

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

- Βρίσκεται σε κομβικό σημείο, απέναντι από τα στενά του Ελλησπόντου.

ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

- Επικρατούσες συνθήκες απομόνωσης από τη χώρα.
 - Οικιστικές πιέσεις από το κύμα προαστιοποίησης στη Μύρινα στις περιαστικές αγροτικές ή παραθαλάσσιες περιοχές, χωρίς να υπάρχει σχεδιασμός και να επικρατεί άναρχη δόμηση.
 - Η μη θεσμοθέτηση της Ειδικής Χωροταξικής Μελέτης της Ν. Λήμνου οδηγεί σε κοινωνικές συγκρούσεις καθότι οι πολίτες αντιδρούν στην εφαρμογή της αλλά από την τοπική υπηρεσία και τους μηχανικούς λαμβάνεται υπόψη.
 - Η οδός Μύρινας- Μούδρου διχотоμεί τον οικισμό, ακόμη και μετά την διένεξη του περιφερειακού δρόμου, ο οποίος στην ουσία δεν είναι περιφερειακός της πόλης αλλά μεταφέρει την κίνηση κάποιων βαριών οχημάτων έξω από την πόλη.
- Η γειτνίαση με την Τουρκία

Δυστυχώς από χωρικής απόψεως ο Δήμος Μύρινας όπως και η Ν. Λήμνος γενικότερα βρίσκονται σε γεωγραφική απομόνωση και μόνο το γεγονός ότι βρίσκεται απέναντι από τα Δερδενέλια μπορεί να βοηθήσει στην ανάπτυξη του νησιού, Από την άλλη χαρακτηρίζεται όλη η περιοχή ως ιδιαίτερη ευαίσθητη ακριτική περιοχή, έχοντας επιπτώσεις, ιδίως τα προηγούμενα χρόνια, τόσο στην ανάπτυξη του νησιού, π.χ στον τουρισμό, όσο και στην

διαπαιδαγώγηση και ιδιοσυγκρασία σε κάποιο βαθμό των κατοίκων της περιοχής. Επιπλέον η διχογνωμία σε ότι αφορά την εφαρμογή της Ε. Χ. Μ έχει προκαλέσει σύγχυση για την εγκατάσταση διάφορων χρήσεων γης σε όλο το νησί.

B. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

- Ο οικισμός της Μύρινας σχεδόν διπλασίασε τον πληθυσμό του μεταξύ 1951 – 2001 με αύξηση 51,1% ενώ και ο οικισμός του Πλατέως παρουσιάζει αύξηση 29,68%.
- Ο οικισμός της Μύρινας παρουσιάζει κανονική πληθυσμιακή πυραμίδα
- Η ανεργία είναι κατώτερη του μέσου του Νομού και της περιφέρειας (9,75% με 9,98% και 10,41% αντίστοιχα.)
- Ο οικισμός της Μύρινας παρουσίασε έκρηξη στον τριτογενή τομέα με ποσοστό 61,31%
- Ο κλάδος των ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων και των καταστημάτων με τουριστικά και άλλα συναφή είδη είναι αρκετά δυναμικοί στην περιοχή

ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

- Οι οικισμοί Θάνος, Κάσπακας και Κορνός και χάνουν πληθυσμό (-35,7%, -9,11% και -51,4%)
- Γήρανση πληθυσμού (Θάνος, Κάσπακας και Κορνός) – όχι κανονική πληθυσμιακή πυραμίδα.
- Ο κλάδος της γεωργίας και κτηνοτροφίας δεν είναι δυναμικός και μόνο μέσω επιδοτήσεων προσελκύει το ενδιαφέρον των γεωργών και κτηνοτρόφων.

Οι μεταβολές που παρατηρήθηκαν είναι η συγκέντρωση του πληθυσμού στην έδρα του δήμου και η ταυτόχρονη αποδυνάμωση του πρωτογενούς τομέα προς όφελος του τριτογενούς. Το τελευταίο είναι αποτέλεσμα εσωτερικών διεργασιών μετεξέλιξης της κοινωνικοοικονομικής διάρθρωσης της περιοχής μελέτης με την αποστροφή των νέων προς παραδοσιακά επαγγέλματα και την προτίμηση καθιστικής εργασίας.

Γ. ΥΠΟΔΟΜΕΣ-ΔΙΚΤΥΑ

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

- Η ανέγερση νέου κτιρίου στο νοσοκομείο Λήμνου και αναβάθμιση του υφιστάμενου κτιρίου.
- Η κατασκευή του «περιφερειακού» δρόμου που θα αποσυμφορήσει την κίνηση εν μέρει από τον οικισμό της Μύρινας.
- Η μετεγκατάσταση του εμπορικού λιμανιού (αν και υπάρχει σημαντική καθυστέρηση) σε νέο χώρο, όπου δεν θα δημιουργούνται οι συγκρούσεις δραστηριοτήτων, όπως αυτές εμφανίζονται σήμερα.
- Πύλη Εισόδου Θαλασσιών Μεταφορών.
- Ικανοποιητικό Επίπεδο Ξενοδοχειακών Μονάδων.
- Σχετικά Ικανοποιητική Σύνδεση με Β. Ελλάδα

ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

- Η έλλειψη αποχετευτικού συστήματος, αν και εγκρίθηκε η δημιουργία βιολογικού καθαρισμού, που θα δώσει λύση στο μεγαλύτερο ίσως πρόβλημα της περιοχής μελέτης.
- Προβληματική λειτουργία του Χ.Υ.Τ.Α στη Βίγλα και η αναβολή πραγματοποιήσει μετεγκατάστασης του σε νέο χώρο.
- Μη αξιοποίηση των εναλλακτικών μορφών ενέργειας, π.χ αιολική, θερμική ή ηλιακή ενέργεια.
- Μη ικανοποιητικές υποδομές άθλησης και πολιτισμού.
- Ανυπαρξία χώρων στάθμευσης.
- Δεν υπάρχει πρόγραμμα ανακύκλωσης
- Χαμηλή συχνότητα υπεραστικών λεωφορείων για σύνδεση της Μύρινας με τους άλλους οικισμούς του Δήμου.
- Κίνδυνος υφαλμύρωσης των υδάτων
- Κίνδυνος μόλυνσης του υδροφόρου ορίζοντα από τους βόθρους
- Απώλειες δικτύου ύδρευσης.
- Κακό επίπεδο των δρόμων τοπικής σημασίας στην περιοχή μελέτης

Όσον αφορά το επίπεδο υποδομών της περιοχής σημαντικότερη απειλή είναι αυτή της περαιτέρω μόλυνσης του υδροφόρου ορίζοντα από τους ανεξέλεγκτους βόθρους δεδομένου ότι αυτοί θα πολλαπλασιάζονται όσο εντείνεται η προαστιοποίηση στην ευρύτερη περιοχή της Μύρινας. Επιπλέον η Λεωφόρος Δημοκρατίας διχотоμεί τον οικισμό και θέτει σε κίνδυνο τους πολίτες, π.χ παιδιά καθώς περνάει έξω από δημοτικό σχολείο.

Δ. ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΕΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

- Εξαιρετική κατάσταση φυσικού περιβάλλοντος και ανακήρυξη ολόκληρης της Λήμνου ως «περιοχής ιδιαίτερου φυσικού κάλους».
- Πρόσφατη κήρυξη των οικισμών Κορνού, Θάνους, Κάσπακα, Πλατύ του Δήμου Μύρινας ως παραδοσιακών.
- Εκτεταμένη ακτογραμμή και αμμώδεις παραλίες πολύ υψηλής χωρητικότητας.
- Ισχυρή τοπική πολιτιστική παράδοση συνδεδεμένη άρρηκτα με τις παραδοσιακές αγροτικές ασχολίες του πληθυσμού.
- Σημαντικοί αρχαιολογικοί χώροι.
- Ιδιαίτερα εύφορη αγροτική γη και υψηλή ποιότητα και αναγνωρισιμότητα Προϊόντων Ονομασίας Προελεύσεως Ανώτερης Ποιότητας (κρασί, τυροκομικά).
- Ύπαρξη Γεωθερμικού Πεδίου & Θερμοπηγών.

ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

- Πιέσεις αστικοποίησης παραθαλάσσιων και γεωργικών εκτάσεων στον περιαστικό χώρο της Μύρινας.
- Περιορισμένοι υδάτινοι πόροι.
- Μη ελεγχόμενη διάθεση απορριμμάτων
- Συγκρούσεις χρήσεων κατά μήκος του κεντρικού οδικού άξονα, στον οικισμό της Μύρινας.
- Αύξηση της αξίας των ακινήτων.

Στο επίπεδο του ανθρωπογενούς αλλά και του φυσικού περιβάλλοντος τα δυνατά σημεία φαίνονται να είναι πολλά και μείζονος σημασίας. Εύλογη λοιπόν είναι η απορία, γιατί ενώ

υπάρχουν εκείνα τα φυσικά και πολιτιστικά στοιχεία που θα οδηγούσαν στην βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής, εντούτοις δεν έχουν αξιοποιηθεί καθόλου ή όπου υπάρχει εκμετάλλευση γίνεται χωρίς προγραμματισμό και σεβασμό στο περιβάλλον; Επιπρόσθετα παρουσιάζονται προβλήματα την τελευταία δεκαετία τα οποία αυξάνονται ραγδαία, όπως αυτό της περιαστικοποίησης που οδηγούν σε άναρχη δόμηση και ίσως αλλοίωση του φυσικού περιβάλλοντος και της εικόνας που προσπαθούσε να αναδείξει η περιοχή μελέτης. Επιπλέον οι συγκρούσεις χρήσεων όπως προαναφέρθηκε στον κύριο οδικό άξονα, μέσα στον οικισμό της Μύρινας γίνονται όλο πιο έντονες, καθώς αυξάνεται ο πληθυσμός των οχημάτων στο νησί. Το πρόβλημα διογκώνεται το καλοκαίρι με την έλευση των τουριστών.

E. ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

- Ύπαρξη θεσμοθετημένου ΓΠΣ Μύρινας.
- Θεσμοθετημένοι όροι δόμησης οικισμών Κορνού, Θάνους, Κάσπακα, Πλατύ.
- Δεν παρατηρείται σύγκρουση χρήσεων στον οικισμό της Μύρινας, ακόμα και αυτό της περίπτωσης του κυρίου οδικού δικτύου, είναι ήπιας μορφής πρόβλημα για μια αστική περιοχή.
- Αύξηση της αξίας των ακινήτων

ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

- Όχι θεσμοθετημένη υποδοχείς όπως ΒΙ.ΠΕ. και ΒΙΟΠΑ.
- Ύπαρξη νεκροταφείου στο κέντρο του οικισμού.
- Ανέγερση νέων κατοικιών χωρίς συγκεκριμένη τοπολογία
- Σύγκρουση χρήσεων / δραστηριοτήτων στην περιοχή του λιμανιού.

Οι απειλές που διαφαίνονται σε επίπεδο πολεοδομικής οργάνωσης του οικισμού δεν είναι ιδιαίτερα έντονες και με έναν ορθολογικότερο σχεδιασμό μπορούν να εξαλειφθούν και να αποτελέσει τόπο μόνιμης κατοικίας και άλλων ανθρώπων, εκτός Λήμνου.

5.2.3. Η γνώμη των συμμετεχόντων μέσω ημικατευθυνόμενων συνεντεύξεων (ερωτηματολόγια).

Με την πραγματοποίηση της ανάλυσης της περιοχής και παράθεση των αντικειμενικών προβλημάτων και δυνατοτήτων, κρίνεται αναγκαίο να αναφερθεί και η γνώμη των κατοίκων της περιοχής μελέτης, για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν στην καθημερινότητα τους, τις δυνατότητες που πιστεύουν ότι έχει η περιοχή τους. Σκοπός αυτού του εγχειρήματος είναι η όσο το δυνατόν πληρέστερη καταγραφή των ιδιαιτεροτήτων της, καλύτερη γνώση της περιοχής και συμπλήρωση του γενικού προφίλ της περιοχής.

Το ερωτηματολόγιο (βλ. παράρτημα) περιέχει κάποιες γενικές ερωτήσεις, από τις οποίες προκύπτουν κάποια στοιχεία σε σχέση με το αντικείμενο εργασίας των κατοίκων της περιοχής, το μορφωτικό τους επίπεδο, το εάν έλειπαν από το νησί για κάποιο χρονικό διάστημα και ποιος ο λόγος παλιννόστησης τους. Ακολουθούν ερωτήσεις περισσότερο συγκεκριμένες, με στόχο να εκμαιευθεί η γνώμη των κατοίκων για συγκεκριμένα πολεοδομικά, χωροταξικά και αναπτυξιακά θέματα. Η επεξεργασία των απαντήσεων των πολιτών καθώς αυτή η διαδικασία θα βοηθήσει σε ένα κοινωνικό ισορροπημένο σχεδιασμό.

Ομαδοποιώντας τις απαντήσεις των 55 πολιτών αλλά και τις απόψεις από τέσσερις βασικούς φορείς σχεδιασμού [τον Δήμο (Α.Ν.Ε.Λ.), τον προϊστάμενο του Πολεοδομικού Γραφείου, τον εκπρόσωπο του Τεχνικού Επιμελητηρίου του Ν. Λέσβου στην Ν. Λήμνο και έναν ελεύθερο επαγγελματία Πολιτικό Μηχανικό] που προέκυψαν μέσω συνεντεύξεων, θα καταγραφούν αρχικά οι γνώμες που αφορούν την ανάπτυξη της περιοχής μελέτης. Εφόσον στόχος είναι η βελτίωση της περιοχής μελέτης, η παράθεση των απαντήσεων των πολιτών για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή μελέτης είναι ουσιαστικής σημασίας. Παραθέτονται τα προβλήματα με βάση το ποσοστό εμφάνισης τους επί του συνόλου των απαντήσεων και της αξίας-σπουδαιότητας για κάθε άτομο. Παρατηρούνται τα εξής αποτελέσματα:

Πίνακας 25 Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο Δ. Μύρινας.

ΑΞΙΑ- ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ						
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	1 ^ο	2 ^ο	3 ^ο	4 ^ο	5 ^ο	ΣΥΝΟΛΟ ΕΜΦΑΝΙΣΕΩΝ
ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ	27	8	8	1	0	44
ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ	13	10	7	2	0	32
ΕΛΛΕΙΨΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	3	0	0	1	2	6
ΕΛΛΕΙΨΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΗΜΟ	2	0	0	0	0	2
ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ	1	6	5	1	1	14
ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ-ΥΠΟΔΟΜΕΣ	1	5	4	2	2	13
ΧΩΡΟΙ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ & ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΟ	1	4	3	1	0	9
ΥΔΡΕΥΣΗ	1	3	1	2	0	7
ΕΛΛΕΙΨΗ ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ & ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΣΜΟΥ (ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ)	1	0	0	0	0	1
ΕΛΛΕΙΨΗ ΝΕΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ	1	0	0	0	0	1
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	0	2	0	1	0	2
ΕΛΛΕΙΨΗ ΠΟΡΩΝ	0	2	1	0	0	3
ΟΨΗ ΛΙΜΑΝΙΟΥ	0	1	1	0	0	2
ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΑΡΧΩΝ & ΚΑΤΟΙΚΩΝ	0	1	0	0	1	2
ΕΛΛΕΙΨΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ	0	1	1	0	0	2
ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ ΟΙΚΙΣΜΩΝ	0	1	0	0	0	1
ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ-ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	0	1	0	0	0	1
ΜΙΚΡΟΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ	0	1	0	0	0	1
ΑΚΡΙΒΗ ΑΓΟΡΑ	0	1	0	0	0	1
ΕΞΑΡΤΗΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΛΕΣΒΟΥ	0	1	0	0	0	1
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	0	0	1	0	0	1
ΕΛΛΕΙΨΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ	0	0	1	0	0	1
ΕΛΛΕΙΨΗ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ & ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	0	0	1	0	0	1
ΗΛΕΚΤΡΟΔΟΤΗΣΗ	0	0	0	1	0	1
ΕΛΛΕΙΨΗ ΠΕΖΟΔΡΟΜΩΝ	0	0	0	1	0	1

Πηγή : ίδια επεξεργασία.

Παρατηρείτε ότι τα δύο πρώτα προβλήματα που παρατίθενται στο παραπάνω πίνακα παρουσιάζουν τόσο τον μεγαλύτερο βαθμό αξίας-σπουδαιότητας, όσο και το μεγαλύτερο ποσοστό επί του συνόλου εμφανίσεων. Για τις επόμενες όμως απαντήσεις των πολιτών δεν ισχύει το ίδιο. Αυτό που γίνεται λοιπόν αντιληπτό είναι ότι με διαφορά ο βιολογικός καθαρισμός (αποχετευτικό) και οι θαλάσσιες ή αεροπορικές συγκοινωνίες αποτελούν τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή μελέτης μας. Ανάλογα με την

αντίληψη του καθενός, τα καθημερινά προβλήματα τους, ακόμη και σε ποια περιοχή του οικισμού μένουν, παίζει ρόλο στην διαφορετικότητα των απαντήσεων. Γι' αυτό το λόγο προβλήματα τοπικής σημασίας δυσχεραίνουν περισσότερο την καθημερινότητα κάποιων και τα οποία μπορεί να μην προσεχτούν αν ληφθεί υπόψη το ποσοστό που έλαβαν στην αντίστοιχη ερώτηση. Αυτό που διαφαίνεται από τις υπόλοιπες απαντήσεις είναι η έλλειψη υποδομών, σχεδιασμού αλλά και καθαριότητας του Δ. Μύρινας ενώ έμφαση πρέπει να δοθεί στις απαντήσεις που αφορούν την συμπεριφορά των τοπικών Αρχών αλλά και των εμπόρων και τα μικροσυμφέροντα που εμφανίζονται. Σε συγκεκριμένη ερώτηση για την συμπεριφορά των εμπόρων απέναντι στους πολίτες και στους τουρίστες, την ποιότητα των υπηρεσιών των ελεύθερων επαγγελματιών καθώς και το επίπεδο τιμών στην αγορά είναι συντριπτικά μέτρια έως αρνητική με ποσοστό από 80% έως 96% σε ότι αφορά το επίπεδο τιμών. Για τους τουρίστες αυτή η συμπεριφορά κρίνεται χειρότερη σε ποσοστό 89%.

Πίνακας 26: Σχέση εμπόρων- πολιτών.

	Καλή/ο	Μέτρια/ο	Κακή/ο
Συμπεριφορά εμπόρων	11	36	8
Ποιότητα υπηρεσιών ελεύθερων επαγγελματιών	10	37	8
Επίπεδο τιμών στην αγορά	2	21	32

Πηγή : ίδια επεξεργασία.

Σε ότι αφορά ένα πρόβλημα που απαντάτε σε πολλές αστικές και μη περιοχές και που καλούνται οι πολεοδόμοι ή οι χωροτάκτες να δώσουν λύση, είναι αυτό της σύγκρουσης χρήσεων/ δραστηριοτήτων. Οι απαντήσεις τους είναι ποικίλλες ακόμη και όταν τους δόθηκαν παραδείγματα που μπορεί να ταίριαζαν στην περιοχή μελέτης, δείχνοντας γι' άλλη μια φορά την διαφορετικότητα στην αντίληψη και των χαρακτήρα των πολιτών.

Πίνακας 27: Περιοχές σύγκρουσης χρήσεων/ δραστηριοτήτων.

ΔΞΙΑ- ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ				ΣΥΝΟΛΟ
ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ	1^ο	2^ο	3^ο	ΕΜΦΑΝΙΣΕΩΝ
ΚΑΜΙΑ				21
ΛΙΜΑΝΙ-ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΣΑΣ	11	0	2	13
ΠΑΡΑΛΙΑ ΠΛΑΤΥ	4	4	1	9
ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΥΡΙΝΑΣ-ΠΛΑΤΥ	4	1	0	5
ΚΑΜΠΟΣ ΚΟΡΝΟΥ	3	2	1	6
ΠΑΡΑΛΙΑ ΑΥΛΩΝΑ-ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΔΕΗ	3	0	1	4
ΘΑΝΟΣ	2	0	0	2
ΡΩΜΑΪΚΟΣ ΓΙΑΛΟΣ	0	1	0	1
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΟ	1	1	1	3
ΜΑΝΤΡΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΜΥΓΔΑΛΙΕΣ	1	0	0	1
ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΑ	0	1	0	1
ΑΓ. ΓΙΑΝΝΗΣ	0	0	1	1
ΑΓΟΡΑ(ΔΙΕΛΕΥΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΠΕΖΟΔΡΟΜΟ)	0	0	1	1
ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΤΕΛ	0	0	1	1
ΓΕΝΙΚΑ ΑΝΑΡΧΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ				2

Πηγή : ίδια επεξεργασία.

Σε σύνολο λοιπόν 51 απαντήσεων εικοσιένα άτομα δήλωσαν ότι δεν παρουσιάζονται συγκρούσεις χρήσεων, δραστηριοτήτων, ποσοστό 40% επί των δηλώσεων, γεγονός που δείχνει την ικανοποίηση τους για την ποιότητα περιβάλλοντος στην περιοχή μελέτης και επομένως αιτιολογεί ως ένα βαθμό την επιλογή της ως τόπο μόνιμης κατοικίας. Όσοι απάντησαν ότι υπάρχουν προβλήματα αναφέρθηκαν κυρίως στην περιοχή του λιμανιού και την πολεοδομική ενότητα του Τσας που συνορεύει με αυτό. Ο λόγος είναι οι εμπορικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται εκεί, την διέλευση βαρέων οχημάτων, δραστηριότητες που έρχονται σε σύγκρουση με την κατοικία και τις σχολικές υποδομές που υπάρχουν εκεί. Άλλες περιοχές που παρουσιάζουν συγκρούσεις είναι οι παραλίες του Πλατύ, Κάσπακα (Αγ. Γιάννης) και του Αυλώνα, με τις δύο πρώτες να υπάρχει μείξη τουριστικών μονάδων με κατοικία αλλά και γεωργικές δραστηριότητες και μάντρες ενώ για την παραλία του Αυλώνα υπάρχει το εργοστάσιο της ΔΕΗ, το οποίο δεν λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα προστασίας, μολύνοντας μία από τις ωραιότερες παραλίες του νησιού. Κάποιες μεμονωμένες απαντήσεις έχουν να κάνουν με την περιοχή κατοικίας και φαινόμενα που είναι γι' αυτούς καθημερινά.

Ο Δ. Μύρινας θεωρείται περιοχή με πολλές δυνατότητες στην οποία όμως δεν έχουν πραγματοποιηθεί οι κατάλληλες ενέργειες, δεν έχουν παρθεί οι σωστές αποφάσεις και δεν υπάρχει σχεδιασμός για την προστασία και ανάδειξη των πλεονεκτημάτων που υπάρχουν. Η γνώμη των πολιτών γι' αυτό το θέμα παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 28: Περιοχές που χρίζουν προστασίας, ανάδειξης, αξιοποίησης.

ΑΞΙΑ- ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ											
ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΟΥ ΧΡΙΖΟΥΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ, ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ, ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ	1 ^ο	2 ^ο	3 ^ο	4 ^ο	5 ^ο	6 ^ο	7 ^ο	8 ^ο	9 ^ο	ΣΥΝΟΛΟ ΕΜΦΑΝΙΣΕΩΝ	
ΚΑΣΤΡΟ (ΦΡΟΥΡΙΟ) ΜΥΡΙΝΑΣ & ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	13	5	3	1	0	0	0	0	0	22	
ΛΙΜΑΝΙ-ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ-ΤΟΥΡΚΙΚΟΣ ΓΙΑΛΟΣ	9	10	1	3	1	0	1	0	0	25	
ΠΑΡΑΛΙΕΣ	6	3	5	2	1	0	0	1	0	18	
ΡΩΜΕΪΚΟΣ ΓΙΑΛΟΣ	5	4	3	0	1	1	0	0	0	14	
ΑΓΟΡΑ	4	6	3	0	1	0	0	0	0	14	
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ	2	6	2	1	0	0	0	0	1	12	
ΙΑΜΑΤΙΚΑ ΛΟΥΤΡΑ (ΘΕΡΜΑ)	1	2	3	5	1	0	0	0	0	12	
ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΚΤΙΡΙΑ	0	2	1	1	0	0	0	0	0	4	
ΚΟΡΝΟΣ	2	2	0	1	0	0	0	0	0	5	
ΠΛΑΤΥ	2	1	0	1	0	0	0	0	0	4	
ΚΑΣΠΑΚΑΣ	1	1	0	1	0	0	0	0	0	3	
ΘΑΝΟΣ	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2	
ΠΕΡΙΟΧΗ ΝΤΑΠΙΑΣ	0	1	0	1	0	0	0	0	0	2	
ΕΙΣΟΔΟΙ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2	
ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΝΔΡΩΝΙΟΥ	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	
ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΛΒΕΤΙΚΩΝ	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	
ΜΟΥΣΕΙΟ	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	
ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΕΤΑΣΟΣ	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	

Πηγή : ίδια επεξεργασία.

Παρατηρείτε ότι το κάστρο της Μύρινας θεωρείται από τους περισσότερους κατοίκους έως το πλέον αξιόλογο σημείο, περιοχή, που δεν έχει αναδειχθεί και αξιοποιηθεί όσο θα έπρεπε. Σε συνδυασμό και με την ευρύτερη περιοχή του λιμανιού, τον Τούρκικο Γιαλό και την περιοχή του Αγ. Νικολάου, αποτελούν την περιοχή όπου σύμφωνα με τους συμμετέχοντες πρέπει να επικεντρωθεί η προσοχή των αρμόδιων για τον σχεδιασμό. Άλλες περιοχές είναι αυτές των παραλιών, με το να γίνουν καλύτεροι δρόμοι υποδοχής, να απαγορευτούν οι χρήσεις που θα αλλοιώσουν το φυσικό τους περιβάλλον. Ιδίως μέσα στον

οικισμό της Μύρινας υπάρχει η παραλία Ρωμεικός Γιαλός που χαρακτηρίζει μια ολόκληρη παραθαλάσσια περιοχή με πλούσια αρχιτεκτονική και φυσική ομορφιά.

Περνώντας σε ένα βασικό τομέα για την ανάπτυξη της περιοχής μελέτης, τον τουρισμό, καταγράφονται οι γνώμες των κατοίκων για τα μεγάλα ξενοδοχεία, τα οποία όταν πρωτοδημιουργήθηκαν είχαν αναπερώσει τις ελπίδες των κατοίκων για ανάπτυξη, δίχως όμως να επαληθευτούν, το τι μορφή τουρισμού προτιμούν (μαζική ή εξειδικευμένη) και αν υπάρχει δυνατότητα ανάπτυξης του πολιτιστικού ή και του θρησκευτικού τουρισμού.

Πίνακας 29:Ερωτήσεις για την τουριστική ανάπτυξη.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ			
Τα μεγάλα ξενοδοχεία δεν βοηθάνε το νησί γιατί κλείνουν τους τουρίστες μέσα σ' αυτά;	Συμφωνώ	Δεν έχω γνώμη	Διαφωνώ
	36	3	17
Τι είδους τουριστική ανάπτυξη θα ήθελες;	Μαζική	Εξειδικευμένη	
	6	50	
Ανάπτυξη του πολιτιστικού και του θρησκευτικού τουρισμού;	ΝΑΙ	ΌΧΙ	
	53	3	
Δημιουργία της σχολής Γεωργικών Επιστημών;	ΝΑΙ	ΌΧΙ	
	51	5	

Πηγή : ίδια επεξεργασία.

Προκύπτει ότι οι κάτοικοι θέλουν εξειδικευμένη τουριστική ανάπτυξη, προσανατολιζόμενοι ιδίως προς τον πολιτιστικό τουρισμό σε συνδυασμό με τις υπόλοιπες ομορφιές του νησιού, που δεν θα αλλοιώνει την εικόνα του νησιού. Ακόμη μορφές όπως ο αγροτουρισμός καθώς και ο ιαματικός τουρισμός μπορούν να αναπτυχθούν.

Μια άλλη βασική κατηγορία ερωτήσεων αφορούσε την γνώμη των κατοίκων για τον πολεοδομικό ιστό του οικισμού της Μύρινας. Ζητήθηκε η γνώμη τους: α) για την αλλαγή στις χρήσεις γης στον περιαστικό χώρο του οικισμού της Μύρινας, β) για τον αν υπάρχει έλλειψη στέγης (για μόνιμη ή παραθεριστική κατοικία), γ) αν η εγκατάσταση των διοικητικών και άλλων ειδών υπηρεσιών σε ένα ευρύ νέο χώρο με εύκολη πρόσβαση χρειάζεται.

Πίνακας 30: Ερωτήσεις πολεοδομικού περιεχομένου.

Η εγκατάσταση των διοικητικών και άλλων ειδών υπηρεσιών σε ένα ευρύ νέο χώρο με εύκολη πρόσβαση χρειάζεται;	Σίγουρα	Μάλλον	Καθόλου
	36	15	4
Υπάρχει έλλειψη στέγης;	ΝΑΙ		ΟΧΙ
	28		27
Πώς κρίνεται την αλλαγή στις χρήσεις γης στον περιαστικό χώρο λόγω αυξημένης δόμησης;	Αρνητική γιατί καταστρέφεται το φυσικό τοπίο, υπάρχει άναρχη δόμηση, έλλειψη ομοιομορφίας		ΣΥΝΟΛΟ ΕΜΦΑΝΙΣΕΩΝ: 12
	Απαραίτητη προκειμένου να αποσυμφορηθεί η πόλη, ανάγκη ιδιοκατοίκησης		ΣΥΝΟΛΟ ΕΜΦΑΝΙΣΕΩΝ: 11
	Ουδέτερη καθώς έχει θετικά και αρνητικά αποτελέσματα.		ΣΥΝΟΛΟ ΕΜΦΑΝΙΣΕΩΝ: 5
	Θετική αλλά μέσω σχεδιασμού και ήπιας οργάνωσης.		ΣΥΝΟΛΟ ΕΜΦΑΝΙΣΕΩΝ: 13
Η περιοχή σας πληρεί τις απαραίτητες προϋποθέσεις για να αποτελέσει τόπο μόνιμης κατοικίας τόσο ντόπιων όσο και ξένων;	ΝΑΙ		ΟΧΙ
	34		21

Πηγή : ίδια επεξεργασία.

Παρατηρείτε ότι η πλειοψηφία των πολιτών δεν είναι καθόλου ικανοποιημένοι από το επίπεδο εξυπηρέτησης των διάφορων υπηρεσιών στον οικισμό της Μύρινας και θεωρούν σε ποσοστό 93% ότι η μετεγκατάσταση αυτών σε ένα νέο χώρο με καλύτερες υποδομές, που θα σέβονται τον απλό πολίτη και θα παρέχει εύκολη πρόσβαση για τους κατοίκους όλου του νησιού. Σε ότι αφορά την έλλειψη στέγης εδώ οι γνώμες τους είναι μοιρασμένες, αναδεικνύοντας την διχογνωμία που υπάρχει για την αυξανόμενη δόμηση στις εκτός σχεδίου περιαστικές περιοχές της Μύρινας. Έχοντας υπόψη αυτό το φαινόμενο, ρωτήθηκε η γνώμη των κατοίκων για την αλλαγή στις χρήσεις γης στον περιαστικό χώρο. Το 27% των απαντήσεων θεωρεί αρνητικό το γεγονός αυτό, 20% έχουν μια ουδέτερη στάση ενώ το 50% το θεωρεί θετικό, με τους μισούς από αυτούς όμως να ζητούν να υπάρξει πολεοδομικός σχεδιασμός και ήπια δόμηση και να εγκαταλειφθεί η άναρχη δόμηση.

Τελευταία κατηγορία ερωτήσεων είναι αυτές που αφορούν τον κοινωνικοοικονομικό χαρακτήρα της περιοχής μελέτης και οι οποίες έρχονται σε άμεση συνάρτηση με αυτές του πολεοδομικού σχεδιασμού, είναι άρρηκτα συνδεδεμένες γι' αυτό και κάποιες ερωτήσεις έχουν ήδη ειπωθεί.

Πίνακας 31: Ερωτήσεις κοινωνικοοικονομικού περιεχομένου.

Βαθμός ικανοποίησης ως τόπος:	Άριστα = 550 βαθμούς	Ποσοστό
Κατοικίας	443	80,54%
Σχολεία	411	74,53%
Υγεία	376	68,36%
Προσωπικές ανάγκες / ψυχαγωγία	325	59,09%
Ποιος ο λόγος της παλιννόστησης σου;	Αποτελέσματα	Ποσοστό
α. Η βελτίωση των οικονομικών συνθηκών στο νησί	1	2%
β. Η επιδείνωση των συνθηκών στον τόπο που μετανάστευσες	1	2%
γ. Ο τρόπος ζωής στο νησί (ταυτίζεται με το ευρύτερο περιβάλλον)	19	34,5%
δ. Άλλοι (ολοκλήρωση σπουδών, εύρεση εργασίας κ.τ.λ)	19	34,5%
Δεν έφυγαν από το νησί	15	27%
Η περιοχή σας πληρεί τις απαραίτητες προϋποθέσεις για να αποτελέσει τόπο μόνιμης κατοικίας τόσο ντόπιων όσο και ξένων;	ΝΑΙ	ΟΧΙ
	34	21

Πηγή : ίδια επεξεργασία.

Ως τόπος κατοικίας φτάνει στο 80% από βαθμό ικανοποίησης, στο 75% για τα σχολεία, στο 68% για την υγεία και στο 59% για τις προσωπικές ανάγκες/ψυχαγωγία. Συνεπώς ως κατοικία παρατηρείτε ότι το επίπεδο στην περιοχή μελέτης είναι ικανοποιητικό και σε αυτό το γεγονός οφείλεται η επιλογή της Μύρινας ως τόπο κατοικίας. Τα σχολεία με τους καθηγητές και την προσπάθεια που γίνεται για μετάδοση γνώσεων να είναι σε ικανοποιητικό επίπεδο αλλά με κάποιες ενστάσεις σε ότι αφορά τις κτιριακές υποδομές. Για την υγεία η επέκταση του Γενικού Νοσοκομείου Λήμνου βοήθησε να βελτιωθεί η μέχρι τότε κατάσταση και να είναι σε κάποιο καλό επίπεδο αλλά η έλλειψη σε διάφορες ειδικότητες είναι εμφανής και χρίζουν άμεσης κάλυψης. Σε ότι αφορά τις προσωπικές ανάγκες, την ψυχαγωγία χαρακτηρίζεται μέτριου επιπέδου. Εδώ θα πρέπει να πούμε ότι οι περισσότερο αρνητικές

απαντήσεις δόθηκαν κυρίως από νεαρά άτομα τα οποία έλειπαν για κάποιο χρονικό από την Ν. Λήμνο και συγκρίνουν τις επιλογές για ψυχαγωγία και διασκέδαση που είχαν στο προηγούμενο τόπο εγκατάστασης τους με αυτό του Δ. Μύρινας. Από την άλλη μεγαλύτερα σε ηλικία άτομα που έλειπαν για μεγάλο χρονικό διάστημα και επιστρέφουν στην Λήμνο, δείχνουν να είναι απολύτως ευχαριστημένοι από τις επιλογές που έχουν στο τομέα της ψυχαγωγίας-διασκέδασης. Γι' αυτούς που επέστρεψαν στο νησί, κύριοι λόγοι αποτέλεσαν ο τρόπος ζωής καθώς και η εύρεση εργασίας ή η αποπεράτωση των φοιτητικών σπουδών. Γενικότερα για όλους τους ερωτηθέντες οι κύριοι λόγοι επιλογής κατοικίας στη Μύρινα είναι η εύρεση εργασίας, ότι αποτελεί τόπο μόνιμης κατοικίας, για άλλους οικογενειακούς λόγους. Τέλος το εάν η περιοχή μελέτης πληρεί τις απαραίτητες προϋποθέσεις για να αποτελέσει τόπο μόνιμης κατοικίας τόσο ντόπιων όσο και ξένων για τα επόμενα χρόνια έρχεται σε άμεση συνάρτηση με τις κοινωνικές υποδομές και την εύρεση εργασίας που παρέχει η περιοχή μελέτης. Σε ποσοστό 62% οι γνώμες είναι θετικές ενώ υπάρχουν οι προϋποθέσεις αν αρθούν τα προβλήματα που αναλύθηκαν παραπάνω και βελτιωθούν-αυξηθούν οι επιλογές στο τομέα της ψυχαγωγίας, το ποσοστό αυτό να αυξηθεί πολύ περισσότερο.

5.3. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ, ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΛΥΣΕΩΝ [(GOALS / ALTERNATIVES) (TO ORAMA)].

Στο προηγούμενο κεφάλαιο αναλύθηκαν τα προβλήματα και οι δυνατότητες της περιοχής μελέτης, δίνοντας μεγάλη βαρύτητα στην γνώμη των συμμετεχόντων. Σε αυτό το κεφάλαιο προσπαθείται να καθοριστούν οι σκοποί, οι στόχοι και οι προτεραιότητες για την ανάπτυξη της περιοχής, που αποτελεί βασικό στοιχείο στην διαδικασία βελτίωσής της. Ο Δ. Μύρινας θα αντιμετωπιστεί ως ενιαίο χωρικό σύνολο με στόχο την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των προβλημάτων που εμποδίζουν τη δημιουργία δυναμικών ανάπτυξης στην περιοχή, προβλέποντας δράσεις σε όλους τους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας καθώς και παρεμβάσεις στην λειτουργία και την υποδομή του αστικού χώρου.

Καθορίζεται λοιπόν ο κεντρικός στρατηγικός στόχος που είναι η **ανασυγκρότηση και αειφόρος οικονομική και κοινωνική αναζωογόνηση της αστικής περιοχής με πολλαπλά**

προβλήματα και συνεπώς βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής μελέτης μέσα από την επιλογή του καταλληλότερου σεναρίου ο οποίος αναλύεται σε 3 ειδικούς στόχους:

➤ **Στόχος 1: Βιώσιμη ανάπτυξη** με έμφαση στην προστασία και βελτίωση του αστικού χώρου με προτεραιότητες:

- Βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.
- Συγκράτηση του πληθυσμού.
- Προστασία και ανάδειξη του φυσικού και αστικού περιβάλλοντος.
- Βελτίωση της λειτουργικότητας των αστικών περιοχών.
- Ανάδειξη πολιτισμικών χαρακτηριστικών και δυνατοτήτων.
- Αναπλάσεις περιοχών που προσδιορίζονται από επιχειρησιακά σχέδια.

➤ **Στόχος 2: Ενδυνάμωση της οικονομικής ευημερίας και κοινωνικής συνοχής**, με έμφαση στην ολοκληρωμένη προσέγγιση προβλημάτων που επηρεάζουν την τοπική απασχόληση, την ισότητα και την κοινωνική ένταξη. Προτεραιότητες αυτού του στόχου:

- Βελτίωση και αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης.
- Ενίσχυση της απασχολησιμότητας.
- Κοινωνική ενσωμάτωση.
- Ενδυνάμωση της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής υποβαθμισμένων αστικών και ημιαστικών περιοχών μικρής κλίμακας.

➤ **Στόχος 3: Διακυβέρνηση των αστικών περιοχών** με έμφαση στη διασφάλιση κοινωνικής συναίνεσης και στη μεγιστοποίηση της συμμετοχής των τοπικών κοινωνικών και οικονομικών εταίρων.

Κύριος όμως σκοπός σχεδόν όλων των στόχων που προαναφέραμε είναι η διασφάλιση της κοινωνικής συναίνεσης και της μεγιστοποίησης της συμμετοχής των τοπικών κοινωνικών και οικονομικών εταίρων στην προσπάθεια ολοκληρωμένης ανάπτυξης της περιοχής μελέτης σε όλες του τις διαστάσεις (χωρική, οικονομική, κοινωνική). Γι' αυτό το λόγω η ενεργή συμμετοχή των πολιτών και η από κοινού λήψη των μέτρων και των τεχνικών όλων των ενδιαφερόμενων κρίνεται αναγκαία.

Εναλλακτικό σενάριο για την περιοχή μελέτης με δεδομένο το υπάρχον υπόβαθρο θα μπορούσε να είναι **η ενίσχυση και μετεξέλιξη του Δ. Μύρινας σε περιοχή καθαρά υψηλού μαζικού τουριστικού ενδιαφέροντος και προσέλευσης**. Είναι γεγονός ότι η περιοχή μελέτης έχει εκείνα τα συγκριτικά πλεονεκτήματα τα οποία με κατάλληλα μέτρα, έργα και σχεδιασμό μπορεί να διατηρηθούν, αξιοποιηθούν και συνεπώς να ενισχύσουν την εικόνα του υψηλού επιπέδου τουριστικού προορισμού που κατέχει μέχρι σήμερα. Αυτό το σενάριο υποστηρίχτηκε από μερίδα εμπόρων και ξενοδόχων που η υφιστάμενη κατάσταση τους ευνοεί και ένας ενδεχόμενος προσανατολισμός στον μαζικό τουρισμό θα τους επέφερε πολλά κέρδη.

Κατ' αρχήν ένα τέτοιο σενάριο μπορεί να έχει πολύ θετικά αποτελέσματα για την περιοχή μελέτης. Με την αξιοποίηση του φυσικού περιβάλλοντος με την ανάδειξη σπάνιων ειδών πανίδας όπως τα ελαφιών dama-dama στο Κάστρο της Μύρινας, τις αμμώδεις παραλίες, την αξιοποίηση των αρχαιολογικών χώρων, τις ήδη υπάρχουσες αξιοπρόσεκτες ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις, ο καθένας θα μπορούσε να ισχυριστεί ότι το μέλλον της οικονομικής ανάπτυξης της Λήμνου βρίσκεται στον τουρισμό.

Όμως η αποκλειστική ενασχόληση και ανάπτυξη ενός μόνο τομέα ελλοχεύει κινδύνους. Η εμμονή δημιουργίας ενός τέτοιου περιβάλλοντος όπου θα ικανοποιεί τις ανάγκες όλων των τουριστών, π.χ ευκολίες διαμονής, επιλογές ψυχαγωγίας, θα αλλοιώσει την εικόνα του νησιού αφού θα πρέπει να πραγματοποιηθούν πολλές και μεγάλες παρεμβάσεις στο ευρύτερο περιβάλλον της περιοχής μελέτης. Επιπλέον η αναγκαστική υπερεκμετάλλευση των περιοχών τουριστικού ενδιαφέροντος, αφού θα είναι η μοναδική πηγή εισοδήματος θα επιφέρει την περιβαλλοντική τους επιβάρυνση και συνεπώς την σταδιακή απαξίωση τους.

Συμπερασματικά ένα τέτοιο σενάριο, που παραβλέπει τις πραγματικές ανάγκες και τα προβλήματα που υπάρχουν στην περιοχή μελέτης και καθιστούν την ζωή των πολιτών δυσκολότερη και ποιοτικά χειρότερη, ενώ θεωρείται ότι θα υπάρξει ανάπτυξη της περιοχής με την αξιοποίηση των φυσικών πλεονεκτημάτων και την ανάπτυξη του μαζικού τουρισμού είναι ανεπιθύμητο. Τα βραχυπρόθεσμα οφέλη που θα έχουν οι λίγοι θα έρθουν σε αντιπαράθεση με την γενικότερη αλλοίωση του φυσικού περιβάλλοντος και συνεπώς την

οικονομική κατάπτωση κάποιων ατόμων οι οποίοι ζούσαν από την καλλιέργεια του εδάφους, την παραγωγή προϊόντων αλλά και της ποιότητας ζωής όλων.

Το συμπέρασμα αυτό εξάγεται τόσο από την συμπλήρωση των ερωτηματολογίων όσο και μέσω συζητήσεων με εκπροσώπους ομάδων. Χαρακτηριστικές είναι οι απαντήσεις (λίγες αλλά αντιπροσωπευτικές καθώς οι περισσότεροι δεν θέλησαν να απαντήσουν για λόγους αποφυγής παρεξηγήσεων) που δόθηκαν σε ότι αφορά την συμπεριφορά μερικών ατόμων που προωθούν τα δικά τους συμφέροντα, έχουν την εξουσία και την αλαζονεία να κόβουν και να ράβουν τις όποιες αποφάσεις και ενέργειες στα μέτρα τους.

Η δημιουργία νέων μεγάλων ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων ή η επέκταση των ήδη υπάρχοντων, οι πολυτελείς καφετέριες που θα ψυχαγωγούν τον τουρίστα μαζί με τα υπόλοιπα μαγαζιά ψυχαγωγίας επί το πλείστον θα ανήκουν σε συγκεκριμένους λίγους ανθρώπους. Οι υπόλοιποι θα γίνουν υπάλληλοι καθώς είτε θα έχουν πουλήσει την γη τους καθώς θα την χρειάζονται για την δημιουργία κάποιου ψυχαγωγικού κέντρου είτε γιατί θα θεωρείται υποτιμητικό να είναι κάποιος αγρότης ή γεωργός. Η ανάγκη για εργασία είναι όμως επιβεβλημένη καθώς τα λεφτά αυτά δεν θα διαρκούν για πάντα. Όσο για τους αγρότες και τους γεωργούς βλέπουν τα επαγγέλματα τους να έχουν φθίνουσα πορεία, τα παιδιά τους να αναζητούν εργασία στην Μύρινα (μια θέση στο δημόσιο τομέα) ή στην υπόλοιπη Ελλάδα. Η απαξίωση της άφθονης γεωργικής λημνίας γης είναι γεγονός.

Ο κεντρικός λοιπόν στόχος που αναφέρθηκε παραπάνω αποτελεί την καλύτερη πρόταση για την βιωσιμότητα της περιοχής μελέτης με επίκεντρο την καλύτερευση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιοχής. Η δημιουργία ενός προγράμματος βελτίωσης (που θα ακολουθήσει παρακάτω) με γνώμονα την ποιότητα ζωής, την ποιότητα του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, την πολιτισμική παράδοση, τα φυσικά προϊόντα, την ανθρώπινη κλίμακα αλλά και την αντιμετώπιση προβλημάτων όπως άρση της γεωγραφικής απομόνωσης και της φθίνουσας πληθυσμιακής εξέλιξης ή έστω της φυγής των νέων από το νησί, πιστεύεται ότι θα οδηγήσει στην επιθυμητή από τους πολίτες της περιοχής εικόνα. Η επιλογή ενός σεναρίου που θα αναγάγει την ν. Λήμνο και ειδικότερα την περιοχή του Δ. Μύρινας σε κέντρο πολιτιστικού ενδιαφέροντος, με την συμμετοχή της σε δίκτυα

πολιτιστικής συνεργασίας με γειτονικές περιοχές αλλά και σε τοπικό επίπεδο, καθώς και παράλληλη αξιοποίηση των διάφορων εναλλακτικών μορφών τουρισμού και φυσικών πόρων κρίνεται ως το κατάλληλο για την βελτίωση και την ανάπτυξη της περιοχής μελέτης.

Το σενάριο αυτό έρχεται σε συμφωνία τόσο με την πλειοψηφία των οργανωμένων ομάδων όσο και με αυτή των μεμονωμένων πολιτών. Θεωρείται ότι θα βοηθήσει την οικονομική ανάπτυξη των περισσότερων συμμετεχόντων και την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής όλων των κατοίκων. Η στροφή προς τον πολιτιστικό τουρισμό αλλά και η ανάπτυξη άλλων μορφών εναλλακτικού τουρισμού και αξιοποίηση των φυσικών αγαθών της περιοχής μελέτης θα δώσει την δυνατότητα επιλογής εργασίας σε περισσότερους ανθρώπους. Οι εναλλακτικές προτάσεις όπως ο αγροτουρισμός, ο ιαματικός τουρισμός καθώς και η παραγωγή του ξακουστού λημνιού κρασιού ή γαλακτοκομικών προϊόντων είναι μερικές.

5.4. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΝΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ (IMPROVEMENT PROGRAMME).

Επόμενο στάδιο του μοντέλου βελτίωσης και ανάπτυξης της περιοχής είναι ο προσδιορισμός του προγράμματος. Στόχος δεν είναι απλώς η υλοποίηση κάποιων αποσπασματικών έργων που σε θεωρητικό πλαίσιο μπορεί να είναι αναγκαία για την περιοχή μελέτης, αλλά έργα τα οποία θα έχουν πραγματικό αντίκτυπο στην κοινωνία του Δ. Μύρινας, ενώ ο καθορισμός των προτεραιοτήτων θα πραγματοποιηθεί σε συνεργασία με τους διάφορους συμμετέχοντες, είτε αυτοί είναι μεμονωμένα άτομα είτε είναι εκπρόσωποι ομάδας συμμετεχόντων, της τοπικής αυτοδιοίκησης και των μελετητών.

Το σενάριο που θα αναγάγει την ν. Λήμνο και ειδικότερα την περιοχή του Δ. Μύρινας σε κέντρο πολιτιστικού προορισμού προωθώντας την βιωσιμότητα της, με την συμμετοχή της σε δίκτυα πολιτιστικής συνεργασίας με γειτονικές περιοχές αλλά και σε τοπικό επίπεδο θα αναλυθεί παρακάτω ενώ κρίνεται αναγκαίο να αναφερθούν και ορισμένοι άξονες προτεραιότητας, οι οποίοι κατέχουν ευρύ πεδίο αλλά θα δώσουν τις λύσεις στα προβλήματα εκείνα ώστε να αρθούν οι όποιες δυσκολίες και να προκύψουν οι ευνοϊκές εκείνες συνθήκες για την ανάπτυξη του σεναρίου.

Το ιδανικό σενάριο που επιλέχτηκε είναι η εξέλιξη του Δ. Μύρινας σε περιοχή πολιτιστικού προορισμού συνδυασμένη με εναλλακτικές μορφές τουρισμού που θα βοηθήσουν στην βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής μελέτης.

Ο πολιτιστικός τουρισμός σχετίζεται με την επίσκεψη σε έναν τόπο με στόχο την επαφή με τα πολιτιστικά στοιχεία αυτού όπως αρχαιολογικά, βυζαντινά, κλασικά ή νεότερα μνημεία, ιστορία, τέχνες και λαογραφία. Συνήθως δεν εμφανίζεται μόνος του, εκτός των περιπτώσεων εκπαιδευτικών εκδρομών σχολείων, αλλά πραγματοποιείται συμπληρωματικά με κάποιο άλλο είδος τουρισμού, προσφέροντας γνώση και ποικιλία στο τουριστικό προϊόν. Επίσης δεν αναφέρεται στις απλές επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία, αλλά αναφέρεται στην οργανωμένη και ενεργή προσέγγιση μιας ή περισσότερων πτυχών του πολιτισμού από τουρίστες με ειδικό ενδιαφέρον που μπορεί να συνοδεύεται και από εκπαιδευτική διαδικασία πχ σε γλώσσα, μαγειρική, χειροτεχνία και ζωγραφική. Ο πολιτιστικός τουρισμός προσφέρει ευκαιρίες για πολιτιστική εμπειρία, προσφέρει την περιήγηση στη φυσική, καλλιτεχνική και πνευματική κληρονομιά μιας περιοχής καθώς και στη σημερινή δημιουργία.

Επίσης, περιλαμβάνει τη συμμετοχή σε δραστηριότητες είτε παθητικές, όπως παρακολούθηση καλλιτεχνικών εκδηλώσεων όπως: μουσικών συναυλιών, θεατρικών παραστάσεων, επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους, περιηγήσεις σε πολιτιστικές διαδρομές, είτε ενεργητικές όπως εκμάθηση τοπικής μαγειρικής, τέχνης ή συμμετοχή σε λαογραφικές δραστηριότητες. Μια άλλη σημαντική παράμετρος που χαρακτηρίζει αυτή τη μορφή τουρισμού, είναι η στενή και ουσιαστική επαφή που αποκτούν οι επισκέπτες με τον τοπικό πληθυσμό, τα ήθη και τις παραδόσεις του, σε συνδυασμό με τα πολιτιστικά δρώμενα στην περιοχή.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι προοπτικές εκείνες που θα βοηθήσουν στην ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού στην ν. Λήμνο. Κατέχει πλούσιο ιστορικό παρελθόν ενώ δεν είναι λίγες οι αναφορές κατά την εξέλιξη της ελληνικής ιστορίας στον ρόλο που διαδραμάτισε η Λήμνος. Στόχος όμως δεν είναι η επίσκεψη κάποιου αρχαιολογικού χώρου, όπου θα δει μερικά αρχαιολογικά ευρήματα και θα ακούσει τρεις γενικές κουβέντες από έναν

ξεναγό. Οι ευρήματα που θα δει δεν του επιτρέπουν, φυσικά, να αναπαραστήσει στο μυαλό του την εικόνα εκείνης της εποχής. Και τα λόγια που θα ακούσει από τον ξεναγό είναι, συνήθως, λιγότερα από εκείνα που ήδη γνωρίζει από τα βιβλία τα οποία έχει διαβάσει. Μπορεί, βέβαια, να επισκεφθεί και ένα μουσείο για να θαυμάσει μερικά αγάλματα, αγγεία και άλλα μικροαντικείμενα. Όλα αυτά είναι τα «ορεκτικά» που τον γεμίζουν συνήθως απορίες.

Αλλά ο σύγχρονος τουρίστας, αυτός που έχει μια καλλιέργεια και χρήματα που θα μπορούσε να ξοδέψει αν «αξίζει τον κόπο» – αυτός που είναι ή πρέπει να είναι ο στόχος του σημερινού τουρισμού έχει ανάγκη από κάτι πολύ περισσότερο: να καταλάβει καλύτερα την εποχή, τους ανθρώπους και την ιστορία τους. Εξάλλου, πολλοί είναι πια αυτοί που παρακολουθούν την ιστορία ζωντανά από το Discovery Channel.

Για την πραγματοποίηση λοιπόν του σεναρίου θα πρέπει να πραγματοποιηθούν δράσεις και ενέργειες σε τοπικό και υπερτοπικό επίπεδο. Σε υπερτοπικό επίπεδο, κίνηση που από την μεριά του θα βοηθήσει στην άρση της απομόνωσης του νησιού είναι η ένταξη του δ. Μύρινας σε ένα δίκτυο συνεργασιών που προωθούν τον πολιτιστικό και άλλες εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Συνεπώς η συνεργασία με τον δήμο Βόλου από όπου ξεκίνησε η αργοναυτική εκστρατεία πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα. Η Λήμνος αποτέλεσε σταθμό των ηρώων, καθώς η άφιξη στο νησί των Μυνίων από την Θεσσαλία δηλώνεται με τον γάμο του Ιάσονα, αρχηγού των Αργοναυτών με την Υψιπύλη, κόρη του Θόαντος, του πρώτου βασιλιά του νησιού, γιος του Διόνυσου και της Αριάδνης, ο οποίος έλαβε το νησί ως δώρο από τον βασιλιά της Κρήτης. Συνεπώς θα πραγματοποιηθεί σύνδεση σε πολιτιστικό και όχι μόνο επίπεδο με μία περιοχή της ηπειρωτικής Ελλάδας που δεν είχαμε συνεργασία, αυξάνοντας την περιοχή προσέλκυσης τουριστών αρχικά αλλά και επενδυτικών προσπαθειών αργότερα. Μια άλλη περιοχή με τους οποίους έχει ιστορικούς δεσμούς είναι η Αθήνα και η Κρήτη.

Η αναφορά στην Τροία και συνεπώς στην Τουρκία ακολουθεί δεύτερη, αλλά είναι βαρύνουσα σημασίας. Θα οδηγήσει στην οικονομική ενίσχυση και των δύο χωρών αφού οι επισκέπτες από όλα τα μέρη της γης θα έχουν την ευκαιρία να μεταπηδούν από μια περιοχή σε μία άλλη, έπειτα από μια χώρα σε μια άλλη, παρουσιάζοντας σε αυτούς παράλληλα την

ιστορική εξέλιξη της περιοχής. Το μεγαλύτερο παρόλα αυτά πλεονέκτημα θα είναι οι φιλικές σχέσεις που θα αναπτυχθούν με την γειτονική χώρα, γεγονός που θα αφήσει τις εχθρότητες στην άκρη και η κοινή οικονομική ευμάρεια θα αποτελεί την καλύτερη ειρηνική λύση.

Σε τοπικό επίπεδο φανταστείτε από την άλλη λοιπόν, τα εξής: Κοντά στο αρχαιολογικό μουσείο της Μύρινας θα μπορούσε να υπάρξει ένα ξενοδοχείο Α κατηγορίας, χτισμένο έτσι που να αποτελείται από μερικά νεοκλασικά κτίρια όπως αυτά που κοσμούν τον Ρωμείο Γιαλό και το οποίο θα ταίριαζε απόλυτα με το περιβάλλον. Από εκεί θα μπορεί να επισκέπτεται τόσο το αρχαιολογικό μουσείο με τους πλούσιους θησαυρούς-ευρήματα όσο και το νεόκτιστο μουσείο εικονικής πραγματικότητας στο οποίο θα αναπαριστάτε όλη η ιστορία του νησιού της Λήμνου. Στον νέο επίσης χώρο του ψυχαγωγικού πάρκου με αίθουσα εκδηλώσεων και συναυλιών μπορεί να συμμετάσχει ενεργά στις διάφορες εκδηλώσεις που αφορούν στην αναπαράσταση της τελετής των Καβειριών, της γιορτής του κρασιού, διαγωνισμός παραδοσιακών φαγητών κ.τ.λ.

Τα ιαματικά νερά με τις θερμές πηγές, τα εξωκλήσια και τα αρχοντικά που απαντώνται και σε άλλους οικισμούς πέρα αυτόν της Μύρινας (Κορνός), η διαφορετική κουζίνα από οικισμό σε οικισμό, τα διαφορετικά έθιμα, ο καθημερινός τρόπος ζωής των αγροτών-βοσκών (αγροτουρισμός), συνδέουν ένα ολοκληρωμένο δίκτυο πολιτιστικού ενδιαφέροντος για τους τουρίστες.

Μέσα από τις συζητήσεις και την αντιπαράθεση ιδεών αλλά και μελέτη προηγούμενων προσπαθειών για τον καλύτερο προγραμματισμό του τοπικού σχεδιασμού έχουν προκύψει οι παρακάτω άξονες προτεραιότητας οι οποίοι πρέπει να πραγματοποιηθούν:

Πίνακας 32: Άξονες Προτεραιοτήτων.

ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΜΕΤΡΑ
1. Βιώσιμη ανάπτυξη. «Ολοκληρωμένες και πιλοτικού χαρακτήρα στρατηγικές βιώσιμης ανάπτυξης».	1.1. Πολιτισμός- Περιβάλλον-Τουρισμός (εναλλακτικές μορφές). 1.2. Εκπαίδευση – Έρευνα και Τεχνολογία. 1.3. Αστικές Υποδομές 1.4. Υγεία – Πρόνοια 1.5. Μεταφορές – Επικοινωνίες.
2. Ενδυνάμωση της οικονομικής ευημερίας και κοινωνικής συνοχής.	2.1. Κίνητρα, υπηρεσίες, υποδομές για τις επιχειρήσεις. 2.2. Ενέργειες αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού – προώθηση της απασχόλησης και των δύο φύλων. 2.3. Ενέργειες στήριξης στην αγροτική οικονομία και στην εμπορία προϊόντων ποιότητας. 2.4. Οριοθέτηση τοπικών ζωνών χρήσεων γης.
3. Διακυβέρνηση των αστικών περιοχών.	3.1. Τοπικά συμβούλια. 3.2. Πολεοδομικές Επιτροπές Γειτονιάς. 3.3. Συμμετοχή μεταναστών.

Από τις πρώτες επαφές με τους συμμετέχοντες παρουσιάστηκε ενδιαφέρον για την δραστηριοποίηση στον τομέα του πολιτιστικού τουρισμού. Η τοπική αυτοδιοίκηση θέλει να αναβαθμίσει τις υφιστάμενες εκδηλώσεις, να τις εμπλουτίσει οπότε το σενάριο αυτό ανταποκρίνεται στα σχέδια τους, καθώς και από τους τοπικούς άρχοντες θεωρείται μια καλή λύση. Από την μεριά των μελετητών τόσο του δημοσίου όσο και των ελεύθερων επαγγελματιών διαβλέπουν ότι η πολιτιστική προσέγγιση που επιχειρείται με παράλληλη αναβάθμιση των υποδομών και γενικότερα της ποιότητας ζωής είναι η ευκαιρία της αναστροφής της υφιστάμενης άναρχης κατάστασης, πριν αυτή παγιωθεί και είναι μη αναστρέψιμη. Όσον αφορά το κοινό πολλές από τις ομάδες της ελίτ (βλ.5.1), κυρίως οι πολιτιστικοί σύλλογοι ανακοίνωσαν το ενδιαφέρον τους για να δραστηριοποιηθούν σε ενέργειες που έχουν σχέση με τον πολιτιστικό τουρισμό ενώ και μεμονωμένα άτομα, ιδίως νέοι, για τον αγροτουρισμό και άλλες εναλλακτικές μορφές καλλιέργειας.

Για την πραγματοποίηση και υλοποίηση των δράσεων θα πρέπει να υπάρξει αλλαγή στο θεσμικό πλαίσιο της λήψη αποφάσεων τόσο σε ότι αφορά πολεοδομικά όσο και γενικότερα θέματα τοπικής σημασίας. Το πρόβλημα και η λύση πηγάζει από τα υψηλά διοικητικά επίπεδα. Παρουσιάζεται αυξημένη διοικητική συγκέντρωση αρμοδιοτήτων σε κυβερνητικό

επίπεδο με αποτέλεσμα την χρονική καθυστέρηση για την λήψη αποφάσεων μικρότερου επιπέδου διοίκησης (δήμους, κοινότητες). Συνεπώς όταν τελικά ληφθεί η απόφαση συνήθως είναι μη εφαρμόσιμη καθώς η υφιστάμενη κατάσταση για την οποία είχε δρομολογηθεί, έχει πλέον αλλάξει. Η μεταφορά λοιπόν πολεοδομικών αρμοδιοτήτων αρχικά από τον γ. γραμματέα της περιφέρειας στους δήμους, οι οποίοι θα μπορούν να επικυρώνουν αποφάσεις πολεοδομικού χαρακτήρα, (Γ.Π.Σ. και Πολεοδομικές Μελέτες) αποτελεί το πρώτο μεγάλο βήμα για την ενεργοποίηση των πολιτών. Επειδή όμως ο πολεοδομικός σχεδιασμός είναι μια κοινωνικό-οικονομική διαδικασία πρέπει να υπάρξει αποκέντρωση όλων αυτών των αρμοδιοτήτων από την κεντρική διοίκηση στο χαμηλότερο επίπεδο διοικητικής αυτοδιοίκησης, τουλάχιστον σε μεγαλύτερο βαθμό από αυτόν που υπάρχει σήμερα.

Εάν πραγματοποιηθεί η διοικητική αυτή αποκέντρωση τότε και ο ρόλος του θεσμού των Π.Ε.Γ (Πολεοδομικές Επιτροπές Γειτονιάς) δεν θα είναι όπως παλαιότερα συμβουλευτικός αλλά θα επικυρώνει αποφάσεις όταν αυτές παρουσιάζουν μια σχετική ομοφωνία ή κάποιο μεγάλο ποσοστό επί του συνόλου των μελών της για την περιοχή επιρροής τους. Δηλαδή να πραγματοποιηθεί περαιτέρω «πολεοδομική αποκέντρωση». Βέβαια και μέχρι να πραγματοποιηθεί αυτή η αποκέντρωση πάλι ο ρόλος των Π.Ε.Γ. είναι ουσιαστικός καθώς θα ενεργοποιήσει τους συμμετέχοντες της περιοχής μελέτης. Τα μέλη θα είναι εκλεγμένα από τους κατοίκους ενώ θα προβλέπεται να υπάρχει εκπροσώπηση όλων των τάξεων.

Αναλύοντας τον Δ. Μύρινας προτείνεται για τους οικισμούς του Θάνους και του Κορνού να δημιουργηθούν Π.Ε.Γ. που θα αφορούν όλο τον οικισμό, σαν μία πολεοδομική ενότητα, καθότι δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερα πολεοδομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά σε όλη τους την έκταση. Σε ότι αφορά τους οικισμούς του Κάσπακα και του Πλατύ θα πρέπει να υπάρξει ειδική μέριμνα με την θεσμοθέτηση δύο Π.Ε.Γ. ανά οικισμό. Αυτό γίνεται καθότι είναι χωριά που ο κύριος ιστός τους είναι σχετικά ορεινός, αλλά παρουσιάζουν και ένα δυναμικό παραθαλάσσιο τμήμα που πρέπει να τύχει ιδιαίτερης σημασίας.

Σε ότι αφορά τον οικισμό της Μύρινας βάση των τριών πολεοδομικών ενοτήτων που υπάρχουν στον οικισμό σήμερα, τρεις Π.Ε.Γ. θα είναι αντιπροσωπευτικές για την περιοχή

μελέτης. Επιπλέον με την επέκταση του οικισμού της Μύρινας προς την περιοχή Αμυγδαλιές προτείνεται η δημιουργία και μίας ακόμη Π.Ε.Γ. γι' αυτήν την περιοχή. Σκοπός των Επιτροπών αυτών δεν θα είναι η προβολή και ανάδειξη της δικής τους μόνο περιοχής με τυχόν υποβάθμιση και αντιπαλότητα με τις υπόλοιπες περιοχές του οικισμού, αλλά την συνεργασία, την ανταλλαγή απόψεων και την από κοινού αντιμετώπιση των προβλημάτων που παρουσιάζονται.

Η δημιουργία όπως αναφέραμε Πολεοδομικών Επιτροπών Γειτονιάς είναι ένα πρώτο βήμα. Εκτός της καλύτερης εκπροσώπησης σε επίπεδο οικισμού των προβλημάτων της κάθε γειτονιάς, η διενέργεια δημοψηφισμάτων που θα αφορά πολύ σοβαρά προβλήματα του Δήμου θεωρείται επιβεβλημένη. Ο θεσμός του τοπικού δημοψηφίσματος θα προάγει τις συμμετοχικές διαδικασίες. Θα ήταν σκόπιμο να μπορούν οι πολίτες να θέσουν σε κίνηση τη διαδικασία για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος και για άλλα θέματα, όπως λ.χ. θέματα που αφορούν τον σχεδιασμό, την πολεοδομία, την προστασία του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής κ.ά. Η διαδικασία δεν θα είναι πολύ χρονοβόρα και συνεπώς «δραχμοβόρα» καθότι την αποπεράτωση αυτής της ενέργειας μπορούν να αναλάβουν οι Π.Ε.Γ.

Σε αυτήν την περίπτωση σημαντικότερος θα είναι βέβαια και ο θεσμός της λεγόμενης δημοτικής αποκέντρωσης, υπό την μορφή Τοπικών Συμβουλίων. Εκτός της πολεοδομικής αποκέντρωσης η δημιουργία των τοπικών συμβουλίων θα δώσει την δυνατότητα στους κατοίκους κάθε συνοικίας αποφασιστικές αρμοδιότητες για το τοπικό διαμέρισμα, μεταξύ των οποίων είναι και εκείνες που αφορούν την ύδρευση και την αποχέτευση, τα νεκροταφεία, τη σύναψη συμβάσεων μίσθωσης έργου για καθαριότητα, την συντήρηση του δικτύου ηλεκτροφωτισμού κοινόχρηστων χώρων κ.ά. Τα μέλη τους θα εκλέγονται από τους κατοίκους της περιοχής και θα περιλαμβάνουν αντιπροσώπους από όλες τις ομάδες που απαρτίζουν την περιοχή μελέτης. Αυτός ο θεσμός σε συνεργασία με τις Π.Ε.Γ. θα δώσει αυξημένη αντιπροσώπευση των πολιτών στα όργανα λήψεων αποφάσεων.

Σε ότι αφορά το κοινό και ιδίως τις ευπαθείς κοινωνικά ομάδες θα πρέπει να δημιουργηθούν σύλλογοι, μέσα από τους οποίους θα έχουν την αντιπροσώπευση που επιθυμούν στα όργανα λήψεων αποφάσεων, όπως αυτά που προαναφέρθηκαν παραπάνω

(Π.Ε.Γ., τοπικά συμβούλια). Επιπλέον να λαμβάνουν μέρος σε δραστηριότητες πολιτιστικού και αθλητικού ενδιαφέροντος, να προγραμματίζουν εκδρομές. Η συναναστροφή τους με τα κοινά θα τους εντάξει στο κοινωνικό γίγνεσθαι, με αποτέλεσμα να αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του πολεοδομικού σχεδιασμού και γενικότερα του τρόπου ζωής στον οικισμό.

Η δημιουργία ομάδων για τους μετανάστες θα λειτουργήσει δημιουργικά καθώς θα μπορέσουν να ενταχθούν πιο εύκολα στην κοινωνία ενός οικισμού εάν νοιώθουν ίσοι και τους δίνονται οι ίδιες συνθήκες ποιότητας ζωής. Η αποφυγή συγκρούσεων και αντιδράσεων μεταξύ των ντόπιων και των μεταναστών θα λιγοστέψουν και η ενσωμάτωσή τους θα είναι ένα μεγάλο κοινωνικό πλεονέκτημα, συνεπώς και πολεοδομικό. Για να συμβεί αυτό θα πρέπει να υπάρξει ιδιαίτερη μέριμνα από την πλευρά του μελετητή, μια θετική διάκριση προς αυτούς, καθώς η συμμετοχή σε όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί (δεν μπορούν να ψηφίσουν). Μέσα από συλλογικές εκδηλώσεις που θα πρέπει να οργανώσει ο μελετητής δίνοντας την ευκαιρία στους μετανάστες να συμμετάσχουν και να εκθέσουν τις απόψεις τους, καθώς και με περαιτέρω μέτρα, όπως προσωπικές συνεντεύξεις και εκδηλώσεις ειδικά γι' αυτούς, να τους ενθαρρύνει ενώ ο ίδιος θα μπορεί να διαδραματίσει σε κάποιο βαθμό τον συνήγορο τους.

Η συγκρότηση Ομάδας Νέων (οι οποίοι θέλοντας και μη αποτελούν το μέλλον του κάθε τόπου) που θα καταγράφει τις γνώμες, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, την πραγματοποίηση πρωτοβουλιών και υποβολή νέων ιδεών που θα αφορούν την ανάπτυξη της περιοχής μελέτης, θα είναι μερικές από τις κύριες δραστηριότητες της καθώς αποτελούν το αύριο του κάθε τόπου και η γνώμη τους κρίνεται συνεπώς αναγκαία. Κατά την διάρκεια των ημι-κατευθυνόμενων συνεντεύξεων οι μισοί και πλέον ερωτώμενοι είναι νέοι, οι οποίοι με απόλυτη πλειοψηφία απαίτησαν την δημιουργία κάποιου φορέα με σκοπό την άσκηση πίεσης για την ανάπτυξη μέτρων που θα βοηθήσουν στην ανάπτυξη του Δ. Μύρινας και συνεπώς της παραμονής τους στο νησί, κατάσταση που δεν παρατηρείται σήμερα.

5.5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΠΙΘΑΝΩΝ ΕΠΙΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ (IMPACT ASSESSMENT).

Έχοντας σε προηγούμενα κεφάλαια αναλύσει τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα, το δυναμικό της περιοχής εφαρμογής του προγράμματος και την ανάλυση των στόχων στο κεφάλαιο αυτό γίνεται προσπάθεια καταγραφής των αναμενόμενων επιπτώσεων των σχεδιασμένων προτεραιοτήτων σε σχέση με την υφιστάμενη/ αρχική κατάσταση. Η αξιολόγηση οφείλει να αποτιμήσει τις αναμενόμενες επιπτώσεις σε σχέση με τους στόχους και να τις ποσοτικοποιήσει στο μέτρο του δυνατού.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΤΟΥ 1^{ΟΥ} ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ.

A) ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ- ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ-ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ (ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ):

- Παραδοσιακές αγροτικές εγκαταστάσεις, μέσα και εξοπλισμός.
- Συλλογικές δράσεις στον χώρο του πολιτισμού, εκδηλώσεις-δραστηριότητες.
- Προστασία και ανάδειξη περιβάλλοντος και φυσικών πόρων.
- Δημιουργία ζώνης πολιτιστικού τουρισμού.
- Ανάπτυξη διαπεριφερειακού και διασυνοριακού δικτύου πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

ΣΥΜΒΟΛΗ:

- ❖ Η ανάδειξη των πλεονεκτημάτων της Λήμνου και του Αγίου Ευστρατίου ως νέου «ωηλής περιβαλλοντικής αξίας» τουριστικών προορισμών.
- ❖ Η αξιοποίηση της μέχρι σήμερα επιβίωσης παραδοσιακών τεχνικών παραγωγής τοπικών προϊόντων και η άμεση συσχέτιση τους με την τουριστική προβολή.
- ❖ Προβολή της Λήμνου ως τόπο πολιτιστικού προορισμού.
- ❖ Ενεργοποίηση όλων των κοινωνικών ομάδων (ιδιαίτερα των ευπαθών) στις διάφορες εκδηλώσεις.

B) ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΈΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ.:

- Μόρφωση του τοπικού πληθυσμού.
- Στελέχωση και λειτουργία της Πανεπιστημιακής Σχολής Γεωργικών επιστημών και Τεχνολογίας.
- Συμμετοχή του Τ.Ε.Ε του Δ. Μύρινας στην κατάρτιση νέων.

ΣΥΜΒΟΛΗ:

- ❖ Επίδρα θετικά στη ανταγωνιστικότητα του πρωτογενή τομέα, μέσω της διατήρησης και της ενίσχυσης νέων ειδών καλλιεργειών.

- ❖ Επιδρά στην τοπική απασχόληση συμβάλλοντας στην επίτευξη των στόχων για την ανάπτυξη του πολιτιστικού και άλλων εναλλακτικών μορφών.

Γ) ΑΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ.

- Διαμόρφωση της ευρύτερης περιοχής του λιμανιού.
- Δημιουργία μαρίνας τουριστικών σκαφών και προσήνεμου.
- Βελτίωση οδικού δικτύου και αστικών συγκοινωνιών.
- Δημιουργία περιαστικού πρασίνου.
- Δημιουργία μητροπολιτικού πάρκου.
- Δημιουργία νέων σχολικών και αθλητικών εγκαταστάσεων.

ΣΥΜΒΟΛΗ:

- ❖ Επιδρά θετικά στην οικονομική ενίσχυση της τοπικής οικονομίας με τις καλύτερα παρεχόμενες υπηρεσίες προς τους τουρίστες.
- ❖ Επιδρά στην τοπική απασχόληση και στην βελτίωση της ποιότητας ζωής των ντόπιων.
- ❖ Βοηθάει στην περαιτέρω προβολή της περιοχής ως τόπο που δίνει έμφαση στον πολιτισμό, τον αθλητισμό και την ψυχαγωγία.

Δ) ΥΓΕΙΑ – ΠΡΟΝΟΙΑ.

- Δημιουργία νέων εγκαταστάσεων για τις κοινωνικά ευπαθείς ομάδες.
- Στελέχωση με εξειδικευμένο ιατρικό προσωπικό του νοσοκομείου της Λήμνου.
- Δημιουργία ομάδων για τις ευπαθείς ομάδες και για τους μετανάστες.

ΣΥΜΒΟΛΗ:

- ❖ Επιδρά θετικά στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής τόσο των ντόπιων όσο και των τουριστών, προσφέροντας μεγαλύτερη σιγουριά τόσο για μόνιμη όσο και για περιστασιακή διαμονή.
- ❖ Ενεργοποίηση των ευπαθών κοινωνικών ομάδων, λαμβάνονται υπόψη κατά τον σχεδιασμό.

Ε) ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ – ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ.

- Βελτίωση των εγκαταστάσεων του λιμανιού.
- Δρομολόγηση αγοράς επιβατικού πλοίου.
- Ανάπτυξη διαπεριφερειακών και διακρατικών δικτύων πολιτιστικού και πιθανώς εμπορικού ενδιαφέροντος.

ΣΥΜΒΟΛΗ:

- ❖ Ευκολότερη η επικοινωνία με την πρωτεύουσα της χώρας και με άλλες περιοχές.
- ❖ Ενδυνάμωση αγοράς, επέκταση περιοχής πωλήσεως των τοπικών προϊόντων.
- ❖ Ανάπτυξη σχέσεων καλής γειτονίας με την Τουρκία.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΤΟΥ 2^{ΟΥ} ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ.

Α) ΚΙΝΗΤΡΑ, ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ, ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ.

- Πρότυπες αγροτουριστικές επενδύσεις.
- Ενίσχυση, αναβάθμιση προσφοράς τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών.
- Δικτύωση επιχειρήσεων, αξιοποίηση νέων τεχνολογιών.
- Δίκτυο σημείων πώλησης τοπικών προϊόντων
- Δίκτυο σημείων πώλησης οικολογικών προϊόντων

ΣΥΜΒΟΛΗ:

- ❖ Η ανάδειξη των πλεονεκτημάτων της Λήμνου και του Αγίου Ευστρατίου ως νέων «υψηλής περιβαλλοντικής αξίας» τουριστικών προορισμών.
- ❖ Η αξιοποίηση της μέχρι σήμερα επιβίωσης παραδοσιακών τεχνικών παραγωγής τοπικών προϊόντων και η άμεση συσχέτιση τους με την τουριστική προβολή.
- ❖ Ο αναπροσανατολισμός της τουριστικής προσφοράς και η δημιουργία εναλλακτικών και συμπληρωματικών εισοδημάτων μέσω της ενίσχυσης πρότυπων επενδύσεων αγροτικού και θεματικού τουρισμού.
- ❖ Η δικτύωση των τοπικών επιχειρήσεων μέσω της αξιοποίησης των σύγχρονων τεχνολογιών, μέσων και μεθόδων και η μεταφορά εμπειριών και καλών πρακτικών από άλλες περιοχές της Ελλάδας και της ΕΕ.

Β) ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ –

ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ.

- Αναβάθμιση δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού (εκπαίδευση, ενημέρωση διάδοση καλών πρακτικών
- Αναπροσανατολισμός τουριστικής προσφοράς (τεκμηρίωση κατευθύνσεων επιλογή μεθόδων και μέσων).
- Συλλογικές δράσεις προβολής, προώθησης της φυσιογνωμίας της Λήμνου και βελτίωσης της ελκυστικότητάς της ως ολοκληρωμένου τουριστικού προορισμού.
- Συλλογικές δράσεις ανάδειξης τοπικών εδεσμάτων, φαγητών, γλυκών, στα πρότυπα του Γυναικείου Συνεταιρισμού Ατσικής.

ΣΥΜΒΟΛΗ:

- ❖ Η ανάδειξη των πλεονεκτημάτων της Λήμνου και του Αγίου Ευστρατίου ως νέων «υψηλής περιβαλλοντικής αξίας» τουριστικών προορισμών.
- ❖ Η αξιοποίηση της μέχρι σήμερα επιβίωσης παραδοσιακών τεχνικών παραγωγής τοπικών προϊόντων και η άμεση συσχέτιση τους με την τουριστική προβολή.
- ❖ Η προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και η ανάδειξη της μακρόχρονης και στενής σχέσης της με τον αγροτικό χαρακτήρα των νησιών.

- ❖ Η δικτύωση των τοπικών επιχειρήσεων μέσω της αξιοποίησης των σύγχρονων τεχνολογιών, μέσων και μεθόδων και η μεταφορά εμπειριών και καλών πρακτικών από άλλες περιοχές της Ελλάδας και της ΕΕ.

Γ) ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ.

- Δίκτυο σημείων πώλησης τοπικών προϊόντων.
- Δίκτυο σημείων πώλησης οικολογικών προϊόντων.
- Δημιουργία της Πανεπιστημιακής σχολής και ένταξη μέρος των αποφοίτων σε επιδοτούμενα προγράμματα νέων καλλιεργειών.

ΣΥΜΒΟΛΗ:

- ❖ Ο αναπροσανατολισμός της τουριστικής προσφοράς και η δημιουργία εναλλακτικών και συμπληρωματικών εισοδημάτων μέσω της ενίσχυσης πρότυπων επενδύσεων αγροτικού και θεματικού τουρισμού.
- ❖ Ενσωμάτωση στην τοπική αγορά εξειδικευμένου προσωπικού.
- ❖ Συγκράτηση του πληθυσμού της περιοχής μελέτης, ιδιαίτερα των νέων.

Δ) ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΠΙΚΩΝ ΖΩΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ ΓΗΣ.

- Δημιουργία τουριστικής ζώνης.
- Δημιουργία διοικητικού κέντρου.
- Δημιουργία ψυχαγωγικού-πολιτιστικού κέντρου.
- Δημιουργία εμπορικής ζώνης.
- Δημιουργία βιοτεχνικής ζώνης.
- Δημιουργία ζώνης γεωργικής εκμετάλλευσης.
- Δημιουργία αμιγής κατοικίας.

ΣΥΜΒΟΛΗ:

- ❖ Η βελτίωση των προσφερόμενων δημόσιων υπηρεσιών ως προς την προσβασιμότητα, τους χώρους παραμονής και εξυπηρέτησης.
- ❖ Βελτίωση ποιότητας ζωής με την παροχή ψυχαγωγικών προγραμμάτων και χώρων.
- ❖ Άμβλυση της ανάμειξης των χρήσεων γης, καλύτερο βιοτικά περιβάλλον.
- ❖ Προστασία της γεωργικής γης από την άναρχη δόμηση και την επέκταση των εμπορικών δραστηριοτήτων.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΤΟΥ 3^{ΟΥ} ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ.

Αναφέρθηκαν στο κεφάλαιο 5.4. τα μέτρα εκείνα που θα βοηθήσουν στην καλύτερη διακυβέρνηση της περιοχής μελέτης.

ΣΥΜΒΟΛΗ:

- ❖ Η ενεργοποίηση των πολιτών, ιδιαίτερα των ευπαθών κοινωνικών ομάδων.
- ❖ Λαμβάνονται υπόψη στον σχεδιασμό ομάδες που δεν συμμετείχαν πριν.
- ❖ Μεγαλύτερος έλεγχος των τοπικών αρχών και ουσιαστική αντιπροσώπευση, ουσιαστική δημοκρατία.

5.6. ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥΣ [(PROJECTS / IMPLEMENTATION)].

Στο κεφάλαιο αυτό γίνονται συγκεκριμένες προτάσεις. Σκοπός δεν είναι η ανάλυση των υπαρχόντων υποδομών και καταστάσεων και η αναπαραγωγή δεδομένων και παρωχημένων λύσεων. Στόχος είναι η καταγραφή και ανάλυση των ιδεών για το πώς επιδιώκετε να είναι ο Δ. Μύρινας τα επόμενα χρόνια, ιδέες οι οποίες θα υλοποιηθούν μέσα από βασικά έργα υποδομής αλλά και μέσω της ενεργητικότερης συμμετοχής των πολιτών. Αναλύεται το όραμα της περιοχής μελέτης, το οποίο δεν μπορεί να παραμένει στάσιμο και μη εξελίξιμο εφόσον η συμμετοχικότητα, ο σχεδιασμός και οι ανθρώπινες δράσεις είναι φαινόμενα που βρίσκονται σε συνεχή διεργασία και εξέλιξη (βλ. παράρτημα: χάρτη 3).

5.6.1. Υποδομές και δραστηριότητες που αφορούν την περιοχή του λιμανιού.

Ως πρώτο πρόγραμμα προτείνεται η ολοκλήρωση του νέου λιμανιού αλλά και της αναμόρφωση της ευρύτερης περιοχής καθότι το λιμάνι αποτελεί πύλη εισόδου για το νησί και θεωρείται από τους κατοίκους ως η περιοχή με την λιγότερη υποστήριξη και φροντίδα. Η ολοκλήρωση του νέου λιμανιού θα σημάνει την υποδοχή τόσο της εμπορικής όσο και της επιβατικής κίνησης σε ένα καινούργιο χώρο, στο άκρο της πόλης, γεγονός που θα βοηθήσει την άρση της υφιστάμενης μείξης των χρήσεων του λιμανιού με αυτή της πόλης, φαινόμενο που διογκώνεται τους καλοκαιρινούς μήνες. Σε αυτό θα βοηθήσει και η λειτουργία του

περιφερειακού δρόμου ο οποίος βρίσκεται υπό κατασκευή. Με την μετεγκατάστασή του λιμανιού μπορεί να πραγματοποιηθεί ολική ανάπλαση του παλαιού λιμανιού (συμπεριλαμβανομένου του παραδοσιακού λιμενίσκου) και ενδεικτικά θα εκτελεστούν εργασίες ανακυβλιθόστρωσης της κεντρικής πλατείας του Λιμανιού Μύρινας, κυκλοφοριακές ρυθμίσεις και δημιουργία χώρου στάθμευσης, δημιουργία ποδηλατοδρόμου και πεζοδρόμου και ήπιας κυκλοφορίας στενούς δρόμους με παράλληλη δεντροφύτευση της περιοχής, δημιουργία χώρου υπαίθριων πολιτιστικών εκδηλώσεων. Η ιδέα είναι η δημιουργία ενός τοπίου θελκτικού, που θα προΐδεάζει θετικά τους επισκέπτες για το νησί αλλά και θα αποτελεί την καλύτερη διαφήμιση-εικόνα για όσους ανθρώπους θα ρίχνουν μια ματιά στην Μύρινα πάνω από το καράβι, όση ώρα θα βρίσκεται αυτό δεμένο στο λιμάνι.

Συνεπώς το τμήμα του παλιού λιμανιού θα αναπλαστεί πλήρως δημιουργώντας μια καθαρά τουριστική περιοχή στην οποία ο κάθε επισκέπτης θα μπορεί να πει τον καφέ του, να ηρεμήσει, να περπατήσει δίχως να υπάρχει συνεχής κίνηση και άγχος δημιουργίας ατυχημάτων. Η περιοχή αυτή θα αποτελέσει αναπόσπαστο κομμάτι και συνέχεια του κεντρικού πεζόδρομου (Αγορά) προσφέροντας στους κατοίκους αλλά και τους επισκέπτες την δυνατότητα να μπορούν να διασχίσουν το μεγαλύτερο τμήμα του οικισμού με τα πόδια απολαμβάνοντας τις φυσικές του ομορφιές, τα παραδοσιακά κτίρια.

Στην ευρύτερη περιοχή του λιμανιού εντάσσεται και αυτή του κάστρου, στην οποία θα πρέπει να γίνει περαιτέρω προσπάθεια ανάδειξης του αρχικά με την επέκταση του ηλεκτροφωτισμού και στην πλευρά του λιμανιού. Επιπλέον θα πρέπει να δημιουργηθεί μέσα από μελέτη ο κατάλληλος χώρος για την διαβίωση των ελαφίων doma-doma.

Επόμενο μέτρο είναι η βελτίωση της άσχημης ακτοπλοϊκής σύνδεσης. Να υπάρξει επαναδραστηριοποίηση της λιμνιακής εταιρίας που θα αγόραζε πλοίο για την κάλυψη των τοπικών αναγκών. Να υπάρξει εκ νέου δραστηριοποίηση των πολιτών στην ανεύρεση των χρημάτων ώστε να αποκτηθούν αρχικά ένα και έπειτα ένα δεύτερο πλοίο. Η συνεισφορά μερικών ομάδων όπως των φορτηγατζήδων και των εμπόρων θα πρέπει να είναι έμπρακτη

Στο πλαίσιο ανάπτυξης των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με το λιμάνι, πρέπει να προωθηθεί και η τροφοδοσία των πλοίων που βγαίνουν από το Ελλήσποντο. Στα έργα που θα

πραγματοποιηθούν στην περιοχή του λιμανιού εντάσσεται και η δημιουργία του προσήνεμου εκεί όπου πρόκειται να κατασκευαστεί κυματοθραύστης, όπου θα μπορούν να καταφεύγουν κάποια σκάφη σε περίπτωση άσχημου καιρού. Το έργο αυτό θα βοηθήσει στην οικονομική ενίσχυση της τοπικής οικονομίας γνωρίζοντας οι ιδιοκτήτες σκαφών ότι υπάρχει ένα ασφαλές μέρος όπου μπορούν να αγκυροβολήσουν. Το έργο αυτό σε συνδυασμό με την δημιουργία μαρίνας τουριστικών σκαφών θα επιφέρει άμεσα οικονομικά οφέλη στον εμπορικό κόσμο του νησιού, αφού θα τον βγάλει από την μεγάλη κρίση στην οποία βρίσκεται, θα διευρύνει την περιοχή κατανάλωσης των προϊόντων των τοπικών επιχειρήσεων και θα αποτελέσει στάση για ανάπαυλα και ανεφοδιασμό πριν ή προς τα Δαρδανέλια.

5.6.2. Λοιπές Τεχνικές υποδομές.

Ένα δεύτερο πρόγραμμα αφορά τις τεχνικές υποδομές και ειδικότερα το οδικό δίκτυο. Αναγνωρίζοντας την σύγχρονη αναγκαιότητα που θέλει το μεταφορικό μέσο να διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο στον τρόπο ζωής των πολιτών θα αναφερθούμε στην κατασκευή νέων δρόμων καθώς και την βελτίωση της ποιότητας του ασφαλτοτάπητα σε άλλους. Από την άλλη δεν πρέπει να παραγνωριστεί η αντίληψη περί στροφής του σχεδιασμού προς τον άνθρωπο. Γι' αυτό θα πραγματοποιηθούν ενέργειες που θα έχουν ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα. Ο ρόλος της ασφαλιτόστρωσης τοπικής σημασίας δρόμων πρέπει να περάσει στην δικαιοδοσία των τοπικών συμβουλίων, όπως και η περισυλλογή των απορριμμάτων, του δικτύου της ύδρευσης και αποχέτευσης.

Αναλύοντας τις απόψεις των πολιτών σε ότι αφορά τα προβλήματα που υπάρχουν στην περιοχή μελέτης παρατηρούμε ότι η έλλειψη υποδομών, το κυκλοφοριακό, οι χώροι στάθμευσης και η ανεπαρκής σύνδεση με τους υπόλοιπους οικισμούς του δήμου κρίνονται *σημαντικά*. Καταγράφοντας τις απόψεις για τις λύσεις που πρέπει να δοθούν και αφήνοντας πάντα χώρο για την ένταξη νέων ιδεών και προτάσεων, θεωρείται ότι πέρα από την δημιουργία του περιφερειακού, ο οποίος θα διοχετεύσει την κυκλοφορία των βαριών οχημάτων εκτός του οικισμού, η δημιουργία ενός πραγματικού περιφερειακού της πόλης θα

λύσει το πρόβλημα της αυξημένης κίνησης στο κέντρο του οικισμού που επιφέρει πτώση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιοχής.

Με την δημιουργία ενός ακόμη δρόμου δεν συνεπάγεται και αυτόματη λύση των προβλημάτων κυκλοφορίας και καλύτερευση της ποιότητας ζωής αλλά θα πρέπει να πραγματοποιηθούν και άλλα μέτρα. Αρχικά η εγκατάσταση φαναριών στην είσοδο της πόλης η οποία θα αποτρέπει την ελεύθερη διέλευση των οχημάτων από το κέντρο του οικισμού είναι ένα πρώτο μέτρο. Η εγκατάσταση φαναριών την προηγούμενη πενταετία δεν οδήγησε σε αποσυμφόρηση του οικισμού γιατί απλά δεν υπήρχαν οι υποδομές για να διοχετευθεί η κίνηση. Εξάλλου η εγκατάστασή τους έχει γίνει μέσα στον οικισμό. Η χάραξη του νέου περιφερειακού θα πρέπει να ξεκινάει από την αρχή της πόλης, εκεί όπου θα εγκατασταθούν και τα φανάρια (περιοχή Αμυγδαλιών και Ανδρωνίου) και αρχίζει η Λεωφόρος Δημοκρατίας. Ο περιφερειακός θα συνεχίζει βορειοανατολικά του οικισμού, θα περνάει πίσω από την περιοχή Αμυγδαλιών και θα καταλήγει να συνδέεται με τον υπό κατασκευή περιφερειακό, πίσω από το νέο λιμάνι.

Στο κόμβο πλέον στην αρχή του οικισμού θα πρέπει να δημιουργηθεί χώρος στάθμευσης των οχημάτων καθώς και εγκατάσταση νέας υπηρεσίας αστικής συγκοινωνίας (αστικά λεωφορεία), τα οποία θα βοηθούν τους πολίτες στις μακρινές τους μετακινήσεις μέσα στον οικισμό. Να προβλεφθεί η μετεγκατάσταση των υπεραστικών λεωφορείων (Κ.Τ.Ε.Λ) στην ίδια περιοχή οπότε και οι κάτοικοι εύκολα θα μπορούν με την αστική συγκοινωνία να φτάσουν εκεί και να πάρουν το υπεραστικό λεωφορείο αλλά και θα βοηθήσει στην αποσυμφόρηση του κέντρου του οικισμού. Στη συνέχεια θα ακολουθήσει η ανάπλαση και διαμόρφωση του κεντρικού δρόμου, της Λεωφόρου Δημοκρατίας η οποία είναι συνέχεια του κεντρικού οδικού δικτύου και κρίνεται επιβεβλημένη. Στην σημερινή της κατάσταση αποτελεί μια οδό ανάπτυξης υψηλών σχετικά ταχυτήτων και αυτό γιατί ικανοποιούσε όλες τις ανάγκες των διαφορετικών δραστηριοτήτων. Τώρα θα λειτουργήσει ως συλλεκτήρια οδός ήπιας κυκλοφορίας για να ικανοποιήσει τις προσωπικές ανάγκες των πολιτών σε τοπικό επίπεδο. Επιπλέον προβλέπεται η διάνοιξη της, όχι για την δημιουργία νέων λωρίδων κυκλοφορίας αλλά για την δημιουργία ποδηλατοδρόμων αλλά και πεζοδρομίου, παράλληλα

με την κίνηση των αμαξιών ώστε να εξυπηρετηθούν και οι πεζοί ή αυτοί που προτιμούν άλλα μέσα μεταφοράς όπως αυτό του ποδηλάτου. Η δεντροφύτευση και η τοποθέτηση πλήθος από μπαγκάκια θα ολοκληρώσει την εικόνα της στροφής προς τον άνθρωπο και ιδίως προς τις ευπαθείς ομάδες.

Εφόσον έχει υπάρξει αυτό το δίκτυο με τους νέους δρόμους και τις κυκλοφοριακές ρυθμίσεις (φανάρια) καθώς και το σχέδιο αστικής δημόσιας κυκλοφορίας να πραγματοποιηθεί η μονοδρόμηση των συλλεκτήριων οδών, γιατί είναι πολύ στενοί οδοί ιδίως όταν υπάρχει στάθμευση από το ένα μέρος του δρόμου, γεγονός που τις μετατρέπει σε δύσκολα προσπελάσιμες και η κίνηση μπορεί να γίνει μόνο κατά μια κατεύθυνση, δυσχεραίνοντας την ζωή των οδηγών αλλά και των κατοίκων της κάθε τέτοιας περιοχής.

Στο τομέα των υποδομών και του οδικού δικτύου συγκαταλέγεται και η διαπλάτυνση του κύριου οδικού άξονα Μύρινας- Αεροδρομίου με την δημιουργία και δεύτερης λουρίδας ανά κατεύθυνση κυκλοφορίας. Αυτό το έργο κρίνεται αναγκαίο για την ασφάλεια των οδηγών ιδίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες όπου η κίνηση των οχημάτων είναι αυξημένη.

Τέλος η φροντίδα βελτίωσης και χάραξης νέων δρόμων στην περιοχή επέκτασης της πόλης, περιοχή Αμυγδαλιές, καθώς και σύνδεσης των ήδη υπάρχοντων με τον νέο περιφερειακό θα αποτελέσει ένα συγκοινωνιακό πλέγμα καλύτερης διάχυσης της κυκλοφορίας. Ήδη από τους πολίτες που έχουν αποκτήσει σπίτι στην περιοχή αυτή υπάρχει έντονη διαμαρτυρία η οποία μπορεί να λάβει σάρκα και οστά με την συγκρότηση των τοπικών συμβουλίων αλλά και των Π.Ε.Γ.

Ένα πρόβλημα που μέχρι σήμερα λογίζεται ως το σημαντικότερο και σίγουρα από τα βασικά μειονεκτήματα που χρίζουν άμεσης λύση, είναι αυτό της αποχέτευσης και του βιολογικού καθαρισμού. Δεν προτείνεται κάποιο μέτρο γιατί βρίσκεται ήδη στην φάση κατασκευής του βιολογικού καθορισμού, γεγονός που αναμένεται να οδηγήσει στην οριστική λύση του προβλήματος και την βελτίωση της ποιότητας ζωής. Αυτό που πρέπει να γίνει είναι η άσκηση πίεσης (στο σωστό βαθμό) για την διασφάλιση της ολοκλήρωσης του έργου από τις διάφορες ομάδες και τα τοπικά συμβούλια.

5.6.3. Πολεοδομικές παρεμβάσεις.

Το τρίτο πρόγραμμα αφορά μέτρα που έχουν ως στόχο τον άνθρωπο και πολλά από αυτά συνελπώς έχουν ήδη αναφερθεί. Ένα από αυτά είναι η απαγόρευση διέλευσης των μεγάλων οχημάτων από το παλιό κέντρο, γεγονός που θα βελτιώσει την ποιότητα ζωής των κατοίκων. Έτσι προστατεύεται η περιοχή, οι πολίτες αντιμετωπίζουν λιγότερους κινδύνους ατυχήματος, υπάρχει λιγότερη κυκλοφοριακή συμφόρηση για όλους τους κατοίκους του οικισμού και πολύ περισσότερο γι' αυτούς που κατοικούν σε αυτή την περιοχή. Η αντίδραση των φορτηγατζήδων αναμενόμενη καθώς θίγονται τα δικά τους συμφέροντα. Ακόμη και η δημιουργία του περιφερειακού δέν τους βρίσκει σύμφωνους καθώς δεν τους αφήνει κανένα περιθώριο σύνδεσης με την πρωτεύουσα του νησιού. Ο ρόλος λοιπόν του νέου περιφερειακού θα είναι να δεχτεί τον φόρτο των μεγάλων οχημάτων π.χ στο δεξιό ρεύμα κυκλοφορίας του, ενώ υπό συζήτηση μπορεί να τεθεί από τους εκπροσώπους τους που θα συμμετέχουν στα όργανα λήψεων αποφάσεων για την δημιουργία χώρου ανατοποθέτησης των προϊόντων σε μικρότερα οχήματα και τροφοδότηση των διάφορων επιχειρήσεων σε συγκεκριμένες ώρες.

Η δημιουργία ζωνών χρήσεων γης έπειτα από ορισμένες τροποποιήσεις στον αστικό ιστό της πόλης. Συγκεκριμένα δημιουργία τουριστικής ζώνης που θα περιλαμβάνει τις ακτές του Ρωμαϊκού γιαλού και των Ρηχών νερών βόρεια του κάστρου και του Τούρκικου γιαλού στα νότια. Οι αναπλάσεις στις περιοχές αυτές μαζί με τις απαραίτητες πεζοδρομήσεις μπορούν να προσδώσουν άλλη όψη σε αυτό το τμήμα του οικισμού. Κυρίαρχο ρόλο θα παίξει η κεντρική αγορά όπου θα φιλοξενεί τουριστικά μαγαζάκια, χώρους αναψυχής, ενοικιαζόμενα δωμάτια και όλες εκείνες τις υπηρεσίες που είναι απαραίτητες για να φιλοξενηθούν οι τουρίστες. Αυτό το μέτρο κατά συνέπεια αποβλέπει στην μετατόπιση των όποιων διοικητικών υπηρεσιών υπάρχουν σε αυτή την περιοχή και την δημιουργία ενός νέου διοικητικού κέντρου στην περιοχή γύρω από το επαρχείο. Το σημείο αυτό έχει καλύτερη συνδεσιμότητα με το υπόλοιπο νησί και καλύτερη πρόσβαση για τους κατοίκους της πόλης ενώ μπορούν να κατασκευαστούν τα κτίρια από την αρχή οπότε να παρέχουν στους υπαλλήλους τις καλύτερες δυνατές συνθήκες εργασίας και διαβίωσης και στους πολίτες επαρκείς και ευχάριστους χώρους

αναμονής . Οι περιοχές του ΤΣΑΣ και του Ανδρωνίου χαρακτηρίζονται ως γενικής κατοικίας ενώ δημιουργείται και μια ζώνη αμιγούς κατοικίας στην περιοχή Β-Α του επαρχείου, περιοχή Αμυδαλιές, όπου ήδη παρουσιάζεται αυξημένη δόμηση. Μάλιστα οι μικροί ιδιωτικοί δρόμοι που συναντιούνται σε όλο το νησί βοηθούν και εδώ στην άναρχη και κακόμορφη οικιστική ανάπτυξη. Η ένταξη της περιοχής στο σχέδιο πόλεως θα βοηθήσει στον καλύτερο σχεδιασμό, προβλέποντας χώρους πρασίνου, καλύτερη χάραξη του οδικού δικτύου, της αποχέτευσης, της ύδρευσης και όλων εκείνων των υποδομών που καθιστούν αξιοπρεπή την ποιότητα ζωής των πολιτών. Εντός της ζώνης αυτής επιτρέπονται μόνο οι εξής ειδικές χρήσεις:

1. Κατοικία
2. Ξενώνες μικρού δυναμικού (περί τις 20 κλίνες)
3. Εμπορικά καταστήματα που εξυπηρετούν τις καθημερινές ανάγκες των κατοίκων της περιοχής (παντοπωλεία, αρτοποιεία, φαρμακεία, κτλ)
4. Κτίρια κοινωνικής πρόνοιας
5. Κτίρια πρώτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
6. Αθλητικές εγκαταστάσεις
7. Θρησκευτικοί χώροι
8. Πολιτιστικά κέντρα (και εν γένει πολιτιστικές εγκαταστάσεις)

Η διαμόρφωση ενός πιο ποιοτικού περιβάλλοντος πραγματοποιείται με την αλλαγή χρήσης του κεντρικού νεκροταφείου, του ποδοσφαιρικού γηπέδου και του 1^{ου} δημοτικού σχολείου με την δημιουργία μητροπολιτικού πάρκου και εγκατάσταση του πρώτου έξω από τον αστικό ιστό. Συνεπώς στο κέντρο του οικισμού θα δημιουργηθεί ένας μεγάλος χώρος αναψυχής με δημοτικά αναψυκτήρια, χώρους ψυχαγωγίας των μικρών παιδιών, ίσως και την δημιουργία ενός συναυλιακού χώρου αν αυτός δεν μπορεί να κατασκευαστεί στο κάστρο. Από την άλλη το γήπεδο ποδοσφαίρου μπορεί να τοποθετηθεί στον νέο περιφερειακό άξονα στην περιοχή επέκτασης, της αμιγούς κατοικίας μαζί με ένα νέο σχολικό συγκρότημα. Η αύξηση του πληθυσμού των μαθητών στον δ. Μύρινας αλλά και η μη κάλυψη των νέων απαιτήσεων σε σχολικές υποδομές που παρουσιάζεται στο 1^ο δημοτικό σχολείο καθώς και σε αυτό του γυμνασίου επιβάλλει την δημιουργία του νέου σχολικού συγκροτήματος.

Με τα δύο προηγούμενα μέτρα θα επιτευχθεί στο κέντρο του οικισμού, σε μια περιοχή με αρκετά καλή πρόσβαση, να δημιουργηθεί τόσο το διοικητικό όσο και το κέντρο αναψυχής

των πολιτών, παντρεύοντας με τον καλύτερο τρόπο την νέα τάση στον πολεοδομικό σχεδιασμό που προτείνει την μείξη των χρήσεων γης. Λύση που είναι βιώσιμη όταν πρόκειται για χρήσεις που δεν είναι αντικρουόμενες αλλά μπορούν να συνυπάρξουν αβίαστα δημιουργώντας μια ζωντανή πόλη τόσο κατά τις πρωινές όσο και τις βραδινές ώρες, δίχως να παρουσιάζονται νεκρές ζώνες αλλά και ώρες μέσα στον οικισμό.

Έργο με κοινωνικό αλλά και πολεοδομικό χαρακτήρα αφού θα προσδιορίσει μια ολόκληρη περιοχή και θα αλλάξει τις χρήσεις γης και τις δραστηριότητες εκεί είναι και η δημιουργία της σχολής Γεωργικών επιστημών και Τεχνολογίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Στόχος είναι η επιστημονική κατάρτιση νέων πολιτών αλλά και η ανέγερση ενός εκπαιδευτικού χώρου όπου θα μπορεί να αποτελέσει τόπο καινοτομίας και ανάπτυξης ενώ θα προσφέρει την δυνατότητα ανάπτυξης νέων ειδών καλλιεργειών. Η «νησιωτικότητα» που τόσα αρνητικά επιφέρει μπορεί να συμβάλλει και θετικά, καθώς η αναγκαστική πολλές φορές και σίγουρα μόνιμη εγκατάσταση του πανεπιστημιακού προσωπικού στο νησί-και όχι η παροδική τους παραμονή όπως συμβαίνει σε πολλούς πανεπιστημιακούς χώρους της ηπειρωτικής Ελλάδος-θα συμβάλλει στην περαιτέρω συναναστροφή των τελευταίων με τους ντόπιους, γεγονός που θα βοηθήσει στην ανάπτυξη του βιοτικού επιπέδου και στην αναθεώρηση αξιών και ιδεών. Η περιοχή που προτείνεται είναι αυτή στον περιαστικό χώρο της Μύρινας προς τον οικισμό του Πλατύ, με καλή συνδεσιμότητα καθώς θα υπάρχει ο περιφερειακός, βρίσκεται σε ένα ωραίο φυσικό περιβάλλον και υπάρχει μεγάλη έκταση διαθέσιμη.

Στον εξωαστικό χώρο κατά μήκος του κεντρικού οδικού δικτύου παρατηρείται ανέγερση εμπορικών οικοδομημάτων με άναρχο όμως τρόπο. Η δημιουργία ζώνης εμπορικών δραστηριοτήτων των 50μ. εκατέρωθεν του οδικού άξονα, σε μήκος 500 μ. από την είσοδο της πόλης για την καλύτερη οργάνωση των δραστηριοτήτων αλλά και την διαφύλαξη του γεωργικού τομέα. Επιτρεπόμενες χρήσεις γης:

- Γραφεία
- Εστιατόρια
- Αναψυκτήρια

- Κτίρια, γήπεδα αποθήκευσης
- Κτίρια, γήπεδα στάθμευσης
- Πρατήρια βενζίνης, υγραερίου
- Εγκαταστάσεις χονδρικού εμπορίου
- Εγκαταστάσεις εμπορικών εκθέσεων
- Επαγγελματικά εργαστήρια χαμηλής όχλησης

Προτείνεται αρτιότητα 5 στρέμματα, συντελεστής δόμησης 0.8 και κάλυψη = 0.4.

Ο αγροτικός πληθυσμός μέχρι πριν λίγα χρόνια ήταν παντοδύναμος, χάνει την επιρροή του. Η επαναδραστηριοποίηση του συλλόγου τους και η συμμετοχή τους στα όργανα λήψεων αποφάσεων θα προσφέρει την δυνατότητα ανάπτυξης νέων μορφών καλλιέργειών που θα είναι οικονομικά αποδοτικά, την προστασία και παραγωγή του ονομαστού και πολλής καλής ποιότητας κρασιού της Λήμνου. Η δημιουργία της Πανεπιστημιακής Σχολής θα οδηγήσει σε αξιοποίηση νέων εναλλακτικών μορφών καλλιέργειας καθώς θα υπάρχει η γνώση η τεχνολογία και το επιστημονικό προσωπικό. Οι επιτρεπόμενες χρήσεις είναι:

- Γεωργία
- Εγκαταστάσεις γεωργικών εκμεταλλεύσεων

Οι όροι δόμησης ορίζονται ως: Αρτιότητα : 5000 τ.μ Δόμηση : Αποθήκη έως 50 τ.μ

Τέλος η δημιουργία ζώνης βιοτεχνιών για την εγκατάσταση των υπαρχόντων βιοτεχνιών σε βάθος χρόνου, μία δεκαετία και η εγκατάσταση νέων σε χώρο με εύκολη πρόσβαση και η οποία δεν είναι ορατή από το κεντρικό οδικό δίκτυο. Εδώ μπορούν να αναπτυχθούν και οι μεταποιητικές μονάδες των διάφορων προϊόντων που παράγονται στο νησί, με την μετεγκατάσταση του οινοποιείου σε νέο χώρο, την παραγωγή τυριού, επεξεργασία λοιπών γαλακτοκομικών προϊόντων, βιοτεχνίες παραγωγής τοπικών γλυκών κουταλιού κ.τ.λ. Οι χρήσεις που επιτρέπονται είναι:

- Εγκαταστάσεις χονδρικού εμπορίου
- Βιοτεχνικές εγκαταστάσεις χαμηλής και μέσης όχλησης
- Επαγγελματικά εργαστήρια χαμηλής και μέσης όχλησης
- Κτίρια, γήπεδα αποθήκευσης
- Κτίρια, γήπεδα στάθμευσης
- Πρατήρια βενζίνης, υγραερίου

Προτείνεται αρτιότητα 5 στρέμματα και συντελεστής δόμησης 0.7.

5.6.4. Τουρισμός.

Στον τομέα του τουρισμού θα πρέπει να πραγματοποιηθεί ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών για την βιώσιμη και αειφόρο εκμετάλλευση της περιοχής μελέτης.

Μια πρώτη μορφή είναι αυτή του πολιτιστικού τουρισμού με την ανάπτυξη συνεργασίας με άλλες περιοχές της Ελλάδας, όπως τον Βόλο και την Ιωλκό ή την Κρήτη και την Αθήνα όπου έχουμε κοινά ιστορικά στοιχεία καθώς και με άλλες χώρες όπως την Τουρκία και την Τροία για την προσέλκυση τουριστών με οργανωμένες ομάδες ανθρώπων κυρίως από την Ασία, πολίτες που δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τον ελληνικό πολιτισμό. Με αυτό το οργανωμένο δίκτυο και οι τουρίστες θα επωφεληθούν καθώς θα μπορούν να επισκεφτούν μια σειρά τόπων και οι περιοχές θα αποκτήσουν μεγαλύτερο ποσοστό τουριστών που έχουν ένα κοινό ενδιαφέρον, π.χ την ιστορία.

Η τοπική αυτοδιοίκηση είναι αυτή που πρέπει να αναπτύξει τα δίκτυα συνεργασίας ενώ το Γ.Ε.Ε Δ. Μύρινας πρέπει να ασκήσει πιέσεις για την υλοποίηση των δικτύων αυτών, γεγονός που θα οδηγήσει στην επαγγελματική αποκατάσταση των σπουδαστών του.

Η προστασία και η ανάδειξη του ιστορικού κέντρου της Μύρινας, με την προβολή των αρχαιολογικών σημείων της, την δημιουργία ενός μουσείου που θα χρησιμοποιεί την τελευταία λέξη της τεχνολογίας και θα εξιστορεί την πορεία της Μύρινας αλλά και της Λήμνου γενικότερα, π.χ με την βοήθεια της εικονικής πραγματικότητας, πέρα από την προβολή του ήδη υπάρχοντος μουσείου, θα βοηθήσει στην επιπλέον ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού.

Η περιοχή του κάστρου θα πρέπει να αναδειχθεί με τον ηλεκτροφωτισμό, την προστασία και την δημιουργία χώρου για την σωστή διαβίωση των ελαφιών. Η κατασκευή ενός θεάτρου που θα συμβαδίζει με το πνεύμα και την αρχιτεκτονική του κάστρου στην βόρεια πλευρά του κάστρου, με τους επισκέπτες να έχουν θέα τόσο προς τους καλλιτέχνες όσο και προς τον οικισμό της Μύρινας με τον Ρωμαϊκό Γυαλό, τα Ρηχά Νερά και το Αιγαίο με το Άγιο Όρος στο βάθος θα δημιουργούν ένα μαγευτικό τοπίο.

Συνεπώς δημιουργείται ένα δεύτερο κέντρο τουριστικού ενδιαφέροντος, το πλέον σημαντικό με επίκεντρο την πολιτιστική δραστηριότητα που θα εκτείνεται από την περιοχή του κάστρου, θα περνάει από τον Ρωμαϊκό Γιαλό με τα αρχοντικά του αλλά και τα εστιατόρια, μπαράκια να προσφέρουν μοναδικές στιγμές διασκέδασης και ψυχαγωγίας, την παραλία και την θάλασσά του, το μουσείο να δεσπόζει στο κέντρο ενώ ακολουθεί αυτή των Ρηχών Νερών με τον νεολιθικό οικισμό της Μύρινας και μια υπέροχη παραλία.

Σαν συνέχεια του υφιστάμενου μουσείου και δίπλα στα ερείπια της Αρχαίας Μύρινας μπορεί να δημιουργηθεί ένα νέο μουσείο, το οποίο θα δεν είναι ανταγωνιστικό του πρώτου αλλά θα έρχεται να καλύψει κάποιες αδυναμίες. Στην εποχή της εικόνας και της τεχνολογίας παρουσιάζεται ένα ακόμη πλεονέκτημα. Στο πρώτο μουσείο υπάρχουν πλούσια ευρήματα από όλους τους αρχαιολογικούς χώρους της Λήμιου, δημιουργώντας την έξαψη και την περιέργεια των επισκεπτών του για το πώς ήταν η ζωή εκείνα τα χρόνια.. Η δημιουργία του μουσείου εικονικής αναπαράστασης θα συμπληρώσει το όποιο κενό. Με την βοήθεια της τεχνολογίας θα αναπαρασταθούν οι οικισμούς της Πολιόχνης, της Ηφαιστίας, της Μύρινας, των Καβείριων με τις θρησκευτικές τελετές στον θεό Διόνυσο, την αναπαράσταση της Αργοναυτικής Εκστρατείας, το πέρασμα των ηρώων της Τροίας για να εγκαταλείψουν τον Φιλοκτήτη και βεβαίως το πέσιμο του θεού Ήφαιστου στη Λήμινο, την συναναστροφή του με τους Λημνιούς και την εκμάθηση της τέχνης της μεταλλουργίας.

Παρατηρείτε λοιπόν ότι η περιοχή της Μύρινας ενδείκνυται για την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού συνδυασμένη όμως και με άλλες πτυχές-ενδιαφέροντα, όπως παραλίες, φυσικό περιβάλλον κτλ.

Για τις περιοχές όμως γύρω από τις παραλίες του Αυλώνα, του Κάσπακα, του Πλατύ και του Θάνου παρατηρείται μια οικοδομική άνθηση κατοικιών εξαιτίας της ομορφιάς που προσφέρουν αυτές οι περιοχές αλλά και της γειτνίασης αυτών με τον αστικό ιστό της Μύρινας. Η διατήρηση της φυσικής ομορφιάς των οικισμών με την θέσπιση όρων δόμησης που επιτρέπουν την οικοδόμηση μέσα σε πλαίσια σεβασμού του χώρου, θα επιτρέψει τόσο την μόνιμη κατοικία όσο και την λειτουργία τους ως περιοχή β' κατοικίας για ξένους. Η αρχιτεκτονική ομορφιά, το ήσυχο και ταυτόχρονα άγριο ομορφιάς περιβάλλον μαζί με τις

αμμώδεις παραλίες θα πρέπει να προστατευθούν και μόνο μέσα στα όρια του κάθε οικισμού να επιτρέπεται η δόμηση, ώστε να μην υπάρξει περαιτέρω αλλοίωση του φυσικού περιβάλλοντος. Κατ' εξαίρεση θα μπορούν να κατασκευαστούν κτίρια και υποδομές τουριστικού ενδιαφέροντος, αν αυτό κρίνεται θετικό από τοπικά όργανα με την συμμετοχή και πολιτών στις αποφάσεις αυτές.

Οι θαυμάσιες παραλίες δεν θα πρέπει να παραμεληθούν αλλά αν συνδυαστούν με μορφές θαλάσσιου τουρισμού όπως την ανάπτυξη θαλάσσιων αθλημάτων που συνδυάζουν την θάλασσα και τον αέρα (windsurfing) ή το υποβρύχιο ψάρεμα, θα οδηγήσουν στην προστασία και βιώσιμη αξιοποίηση τους.

Η δημιουργία ειδικής ζώνης όπου θα υλοποιηθούν τα προγράμματα που αφορούν τον αγροτουρισμό και συστηματικός έλεγχος που θα υπάρχει από την Α.Ν.Ε.Λ. θα οδηγήσουν στην ανάπτυξη μιας μορφής τουρισμού που σέβεται το περιβάλλον και οι οποία έχει πολλές προοπτικές ανάπτυξης και συνεπώς συνεισφοράς της στην ενίσχυση της τοπικής οικονομίας.

Τέλος η αξιοποίηση ενός φυσικού πλεονεκτήματος που μπορεί να επιμηκύνει την τουριστική περίοδο του νησιού δημιουργώντας μια ακόμη εναλλακτική μορφή τουρισμού, είναι αυτή των Θέρμων και την ανάπτυξη του ιαματικού τουρισμού. Πρόκειται για τα ιαματικά νερά που βρίσκονται στο 5^ο χιλ. Μύρινας-Κορνού, με καλή συνδεσιμότητα και τα οποία για πρώτη φορά φέτος θα λειτουργήσουν ολόκληρο τον χρόνο και θα πρέπει η προσπάθεια αυτή να αξιοποιηθεί και να προστατευτεί.

5.6.5. Μέτρα υπέρ της πληθυσμιακής συγκράτησης.

Εκτός από τις υποδομές και τον καλύτερο πολεοδομικό σχεδιασμό θα πρέπει να παρθούν μέτρα που θα είναι προσανατολισμένα προς για την πληθυσμιακή συγκράτηση ιδίων των νέων ατόμων, της κοινωνικής συνοχής και ισότητας στο Δ. Μύρινας.

Η δημιουργία κατ' αρχήν ενός τμήματος Ο.Α.Ε.Δ. το οποίο θα πραγματοποιεί κάτι το θεωρητικά πολύ απλό. Θα καταγράφει τους άνεργους κατοίκους της περιοχής και θα το γνωστοποιεί στις επιχειρήσεις, διαδικασία που δεν πραγματοποιείται. Επιπλέον θα διενεργεί μελέτες για την διάγνωση των τάσεων και των αναγκών στην αγορά εργασίας, δίνοντας την

δυνατότητα ιδίως στους νέους να ασχοληθούν και να εξειδικευτούν σε κάποια τέχνη ή να σπουδάσουν κάποια ειδικότητα από την οποία θα έχουν άμεση επαγγελματική αποκατάσταση στον τόπο μόνιμης κατοικίας τους.

Η δημιουργία Κέντρου Ανάδειξης των τοπικών προϊόντων της Μύρινας αλλά και της νήσου θα συμβάλλει στην ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας, καθώς θα υπάρξει ένα δίκτυο αξιοποίησης των τοπικών προϊόντων, τα οποία θα γίνουν γνωστά αρχικά στους ντόπιους και τους επισκέπτες και έπειτα σε περιοχές εκτός νησιού. Παράλληλα η χρήση των νέων τεχνολογιών όπως αυτής των Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών (G.I.S) που θα εγκατασταθεί από τον Δ. Μύρινας είναι ένα μέτρο σημαντικό, καθώς μέσω αυτού του προγράμματος θα μπορούν να γίνουν αναλύσεις χωρικού επιπέδου π.χ υπολογισμός για το εάν υπάρχει ανάγκη ή όχι για δημιουργία νέων σχολικών υποδομών, αν υπάρχει ανάγκη για κάποιο νέο είδος επιχείρησης και ποια θα είναι η πιο θελκτική τοποθεσία γι' αυτήν.

5.7. ΣΥΝΕΧΗΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ, ΤΗΣ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ (MONITORING / ADJUSTMENT).

Με τον συνεχή έλεγχο των παραπάνω δραστηριοτήτων δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την βέλτιστη εφαρμογή του σχεδίου βελτίωσης και ανάπτυξης της περιοχής μελέτης. Η αποφυγή αλαζονικών τάσεων, ότι το πρόγραμμα δεν εμπεριέχει λάθη, έχει καλύψει όλες τις ανάγκες της περιοχής και το κυριότερο ότι έχουν προβλεφθεί όλοι οι αστάθμητοι παράγοντες που μπορούν να ανατρέψουν ένα σχεδιασμό και να τον καταστήσουν προβληματικό ή άχρηστο είναι τα κυριότερα σημεία. Γι' αυτό το λόγο θα πρέπει να γίνεται συνεχής έλεγχος.

Στις προηγούμενες δεκαετίες το έργο του μελετητή τελείωνε με την παράδοση του όποιου προγράμματος ή τύπου σχεδιασμού. Για την εφαρμογή της μελέτης, δεν υπήρχε καμία μέριμνα, ο μελετητής δεν ήταν υπεύθυνος για την επιτυχία ή μη του σχεδίου. Συνεπώς τα αποτελέσματα επί των πλείστον ήταν απογοητευτικά. Τις τελευταίες δεκαετίες με το πέρασμα από ένα τεχνοκρατικό σε ένα πιο συμμετοχικό σχεδιασμό, παρατηρείται η ανάγκη για επικαιροποίηση των μέτρων, έλεγχο της σωστής εφαρμογής και των αναμενόμενων αποτελεσμάτων που είχαν προκύψει από την εκ των προτέρων αξιολόγηση.

Η εκ των υστέρων αξιολόγηση, λοιπόν αποσκοπεί στην αποτίμηση των επιπτώσεων του συνολικού έργου, στην εκτίμηση της αποτελεσματικότητας των σχεδιαζόμενων επόμενων ενεργειών (follow - up plan), την αξιολόγηση των εκροών και αποτελεσμάτων του έργου, και τη συνολική θεώρηση της ολοκλήρωσης και συνεργίας των επιμέρους δράσεων.

Εδώ έρχεται να ειπωθεί το ερώτημα, τι σημαίνει ο όρος συνεχής έλεγχος; Δεν εννοείτε η εκ των υστέρων αξιολόγηση όπως είναι γνωστή από την διαδικασία εφαρμογής ενός οικονομικού κυρίως προγράμματος, με την παράθεση αριθμών και δεικτών οι οποίοι θα δείχνουν την επιτυχία ή μη του προγράμματος. Εννοείτε η επιτόπια έρευνα και ο έλεγχος της εξέλιξης του προγράμματος, οι επιπτώσεις που θα προκύψουν για το κοινωνικοοικονομικό τομέα της περιοχής μελέτης, αναμενόμενες ή μη. Με την ίδια αποκόμιση της εξέλιξης του προγράμματος και τον συνεχή έλεγχο μπορεί να υπάρξουν θετικά αποτελέσματα όπως:

- Αντιμετώπιση απρόοπτων καταστάσεων που μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο την εφαρμογή του προγράμματος και να ξεπεραστούν.
- Ο μελετητής γίνεται αποδέκτης των αντιδράσεων των πολιτών και των διάφορων κοινωνικών ομάδων στα διάφορα μέτρα του προγράμματος, γεγονός που μπορεί να αναπτύξει μια σχέση εμπιστοσύνης πολεοδόμου-συμμετεχόντων αν υπήρχε η ανταλλαγή απόψεων από την αρχή του σχεδιασμού.
- Κατά την διάρκεια εφαρμογής του προγράμματος μπορεί ο μελετητής να οδηγηθεί στην αναθεώρηση κάποιων μέτρων και δράσεων ανάλογα με το πώς υποδέχτηκαν οι συμμετέχοντες τα μέτρα αυτά.

Με την ολοκλήρωση του μοντέλου και κατά την διαδικασία εφαρμογής της μπορούν να μην εξελιχθούν όλες οι δράσεις όπως προβλέπονταν. Η δημιουργία της Πανεπιστημιακής Σχολής στην περιοχή ανάμεσα στη Μύρινα και του Πλατύ ίσως να μην έχει τα αναμενόμενα αποτελέσματα καθώς πρόκειται για μια περιοχή που επιδέχεται μεγάλη προτίμηση κατοίκησης, γεγονός που δεν συμβαίνει με πολλές άλλες περιοχές του δήμου. Η τοποθέτηση του σε μια περιοχή που δεν καλλιεργείται όπως αυτή έξω από τον Κορνό, επί του επαρχιακού δικτύου, μπορεί να έχει καλύτερα αποτελέσματα για το σύνολο των κατοίκων του δήμου.

Ενώ ο Πλατύς θα μπορέσει να εξελιχθεί σε περιοχή β' κατοικίας και να έχει οφέλη και από

τον τουρισμό, ο Κορνός επειδή έχει μόνο τα αρχοντικά να επιδείξει στο τομέα του τουρισμού, μπορεί να αναπτυχθεί μέσω της ίδρυσης της σχολής. Μέσα από συζητήσεις και προτάσεις με τους κατοίκους του Πλατύ και του Κορνού μπορεί να δοθεί η κατάλληλη λύση.

Αλλαγή μπορεί να υπάρξει και στα μέτρα που επηρεάζουν την ευρύτερη περιοχή του λιμανιού. Πιστεύετε από τους καταστηματάρχες ότι ο προτεινόμενος τρόπος τροφοδότησης των καταστημάτων της Αγοράς δεν κρίνεται χρηστικός. Με την συνεχή επικοινωνία των ενδιαφερόντων με τον μελετητή να αναπτυχθεί μια καλύτερης λύση, η οποία δεν θα αλλοιώνει το σενάριο και την ποιότητα ζωής. Η διαμόρφωση ενός δρόμου παράλληλα με τον πεζόδρομο της αγοράς όπου θα επιδέχεται τα φορτηγά σε ώρες μη κοινής ησυχίας ίσως να αποτελέσει την καλύτερη λύση αφού και οι έμποροι θα κάνουν την δουλεία τους και οι κάτοικοι της περιοχής δεν θα υποστούν ηχορύπανση και κυκλοφοριακή ρύπανση.

Ενστάσεις προκύπτουν και από την πλευρά των ψαράδων. Η τουριστική αξιοποίηση της περιοχής μπορεί να οδηγήσει στον δικό τους οικονομικό μαρασμό. Γι' αυτό μέσα από συζητήσεις των εκπροσώπων τους με τον μελετητή όσο και στα αρμόδια όργανα στα οποία θα συμμετέχουν μέσω αντιπροσώπων πρέπει να δοθεί στους ψαράδες ότι δεν διατρέχουν κίνδυνο εξαφανισμού καθώς το επάγγελμά τους δένει άρρηκτα με το πολιτιστικό τουρισμό. Επιπλέον θα παρθούν νέα μέτρα όπως ανάπτυξη δικτύου όπου θα μεταφέρει τους τουρίστες στην καθημερινή ζωή των ψαράδων. Συνεπώς οι πρώτοι θα έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν τα ήθη του ενός μέρος του ανθρώπινου δυναμικού του νησιού που ασχολούνται με την θάλασσα αλλά και οι ίδιοι οι ψαράδες να αποκτήσουν οικονομικά οφέλη από την ανάπτυξη του δικτύου. Επιπλέον να προβλεφθεί η μετεγκατάσταση ενός αριθμού ψαράδων στην περιοχή του Τουρκικού Γιαλού, δίπλα στο νέο λιμάνι, ώστε να εξυπηρετηθούν καλύτερα οι υπόλοιποι που θα παραμείνουν στο παλιό λιμανάκι. Γι' αυτούς θα υπάρξει μέριμνα καθώς θα υπάρχει οδικό δίκτυο για την εξυπηρέτησή τους και ειδικός χώρος στάθμευσης.

Συνεπώς παρατηρείται ότι η δημιουργία ενός ευέλικτου προγράμματος με την ενεργή παρουσία του μελετητή και των συμμετεχόντων κρίνεται σκόπιμη και μετά την σύνταξη της μελέτης. Οι συνεντεύξεις, τα τοπικά δημοψηφίσματα και η ανταλλαγή απόψεων σε

συγκεντρώσεις που θα συντονίζει ο μελετητής μεταξύ διαφορετικών ομάδων θα έχουν τον σημαντικότερο ρόλο στην καλύτερη υλοποίηση του προγράμματος βελτίωσης και ανάπτυξης.

6. ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ.

Σε αυτό το κεφάλαιο πραγματοποιείται κριτική στον μέχρι τώρα σχεδιασμό. Γίνεται σύγκριση των εργαλείων χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού της Ελλάδος σε σχέση με το πρόγραμμα LUDA. Με την ανάλυση του μοντέλου CoSGOP και των επιμέρους στάδιων που το απαρτίζουν μπορούν να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα σε ότι αφορά την προσέγγιση για τον σχεδιασμό σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

6.1. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΟΝΤΕΛΟΥ COSGOP ΜΕ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ.

Το μοντέλο CoSGOP εφαρμόζεται με στόχο την αναζωογόνηση και ανάδειξη των υποβαθμισμένων αστικών περιοχών. Ένας στόχος απόλυτα λογικός αλλά και συνηθισμένος. Η πρώτη μεγάλη διαφοροποίηση σε σχέση με τον ελληνικό πολεοδομικό-χωροταξικό σχεδιασμό, που προσπαθείται από την Ε.Ε να εφαρμοστεί από τα κράτη-μέλη είναι I) η αύξηση της συμμετοχής των πολιτών και των διαφορετικών ομάδων στον σχεδιασμό της περιοχής κατοικίας τους. Γι' αυτόν τον λόγο διακρίνεται κατά την ανάλυση των στάδιων του μοντέλου έντονη η συμμετοχή των πολιτών. II) Η δεύτερη διαφορά παρουσιάζεται στην τελική φάση του μοντέλου με την παρακολούθηση και τον συνεχή έλεγχο του προγράμματος, στάδιο που δεν απαντάτε στον εγχώριο σχεδιασμό.

I) Για την καλύτερη περιγραφή αυτής της διαδικασίας παρατίθενται οι τρεις τύποι (θεωρητική προσέγγιση) συμμετοχικών διαδικασιών, οι οποίες συνδέονται, εξαρτώνται από τις πολιτικές, ιδεολογικές και δημοκρατικές συνθήκες που επικρατούν στην συγκεκριμένη κοινωνία, για να γίνει κατανοητό το ποσοστό συμμετοχής των πολιτών. Στους τρεις τύπους αυτούς εντάσσονται και τα είδη σχεδιασμού για την διευθέτηση χωρικών θεμάτων (τεχνοκρατικός συστημικός σχεδιασμός, συμμετοχικός σχεδιασμός, συναινετικός σχεδιασμός), σε συνάρτηση με τις μορφές συμμετοχής που προκύπτουν ως απόρροια πολιτικών κοινωνικών ιδεολογικών και οικονομικών συγκυριών.

Πίνακας 33: Περιγραφή εναλλακτικών μορφών συμμετοχής

1 ^{ος} τύπος	2 ^{ος} τύπος	3 ^{ος} τύπος
- Συναίνεση σταθερότητα. - Αντιπροσωπευτική δημοκρατία. - Συντηρητικές Θεωρίες. - Τεχνοκρατικός σχεδιασμός.	- Σύγκρουση αλλαγή. - Συμμετοχική δημοκρατία. - Ριζοσπαστικές θεωρίες. - Συμμετοχικός	- Συγκράτηση συνδιαλλαγή. - Πλουραλιστική δημοκρατία. - Φιλελεύθερες θεωρίες. - Συναινετικός σχεδιασμός.
- Ψευδοσυμμετοχή	- Ουσιαστική συμμετοχή	- Συμβουλευτική συμμετοχή

Πηγή: Χριστοφιλόπουλου Δημ. Γ. «ΑΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ -ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ» Εκδόσεις Σακκούλα, Αθήνα, (σελ.76)

Το ποσοστό και η αξία της συμμετοχής σε ευρωπαϊκό επίπεδο φανερώνεται από την συγκρότηση ειδικής φάσης που αναφέρεται στην *Ανάλυση των Συμμετεχόντων* (Stakeholder Analysis) και στην οποία αναλύονται διεξοδικά οι κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές ομάδες που μπορούν να διαδραματίσουν κάποιο ρόλο στον τοπικό σχεδιασμό αλλά και την αξιολογία του κάθε πολίτη-ατόμου.

Αντιθέτως διαπιστώθηκε τόσο στο κεφάλαιο 2 όπου αναφέρθηκε η τυπολογία και ο ορισμός του σχεδιασμού όσο και στο κεφάλαιο 4 με την ελληνική νομοθεσία περί πολεοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού, ότι η συμμετοχή των πολιτών είναι ανεπαρκής.

Συγκεκριμένα για το κάθε επίπεδο σχεδιασμού που διέπει την ελληνική πραγματικότητα παρατηρείτε ότι:

A) Σε χωροταξικό επίπεδο η συμμετοχή των πολιτών είναι ανύπαρκτη. Ο ν. 2742/1999 δεν περιέχει ρυθμίσεις σχετικές με τη συμμετοχή όχι μόνο των πολιτών και των κοινωνικών ομάδων αλλά ούτε των δήμων και κοινοτήτων. Ακόμη και στην δευτεροβάθμια αυτοδιοίκηση δεν παρέχει κάποια αρμοδιότητα (ούτε καν συμβουλευτική).

B) Σε πολεοδομικό επίπεδο η συμμετοχή των πολιτών: α) στο πρώτο επίπεδο σχεδιασμού (Γ.Π.Σ και ΣΧ.Ο.Ο.Α.Π) το άρθρο 3 του πιο πάνω νόμου 1337/83 ορίζει ότι «...θα πρέπει να επιδιώκεται η συμμετοχή των ενδιαφερομένων πολιτών στη σύνταξη του γενικού πολεοδομικού σχεδίου με κάθε πρόσφορο τρόπο, όπως π.χ. ανοιχτές συγκεντρώσεις ή ενημέρωση από τον τύπο.

Για την συμμετοχή αυτή πρέπει να γίνεται ρητή μνεία στη σχετική απόφαση του οικείου Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου...». Από τη διάταξη αυτή δεν φαίνεται ότι η συμμετοχή των πολιτών αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της διαδικασίας του σχεδιασμού. Συμμετοχή, κατά τη διάταξη αυτή, σημαίνει ιδιαίτερα να ενημερώνονται οι πολίτες από τον τύπο (αυτό άλλωστε ορίζουν και οι πιο πάνω άλλοι πολεοδομικού νόμοι) ή να τους καλείς σε ανοικτή συγκέντρωση. Αυτό το δεύτερο είναι και το νέο στοιχείο που εισάγει ο νόμος αυτός. Η έννοια όμως αυτή της ανοικτής συγκέντρωσης είναι αόριστη και μπορεί να αφορά, είτε τη μονόδρομη πληροφόρηση των πολιτών σχετικά με την εκπόνηση του σχεδίου και τη δημιουργία δημόσιων σχέσεων του φορέα σχεδιασμού για την αποδοχή των προτάσεων του, είτε στην καλλίτερα περίπτωση, ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ φορέα σχεδιασμού και πολιτών και έκφραση γνώμης των τελευταίων. Όμως, δεν προσδιορίζεται τι επιρροή θα έχει η γνώμη αυτή στη διαμόρφωση πολεοδομικής πολιτικής αλλά και στην ίδια τη διαδικασία του σχεδιασμού.

β) Για το δεύτερο επίπεδο πολεοδομικού σχεδιασμού, δηλαδή την πολεοδομική μελέτη, πρέπει να ληφθούν τα ακόλουθα: Το άρθρο 7 ορίζει ότι «η πολεοδομική μελέτη εγκρίνεται... κατά τη διαδικασία του άρθρου 3 του ν.δ. της 17-7-1923 « περί σχεδίων πόλεων κλπ.». Δηλαδή, κατά τη διάταξη αυτή, η συμμετοχή των πολιτών στο δεύτερο επίπεδο σχεδιασμού είναι ίδια με εκείνη της «συμμετοχής του ν.δ. 17-7-1923, ήτοι δημοσιότητα της μελέτης για ενημέρωση των πολιτών και τυχόν υποβολή ενστάσεων απ' αυτούς. Φυσικά δεν πρόκειται και εδώ για συμμετοχή αλλά για ψευδοσυμμετοχή.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, συγκρίνοντας τη συμμετοχή των πολιτών στα δύο επίπεδα σχεδιασμού, παρατηρείται το εξής παράδοξο: ο βαθμός συμμετοχή των πολιτών του πρώτου επιπέδου (ευρύτερης περιοχής) είναι μεγαλύτερος (ανοικτή συγκέντρωση, έκφραση γνώμης) από εκείνο του δεύτερου (ενημέρωση πολιτών, υποβολή ενστάσεων). Δηλαδή, ενώ γίνεται δεκτό ότι ο σχεδιασμός μόνο στο τοπικό επίπεδο μπορεί καταρχήν να οδηγήσει στην πραγματική συμμετοχή, εδώ συμβαίνει το αντίθετο, πράγμα που δεν αφήνει μεγάλα περιθώρια για την αντιμετώπιση του σχεδιασμού σαν τοπικής υπόθεσης και ουσιαστικής συμμετοχής σ' αυτόν.

Επιπλέον, με το άρθρο 30 του πιο πάνω νομού, εισάγεται ένας αξιοπρόσεκτο θεσμός, δηλαδή η Πολεοδομική Επιτροπή Γειτονιάς (Π.Ε.Γ.), που έχει, όπως αναγράφεται στην Εισηγητική Έκθεση του, ως σκοπό να ενεργοποιήσει τους πολίτες σχετικά με τα πολεοδομικά θέματα της περιοχής τους. Η Π.Ε.Γ. διατυπώνει γνώμες και προτάσεις προς το συνοικιακό συμβούλιο ή το συμβούλιο του δημοτικού διαμερίσματος ή προς το δημοτικό κοινοτικό συμβούλιο. Ο θεσμός αυτός των Π.Ε.Γ. υποβαθμίζεται γιατί περιορίζεται σε γνωμοδότηση ενός οργάνου (Π.Ε.Γ.) σε άλλο γνωμοδοτικό όργανο (Ο.Τ.Α.).

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι η θεσμοθέτηση ανάμιξης των πολιτών στον πολεοδομικό σχεδιασμό, με το μεν πολεοδομικό καθεστώς του ν.δ. της 17-7-1923 και του ν. 947/79 παίρνει τη μορφή της ψευδοσυμμετοχής, με το δε καθεστώς του ν. 1337/83 κινείται μεταξύ ψευδοσυμμετοχή εφόσον η ανοικτή συγκέντρωση εξελίσσεται σε έκφραση γνώμης των πολιτών και γίνεται στην αρχή της διαδικασίας του σχεδιασμού, και συμβουλευτικής συμμετοχής. Τόσο η ψευδοσυμμετοχή, όσο και η συμβουλευτική συμμετοχή μπορεί να παραλείπονται αν η τοπική αυτοδιοίκηση μέσα σε ορισμένη προθεσμία δεν προβεί σε ορισμένες ενέργειες ανάμιξης των πολιτών.

Τέλος, αξιοσημείωτη είναι η διάταξη της παραγρ. 4 του άρθρου 1 του ως άνω ν. 2508/1997 σύμφωνα με την οποία η πραγμάτωση των σκοπών του νόμου αυτού, δηλαδή ο καθορισμός των κατευθυντήριων αρχών, των όρων των διαδικασιών και μορφών πολεοδομικού σχεδιασμού για τη βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των ευρύτερων περιοχών των πόλεων, επιδιώκεται με διαδικασίες συμμετοχής και αποκέντρωσης που περιλαμβάνουν, εκτός των άλλων, κατά το δυνατόν την ενεργό συμμετοχή του πολίτη και των κοινωνικών φορέων στη διαμόρφωση των επιλογών, των στόχων και των προτεραιοτήτων, στη διάρθρωση των επιμέρους σχεδίων και προγραμμάτων και στην παρακολούθηση της εφαρμογής τους. Αναμφίβολα με την ως άνω διάταξη θεσμοθετείται μεγαλύτερη συμμετοχή των πολιτών σχεδιασμό και μάλιστα, για πρώτη φορά κατά τη διαμόρφωση στόχων και την παρακολούθηση της εφαρμογής των σχεδίων. Όμως η διάταξη αυτή εμφανίζεται ως διακήρυξη γενικών αρχών συμμετοχής και δεν φαίνεται πως θα καταστεί δυνατός ο τρόπος εφαρμογής της.

Συνεπώς η συμμετοχή των πολιτών στον σχεδιασμό στην Ελλάδα συνεχίζει να κινείται στα όρια της ψευδοσυμμετοχής. Από την άλλη σε κάθε φάση του μοντέλου CoSGOP που ακολουθεί ζητείται η γνώμη των συμμετεχόντων για κάθε ενέργεια, δράση και απόφαση που θα ληφθεί. Συνεπώς κατά την διεκπεραίωση των φάσεων του προγράμματος, η αναζήτηση και η ανατροφοδότηση αυτών με την γνώμη των συμμετεχόντων κρίνεται αναγκαία.

Μειονεκτήματα-πλεονεκτήματα της συμμετοχής.

Με τον καθορισμό των κυριότερων διαφορών του ευρωπαϊκού και του ελληνικού μοντέλου σχεδιασμού η αναφορά στα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της συμμετοχής, θα βοηθήσει στην καλύτερη οργάνωση του σχεδιασμού. Η συμμετοχή των πολιτών στο σχεδιασμό έχει πλεονεκτήματα ή μειονεκτήματα, ανάλογα με την ιδεολογική θέση που πρεσβεύει ο καθένας. Συνεπώς:

Για εκείνους που δε συμφωνούν με τη συμμετοχή των πολιτών στο σχεδιασμό ή έστω δέχονται την ψευδοσυμμετοχή, η συμμετοχή έχει τα ακόλουθα μειονεκτήματα:

A) Δεν είναι απαραίτητη κατ' αρχήν η συμμετοχή γιατί οι πολίτες εκλέγουν τους αντιπροσώπους των οποίων ο ρόλος είναι η εξασφάλιση των συμφερόντων τους.

B) Η συμμετοχή είναι δαπανηρή σε χρόνο του προσωπικού, που απασχολείται με τον σχεδιασμό, και μπορεί να προξενήσει αργοπορίες μέχρι να φθάσει στη λήψη απόφασης. Γενικά η διαδικασία του σχεδιασμού πολύ συχνά επιβραδύνεται λόγω της συμμετοχής αυτής.

Γ) Τα αντιμαχόμενα συμφέροντα των διαφόρων ομάδων που συμμετέχουν είναι τέτοιας έκτασης που καμιά απόφαση δεν μπορεί να ληφθεί, π.χ. ομάδες γειτονιάς τείνουν να προστατεύσουν τα δικά τους μόνο συμφέροντα ενώ πλατύτερες ομάδες της πόλης συνήθως τείνουν να έχουν μια πιο καθολική προσέγγιση

Δ) Η συμμετοχή των πολιτών ελαττώνει την εξουσία και το γόητρο των πολιτικών, των πολεοδόμων και των άλλων φορέων σχεδιασμού.

E) Η πρόσβαση του κοινού στην πληροφόρηση ενισχύει τον κίνδυνο της ανάμιξης τους σε θέματα που αφορούν το δημόσιο συμφέρον για την διαφύλαξη του οποίου είναι προορισμένοι οι φορείς σχεδιασμού και όχι οι πολίτες.

ΣΤ) Τέλος, ο πολεοδομικός σχεδιασμός είναι μια τεχνοκρατική δραστηριότητα, στην οποία κυρίαρχο ρόλο κατέχουν οι πολεοδόμοι που έχουν υψηλό βαθμό εκπαίδευσης, ικανότητας και εμπειρίας, προσόντα που λείπουν από τους πολίτες. Έτσι η ανάμιξη των πολιτών στο σχεδιασμό είναι ακατάλληλη, περιττή και σπάταλη.

Για εκείνους που υποστηρίζουν τη συμβουλευτική συμμετοχή των πολιτών στο σχεδιασμό αυτή έχει σπουδαία πλεονεκτήματα τα κυριότερα από τα οποία είναι τα ακόλουθα:

Α) Η πλατειά συμμετοχή των πολιτών αυξάνει την αντιπροσωπευτικότητα και συντελεί στο να ανταποκρίνονται καλλίτερα στις ανάγκες των ανθρώπων οι πολιτικοί και διοικητικοί θεσμοί. Επίσης ενισχύει την αίσθηση των πολιτών για πολιτική δραστηριότητα και δρα ως σπουδαίος έλεγχος στην κατάχρηση της διοικητικής διακριτικής ευχέρειας.

Β) Η συμμετοχή ενεργοποιεί τον αστικό πληθυσμό που τείνει ν' ατομικοποιείται και να αποξενώνεται και του παρέχει ένα συλλογικό πνεύμα και αίσθηση συνεργασίας.

Γ) Η συμμετοχή, από πολεοδομική άποψη, παρέχει ένα forum για ανταλλαγή ιδεών και προτεραιοτήτων και μια εκτίμηση του δημοσίου συμφέροντος στις δυναμικές.

Δ) Η συμμετοχή, από πολιτική άποψη, προάγει τη συμμετοχική, μάλλον, παρά την αντιπροσωπευτική δημοκρατία καθώς και τα δημοκρατικά δικαιώματα κάθε πολίτη να συμμετέχει σε θέματα που τον αφορούν. Επίσης αυτή διευρύνει τη βάση του πλουραλιστικού συστήματος έτσι ώστε ο σχεδιασμός κι η λήψη απόφασης να καθίσταται ανοικτή διαδικασία διαχείρισης.

Ε) Η συμμετοχή των πολιτών αλλάζει το χαρακτήρα του σχεδιασμού και από μια τεχνική διαδικασία του προσδίδει μια ευρεία κοινωνικό-πολιτική διάσταση.

ΣΤ) Η συμμετοχή συμβάλλει στην καλύτερη εφαρμογή των αποφάσεων. Στο επίπεδο εφαρμογής, οι αποφάσεις που ελήφθησαν με τη μέγιστη ανάμιξη των πολιτών πρόκειται να έχουν, μάλλον, την ελάχιστη αντίθεση. Έτσι ελαττώνεται η προστριβή και διευκολύνεται η εκτέλεση των αποφάσεων αυτών.

Τέλος, οι υποστηρικτές της ουσιαστικής συμμετοχής δέχονται τα πιο πάνω πλεονεκτήματα αν αυτά συνοδεύονται με πραγματική ανάμιξη των πολιτών στο σχεδιασμό, δηλαδή αναδιανομή της εξουσίας στη λήψη των σχετικών πολεοδομικών αποφάσεων. Σε

διαφορετική περίπτωση τα πλεονεκτήματα αυτά είναι αποπροσανατολισμοί των πολιτών. Τέτοια συμμετοχή (συμβουλευτική) προωθούν εκείνοι (πολιτικοί, πολεοδόμοι κλπ.) που επιδιώκουν μέσω αυτής να νομιμοποιήσουν τις αποφάσεις τους και να καθησυχάσουν τους πολίτες.

II) Η δεύτερη διαφοροποίηση που παρουσιάζεται είναι η εισαγωγή εννοιών όπως αυτή της παρακολούθησης (monitoring) και του συνεχούς ελέγχου. Ο συνεχής έλεγχος των προγραμμάτων και των δράσεων αναμένεται να επιφέρει ουσιαστικές διαφοροποιήσεις στον μέχρι τώρα σχεδιασμό στη Ελλάδα. Τόσο κατά την εκπόνηση των πολεοδομικών όσο και των χωροταξικών μελετών δεν παρουσιάζεται πουθενά το στάδιο της παρακολούθησης και του ελέγχου.

Συγκεκριμένα όπως αναφέρθηκε και στο κεφάλαιο 4. α) σε χωροταξικό επίπεδο τα στάδια εκπόνησης είναι η ανάλυση, η πρόταση, η γνωμοδότηση και η τελική κατάθεση της μελέτης. Έλεγχος για την έκβαση των προτάσεων της μελέτης ουσιαστικά δεν υπήρχε, παρά μόνο ο όποιος υποτυπώδης έλεγχος διεξαγόταν από τις υπηρεσιών της πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας διοίκησης. Υπηρεσίες οι οποίες εκτός των μέσων δεν είχαν κυρίως την αρμοδιότητα παρέμβασης στην πρόταση της μελέτης αν προέκυπταν προβλήματα και δυσκολίες κατά την εφαρμογή του.

β) σε πολεοδομικό επίπεδο τα στάδια εκπόνησης είναι η ανάλυση, διάγνωση, προοπτικές και η πρόταση. Παρατηρείται ότι και σε αυτό το επίπεδο ο ρόλος του μελετητή παύει να ισχύει με την κατάθεση της πρότασης. Όμως πόσα από αυτά που πρότεινε ο μελετητής γίνονταν;

6.2. ΕΠΙΛΟΓΗ ΙΔΑΝΙΚΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ.

Με την ανάλυση των ουσιαστικών διαφορών μεταξύ του ευρωπαϊκού μοντέλου GoSCOP και των ελληνικών μπορεί να επιλεγεί η καλύτερη φόρμα για την ανάπτυξη του ιδανικού μοντέλου σχεδιασμού τόσο στην περιοχή μελέτης όσο και για όλη την επικράτεια (με τις κατάλληλες πάντα προσαρμογές).

Η συμμετοχή των πολιτών σε όλα τα στάδια του μοντέλου θα αποτελέσει σημαντικότερο κριτήριο για την επιτυχή εφαρμογή του ή όχι. Ο θεσμός αυτός έχει ως άμεσα αποτελέσματα την ανταλλαγή απόψεων και ιδεών, ενώ έμμεσα την αναθεώρηση και επαναπροσέγγιση εκ μέρους του μελετητή πολλών προτάσεων και δράσεων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η κατάρτιση της SWOT ANALYSIS η οποία μέχρι τώρα στον ελληνικό χώρο διενεργούνταν από τον ειδικό επιστήμονα ο οποίος κατείχε τις κατάλληλες γνώσεις, εμπειρία, κατάρτιση για την πραγματοποίησή της. Με την εφαρμογή του μοντέλου ο ρόλος του μελετητή εξελίσσεται σε αυτόν του συντονιστή και του επιστήμονα που θα καταφέρει να υπερκεράσει τα κοινωνικά και άλλου είδους προβλήματα που υπάρχουν στην περιοχή μελέτης.

Το σχέδιο αυτό προέκυψε από την ανάδραση με τους πολίτες. Ακόμη και κατά την εφαρμογή των φάσεων της αξιολόγησης αλλά κυρίως αυτής του μετέπειτα συνεχούς ελέγχου και εφαρμογής των προγραμμάτων το πρόγραμμα θεωρείται επιτυχημένο όταν τα αποτελέσματα των προγραμμάτων είναι τα αναμενόμενα, απέναντι στις διάφορες ομάδες για τις οποίες πραγματοποιήθηκαν. Στον χάρτη 1. (χάρτης πρότασης) υπάρχουν περιοχές οριοθετημένες οι οποίες είναι υπό συζήτηση με τους συμμετέχοντες, τροποποιώντας όπου κρίνεται αναγκαίο το αρχικό πλάνο. Συνεπώς η συναναστροφή με τις διάφορες ομάδες, η ανάπτυξη καλών σχέσεων με την κάθε ομάδα αποτελεί σημαντικότερο εργαλείο για τον μελετητή. Το πνεύμα συνεννόησης και αμοιβαίας εμπιστοσύνης θα βοηθήσει στην αντιμετώπιση των όποιων απρόοπτων δυσκολιών για την καλύτερη αποπεράτωση των προγραμμάτων.

Με τον συνεχή έλεγχο και την παρακολούθηση του προγράμματος θα καταγραφούν τα προβλήματα, οι αντιδράσεις διάφορων ομάδων που δεν συμμετείχαν αρχικά στο πρόγραμμα λόγω έλλειψης ενδιαφέροντος και συμμετοχής στο πρόγραμμα ή μεροληπτικής στάσης απέναντι τους. Με την καλύτερη δυνατή παρουσίαση των προβλημάτων τους και αναπτύσσοντας το σκεπτικό τους για το πώς μπορεί να αναπτυχθεί η περιοχή μελέτης μπορεί και θα πρέπει να αναθεωρηθεί το πρόγραμμα και οι δράσεις που δυσχέραιναν αυτή την προοπτική.

Το νέο λοιπόν μοντέλο προτείνει το συνεχή έλεγχο και μετά την αποπεράτωση της μελέτης. Σκοπός του νέου αυτού στάδιου του μοντέλου σχεδιασμού είναι το όσο το δυνατόν καλύτερη εφαρμογή του προγράμματος, παρακολουθώντας εάν εφαρμόζονται οι δράσεις επιτυχώς, εάν τα αποτελέσματα είναι τα αναμενόμενα και όπου υπάρχουν δυσκολίες εφαρμογής του προγράμματος τότε, την καλύτερη δυνατή επίλυση του. Η καταγραφή και μελέτη των αποτελεσμάτων των διαφορετικών δράσεων για κάθε ομάδα του οικισμού είναι επιβεβλημένη. Επιπλέον πρέπει να ελέγχεται η αποτελεσματικότητα των δράσεων και αν θα πρέπει να γίνουν διαφοροποιήσεις. Ο κατάλληλος έλεγχος πραγματοποιείται με την άμεση επαφή συμμετεχόντων και μελετητή και την ανάπτυξη σχέσεων εμπιστοσύνης.

Καταλήγοντας στην ολοκλήρωση της μελέτης παρατηρείται η ανάγκη της μη κατάργησης της έννοιας του τεχνοκρατικού σχεδιασμού. Ο σχεδιασμός είναι μια πολύπλοκη, σοβαρή υπόθεση που αφορά διαφορετικές κοινωνικές ομάδες. Ομάδες με άλλα συμφέροντα, αρχές και αξίες που τις περισσότερες φορές είναι αντικρουόμενα. Ο πολεοδόμος πρέπει να ακούει, να συμβουλεύει, να διευθύνει. Από την άλλη όμως δεν πρέπει να χάνει και την επιστημονική του ταυτότητα, την στιγμή μάλιστα που εξακολουθεί να κυριαρχεί ο τεχνοκρατικός σχεδιασμός. Οι πολίτες αλλά και οι μελετητές δεν είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι για μια αλλαγή στον τρόπο σχεδιασμού. Η εφαρμογή μιας συμβουλευτικής ή πόσο μάλλον της ουσιαστικής συμμετοχής άμεσα ίσως να μην είχε τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Με την κατάρτιση ειδικών επιστημόνων όπως πραγματοποιείται στα πλαίσια της φοίτησης στο Τμήμα των Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης παρατηρείται μια διαφορετική προσέγγιση στον σχεδιασμό.

Από την άλλη οι πολίτες μην έχοντας αρμοδιότητες και με το αίσθημα της μη χρησιμότητας καθώς ο σχεδιασμός αποτελεί μια πράξη επιστημονικού επιπέδου με την χρήση τεχνικών και διάφορων εργαλείων, δεν μπορεί να δεχθεί εύκολα την παροχή αρμοδιοτήτων στους ίδιους. Θα πρέπει να υπάρξει μια σταδιακή αλλαγή της υφιστάμενης κατάστασης, αρχικά με την συγκρότηση κοινωνικών ομάδων ιδίων χαρακτηριστικών, την ενεργοποίηση των πολιτών σε όλους τους τομείς διακυβέρνησης της πόλης. Με την αύξηση της

συμμετοχικότητας θα πραγματοποιηθεί μείωση του τεχνοκρατικού χαρακτήρα του σχεδιασμού, δίχως όμως την οριστική απαλοιφή του χαρακτήρα αυτού.

Συνεπώς η εφαρμογή του μοντέλου που θα συμπεριλαμβάνει τόσο την ενεργή συμμετοχή των πολιτών όσο και τον συνεχή έλεγχο και την παρακολούθηση θα έχει θετικά αποτελέσματα για την περιοχή μελέτης αλλά δεν θα είναι το καλύτερο δυνατό. Η διατήρηση του τεχνοκρατικού χαρακτήρα του σχεδιασμού θα πρέπει να παραμείνει. Επιπλέον το μοντέλο θα είναι τόσο εύκαμπτο, για να μπορεί να διορθώνει τις όποιες δυσκολίες παρουσιάζονται κατά την διάρκεια. Η μεγαλύτερη επιτυχία όμως θα πραγματοποιηθεί όταν λόγω την συντονισμένης συμμετοχής όλων των ομάδων της περιοχής μελέτης, μέσα σε λογικά χρονικά πλαίσια θα επιτευχθεί η εφαρμογή ενός προγράμματος-μοντέλου που θα παρουσιάζει την μεγαλύτερη δυνατή συναίνεση. Τα λογικά χρονικά πλαίσια θα εξασφαλιστούν από την ενεργό συμμετοχή των πολιτών και συνεπώς γνώση των τοπικών προβλημάτων και παράθεση λύσεων και προτάσεων από την κάθε ομάδα.

Για να είναι πιο αποτελεσματική η συμμετοχή σε τοπικό επίπεδο θα πρέπει να υπάρχει δραστηριοποίηση για όλα τα τοπικά θέματα και όχι μόνο τον πολεοδομικό σχεδιασμό. Δεν νοείται οι πολίτες να κινητοποιούνται για συμμετοχή μόνο για τον πολεοδομικό σχεδιασμό και όχι για τις άλλες κοινωνικές δραστηριότητες, ως λ.χ. την κατοικία, την εκπαίδευση κ.λπ. Γενικά η συμμετοχή των πολιτών θα πρέπει να επεκτείνεται σε όλη την πολιτική ζωή και όχι μόνο στα θέματα του σχεδιασμού. Χωρίς περισσότερη συμμετοχή στην πολιτική ζωή και μια συνεπή αναδιανομή της εξουσίας, η συμμετοχή στο σχεδιασμό είναι χωρίς σημασίας.

Τέλος, με κανένα τρόπο δεν πρέπει να δεχθούμε ότι η συμμετοχή (έστω και ουσιαστική) μπορεί από μόνη της να αποτελέσει την πανάκεια για την επίλυση όλων των προβλημάτων του πολεοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού, καθόσον υπάρχει ένα πλήθος άλλων προβλημάτων που συνδέονται με το σχεδιασμό αυτό και δεν αποτελούν αντικείμενο της παρούσης μελέτης.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συνοψίζοντας τις πληροφορίες που εκμαιεύονται από την διαδικασία εκπόνησης αυτής της μελέτης γίνεται αντιληπτό η μη ενιαία θεώρηση των βασικών λειτουργιών που ορίζουν μια πόλη. Η ίδια η κατάρτιση του ΓΠΣ με τα ξεχωριστά κεφάλαια για κάθε μια από τις βασικές λειτουργίες δείχνει την τομεακή προσέγγιση στον σχεδιασμό. Μέθοδος που δεν μπορεί να έχει τα επιθυμητά αποτελέσματα για μια βιώσιμη ανάπτυξη καθώς η τομεακή προσέγγιση δημιουργεί αναπόφευκτα συγκρούσεις μεταξύ των διάφορων προγραμμάτων, συνεπώς εμπόδια και καθυστερήσεις του γενικότερου σχεδιασμού. Οι διαφορετικοί τομείς του κάθε οικισμού έρχονται επί το πλείστον σε αντιπαράθεση αφού η ιδανική ανάπτυξη του ενός συνήθως σημαίνει την υποβάθμιση του άλλου.

Καταγράφοντας λοιπόν αρχικά τους τύπους σχεδιασμού που έχουν αναπτυχθεί στην Ελλάδα αλλά και παγκοσμίως, γίνεται μια ιστορική αναδρομή των κατευθύνσεων στον τρόπο σχεδιασμού. Πραγματοποιείται αναφορά αρχικά στον τεχνικό σχεδιασμό ο οποίος επικρατούσε για πολλές δεκαετίες, δίχως όμως να επιφέρει τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Ακολούθησε η ανάλυση του καθολικού ορθολογικού σχεδιασμού. Σε σύγκριση με τον τεχνικό σχεδιασμό παρουσίασε αναμφίβολα σημαντική πρόοδο, που είχε σαν αποτέλεσμα να μεταβάλλει τη μεθοδολογία του σχεδιασμού και να την καταστήσει πιο συστηματική, εύκαμπτη και αποτελεσματική. Η υιοθέτηση μαθηματικών τεχνικών λήψης απόφασης και η σύλληψη της πόλης ως ένα αστικό σύστημα είχε σημαντική επίδραση στην ανάπτυξη του σχεδιασμού. Όμως αυτό είχε και ως αποτέλεσμα την αντιμετώπισή του έως ένα τεχνοκρατικό μοντέλο διαχείρισης στο οποίο αποφασιστικό και πρωταγωνιστικό ρόλο διαδραμάτιζε ο ειδικός επιστήμονας (απολιτικό πρόσωπο) δίχως την συμμετοχή τρίτων. Απέναντι σε αυτές τις προσεγγίσεις σχεδιασμού ο ολοκληρωμένος σχεδιασμός προσπαθεί να δώσει μια νέα διάσταση. Με τον όρο ολοκληρωμένος εννοείτε ο σύνθετος και πλήρης σχεδιασμός, με περιεχόμενο φυσικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό. Δηλαδή ο σχεδιασμός αυτός δεν περιορίζεται μόνον στο φυσικό χώρο αλλά περιλαμβάνει και στοιχεία του κοινωνικού, οικονομικού και πολιτιστικού χώρου. Αποτελεί κοινωνικοπολιτική δραστηριότητα και μέσο

άσκησης κοινωνικής πολιτικής, όχι μια τεχνική διαδικασία παραγωγής σχεδιαγραμμάτων ή *και σχεδιασμού* με μόνο στοιχείο τον ορθολογικό χαρακτήρα του.

Στην συνέχεια αναλύονται οι μελέτες εκείνες, τόσο σε πολεοδομικό όσο και σε χωροταξικό επίπεδο, που θα έπρεπε να επιφέρουν αποτελέσματα και δράσεις στην περιοχή μελέτης. Εξετάζονται *τα ΓΠΣ, οι στόχοι, τα στάδια και τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται.* Ακολουθεί η ανάλυση των στόχων της Ε.Χ.Μ. Τόσο η θεσμοθέτηση *του ΓΠΣ* του οικισμού της Μύρινας αλλά και η διενέργεια της Ε.Χ.Μ. *στη ν. Λήμιου* δεν κατάφεραν τα επιθυμητά για τους ενδιαφερόμενους αποτελέσματα.

Επόμενο βήμα ήταν η αναζήτηση του κατάλληλου μοντέλου μέσω του οποίου θα πραγματοποιηθεί και η βιώσιμη ανάπτυξη για την περιοχή μελέτης. Καταλληλότερη επιλογή θεωρήθηκε η ανάπτυξη ενός μοντέλου το οποίο θα βασίζεται σε αυτό του CoSGOP του προγράμματος LUDA που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και στις νέες ιδέες που αυτό περιέχει. Είναι ένα θεωρητικό μοντέλο που πραγματοποιείται σε αρκετές πόλεις της Ευρώπης (Edinburgh, Dresden, Valenciennes, Bratislava, Florenz and Lisbon) ενώ συνεργάζονται και άλλες με το πρόγραμμα αυτό. Στόχος της Ε.Ε είναι η δημιουργία ενός κοινού θεωρητικού μοντέλου-πλαισίου σχεδιασμού ικανού να βελτιώσει και να αναζωογονήσει τις αστικές περιοχές που δέχονται πιέσεις, να βοηθήσει στην αύξηση της ποιότητας ζωής και να προάγει την βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής μελέτης.

Στη συνέχεια βάση του μοντέλου CoSGOP πραγματοποιείται ανάλυση των σταδίων του μοντέλου βελτίωσης και ανάπτυξης, *για έναν νέο «Καποδιστριακό» Δήμο της χώρας μας, τον Δ. Μύρινας.* Δεν πρόκειται για κάποιον μεγάλο δήμο της χώρας που να παρουσιάζει τα πιο έντονα αστικά προβλήματα και πιέσεις. Την τελευταία εικοσαετία όμως λόγω της ανάπτυξης της τεχνολογίας, της επικοινωνίας και του τουρισμού η φυσιογνωμία της περιοχής μελέτης αλλά και ολόκληρου του νησιού έχει αλλοιωθεί. Ο υψηλού επιπέδου τουρισμός δεν έχει επιφέρει τα αναμενόμενα (οικονομικά) αποτελέσματα ενώ η αναζήτηση του εύκολου χρήματος έχει οδηγήσει στην υποβάθμιση των φυσικών πλεονεκτημάτων της περιοχής μελέτης, όπως το ιδιαίτερο φυσικό της κάλλος, τα σπάνια είδη χλωρίδας και πανίδας, τις αμμόδεις παραλίες αλλά και την γεωργική γη υψηλής καλλιέργειας. Επιπλέον οι ανάγκες για

αναβάθμιση των συνθηκών ποιότητας ζωής των πολιτών, τόσο στον οικισμό της Μύρινας όσο και στους υπόλοιπους οικισμούς του Δήμου κρίνεται αναγκαία καθώς ο μέχρι τώρα σχεδιασμός επέφερε τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Το κυκλοφοριακό, οι τεχνικές υποδομές, το συγκοινωνιακό, η έλλειψη κατάλληλων κοινωνικών υποδομών και υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση των πολιτών είναι τα κυριότερα προβλήματα των κατοίκων. Μέσω ερωτηματολογίου αλλά και προσωπικών συνεντεύξεων με διάφορους εκπροσώπους ομάδων του Δ. Μύρινας γίνεται προσπάθεια δημιουργίας του καλύτερου δυνατού προγράμματος με σκοπό την αντιμετώπιση των προβλημάτων και αναζωογόνηση της περιοχής μελέτης με απώτερο σκοπό την βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής.

Η αναζήτηση του ιδανικού σεναρίου οδήγησε στην απόρριψη άλλων εναλλακτικών προτάσεων. Το πιο χαρακτηριστικό σενάριο ήταν αυτό της ενίσχυσης και μετεξέλιξης του Δ. Μύρινας σε περιοχή υψηλού τουριστικού ενδιαφέροντος και προσέλευσης. Το σενάριο αυτό όμως απορρίφθηκε καθώς δεν πρότεινε λύσεις για τα προβλήματα που ενδεχομένως να αντιμετώπιζονταν κατά την εφαρμογή ενός τέτοιου μοντέλου ή την επιδείνωση υφιστάμενων. Γεγονός που θα επιδείνωνε την θέση των κοινωνικά ασθενέστερων ομάδων.

Το ιδανικό σενάριο που επιλέχθηκε είναι αυτό της μετατροπής του Δ. Μύρινας σε κέντρο πολιτιστικού ενδιαφέροντος, με την συμμετοχή σε δίκτυα πολιτιστικής συνεργασίας με γειτονικές περιοχές, το οποίο θεωρήθηκε το κατάλληλο για την βελτίωση και ανάπτυξη της περιοχής μελέτης.

Παράλληλα με την πολιτιστική δραστηριότητα η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού όπως αυτή του ιαματικού τουρισμού και η περαιτέρω ενίσχυση και ανάδειξη του αγροτουρισμού μπορούν να λειτουργήσουν προς όφελος της τοπικής κοινωνίας. Βέβαια και η αξιοποίηση των παραλιών και η ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού (π.χ windsurfing ή το υποβρύχιο ψάρεμα) προωθούν την βιώσιμη αξιοποίηση τους.

Η πρόταση για ανάπτυξη και του θρησκευτικού τουρισμού δεν βρήκε τους συμμετέχοντες θετικούς. Η ένταξη των ήδη υπαρχόντων εκκλησιών και εξωκλησιών στα πολιτιστικά δίκτυα που θα αναπτυχθούν για την προώθηση και καλύτερη γνώση της περιοχής μελέτης κρίνεται αναγκαίο. Τα αρχοντικά του οικισμού του Κορνού και τα πανέμορφα

φυσικά τοπία που χαρίζουν οι οικισμοί του Θάνου, Πλατύ και Κάσπακα με τις παραλίες τους ολοκληρώνουν τα δίκτυα ψυχαγωγίας του Δ. Μύρινας.

Συμπερασματικά, οι βασικοί στόχοι του προγράμματος είναι και οικονομικοί, γιατί με την αναβάθμιση της επιχειρηματικότητας δημιουργούνται αυξημένες ευκαιρίες απασχόλησης ενώ με την βελτίωση της εικόνας του δομημένου περιβάλλοντος αυξάνεται η ανταγωνιστικότητα για το σύνολο της Μύρινας. Οι στόχοι είναι και κοινωνικοί και πολιτιστικοί, μια και βελτιώνεται η ποιότητα ζωής, αναδεικνύεται η πολιτιστική ταυτότητα, διευρύνεται η κοινωνική βάση συμμετοχής στο πρόγραμμα της ανάπτυξης, ενώ ταυτόχρονα αντιμετωπίζονται και θέματα κοινωνικού αποκλεισμού. Το αν το μοντέλο θα λειτουργήσει εξαρτάται από την συμμετοχή των πολιτών τόσο κατά την διαδικασία κατάρτισης της μελέτης όσο και κατά την εφαρμογή του με την υλοποίηση ή μη των δράσεων-προγραμμάτων και το αντίκτυπο αυτών σε κάθε κοινωνική ομάδα.

Η εφαρμογή του μοντέλου αποτελεί μεγάλη πρόκληση. Το μοντέλο CoSGOP ενσωματώνει νέες ιδέες και έννοιες όπως την ενεργοποίηση-δραστηριοποίηση των συμμετεχόντων καθώς και τον συνεχή έλεγχο, παρακολούθηση της εφαρμογής του προγράμματος. Είναι τα δύο βασικά στάδια διαφοροποίησης με τον μέχρι τώρα σχεδιασμό στην Ελλάδα. Η συμμετοχή των πολιτών στον σχεδιασμό μέσω των διάφορων ομάδων ή μεμονωμένα όπως προαναφέρθηκε δεν ήταν ουσιαστική. Γίνεται προσπάθεια για αλλαγή μέσω της δραστηριοποίησης των πολιτών, της ένταξής τους σε ομάδες, της ανάδειξης των προβλημάτων τους και της συμμετοχής τους στα κέντρα λήψεως αποφάσεων. Από την άλλη ο συνεχής έλεγχος και η παρακολούθηση των δράσεων και των προγραμμάτων βελτίωσης θα αποτρέψουν τις όποιες δυσκολίες εφαρμογής τους ή έστω θα προκύψουν τα λιγότερα ανεπιθύμητα αποτελέσματα. Το στάδιο αυτό έρχεται σε άμεσο συνδυασμό με την συμμετοχή των πολιτών αφού σκοπός είναι να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής των κατοίκων της περιοχής μελέτης, οπότε ο ανοικτός διάλογος μαζί τους θα αποτελέσει το κυριότερο κριτήριο επιτυχής εφαρμογής του μοντέλου.

Τέλος θα πρέπει να αναφερθούν και οι όποιες επιφυλάξεις υπάρχουν για την εφαρμογή ενός μοντέλου όπως το CoSGOP. Ο τεχνοκρατικός χαρακτήρας του σχεδιασμού που

επικρατεί αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της κοινωνίας. Δεν είναι εύκολη η πραγματοποίηση πράξεων όπως η πλήρης συμμετοχή και η δραστηριοποίηση των πολιτών στο σχεδιασμό. Θα πρέπει τόσο ο μελετητής (Χωροτάκτης-Πολεοδόμος) να αποδεχτεί και να προετοιμαστεί κατάλληλα για μια πολύπλοκη θέση, κατέχοντας τον ρόλο του συντονιστή από την μια αλλά και του τεχνοκράτη επιστήμονα στο βαθμό που αυτός θα κρίνεται αναγκαίος από την άλλη. Εφόσον οι συμμετοχικές διαδικασίες βρίσκονται σε εμβρυακή κατάσταση, ο ρόλος του μελετητή-τεχνοκράτη θα συνεχίσει να είναι σημαντικός ενώ μέλημα του θα είναι η αύξηση της συμμετοχικότητας των πολιτών. Ακόμη όμως και όταν υπάρξει το επιθυμητό ποσοστό συμμετοχής των κατοίκων ο ρόλος του μελετητή δεν θα είναι να συντονίζει μόνο αλλά να προτείνει, να μεταδίδει στους ενδιαφερόμενους τις γνώσεις του και την εμπειρία του και με τα επιστημονικά εργαλεία να διαμορφώνει το σενάριο που θα έχει την μεγαλύτερη αποδοχή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΙΣΤΟΧΩΡΟΣ

Ελληνική

1. Αγγελίδης Γιάννης, Άρθρο: Τα «νέα» Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια.
2. Αντώνης Μουσίδης-Ντίνα Ζιώγα (1996), Περιαστικός Αγροτικός Χώρος: Λειτουργίες-Μεταμορφώσεις-Προοπτικές, Αθήνα: Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος ΑΕ.
3. ANEL A.E., LEADER_Local_Report, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Leader + (2000-2006), με θέμα: Δημιουργία δικτύου τοπικών προϊόντων και τοπικών ποικιλιών, Μύρινα.
4. Αραβαντινός Α. (1997), Πολεοδομικός σχεδιασμός για μια βιώσιμη ανάπτυξη του αστικού χώρου, Αθήνα: Εκδόσεις Συμμετρία.
5. Αραβαντινός Α. (2002), «Δυναμικές και σχεδιασμός κέντρων στην πόλη των επόμενων δεκαετιών – προς συγκεντρωτικά ή αποκεντρωτικά σχήματα:», στο Αειχώρος, Τ-Τ 1 (1), Νοέμβριος 2002, Βόλος: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, σελ 6-29.
6. Βασενχόβεν Λουδοβίκος, ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ, σημειώσεις μαθήματος, Ακαδ. Έτος 2004 – 2005.
7. Γετίμης Π. (1989/1994), Οικιστική πολιτική στην Ελλάδα: Τα όρια της μεταρρύθμισης, Αθήνα: Οδυσσεάς.
8. Γενικό πολεοδομικό σχέδιο (ΓΠΣ) του οικισμού της Μύρινας Λήμνου, 1986.
9. Γιαννακού Α. και Καυκαλάς Γ. (1999), «Τάσεις χωροθέτησης του τριτογενούς τομέα και η ρύθμιση της αστικής ανάπτυξης: μαθήματα από την περίπτωση της Θεσσαλονίκης», στο Οικονόμου Δ. και Πετράκος Γ., *Η*

Ανάπτυξη των ελληνικών πόλεων. Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας - Gutenberg.

10. Γιαννακούρου Γ. (1999), «Το θεσμικό πλαίσιο του σχεδιασμού των πόλεων στην Ελλάδα», στο Οικονόμου Δ. και Πετράκος Γ., *Η Ανάπτυξη των ελληνικών πόλεων*. Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας - Gutenberg.

11. Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, Γενική Απογραφή 1951- 2001.

12. Ειδική Χωροταξική Μελέτη Ν. Λήμνου, 1993, Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ.

13. Επιτροπή των ευρωπαϊκών κοινοτήτων, 2006, ανακοίνωση της επιτροπής στο συμβούλιο και στο ευρωπαϊκό κοινοβούλιο σχετικά με μια θεματική στρατηγική για το Αστικό Περιβάλλον.

14. Ερευνητικό σεμινάριο πεδίου: Έκθεση Περιβαλλοντικής Κατάστασης της Ν. Λήμνου. Πανεπιστήμιο Αιγαίου, 2005.

15. Ευστρατίου Παύλος-Μιχαήλ, 2005, Άρθρο: Η αναίρεση του σχεδίου πόλεως στην ελληνική διοικητική πρακτική.

<http://www.nomosphysis.org.gr/articles.php>.

16. Ι.Κ.Α. (Στοιχεία Εποχικότητας της Εργασίας)

17. ΚΕΔΚΕ-ΙΤΑ, 2005, Γνωμοδότηση σχετικά με το σχέδιο νέου δημοτικού και κοινοτικού κώδικα.

18. Κλάδη-Ευσταθοπούλου Μαριάνθη, 2005, Άρθρο: Αναπτυξιακές παρεμβάσεις για το περιβάλλον στα νησιά του Αιγαίου. Απολογισμός και προοπτικές. <http://www.nomosphysis.org.gr/articles.php>.

19. Κομνηνός Νίκος, Εργασία: ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, η κρίση μητροπολιτική αναδιάρθρωση, νέα πολεοδομία.

20. Κρουμπ Σύλβιας (2005), Μεταπτυχιακή εργασία: ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ LEADER +, Τμήμα Δ.Ε.Ο.Σ.

21. Λαλένης Κ., 2003, Συνέδριο «Κοινωνία και Πόλη»: Από τις Λαϊκές Συνελεύσεις στους Φορείς Εταιρικών Σχέσεων Ιδιωτικών και Δημόσιων Συμφερόντων: Ανασκόπηση των Συμμετοχικών Διαδικασιών στον Πολεοδομικό Σχεδιασμό στην Ελλάδα κατά την τελευταία 20ετία. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
22. Λιακόπουλος Κώστας, ΔΗΜΕΡΙΔΑ : Χωροταξικός - πολεοδομικός σχεδιασμός τα ΓΠΣ. νέου τύπου και Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π μπορεί να είναι η λύση;
23. Μαντούβαλου Μαρία , (2003), Άρθρο: Ο (μη;) σχεδιασμός του αστικού χώρου: κοινωνικοί προσδιορισμοί και πολιτικές διαστάσεις. <http://www.nomosphysis.org.gr/articles.php>.
24. Μελέτη Επέκτασης-Αναθεώρησης του σχεδίου πόλεως, της Μύρινας Λήμνου. 2000. Μελετητής: Εταιρεία Μελετών Ανάπτυξης Ε.Π.Ε.
25. Μεταξάς Θ., Λαλένης Κ. Άρθρο: Ο Στρατηγικός Σχεδιασμός σαν τυπολογία σχεδιασμού και σαν εργαλείο αποτελεσματικής Αστικής Διαχείρισης. Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος.
26. Ο.Α.Ε.Δ., Γραφείο Λήμνου (Στοιχεία Ανεργίας).
27. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Δ. ΚΑΙ ΠΕΤΡΑΚΟΣ Γ. (1999): Η ανάπτυξη των Ελληνικών Πόλεων: Διεπιστημονικές προσεγγίσεις Αστικής Ανάλυσης και Πολιτικής, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας/ Gutenberg.
28. Παπαπετρόπουλος Ανδρέας, (2004). Άρθρο: Το θεσμικό πλαίσιο για τη βιώσιμη χωρική ανάπτυξη των νησιωτικών περιφερειών: το παράδειγμα της περιφέρειας νοτίου Αιγαίου. <http://www.nomosphysis.org.gr/articles.php>.
29. Π.Ε.Π 2000-2006 και Στόχοι Π.Ε.Π 2007-2013.

30. Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου.
31. Πετράκος Γ. και Οικονόμου Δ. (1999), «Διεθνοποίηση και διαρθρωτικές αλλαγές στο ευρωπαϊκό σύστημα αστικών κέντρων», στο *Η ανάπτυξη των ελληνικών πόλεων*. Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας – Gutenberg.
32. Τοπικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Μύρινας (2000).
33. Χλέπας Νικόλαος-Κομνηνός. 2006. άρθρο: Η κατανομή πολεοδομικών αρμοδιοτήτων κατά το σύνταγμα. <http://www.nomosphysis.org.gr/articles.php>
34. Χαστάογλου Β. (1982), *Κοινωνικές Θεωρίες για τον αστικό χώρο - Κριτική Ανάλυση*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Παρατηρητής.
35. Χριστοφιλόπουλου Δημ. Γ. «ΑΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ -ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ» Εκδόσεις Σακκούλα, Αθήνα.
36. Χριστοφιλόπουλος Δ. (1999), «Δάση και δασικές εκτάσεις μέσα και έξω από τις πόλεις και τις οικιστικές περιοχές», στο *Η ανάπτυξη των ελληνικών πόλεων*. Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας – Gutenberg.

Ξένη Βιβλιογραφία

1. Adams David (1994), *Urban planning and the development process*. New York : Routledge.
2. Aglietta, M. (1979) *A Theory of Capitalist Regulation*, London, New Left Review Editions.
3. Alexander Ernest (2006), *Evaluation in Planning Evolution and Prospects*,
4. Alta sita revitalization plan. 1999. East St. Louis Action Research Project.

5. Birkeland Janis (1999), " 'Community participation' in urban project assessment (an ecofeminist analysis)", University of Wollongong, <http://www.uow.edu.au/arts/sts/TPP/birkeland.html>.
6. Brunfaut Victor (2002): Towards an URBAN for the "dispersed city' Paper presented at the EURA Conference Urban and Spatial European Policies: Levels of Territorial Government. Turin 18-20 April 2002.
7. Burayidi Michael A. (2000). Urban planning in a multicultural society. Westport. Connecticut.
8. Camagni R.. R. Cappellin (1981) "European regional growth and policy issues for the 1980s", Built Environment. Vol. 7, No 3-4.
9. Chacon-Moscoso, S., M. T. Anguera-Argilaga, J. Antonio, P. Gil and F.P. Holgado-Tello (2002), 'A mutual catalytic role of formative evaluation: the interdependent roles of evaluators and local programme practitioners', Evaluation 8(4): 413-432.
10. Chakravarty Surajit (2005). The problems of operationalizing communicative action theory: a critique of collaborative planning. <http://www.tilburguniversity.nl/faculties/frw/research/schoordijk/tspb/locgovde m/egpa2005/chakravarty.doc>.
11. Chaline C. (1981) "Urbanization and urban policy in France", Built Environment, Vol. 7, No 3-4.
12. Chapter 10 Compact City Policy: How Europe Rediscovered its History and Met Resistance.
13. Council of the European union, 2006, renewed EU sustainable development strategy, http://ec.europa.eu/environment/policy_en.htm.

14. Davidoff, Paul (1973): "Advocacy and Pluralism in Planning", in A Reader in Planning Theory, edited by Andreas Faludi. Pergamon, Oxford, pp. 277-96.
15. Dreier, P. (1996). The struggle for our cities: Putting the urban crisis on the national agenda. Planners Network Online.
<http://www.plannersnetwork.org/urbanpol.html>.
16. European commission (2001), Article: Ex ante evaluation a practical guide for preparing proposals for expenditure programmes.
17. Fainstein, Susan S. and Norman Fainstein, City planning and Values: An updated view. Campbell, Scott and Susan Fainstein, Editors. Readings in planning Theory. Malden, Mass.: Blackwell Publishers Inc.; 1996, pp. 265-287.
18. Forester, John (1993): Critical Theory, Public Policy, and Planning Practice. State University of New York Press, Albany.
19. Gannon Julie, Dublin Institute of Technology, September 2005.
20. Jenks et al. (1996/1998). The Compact City- A sustainable Urban Form? London, N.Y: E & FN Spon.
21. JENKS MIKE AND ROB BURGESS (2000): COMPACT CITIES, Sustainable Urban Forms for Developing Countries. By Spon Press.
22. Kennedy, M. (1996). Transformative community planning: Empowerment through community development. Planners Network Online.
<http://www.plannersnetwork.org/combased.html>.
23. Kennedy, M. (1999). Racism and planning: Still around. Planners Network Online, 134. <http://plannersnetwork.org/134/7thGeneration.html>.
24. Landscape and Urban Planning[Περιοδικό] : an international journal of landscape ecology, landscape planning, and landscape design, 1998. Amsterdam : Elsevier Science.

25. Laurini Robert (2001). Information systems for urban planning : a hypermedia co-operative approach, London ; New York : Taylor & Francis.
26. LUDA (Improving the quality of life in large urban distressed areas), 2003-2006, Project Reference: EVK4-CT-2002-00081. <http://www.luda-project.net>.
27. Mäntysalo Raine, Approaches to Participation in Urban Planning Theories, University of Oulu, Department of Architecture, Finland
28. Meadowcroft James. ProSus Report 1/97: Democratic Planning and the Challenge of Sustainable Development. <http://www.prosus.uio.no>.
29. Rothblatt Donald N. (1998), North American metropolitan planning reexamined. A Paper For Presentation at the Association of Collegiate Schools of Planning Conference Pasadena, California. San Jose State University.
30. Preskill. H. and Torres. T. (1999) 'Building capacity for organisational learning through evaluative inquiry', Evaluation. 5(1): 42-60.
31. Preskill, H. and R. T. Torres (2000). The Learning Dimension of Evaluation Use, New Directions for Evaluation 88: 25-37.
32. Taylor Nigel (1998), Urban planning theory since 1945, London : Sage.
33. The 21st Century Comprehensive Plan. David Rouse, AICP, Todd Michael Chandler, and Jon Arason. AICP, 1999.
34. Ward Stephen Victor (2004), Planning and urban change. London ; Thousand Oaks : Sage.

Διαδίκτυο

<http://www.aegean.gr>.

<http://www.minenv.gr>.

<http://www.lemnos.gr>.

<http://www.tcc.gr/events/sxediasmos.htm>.

<http://www.tcc.gr/online/afieromata/1997/1979/a6.htm>.

<http://www.northaegean.gr>.

<http://www.anel-sa.gr>.

<http://www.urban.gr>.

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/urban2.

<http://www.pps.org>.

<http://www.urbed.com>.

<http://www.cyburbia.org>.

<http://www.plannersweb.com>.

<http://www.city-planners-network.org>.

<http://www.gdre.org/uem>.

<http://www.cpes.umb.edu>.

http://en.wikipedia.org/wiki/Strategic_planning.

<http://www.asu.edu>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΧΑΡΤΕΣ

ΧΑΡΤΗΣ 1.

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΣΤΟΝ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ.

ΧΑΡΤΗΣ 2.

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΣΤΗ Ν. ΔΗΜΝΟ.

ΧΑΡΤΗΣ 3.

**ΧΑΡΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ - ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ
ΔΗΜΟΥ ΜΥΡΙΝΑΣ**

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Περιφερειακός Δρόμος
- Νέος Περιφερειακός Δρόμος
- Υφιστάμενο Οδικό Δίκτυο
- Οδικό Δίκτυο
- Όρια Προτάσεων-Συζητήσεων με τους πολίτες
- Πεζόδρομοι
- Ρέμα
- Ζώνη Γενικής Κατοικίας
- Ζώνη Αμιγής Κατοικίας
- Ζώνη Τουριστικής Ανάπτυξης
- Πολιτιστικό Κέντρο
- Ζώνη Διοικητικών Υπηρεσιών
- Εργατικές Κατοικίες
- Λιμάνι-Νέες Εγκαταστάσεις
- Προσήνεμος
- Αστικός-Υπεραστικός Σταθμός Μεταφορών
- Εκπαίδευση
- Αθλητικές Εγκαταστάσεις
- Περιθάλψη
- Πρόνοια
- Προστατευόμενες Περιοχές
- Αρχαιολογικός Χώρος
- Αρχαιολογικό Μουσείο
- Εκκλησιαστικό Μουσείο
- Αρχαίο Θέατρο
- Εκκλησία
- Χώρος Στάθμευσης
- Χώρος Πρασίνου
- Αλοσία
- Γεωργική Γη
- Βιομηχανική Ζώνη-Βιοτεχνική Ζώνη
- Εμπορική Ζώνη
- Νεκροταφείο
- Πάρκο
- Οινοποιείο

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας,
Πολεοδομίας & Περιφ. Ανάπτυξης

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

Η ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ & Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΤΟΥ Δ. ΜΥΡΙΝΑΣ ΜΕΣΩ ΤΟΥ
ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

ΦΟΙΤΗΤΗΣ: Χάρος Ιωάννης

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Λαλένης Κωσταντίνος

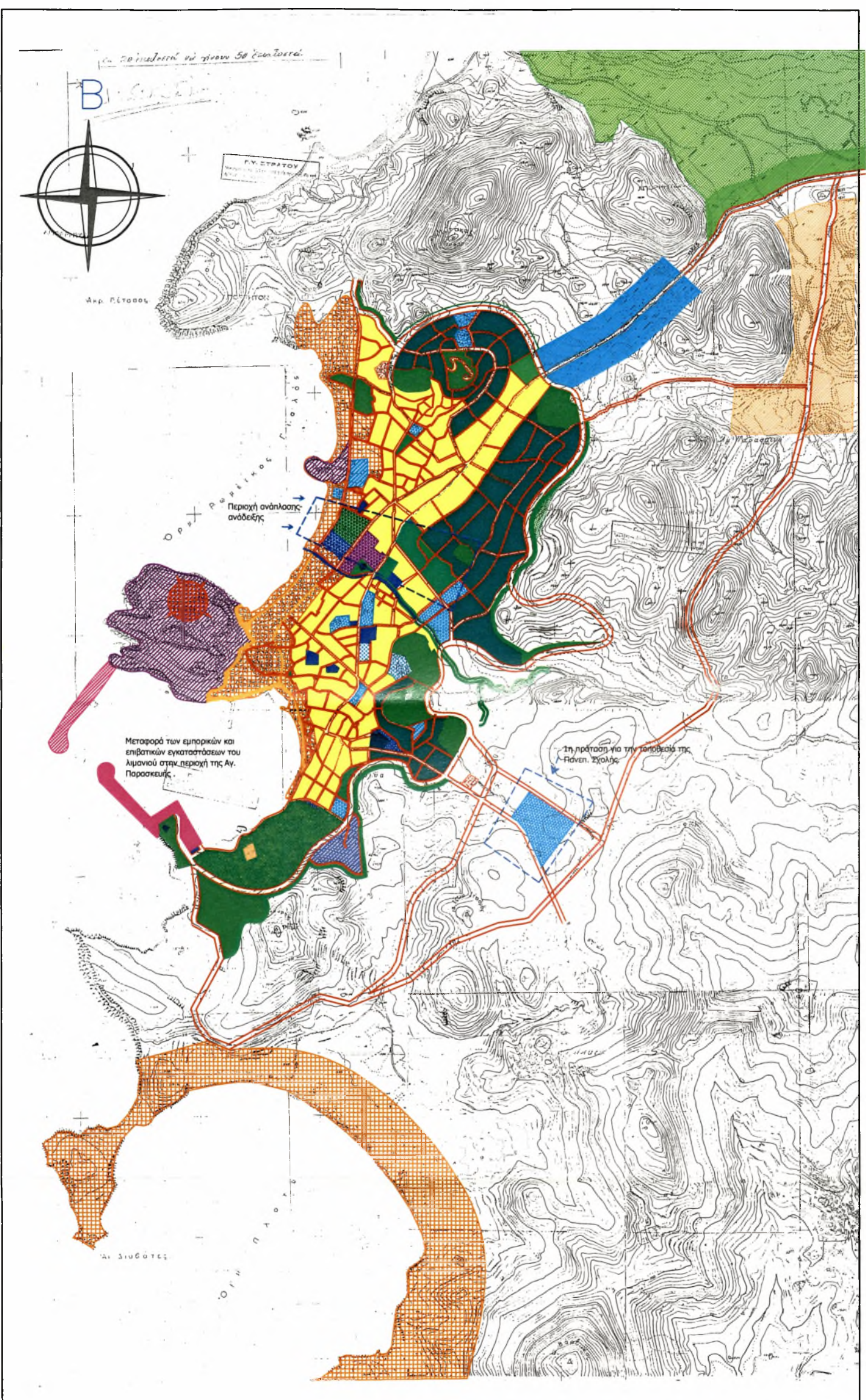
ΘΕΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ:
Πολεοδομικό σχέδιο τμήματος
του Δήμου Μύρινας

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ:
No.3

ΚΛΙΜΑΚΑ ΣΧΕΔΙΟΥ: 1:5000

ΧΡΟΝΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΒΟΛΟΣ, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2006

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΜΥΡΙΝΑΣ

Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΘΑΝΟΥΣ

Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΚΑΣΠΑΚΑ

Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΚΟΡΝΟΥ

Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΠΛΑΤΥ

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ-ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ

ΠΑΛΙΟ ΛΙΜΑΝΙ-ΚΑΣΤΡΟ:ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ

ΚΑΣΤΡΟ ΜΥΡΙΝΑΣ ΔΗΜΝΟΥ

ΡΩΜΕΙΚΟΣ ΓΙΑΛΟΣ

ΡΗΧΑ ΝΕΡΑ

ΑΥΛΩΝΑΣ

ΤΟΥΡΚΙΚΟΣ ΓΙΑΛΟΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

ΙΑΜΑΤΙΚΗ ΠΗΓΗ ΘΕΡΜΩΝ

ΑΡΧΑΙΑ ΜΥΡΙΝΑ

ΙΕΡΟ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ

ΝΑΟΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΚΑΚΚΑΒΙΩΤΙΣΣΑΣ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Α' ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

1.- Φύλο: Άνδρας _____ Γυναίκα _____

2.- Έτος γέννησης: _____

3.- Βρίσκεστε στην Λήμνο: Δημότης _____ Κάτοικος _____ Επισκέπτης _____

4.- Επίπεδο μόρφωσης:
Στοιχειώδης
Μέση
Πανεπιστημιακή (Πανεπιστήμια-ΤΕΙ)
Μεταπτυχιακού

5.- Πόσο χρόνο μένате μακριά από το νησί και που;

5.1.- Ποιος ο λόγος της παλιννόστησης σου;

- α. Η βελτίωση των οικονομικών συνθηκών στο νησί I _ I _ I
β. Η επιδείνωση των συνθηκών στον τόπο που μετανάστευσες I _ I _ I
γ. Ο τρόπος ζωής στο νησί (ταυτίζεται με το ευρύτερο περιβάλλον) I _ I _ I
δ. Άλλοι (αναπτύξτε) _____ I _ I _ I

6. Ποιοι είναι οι κύριοι λόγοι επιλογής κατοικίας στη Μύρινα;

7. Βαθμός ικανοποίησης ως τόπος:

Κατοικίας.....0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Σχολεία.....0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Υγεία.....0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Προσωπικές ανάγκες / ψυχαγωγία.....0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

8. Με τι απασχολείστε;

9.- Εάν έχετε και δεύτερη απασχόληση, τι είδους είναι αυτή;

- α. Τουριστικά I _ I _ I
β. Κτηνοτροφία I _ I _ I
γ. Αμπελοκαλλιέργεια I _ I _ I
δ. Άλλο είδος (αναπτύξτε τον) _____ I _ I _ I

10.- Νοικιάζεις για τουριστική χρήση;

- α. Δωμάτια του σπιτιού που μένεις I__I__I
 β. Άλλα διαμερίσματα I__I__I
 γ. Μαγαζιά I__I__I
 δ. Άλλο (τι ακριβώς) _____ I__I__I
 ε. Τίποτα I__I__I

11.- Πως αξιολογείς τη συμπεριφορά και το επίπεδο τιμών από τον εμπορικό κόσμο καθώς και τις προσφερόμενες υπηρεσίες από τον επαγγελματικό κόσμο της Λήμνου, ως καταναλωτής;

	Καλή/ο	Μέτρια/ο	Κακή/ο
Συμπεριφορά εμπόρων			
Ποιότητα υπηρεσιών ελεύθερων επαγγελματιών			
Επίπεδο τιμών στην αγορά			

12.- Πιστεύεις πως η ίδια συμπεριφορά, εξυπηρέτηση και τιμές, ισχύουν και απέναντι στους τουρίστες;

Καλύτερη I__I__I, Ίδια I__I__I, Χειρότερη I__I__I

13.- Πολλοί λένε ότι τα μεγάλα ξενοδοχεία δεν βοηθάνε το νησί γιατί κλείνουν τους τουρίστες μέσα σ' αυτά, ποια είναι η δική σου γνώμη;

Συμφωνώ I__I__I, Δεν έχω γνώμη I__I__I, Διαφωνώ I__I__I

14.- Τι είδους τουριστική ανάπτυξη θα ήθελες:

- α. Μαζική, που επιφέρει πολλά χρήματα αλλά και που αλλοιώνει την εικόνα του νησιού I__I__I
 β. Εξειδικευμένη, που επιφέρει λιγότερα χρήματα και δεν αλλοιώνει την εικόνα του νησιού I__I__I

15.- Υπάρχουν δυνατότητες ανάπτυξης του πολιτιστικού και του θρησκευτικού τουρισμού ώστε να μπορούν να βοηθήσουν στην ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας; ΝΑΙ I__I__I
 ΟΧΙ I__I__I

16.- Είναι εφικτή η δημιουργία της σχολής Γεωργικών Επιστημών και Τεχνολογίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου και θα επιφέρει ουσιαστικά θετικά αποτελέσματα στην τοπική κοινωνία; ΝΑΙ I__I__I ΟΧΙ I__I__I

17.- Ποια είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που σχετίζονται με την ανάπτυξη (ή μη ανάπτυξη), στο Δήμο Μύρινας ή στον οικισμό σας;

18.- Σε ποιες περιοχές υπάρχει έντονο πρόβλημα σύγκρουσης χρήσεων/ δραστηριοτήτων (γειτνίαση κατοικίας, εκπαιδευτηρίων, κ.λ.π με βιοτεχνίες, στάβλους, κ.λ.π);

19.- Πιστεύετε πως η εγκατάσταση των διοικητικών και άλλων ειδών υπηρεσιών σε ένα ευρύ νέο χώρο με εύκολη πρόσβαση χρειάζεται; Σίγουρα I_I_I Μάλλον I_I_I Καθόλου I_I_I

20.- Πιστεύετε πως η περιοχή σας πληρεί τις απαραίτητες προϋποθέσεις για να αποτελέσει τόπο μόνιμης κατοικίας τόσο ντόπιων όσο και ξένων για τα επόμενα χρόνια; ΝΑΙ I_I_I ΟΧΙ I_I_I

21.- Υπάρχει έλλειψη στέγης (για μόνιμη ή παραθεριστική κατοικία) ώστε να μην καλύπτεται η ζήτηση;

22.- Τα τελευταία χρόνια παρουσιάζεται αυξημένη δόμηση στις γύρω από την Μύρινα περιοχές. Πως βλέπετε την αλλαγή στις χρήσεις γης στον περιαστικό χώρο; Αιτιολόγηση.

23.- Ποιες περιοχές στο σύνολο του Δήμου Μύρινας πιστεύετε πως πρέπει να προστατευθούν / αναδειχθούν / αξιοποιηθούν;

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η έννοια της βιώσιμης ή αειφόρου ανάπτυξης (sustainable development) έχει συνδεθεί με την έκθεση της World Commission for Environment and Development του ΟΗΕ, γνωστής και ως Επιτροπής Brundtland, από το όνομα της προέδρου της και πρώην πρωθυπουργού της Νορβηγίας. Η έκθεση δημοσιεύθηκε το 1987 και έφερε το όνομα «Το Κοινό μας Μέλλον».

Στην έκθεση, η βιώσιμη ανάπτυξη ορίστηκε ως «η ανάπτυξη που ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος, χωρίς να αποδυναμώνει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους».

Κατά ένα άλλο ορισμό, «βιώσιμη ανάπτυξη είναι η οικονομική ανάπτυξη του παίρνει πλήρως υπόψη τις περιβαλλοντικές συνέπειες της οικονομικής δραστηριότητας και βασίζεται στην χρήση πόρων που μπορούν να αντικατασταθούν ή ανανεωθούν και συνεπώς δεν εξαντλούνται». Κατά μια ακόμη άποψη, η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης σημαίνει ότι «η οικονομική ανάπτυξη μπορεί να αποκληθεί επιτυχημένη μόνο όταν δεν πραγματοποιείται σε βάρος ανανεώσιμων και μη πόρων, απαραίτητων για την διατήρηση της ζωής και του πολιτισμού στην υδρόγειο».

Στην έκθεση της Επιτροπής Brundtland γίνονται πολλές σημαντικές διαπιστώσεις, όπως:

- Υπαρξη ανικανοποίητων βασικών αναγκών, φτώχειας και ανισότητας, που συμβάλλουν στην οικολογική κρίση.
- Υπερδιογκωμένη αντίληψη αναγκών στον αναπτυγμένο κόσμο.
- Ανάγκη αρμονίας μεταξύ δημογραφικών πιέσεων και ανάπτυξης.
- Πρόβλημα υπερεκμετάλλευσης φυσικών πόρων.
- Επιθετική παρέμβαση των ανθρώπων στα φυσικά οικοσυστήματα.
- Υπαρξη ορίων στην δυνατή οικονομική διεύρυνση 6 και ανάγκη εξέτασης της περίπτωσης μηδενικής διεύρυνσης.
- Κίνδυνος εξάντλησης ανανεώσιμων και μη ανανεώσιμων πόρων και ανάγκη καθορισμού για κάθε πόρο (resource) της μέγιστης «αειφορικής παραγωγής» (sustainable yield).

- Πρόβλημα ποικιλίας των ειδών, που μειώνεται δραματικά.
- Ανάγκη τεχνολογίας που κάνει χρήση υποκατάστατων. Χρήση κατάλληλης (ήπιας) τεχνολογίας.
- Πρόβλημα με τα δημόσια αγαθά που μετατρέπονται σε αγαθά σε στενότητα.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΩΝ & ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ – ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η "θεσμική" αντιμετώπιση των προβλημάτων

Μεταπολεμικά, μετά τη λήξη και του εμφυλίου, η χώρα γνώρισε μια εκρηκτική οικιστική ανάπτυξη που, παρά τις καλές προθέσεις και προσπάθειες ορισμένων φωτεινών μυαλών της εποχής "δια την ανοικοδόμησιν", τελικά έγινε άναρχα και γρήγορα πήρε ανεξέλεγκτες διαστάσεις. Τα οικιστικά προβλήματα συνεχώς διογκώνονταν, τόσο περισσότερο μάλιστα όσο οι διάφορες κυβερνήσεις έβλεπαν στην οικοδομή ένα δυναμικό μοχλό ανάπτυξης της οικονομίας*. Κατά τη διάρκεια της δικτατορίας υπήρξε μεγαλύτερη επιδείνωση για διάφορους λόγους μεταξύ των οποίων και οι μεγαλύτερες δυνατότητες κρατικής αυθαιρεσίας -ενδεικτικό είναι ότι τότε γίνονται στη χώρα και οι πρώτοι ουρανοξύστες ενώ από τη νομοθεσία μας απαγορεύονται καθολικά τα υψηλά κτίρια. Μετά τη μεταπολίτευση τα οικιστικά προβλήματα έχουν πλέον προσλάβει εκρηκτικές διαστάσεις.

Και παρ' όλο που από διάφορες πλευρές έχει επανειλημμένα επισημανθεί ότι δεν είναι η έλλειψη νόμων το κυριότερο πρόβλημα αλλά η μη εφαρμογή τους, οι περισσότερες μεταπολιτευτικές κυβερνήσεις προσπαθούν ν' αντιμετωπίσουν τα προβλήματα με την ψήφιση νέων νόμων και πληθώρα άλλων νομοθετημάτων.

Παρακάτω θα αναφερθούμε στους νόμους που αφορούν την νομοθεσία για τον πολεοδομικό σχεδιασμό αλλά και για τον χωροταξικό καθώς θέλουμε να επικεντρωθούμε στις μελέτες που επηρέασαν ή μη με την εφαρμογή τους τον γενικότερο σχεδιασμό στον δήμο Μύρινας. Αυτές κατά κύριο λόγο είναι η μελέτη του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου Δ. Μύρινας και η μελέτη επέκτασης-αναθεώρησης του οικισμού της Μύρινας, ενώ σημαντικό ρόλο (λογικά θα μπορούσε) διαδραμάτισε η Ειδική Χωροταξική Μελέτη (Ε.Χ.Μ) Ν. Λήμνου

Έτσι, χρονολογικά, είχαμε κυρίως :

1976 ο Νόμος 360/76 "περί Χωροταξίας και Περιβάλλοντος" (ΦΕΚ 151Α'/22-6-76) επιχείρησε να θέσει τα θεμέλια του χωρικού σχεδιασμού εκκινώντας πολύ ορθά από το χωροταξικό σχεδιασμό. Όμως οι προτεραιότητες της πρακτικής της Διοίκησης ήταν όπως

φαίνεται άλλες με αποτέλεσμα ο νόμος αυτός να μείνει ουσιαστικά γράμμα κενό στα 23 χρόνια που ίσχυσε ή και, κατ' άλλους, να καταργηθεί σιωπηρά.

1979 ο Νόμος 947/79 "περί Οικιστικών Περιοχών" (ΦΕΚ 169Α'/26-7-1979) γνωστότερος αργότερα και σαν νόμος της Ενεργού Πολεοδομίας επιχειρεί ουσιαστικά τη μεταφορά ξένων προτύπων αφού πρόκειται για "μεταγραφή" του γαλλικού νόμου για τις ZUP (Ζώνες αστικής ανάπτυξης κατά προτεραιότητα). Η πρόβλεψη της επιβολής εισφορών σε γη ύψους 30% των εντασσόμενων εκτάσεων (αλλά και 40% σε ζώνες κανονιστικών όρων δόμησης -με σκοπό να ευνοηθούν οι μηχανισμοί της Ενεργού Πολεοδομίας και Αστικού Αναδασμού) ξεσηκώνει θύελλα αντιδράσεων με αποτέλεσμα και ο νόμος αυτός ουσιαστικά να μη λειτουργήσει, παρ' όλο που ουδείς τον κατήργησε εν συνεχεία και ισχύει και σήμερα!

Η μη κατάργηση αυτού του νόμου οφείλεται βεβαίως εν μέρει και στο γεγονός ότι εισήγαγε για πρώτη φορά σημαντικές έννοιες και εργαλεία για τον πολεοδομικό σχεδιασμό και τη ρύθμιση του χώρου όπως το δικαίωμα προτίμησης, τις Εταιρείες Μικτής Οικονομίας, τον Αστικό Αναδασμό, αλλά και την Ενεργό Πολεοδομία.

Η τύχη του Ν.947/79 (που ουσιαστικά αντικατέστησε μετά ο Ν.1337/83) παρουσιάζει ενδιαφέρον επειδή, παρά τα τεχνικά λάθη και την ανεπαρκή προετοιμασία, επρόκειτο στην ουσία για σοβαρή προσπάθεια "εκσυγχρονισμού" του θεσμικού πλαισίου στην κατεύθυνση της ευνόησης των μεγάλων επιχειρήσεων στον τομέα της οικοδομής που ως τότε (όπως άλλωστε και σήμερα σε ένα βαθμό) αποτελούνταν, αποκλειστικά σχεδόν, από μικρομεσαίες και κυρίως μικρές μονάδες.

Η προσπάθεια αυτή έγινε στα πλαίσια της προετοιμασίας για την είσοδο της χώρας στην τότε Ε.Ο.Κ. με στόχο την προσέγγιση των οικονομικών δομών των άλλων χωρών της Κοινότητας. Αυτό που σήμερα λέγεται πλέον "σύγκλιση της οικονομίας μας με αυτές των χωρών της Ε.Ε. μέσω διαρθρωτικών και δομικών αλλαγών".

1980 με το Ν. 1032/80 ιδρύεται το Υ.Χ.Ο.Π. (ΦΕΚ 57Α'/14-3-1980) (Υπουργείο Χωροταξίας Οικισμού και Περιβάλλοντος).

Αρχικά έγινε μεγάλη συζήτηση για την αναγκαιότητα σύστασης του Υπουργείου αυτού, που φαινόταν να έχει ρόλο γενικού συντονιστή του κυβερνητικού έργου και να διεκδικεί

σημαντικό μέρος των αρμοδιοτήτων του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας (πριν Υπουργείο Συντονισμού).

Παρά την ενοποίησή του αργότερα με το τέως Υπουργείο Δημοσίων Έργων (Υ.Δ.Ε.) στο σημερινό Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. στην πραγματικότητα έχουμε ακόμα και σήμερα δύο Υπουργεία με τον ίδιο Υπουργό, κάτι που έχει διάφορες πρακτικές επιπτώσεις.

1983 ο Νόμος 1337/83 (ΦΕΚ 33Α/14-3-1983) υπήρξε για μία εικοσαετία ο ακρογωνιαίος λίθος της οικιστικής (αλλά και χωροταξικής) πολιτικής των κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ.

Παρ' όλο που θίγει τα περισσότερα πολεοδομικά ζητήματα, προβλέποντας κατά κανόνα την έκδοση πολυάριθμων ειδικών Π.Δ. και Υπ. Αποφάσεων βασικός του σκοπός ήταν η νομική κάλυψη της Επιχείρησης Πολεοδομικής Ανασυγκρότησης (Ε.Π.Α. '82-84) -που είχε ήδη αρχίσει- με εκατοντάδες πολεοδομικές μελέτες σε όλη την επικράτεια και είχε σαν κύριο στόχο την ένταξη σε σχέδιο των περιοχών αυθαιρέτων. Αρχικά χαρακτηρίστηκε "μεταβατικός" κάτι που μετά αμφισβητήθηκε από τους ίδιους τους εμπνευστές του για να το επαναφέρουν 15 χρόνια μετά με τον τελευταίο οικιστικό νόμο 2508/97: "-Ας σημειωθεί ότι ο Ν. 1337/1983 είχε χαρακτηριστεί από τον εμπνευστή του, τον αείμνηστο Αντώνη Τρίτση, ως "μεταβατικός" και ότι η αποτίμηση των αποτελεσμάτων του μέσω της "Επιχείρησης Πολεοδομική Ανασυγκρότηση - Ε.Π.Α." (μετά από αρκετά χρόνια) θα οδηγούσε στον οριστικό οικιστικό νόμο." - από την Εισηγητική Έκθεση του Ν.2508/97 -στο Δ2 του Δ: Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΑΥΤΟΥ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ - Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ. Σκοπίμως βέβαια, με τη φράση (μετά από αρκετά χρόνια) ξεχνούν το περίφημο "ΕΠΑ '82-84" που, ευτυχώς, θυμίζουν τα υπομνήματα όλων των μελετών.

Στο κρίσιμο ζήτημα της εισφοράς γης, που είχε αποδειχθεί η αχίλλειος πτέρνα του Ν. 947/79, προβλέπει κλιμάκωση εισφορών ανάλογα με το μέγεθος των ιδιοκτησιών αλλά και το ιδιοκτησιακό καθεστώς (από 10% για τις " μικροϊδιοκτησίες" έως και πάνω από 50% για τις "μεγάλες" και μάλιστα συνυπολογίζοντας "το σύνολο των ιδιοκτησιών του αυτού ιδιοκτήτη στην ίδια πολεοδομική ενότητα στις 10-3-82"). Με τον τρόπο αυτό κάμφθηκαν οι αντιδράσεις των μικροϊδιοκτητών.

Παράλληλα, στην πραγματικότητα, (με την Πράξη Εφαρμογής) μετέθεσε χρονικά την υλοποίηση των ρυθμίσεων αυτών πολύ μετά την έγκριση της Πολεοδομικής Μελέτης, με αποτέλεσμα όταν τα προβλήματα γίνονται απτά κατανοητά να είναι πια αργά.

Εκτός από τα διάφορα άλλα τεχνικά προβλήματα που προκαλεί ο τρόπος αυτός υπολογισμού των εισφορών γης (παγκόσμια πρωτότυπος βεβαίως) έχει ένα βασικό ελάττωμα, ιδιαίτερα στη χώρα μας : συνέδεσε την εισφορά γης, ένα βασικό δηλαδή μέγεθος αναγκαίο για την υλοποίηση της πολεοδομικής μελέτης, με το ιδιοκτησιακό καθεστώς που συνιστά πρόβλημα πρακτικά ανεπίλυτο μέχρι σήμερα. Αυτός είναι και ο κυριότερος λόγος που η πολυδιαφημισμένη "ΕΠΙΑ '82-84" (που θα τελείωνε δηλαδή το 1984) όχι μόνο δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί αλλά στην πραγματικότητα ελάχιστες είναι οι μελέτες που έχουν δώσει κάποια επαρκή και απτά αποτελέσματα.

Είναι έως και παράδοξο, εξηγήσιμο ωστόσο, ότι παρά την εξόφθαλμη πλήρη αποτυχία του εγχειρήματος ουδείς τόλμησε να αμφισβητήσει τη "φιλοσοφία" του νόμου αυτού που, ωστόσο, δε μπορεί παρά να ευθύνεται κατά κύριο λόγο για τα απογοητευτικά αποτελέσματα.

Αξιοσημείωτο είναι ότι ο νέος οικιστικός νόμος 2508/97 επικαλείται τη "φιλοσοφία" αυτή σαν βασικό χαρακτηριστικό του:

"Αυτή την ανάγκη έρχεται να καλύψει το παρόν νομοσχέδιο που σηματοδοτείται από τη φιλοσοφία, τις βασικές αρχές και κατευθύνσεις του Ν.1337/1983 και της "Επιχείρησης Πολεοδομική Ανασυγκρότηση - Ε.Π.Α." Μέσα από τις διατάξεις του επιδιώκεται η ολοκλήρωση, η βελτίωση και η προσαρμογή στις σύγχρονες απαιτήσεις του Οικιστικού και Πολεοδομικού Θεσμικού πλαισίου των αρχών της δεκαετίας του '80." - από την Εισηγητική Έκθεση του Ν. 2508/97 -στο Δ2 από το Δ: Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΑΥΤΟΥ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ - Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ.

Ο νόμος 1337/83 έρχεται να βάλει τάξη στη δόμηση στον αστικό χώρο ώστε να περιορίσει τα αυθαίρετα. Όμως στην πραγματικότητα το 1983 η ζήτηση κατοικίας εκεί έχει ήδη κατά μεγάλο μέρος καλυφθεί. Η συντριπτική πλειοψηφία των αστικών αυθαιρέτων έχουν ήδη γίνει και ο νέος νόμος περιορίζεται ουσιαστικά στη νομιμοποίησή τους. Είναι η λεγόμενη "πρώτη γενιά" αυθαιρέτων.

Αντίθετα την ίδια εποχή (και λόγω της φάσης οικονομικής ανάπτυξης της χώρας) φουντώνει η ζήτηση παραθεριστικής και τουριστικής κατοικίας. Η έλλειψη λοιπόν επαρκούς πλαισίου για το είδος αυτό της οικοδομικής δραστηριότητας έχει σαν αποτέλεσμα την αυθαίρετη παραγωγή των κατοικιών αυτών. Δημιουργείται έτσι η "δεύτερη γενιά" αυθαιρέτων, στον εξωαστικό χώρο αυτή τη φορά!

Επειδή ήδη μιλάνε για την "τέταρτη γενιά αυθαιρέτων" πρέπει να σημειώσουμε εδώ ότι η "τρίτη γενιά" ουσιαστικά οφείλεται κυρίως στην τεράστια καθυστέρηση των πολεοδομικών μελετών της Ε.Π.Α.

Η "βελτίωση" του πλαισίου για τη Β' κατοικία (με το Ν. 2242/94) αργότερα δεν έλυσε ικανοποιητικά το πρόβλημα όπως φαίνεται και από τη σημερινή εικόνα. Σύμφωνα μάλιστα με ορισμένους αναλυτές αυτή η νομοθεσία (που είναι απλή "μεταγραφή" του "πνεύματος" του Ν. 1337/83 -με τις κλιμακωτές εισφορές σε γη ανάλογα με το ιδιοκτησιακό καθεστώς) οδηγεί σε αδιέξοδο.

(προσεκτικότερη ανάγνωση βεβαίως του νόμου αυτού αλλά και των συνοδευτικών του ντοκουμέντων οδηγεί στο συμπέρασμα ότι βασικός στόχος του -ομολογημένος σε αρκετά σημεία-είναι στην πραγματικότητα "να κατεδαφίσει" τις όποιες νέες ρυθμίσεις έγιναν κατά την τριετία διακυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας και να "επαναφέρει" τη "φιλοσοφία" του Ν. 1337/83 !)

Η Ε.Π.Α.

Το 1983 με την Ε.Π.Α. (Επιχείρηση Πολεοδομικής Ανασυγκρότησης) και το νέο τότε νόμο 1337/83 άρχισε μια νέα περίοδος για τον πολεοδομικό σχεδιασμό στην Ελλάδα. Στόχος της ΕΠΑ ήταν να βάλει τις βάσεις για την πολεοδομική ανασυγκρότηση της χώρας με την ταυτόχρονη και με ενιαίες προδιαγραφές εκπόνηση ρυθμιστικών σχεδίων (Γ.Π.Σ. - Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια) και πολεοδομικών μελετών (Π.Μ.Ε.Α.) για όλες τις πόλεις. Αργότερα η ΕΠΑ επεκτάθηκε με άλλα παρεμφερή προγράμματα με στόχο τον καθολικό πολεοδομικό σχεδιασμό για το σύνολο της χώρας.

Σήμερα, 20 χρόνια μετά, και παρά τα διαπιστωμένα πλέον σοβαρά προβλήματα, το πρόγραμμα αυτό παραμένει στην ουσία ακόμα η ραχοκοκκαλιά της "στρατηγικής" του πολεοδομικού σχεδιασμού στη χώρα μας.

Ανατέθηκαν αρχικά μελέτες για 432 από τις μεγαλύτερες πόλεις και οικισμούς της χώρας. Οι μελέτες αυτές άρχισαν το καλοκαίρι του 1983 και οι περισσότερες δεν έχουν ακόμα ολοκληρωθεί. Αργότερα ανατέθηκαν μελέτες ΓΠΣ & ΠΜ και για άλλες πόλεις και οικισμούς και τέλος το πρόγραμμα επεκτάθηκε σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις αστικού σχεδιασμού. Σήμερα είναι πλέον ουσιαστικά το μόνο καθεστώς που ισχύει για τον πολεοδομικό σχεδιασμό σε οικιστικές αναπτύξεις κάθε είδους.

Την **Ε.Π.Α** ήρθε να καλύψει θεσμικά ο Οικιστικός Νόμος 1337/83 που εισήγαγε μια νέα αντίληψη για την πολεοδομική ανάπτυξη και το σχεδιασμό στη χώρα μας. Αν και ο κεντρικός στόχος του προγράμματος ήταν στην πραγματικότητα η νομιμοποίηση των αυθαιρέτων και ο νέος νόμος χαρακτηρίστηκε αρχικά "μεταβατικός" ο φιλόδοξος αυτός νόμος επεχείρησε να βάλει σε νέες στέρεες βάσεις το σχεδιασμό του χώρου αντιμετωπίζοντας την πλειονότητα των πολεοδομικών ζητημάτων με κάποιο σχετικό ορθολογισμό. Είναι σήμερα αμφίβολο αν οι στόχοι του προγράμματος πέτυχαν έστω και μερικά είναι όμως σίγουρο ότι σηματοδότησε μια νέα περίοδο για τον αστικό σχεδιασμό του τόπου που διαρκεί μέχρι σήμερα.

Από την αρχή υπήρξαν μεγάλες καθυστερήσεις και προβλήματα κατά την εκπόνηση των μελετών που οφείλονταν σε διάφορους λόγους όπως η έλλειψη εμπειρίας τόσο των μελετητών όσο και της κρατικής μηχανής, οι υπερβολικές απαιτήσεις των αρχικών προδιαγραφών και οι κακές αμοιβές των μελετητών. Αν και ορισμένα από τα προβλήματα αυτά έχουν λυθεί σήμερα με βάση την εμπειρία που αποκτήθηκε το πρόγραμμα δυστυχώς **καρκινοβατεί** και σε πάρα πολλές περιπτώσεις έχει περιέλθει σε αδιέξοδο. Στην πραγματικότητα δημιουργήθηκαν μηχανισμοί περιγραφής των κανόνων και διαδικασιών που ισχύουν. Ο νέος οικιστικός νόμος 2508/97 αν και διόρθωσε ορισμένα προβλήματα δεν ανέτρεψε τις βασικές αρχές του Ν. 1337/83 και μάλιστα αυτές στις οποίες οφείλεται εν πολλοίς το αδιέξοδο στο οποίο έχει βρεθεί ο πολεοδομικός σχεδιασμός. Το αποτέλεσμα είναι, σήμερα ελάχιστα να έχει ενεργοποιηθεί.

Για κάθε πόλη γίνονταν βασικά 2 μελέτες: το **Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (Γ.Π.Σ.)** και η **Πολεοδομική Μελέτη επέκτασης & αναθεώρησης (Π.Μ.Ε.Α.)** του Σχεδίου Πόλης.

Ας δούμε λοιπόν σύντομα τι είναι και πως γίνονταν οι μελέτες αυτές:

Το **Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (Γ.Π.Σ.)** ήταν μία ρυθμιστική μελέτη που όμως δίνει και συγκεκριμένες κατευθύνσεις για την ανάπτυξη της πόλης που εξετάζει μαζί με την ευρύτερη περιοχή της.

Αναλύει τις τάσεις και τις αλληλεπιδράσεις σε ευρεία κλίμακα του χώρου αυτού (από το ρόλο που παίζει και πρέπει να παίζει στο Νομό και στο Διαμέρισμα μέχρι αυτόν που έχει σε εθνικό επίπεδο) και, συνεκτιμώντας τα στοιχεία της Ανάλυσης αυτής αλλά και τους στόχους (εθνικούς και τοπικούς), χαράζει τους άξονες της στρατηγικής για την ανάπτυξη του οικισμού και της ευρύτερης περιοχής του.

Είναι το σχέδιο που καθορίζει που και πως θ' αναπτυχθεί κάθε δραστηριότητα, τι να προφυλαχθεί και τι ν' αναπτυχθεί, με ποιόν τρόπο είναι σκόπιμο να επεκταθεί ο οικισμός και πως θα λειτουργεί με την ευρύτερη περιοχή και τους άλλους οικισμούς που τον περιβάλλουν. **Είναι το Στρατηγικό Σχέδιο.**

Η **Πολεοδομική Μελέτη (Π.Μ)** μετά κατεβάζει το φακό της ανάλυσης λίγο χαμηλότερα, λίγο πιο κοντά στον οικισμό. Αναλύει λεπτομερειακά τον πολεοδομικό ιστό, φτάνοντας να εξετάζει ένα-ένα τα κτίσματα και τη χρήση τους και στη συνέχεια εξειδικεύει και υλοποιεί τους στόχους του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου στην κλίμακα του οικισμού με συγκεκριμένες ρυθμίσεις.

Καταρτίζει όχι μόνο ένα απλό ρυμοτομικό σχέδιο αλλά ένα πλήρη οδηγό με συγκεκριμένες δεσμεύσεις και οδηγίες για το πως θ' αναπτυχθεί κάθε κομμάτι του οικισμού, με προϋπολογισμό και χρονικό προγραμματισμό για τα έργα που πρέπει να γίνουν και κάθε άλλο στοιχείο αναγκαίο για την υλοποίησή της.

Αυτό βέβαια ήταν το θεωρητικό σχήμα. Υπήρξαν Πολεοδομικές Μελέτες (ίσως οι περισσότερες) που τελικά δεν είναι παρά πρόχειρα ρυμοτομικά σχέδια αλλά και Γενικά Πολεοδομικά που έγιναν μόνο για να καλύψουν την τυπική προϋπόθεση για την έγκριση των Πολεοδομικών μελετών.

Η Πολεοδομική Μελέτη γίνεται πάνω σε **ακριβή τοπογραφικά υπόβαθρα** του οικισμού **σε κλίμακα τουλάχιστον 1:1.000** που για τις εκτός σχεδίου περιοχές που εντάσσονται για πρώτη φορά είναι **Κτηματογραφικά Διαγράμματα** έχουν δηλαδή και τα στοιχεία των ιδιοκτησιών και συνοδεύονται από Κτηματολογικούς Πίνακες με τα στοιχεία των ιδιοκτητών. Όταν δεν υπάρχουν τέτοια διαγράμματα ανατίθεται πριν από την Πολ. Μελέτη ειδική τοπογραφική μελέτη για την παραγωγή τους. Μπορεί έτσι η Πολεοδομική Μελέτη να εναρμονίζεται με την υπάρχουσα διαμορφωμένη κατάσταση στην περιοχή και να είναι ρεαλιστική και εφαρμόσιμη.

Μετά τη θεσμοθέτηση της Πολεοδομικής Μελέτης ακολουθεί η **Πράξη Εφαρμογής** (της Πολ. Μελέτης) για τον ακριβή προσδιορισμό των οφειλών σε γη και χρήμα των ιδιοκτητών σύμφωνα με το νόμο και για την εφαρμογή των στοιχείων της Πολεοδομικής Μελέτης στο έδαφος.

Την Πολεοδομική Μελέτη συνοδεύουν λοιπόν δύο ακόμα σημαντικές μελέτες: η **Μελέτη Κτηματογράφησης** που προηγείται και η **Μελέτη Πράξης Εφαρμογής** που έπεται.

Και είναι αυτή η τελευταία φάση (Πράξη Εφαρμογής) που έχει αποδειχθεί σήμερα η αχίλλειος πτέρνα του προγράμματος κυρίως λόγω της πολυπλοκότητας και του ανορθολογισμού του συστήματος υπολογισμού των εισφορών σε γη και χρήμα.

Z.O.E. Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου.

Ο θεσμός της ΖΟΕ του Ν. 1337/83 ήταν ένα καθαρά επικουρικό μέτρο με μόνο στόχο να προλάβει την άναρχη επέκταση των οικισμών στον περιαστικό χώρο κατά τη διάρκεια της εκπόνησης των Πολεοδομικών Μελετών. Γι' αυτό και στις αρχικές μελέτες ΓΠΣ της ΕΠΑ πρώτο μέλημα ήταν η πρόταση (μέσα σε 10 μέρες !) και ο καθορισμός περιαστικής ΖΟΕ. Όμως ο αρχικός αυτός στόχος ελάχιστα επιτεύχθηκε αφού, μετά από κάποιες ακυρώσεις ΖΟΕ στο ΣτΕ, υπήρξε προβληματισμός και τελικά ελάχιστες περιαστικές ΖΟΕ εγκρίθηκαν.

Αντίθετα, όταν αργότερα διαπιστώθηκε ότι ήταν το μόνο θεσμικό εργαλείο που υπήρχε για οποιαδήποτε ρύθμιση στον εξωαστικό χώρο "αναβαθμίστηκε" de facto σε σημαντικό μέσο χωροταξικού σχεδιασμού αρχικά άτυπα και σε λίγες περιπτώσεις και μετά καθολικά με

τη χρήση του στις Ειδικές Χωροταξικές Μελέτες (Ε.Χ.Μ.) (θα αναφερθούμε εκτενέστερα παρακάτω) αλλά και στις χωροταξικές Μελέτες των Περιφερειών της χώρας.

Σχετικά βλ. και στο άρθρο του καθηγητή (αλλά και νομοθέτη του Ν. 2508/97) Δημ. Χριστοφιλόπουλου με τίτλο "Ολοκληρωμένος περιβαλλοντικός σχεδιασμός:

Πως; Η ΕΥΘΥΝΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΗΓΕΣΙΑΣ ΤΟΥ ΥΠΕΧΩΔΕ" -Ελευθεροτυπία 26-3-04. :
Στη συνέχεια, λόγω έλλειψης πολιτικής βούλησης για χωροταξικό σχεδιασμό, το κράτος "βαπτίζει" τις ΖΟΕ ως ειδικά χωροταξικά σχέδια, προκειμένου να παραπλανήσει τους πολίτες αλλά και την Ευρωπαϊκή Ένωση, ότι στην Ελλάδα εφαρμόζεται χωροταξικός σχεδιασμός για χρηματοδοτικούς κυρίως λόγους. Άλλωστε μετά τον Ν.2508/97 το περιεχόμενό τους ενσωματώνεται στα ΓΠΣ και συνεπώς οι ζώνες αυτές δεν έχουν λόγο ύπαρξης. Παρ' όλα αυτά μέχρι σήμερα το κράτος συνεχίζει την εφαρμογή των ΖΟΕ που αποτελούν "μαϊμούδες" χωροταξικού σχεδιασμού. Ελπίζουμε η νέα πολιτική ηγεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ να κατανοήσει ότι με αποσπασματικές παρεμβάσεις και με "μαϊμούδες" χωροταξικά σχέδια δεν λύνονται αλλά αντίθετα επιδεινώνονται τα χωροταξικά και πολεοδομικά προβλήματα της χώρας".

1990 -1993

Με την πολιτική αλλαγή του 1990 και μετά τη διαπίστωση ότι η ΕΠΑ καρκινοβατεί γίνονται κάποιες άτολμες προσπάθειες να δοκιμαστούν και άλλοι τρόποι για τη διευκόλυνση της πολεοδομικής ανάπτυξης. Έτσι:

1991 ο Νόμος 1947/91 "Απλούστευση φορολογικών διαδικασιών και άλλες ρυθμίσεις" (ΦΕΚ 70Α'/14-5-91) με το άρ. 29 εισάγει την "ιδιωτική πολεοδόμηση"

Επιτρέπει δηλαδή την έγκριση σχεδίου πόλεως σε ιδιωτικές εκτάσεις άνω των 100 στρεμμάτων (αρχικά ήταν 50) υπό όρους.

1992 ο Νόμος 2052/92 "Μέτρα για την αντιμετώπιση του νέφους και πολεοδομικές ρυθμίσεις" (ΦΕΚ 94Α'/5-6-92), ένας νόμος "σκούπα" με σειρά αποσπασματικών ρυθμίσεων για ζητήματα χώρου.

μετά το 1993

Μετά τη νέα πολιτική αλλαγή του 1993 (επάνοδος του ΠΑΣΟΚ στην κυβέρνηση)

1994 ο Νόμος 2242/94 "Πολοδομία περιοχών δεύτερης κατοικίας

σε Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου, προστασία φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ 162Α'3-10-94). Ήταν ο πρώτος πολεοδομικός νόμος που ψηφίστηκε μετά την πολιτική αλλαγή του '93. Θεωρήθηκε επείγων γι' αυτό και το σχετικό νομοσχέδιο χαρακτηριζόταν "το μίνι Ν/Σ". Βασικός στόχος του ήταν η "παλινόρθωση" του Ν. 1337 και η αντικατάσταση και κατάργηση διατάξεων που είχαν ψηφιστεί από τις προηγούμενες κυβερνήσεις αλλά και το να καλύψει νομοθετικά τη "νέα ΕΠΑ" στις περιοχές Β' Κατοικίας αυτή τη φορά. Οι μελέτες που ανατέθηκαν την περίοδο '94-95 καρκινοβατούν πλέον και αυτές.

Επαναλαμβάνονται βεβαίως εδώ τα λάθη που έχουν οδηγήσει σε αδιέξοδο τα προηγούμενα προγράμματα όπως π.χ. το "σε ΖΟΕ" του τίτλου παρόλο που ήταν γνωστά τα προβλήματα των ΖΟΕ και η τραγελαφική κατάσταση που είχε δημιουργηθεί με τις αρχικές ρυθμίσεις για τους "Οικοδομικούς Συνεταιρισμούς μέσα σε ΖΟΕ" : ενώ δηλαδή αν μείνουμε στην αρχική έννοια της ΖΟΕ ως ζώνης προστασίας πόλεων από την περιαστική εξάπλωση θα ήταν λογικό οι εγκρινόμενοι Συνεταιρισμοί να βρίσκονται σε ικανή απόσταση από τις ΖΟΕ στο Π.Δ. ορίστηκε το ακριβώς αντίθετο : η ύπαρξη ΖΟΕ ήταν απαραίτητη προϋπόθεση για την καταλληλότητα! Το ίδιο βέβαια και για κάθε είδους περιοχές παραθεριστικής κατοικίας.

Κατά τον εμπνευστή και συντάκτη του νομοσχεδίου (βασικό συντελεστή -νομοθέτη) μιά από τις "καινοτομίες" του θα ήταν: *"Η κατάργηση ή τροποποίηση διατάξεων που ευνοούν την ασχεδίαση ή σπάταλη χωρικά οικιστική επέκταση (κατάργηση ΖΕΑ, συγκεκριμένοι όροι και περιορισμοί στην λεγόμενη ιδιωτική πολεοδομία)"* από Εισήγηση Αλ. Πανταζή στην Ημερίδα του ΤΕΕ Τμ. Δυτ.Ελλάδας με θέμα: Χωροταξία και Αυτοδιοίκηση -Porto Rio, Πάτρα 20-5-95.

Βεβαίως οι μεν ΖΕΑ δεν καταργήθηκαν τελικά οι δε ρυθμίσεις που έγιναν για τη "λεγόμενη" ιδιωτική πολεοδομία (που πήγε πλέον "πακέτο" με τους Οικοδομικούς Συνεταιρισμούς οδήγησαν σε καταστάσεις συχνά σκανδαλώδεις (ΠΕΡΠΟ!)

ΟΙ 2 ΒΑΣΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ ΠΟΥ (ΠΣΧΥΟΥΝ;) ΣΗΜΕΡΑ

Νόμος **2508/97** -το φτιασίδωμα του Ν.1337/83

1997 ο Νόμος 2508/97 "Βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των πόλεων

και οικισμών της χώρας και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ 124Α'/13-6-97) Είναι ο νέος οικιστικός νόμος, κατά τους συντάκτες του "οριστικός" που έρχεται ν' αντικαταστήσει το Ν. 1337/83 διατηρώντας το "πνεύμα" του. Βέβαια δεν καταργεί το νόμο αυτό, απλώς τον τροποποιεί. Δεν κατόρθωσε να εισάγει πραγματικά νέα και αποτελεσματικά εργαλεία και να λύσει, μερικά έστω, τα προηγούμενα προβλήματα. Ελάχιστα έχει μέχρι σήμερα λειτουργήσει στα 8 χρόνια που ισχύει και ήδη έχουν επισημανθεί σημαντικές αντιφάσεις και προβλήματα που έχει.

Τέλος

1999 ο Νόμος 2742/99 "Χωροταξικός σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ 207Α'/7-10-99)

Είναι ο νέος νόμος "της χωροταξίας" που επαναφέρει τη χωροταξική διάσταση στα ζητήματα ρύθμισης του χώρου -που είχε ουσιαστικά εγκαταλειφθεί με το Ν. 1337/83- υποδηλώνοντας ενδεχόμενα έτσι και μια πρόθεση αλλαγής της σχετικής πολιτικής, εκτός και αν πρόκειται απλώς για την προσπάθεια αντιμετώπισης των προβλημάτων που δημιουργήθηκαν από το Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣτΕ) που επανειλημμένα επισήμανε (ακυρώνοντας σχετικά νομοθετήματα) την έλλειψη σχεδιασμού ανώτερου επιπέδου. Επίσης δεν έχει ακόμα καθόλου λειτουργήσει ουσιαστικά. Στις 26-7-2001 συνήλθε σε πρώτη (πανηγυρική) συνεδρίαση το Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας, που προβλέπεται από αυτό το νόμο, σχεδόν δύο χρόνια δηλαδή μετά την ψήφισή του. Εν συνεχεία και μετά από διάφορες παλινδρομήσεις κατέληξε σε ένα σχέδιο για το "Γενικό Πλαίσιο Χωροταξίας και Αειφόρου Ανάπτυξης" (Εθνικό Χωροταξικό) που εκτέθηκε και εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο και εκεί έμεινε το πράγμα. Αργότερα κάτω από την πίεση των αναγκαιοτήτων εγκρίθηκαν με συνοπτικές διαδικασίες τα 12 Πλαίσια των Περιφερειών (που στην ουσία ήταν μεταγραφή παλιότερων Ειδικών Χωροταξικών Μελετών). Επίσης αποφασίστηκε (χωρίς όμως να διατυπωθεί πουθενά ρητά) ότι για την Αττική δεν χρειάζεται Περιφερειακό Σχέδιο γιατί υποκαθίσταται από το Ρ.Σ.Α. !

Παράλληλα βέβαια ισχύουν αλλά και δουλεύονται, κατά κόρον και κατά το δοκούν, και όλα τα άλλα που προεκθέσαμε: ΖΟΕ, Ρυθμιστικά, ΠΕΡΠΟ & άλλα εφευρήματα.

Σημαντικό είναι επίσης να παρατηρήσουμε ότι ενώ, θεωρητικά, υπάρχουν πλέον όλα τα επίπεδα σχεδιασμού στην πραγματικότητα αντιμετωπίζονται ασύνδετα! Έχουμε και λίγο χωροταξία και λίγο πολεοδομικό σχεδιασμό και "εργαλεία" για ταχύρρυθμες αναπτύξεις από την ιδιωτική πρωτοβουλία (π.χ. ΠΕΡΠΟ) και κόλπα περιγραφής του θεσμικού πλαισίου (που θεωρητικά ισχύει) -π.χ. ΖΟΕ, Ρυθμιστικά και τροποποιήσεις τους. Τα περισσότερα από αυτά ασύνδετα. Χαρακτηριστικό είναι ότι οι αρμόδιες διευθύνσεις του ΥΠΕΧΩΔΕ δεν επικοινωνούν καν μεταξύ τους. Ασφαλώς και δε μπορούμε να μιλάμε για καθολικό σχεδιασμό που ωστόσο είναι απαραίτητος.

Από το παραπάνω εκτενές ιστορικό, με παράθεση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου, σε συνδυασμό με το γεγονός της αποτυχίας, έως και πλήρους, των σχετικών πολιτικών προκύπτει ότι η προσπάθεια αντιμετώπισης των σχετικών προβλημάτων περιορίστηκε, στην ουσία, σε αλλεπάλληλες νομοθετικές ρυθμίσεις. Γι' αυτό και δώσαμε στο τμήμα αυτό της έκθεσής μας τον τίτλο "η θεσμική αντιμετώπιση των προβλημάτων" αφού στην ιστορική αυτή αναδρομή δεν θα βρούμε αποφασιστικές παρεμβάσεις οποιουδήποτε άλλου τύπου.

Το νέο ΓΕΝΙΚΟ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ (Γ.Π.Σ.) και τα Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π.

Το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο είναι πλέον μιά ρυθμιστική μελέτη της περιοχής που εξετάζει που δίνει και συγκεκριμένες κατευθύνσεις για την ανάπτυξη των πόλεων και οικισμών της περιοχής αυτής. Εμπεριέχει επομένως, κατά κάποιο τρόπο, σαν υποσύνολο το ΓΠΣ του Ν. 1337/83. Το Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π. είναι ακριβώς το ίδιο πράγμα όταν όλοι οι οικισμοί της περιοχής είναι κάτω των 2.000 κατοίκων. Στη συνέχεια όσα αναφέρουμε για τα ΓΠΣ ισχύουν και για τα ΣΧΟΟΑΠ.

Οι επιλογές του βασίζονται σε λεπτομερή ανάλυση μεγάλου αριθμού παραμέτρων που αφορούν αυτό το χώρο: γεωγραφικών, κοινωνικο-οικονομικών, δημογραφικών, περιβαλλοντικών και άλλων.

Αναλύοντας τις τάσεις και τις αλληλεπιδράσεις σε ευρεία κλίμακα στην περιοχή που εξετάζει και παίρνοντας υπόψη τα στοιχεία της Ανάλυσης αλλά και τους στόχους (εθνικούς

και τοπικούς) χαράζει τους άξονες της στρατηγικής για την ανάπτυξη των οικισμών και του συνόλου της ευρύτερης περιοχής τους.

Είναι το σχέδιο που καθορίζει πως πρέπει ν' αναπτυχθεί η κάθε δραστηριότητα, τι πρέπει να προφυλαχθεί και τι να ενισχυθεί, πως θ' αναπτυχθεί κάθε οικισμός ή άλλου είδους χρήση και πως θα λειτουργεί με την ευρύτερη περιοχή και τους άλλους οικισμούς που τον περιβάλλουν. **Είναι το Στρατηγικό Σχέδιο.**

Το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (που στην πραγματικότητα είναι σχέδιο Ρυθμιστικό και όχι Πολεοδομικό) ονομάστηκε έτσι αρχικά επειδή συνδεόταν αναπόσπαστα με την Πολεοδομική Μελέτη που είναι ουσιαστικά το Πολεοδομικό Σχέδιο. Αποκλειστική σχεδόν χρησιμότητα του Γ.Π.Σ. (με τον παλιό Νόμο 1337/83) ήταν να δίνει τις γενικές κατευθύνσεις και τις στρατηγικές επιλογές για την Π.Μ. που ακολουθούσε. Δεν είχε νόημα να εγκριθεί ΓΠΣ αν δεν επρόκειτο στη συνέχεια να εκπονηθεί Πολεοδομική Μελέτη για την αστική - "εντός σχεδίου" περιοχή που και μόνον αφορούσε το ΓΠΣ.

Η νέα θεώρηση του αστικού σχεδιασμού :

Τα νέου τύπου Γ.Π.Σ. του Ν. 2508/97 σε σχέση με τα παλιά του Ν. 1337/83

Ωστόσο με το νέο οικιστικό νόμο 2508/97 "Βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των πόλεων και οικισμών της χώρας και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ 124 Α'/13-6-1997) αυτό παύει να ισχύει αφού το "νέου τύπου" ΓΠΣ ρυθμίζει πλέον περισσότερα θέματα σε μία πολύ ευρύτερη περιοχή (στην πραγματικότητα την περιοχή που εξέταζε η ανάλυση και του παλιού ΓΠΣ) που περιλαμβάνει το σύνολο της έκτασης εντός των διοικητικών ορίων ενός τουλάχιστον Δήμου.

- **Το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο** είναι το στρατηγικό σχέδιο για τον πολεοδομικό σχεδιασμό και τις αναπτυξιακές επιλογές σε ένα Δήμο ή αστικό συγκρότημα. **Είναι Σχέδιο Στρατηγικού χαρακτήρα** και δεσμεύει, κατ' αρχήν, μόνο την Διοίκηση.

- Γι' αυτό και εγκρίνεται με Υπουργική Απόφαση ενώ τα λεπτομερέστερα σχέδια που ακολουθούν και δεσμεύουν τους τρίτους -ιδιώτες (Πολεοδομικές Μελέτες, μελέτες Πολεοδόμησης, ΖΟΕ κλπ) εγκρίνονται με Προεδρικά Διατάγματα (Π.Δ.)

όμως :

- είναι το μόνο σχέδιο που μπορεί πλέον να εξετάζει απεριόριστα, ολοκληρωμένα και σφαιρικά όλα τα ζητήματα που αφορούν την αναπτυξιακή διαδικασία και τους όρους εξέλιξης του χώρου που αφορά όπως και τις αλληλεπιδράσεις τους. Οι μελέτες κατώτερου επιπέδου ("υφιστάμενες") που ακολουθούν έχουν κατά κανόνα πολύ συγκεκριμένους στόχους, δικαιοδοσία και πεδίο εφαρμογής που δύσκολα μπορούν να υπερβούν
- είναι σήμερα απαραίτητη προϋπόθεση για να είναι ισχυρά όλα τα "υφιστάμενα" ειδικότερα και λεπτομερέστερα νομοθετήματα (Πολεοδομικές Μελέτες, ΖΟΕ κλπ) που δεσμεύουν τρίτους με κανονιστικές ρυθμίσεις. Κατά πάγια νομολογία όλα αυτά τα νομοθετήματα πρέπει ν' ακολουθούν κατευθυντήριες αρχές ρυθμιστικών ή χωροταξικών μελετών ανώτερου επιπέδου, διαφορετικά είναι ακυρωτέα
- το ότι είναι δεσμευτικό για τη διοίκηση είναι πολύ σημαντικό όταν πρόκειται για ρυθμίσεις που μπορούν να επιβάλλονται από την κεντρική διοίκηση χωρίς να υπόκεινται στην προέγκριση είτε έστω στον έλεγχο των τοπικών αρχών (όπως π.χ. η ΖΟΕ στην Αττική που μπορεί να εγκρίνεται από τον Οργανισμό Αθήνας χωρίς να έχουν προηγηθεί οι διαδικασίες δημοσιότητας των σχεδίων πόλεων) σύμφωνα με τα ισχύοντα σήμερα λοιπόν βάσει του νέου Νόμου 2508/97 και παρόλο που ακόμα υφίστανται κάποια προβλήματα, κενά και ασάφειες
 - το Γ.Π.Σ. είναι πλέον και δεσμευτικό όπου δεν εφαρμόζονται άλλες ειδικότερες διατάξεις όπως στις εκτός σχεδίου περιοχές και σε ό,τι αφορά τις χρήσεις γης

Με βάση τα παραπάνω:

- επιτυγχάνεται η ταυτόχρονη ρύθμιση του χώρου εντός και εκτός σχεδίων πόλεων και οικισμών, έτσι ώστε η ικανοποίηση αναγκών ένταξης περιοχών σε σχέδια να εξισορροπείται με τις απαιτούμενες ρυθμίσεις προστασίας του εξωαστικού χώρου
- μικροί οικισμοί των οποίων μέχρι σήμερα η ρύθμιση γινόταν μεμονωμένα, όταν δεν αφήνονταν στην τύχη τους σε ένα ασαφές καθεστώς αναγκαστικής αυθαιρεσίας και άναρχης ανάπτυξης, τώρα εντάσσονται σε ευρύτερα σύνολα και η οικιστική τους οργάνωση μπορεί να εναρμονίζεται με τους γενικότερους στόχους του σχεδιασμού και με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης.

Το νέο πλαίσιο του Ν. 2508/97 αποσκοπεί να καλύψει τις αδυναμίες και ελλείψεις του προηγούμενου θεσμικού πλαισίου του Ν. 1337/83 κυρίως σε θέματα διασύνδεσης της οικιστικής ανάπτυξης των οικισμών με την αναπτυξιακή διαδικασία ευρύτερων χώρων σε βιώσιμη κατεύθυνση αλλά και προσαρμογής των αρχών του σχεδιασμού στις σύγχρονες απαιτήσεις της βιώσιμης ανάπτυξης. Όμως, επιχειρώντας να διατηρήσει μία συνέχεια με το προηγούμενο καθεστώς και αποφεύγοντας τις τομές, σε ότι αφορά τουλάχιστον τα Γ.Π.Σ. καταλήγει να δημιουργεί μια σειρά νέων προβλημάτων.

Έτσι, βασικός στόχος του ΓΠΣ παραμένει ο καθορισμός των όρων της αστικής ανάπτυξης των οικισμών της περιοχής που εξετάζει. Οι ρυθμίσεις που προβλέπονται πλέον και για τον εξωαστικό χώρο έχουν επικουρικό μάλλον χαρακτήρα. Αυτό βέβαια δεν προδικάζει κατ' ανάγκη δεσμευτικά και το πως οι διατάξεις αυτές θα λειτουργήσουν στην πράξη. Το πιθανότερο, κατά τη γνώμη μας, είναι πως θα επαναληφθεί ό,τι έγινε με το θεσμό της ΖΟΕ του προηγούμενου πλαισίου: ήταν ένα καθαρά επικουρικό μέτρο με μόνο στόχο να προλάβει την άναρχη επέκταση των οικισμών στον περιαστικό χώρο μέχρις ότου διαπιστώθηκε ότι ήταν το μόνο θεσμικό εργαλείο που υπήρχε για ρυθμίσεις στον εξωαστικό χώρο. Έτσι "αναβαθμίστηκε" de facto σε σημαντικό μέσο χωροταξικού σχεδιασμού αρχικά άτυπα και σε λίγες περιπτώσεις και στη συνέχεια καθολικά με τη χρήση του στις Ειδικές Χωροταξικές Μελέτες (Ε.Χ.Μ.) αλλά και στις χωροταξικές Μελέτες των Περιφερειών της χώρας.

Η σύνδεση με το χωροταξικό σχεδιασμό (Ν. 2742/99)

Το ΓΠΣ "νέου τύπου" που ρυθμίζει όλα τα θέματα της χωρικής ανάπτυξης στο σύνολο της έκτασης του Δήμου συνιστά πλέον κατ' ουσία ένα τοπικό Χωροταξικό σχέδιο. Σαν τέτοιο οφείλει να λαμβάνει υπόψη και να εξειδικεύει το γενικότερο σχεδιασμό σε όλα τα επίπεδα.

Σύμφωνα με το άρ. 9 § 1 του Νόμου 2742/99 "Χωροταξικός Σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ 207Α'/7-10-99) *τα Γ.Π.Σ. οφείλουν να εναρμονίζονται προς τις επιλογές ή κατευθύνσεις των εγκεκριμένων Περιφερειακών Πλαισίων ή του εγκεκριμένου Γενικού και των εγκεκριμένων Ειδικών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης.*

Περιεχόμενο του Γ.Π.Σ. και δομή της μελέτης

Τι ρυθμίζει το ΓΠΣ

Συνοπτικά το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο που αποτελεί το στρατηγικό επίπεδο του Πολεοδομικού Σχεδιασμού :

- . προσδιορίζει τις σχέσεις του Δήμου με το Περιφερειακό, Εθνικό και Κοινοτικό Πλαίσιο του σχεδιασμού του χώρου και των προγραμμάτων ανάπτυξης
- . καθορίζει τα μεγέθη της οικιστικής ανάπτυξης σε όλη την έκταση του δήμου με βάση τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης, τις τοπικές καταλληλότητες, δυνατότητες και ανάγκες καθώς και τις κατευθύνσεις που προκύπτουν από υπερκείμενα σχέδια
- . υποδεικνύει τις περιοχές για πολεοδόμηση και τους τρόπους ανάπτυξής τους
- . προσδιορίζει τις Περιοχές Ειδικής Προστασίας (ΠΕΠ) που δεν πρόκειται να πολεοδομηθούν και τις περιοχές όπου απαιτείται έλεγχος ή και περιορισμοί της οικιστικής εξάπλωσης
- . υποδεικνύει ζώνες παραγωγικών δραστηριοτήτων με βάση τις ανάγκες των παραγωγικών τομέων και τις σχετικές προγραμματικές κατευθύνσεις
- . δίνει τέλος τις κατευθύνσεις πολεοδομικής οργάνωσης των θεσμοθετημένων και προς πολεοδόμηση οικιστικών υποδοχέων προσδιορίζοντας και τις περιοχές μέσα στις πόλεις και τους οικισμούς που απαιτούν παρεμβάσεις αναβάθμισης κυρίως μέσω του νέου θεσμού των αναπλάσεων

Τα βασικά υπόβαθρα

Η διαδικασία προετοιμασίας των υποβάθρων της μελέτης είναι ιδιαίτερα επίπονη και μακροχρόνια. Σε αντίθεση με τις αρχικές μελέτες της ΕΠΑ, τώρα τα διατιθέμενα χαρτογραφικά και τοπογραφικά υπόβαθρα είναι κατ' αρχήν ανεπαρκή για τις ανάγκες της μελέτης του Γ.Π.Σ: κι αυτό επειδή, όπως είδαμε, τα ΓΠΣ τότε ρύθμιζαν δεσμευτικά μόνο τις ήδη δομημένες και προς πολεοδόμηση περιοχές των πόλεων. Επομένως τα χαρτογραφικά υπόβαθρα για την ευρύτερη περιοχή δεν χρειαζόταν να είναι ιδιαίτερα ενημερωμένα και ακριβή. Για δε τις προς πολεοδόμηση περιοχές είχε προβλεφθεί παράλληλη εκπόνηση τοπογραφικών μελετών παραγωγής υποβάθρων για τις ανάγκες των πολεοδομικών μελετών

κάτι που δεν υπάρχει σήμερα. Μια τελευταία αλλά σημαντική διαφορά είναι ότι σήμερα το σύνολο των εργασιών των μελετών γίνεται με πλήρη χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας (με τη βοήθεια Ηλ. Υπολογιστών) ενώ τότε η παραγωγή των υλικών της μελέτης γινόταν σχεδόν εξ ολοκλήρου με παραδοσιακές μεθόδους και τεχνικές.

Υπάρχουν πολλά υπόβαθρα από διάφορες πηγές κανένα όμως από αυτά δεν είναι αυτοτελώς κατάλληλο για τις ανάγκες της μελέτης αυτής. Είναι λοιπόν αναγκαία η κατάλληλη σύνθεσή τους. Στο μεγάλο ζήτημα των υποβάθρων αναφέρονται άλλοι συνάδελφοι.

Χρειάζονται 2 βασικά υπόβαθρα :

- χαρτογραφικό για κλίμακα 1:25.000 και
- τοπογραφικό για κλίμακες 1:5.000 ή/και 1:10.000

ενώ διατίθενται : πάνω από 15 ειδών υλικά (ψηφιακά ή συμβατικά) κατάλληλα εν μέρει για την παραγωγή με σύνθεση των βασικών αυτών υποβάθρων : (Χάρτες και Φωτογραμμετρικά Διαγράμματα κυρίως της ΓΥΣ (Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού) σε διάφορες κλίμακες, αεροφωτογραφίες διαφόρων περιόδων πανχρωματικές ή και έγχρωμες, ψηφιοποιημένα διαγράμματα ισοϋψών καμπυλών (από τα οποία μπορεί να γίνει παραγωγή Ψηφιακού μοντέλου εδάφους -D.T.M.), Ορθοφωτοχάρτες (κυρίως του Υπουργείου Γεωργίας, δορυφορικές εικόνες διαφόρων ειδών και περιόδων. Δασικοί Χάρτες (Εποπτικοί σε διαγράμματα ΓΥΣ κλ. 1:50.000 και κατά περιοχές σε κλ. 1:5.000) από τα Δασαρχεία. Ψηφιακά Τοπογραφικά Διαγράμματα από επίγειες αποτυπώσεις για κλ. 1:1.000 ή 1:500 από τις μελέτες επέκτασης των σχεδίων και Πράξης Εφαρμογής. Από αυτά άλλα είναι στο σημερινό σύστημα ΕΓΣΑ 87, άλλα σε σύστημα HATT και άλλα σε Μερκατορική προβολή 3°. Ψηφιακοί χάρτες χρήσεων γης της ΕΣΥΕ ή από άλλες πηγές. Χάρτες πόλεων που έχουν γίνει για το κοινό από διάφορες πηγές. Διάφορα παλιά διαγράμματα με τα ισχύοντα σχέδια οικισμών, αλλά και σκαριφήματα σε οικισμούς όπου έχουμε μόνο καθορισμό ορίων κ.ά.

Είναι φανερό ότι και μόνο για την εξεύρεση όλων αυτών των υλικών χρειάζεται πολύς χρόνος και κόπος. Αλλά επίσης πιστεύουμε ότι αν αυτή η δουλειά δεν γίνει σωστά και εξαντλητικά θα οδηγηθούμε (όπως και στην ΕΠΑ) σε συνεχείς διορθώσεις στο μέλλον με

αποτέλεσμα πολλαπλάσιο κόστος. Αν βεβαίως η υπόθεση ΓΠΣ -ΣΧΟΟΑΠ τελικά περπατήσει.

Μεθοδολογία εκπόνησης της μελέτης

Όπως έχουμε ήδη σημειώσει, το είδος αυτό της μελέτης γίνεται ουσιαστικά για πρώτη φορά. Από το γεγονός αυτό προκύπτουν και οι περισσότερες δυσκολίες για την ορθή αντιμετώπιση του αντικειμένου της. Και βεβαίως από τις προδιαγραφές δεν προκύπτει μεθοδολογία. Από την άλλη μεριά υπάρχει η εγγενής αδυναμία ότι για τέτοιες μελέτες δεν υπάρχει συγκεκριμένη μεθοδολογία αλλά ούτε και μπορεί ή πρέπει να υπάρξει. Αναφέρουμε λοιπόν εδώ ορισμένες βασικές αρχές προσέγγισης.

Βασικές αρχές προσέγγισης

Θα πρέπει να κάνουμε κατά το δυνατόν ελαστική χρήση των προδιαγραφών ώστε να μη φορτώσουμε τη μελέτη με υπερβολικά και περιττά στοιχεία. Είναι γνωστό ότι ένα από τα συνηθισμένα προβλήματα των χωροταξικών και πολεοδομικών μελετών είναι η αναντιστοιχία ανάμεσα στα στοιχεία της Ανάλυσης και της Πρότασης. Παρουσιάζεται πολύ συχνά το φαινόμενο μία παραφορτωμένη σε στοιχεία Ανάλυση να έχει πολύ μικρή σχέση με τις Προτάσεις που τελικά διατυπώνονται και που κατά κανόνα στις περιπτώσεις αυτές είναι μάλλον φτωχές.

Το να δίνουμε για παράδειγμα πλήρεις πίνακες εξέλιξης του πληθυσμού από το 1900 για όλους τους οικισμούς της περιοχής μελέτης, ή τα μέσα τους υψόμετρα, ή πυραμίδες ηλικιών των κατοίκων κ.λ.π. είναι μεν στοιχεία ενδιαφέροντα αλλά που πολύ μικρή σχέση έχουν μ' αυτή τη μελέτη αφού δεν βλέπουμε σε τι θα μπορούσαν να επηρεάσουν τις προτάσεις μας για τους οικισμούς και την ευρύτερη περιοχή τους.

Πρέπει λοιπόν στη μελέτη αυτή να παρουσιάζονται τα στοιχεία της Ανάλυσης συνοπτικά, απλά και κατανοητά, συμπύσσοντας κάποια κεφάλαια, βάζοντας, όσο το δυνατόν, μόνο επεξεργασμένα στοιχεία, συχνά στρογγυλεμένα, και μεγέθη που να δίνουν με σωστό τρόπο την εικόνα του χώρου που εξετάζεται και να σχετίζονται με τις προτάσεις.

Οργάνωση της πληροφορίας και της διαδικασίας για τη βελτίωσή της

Το ζήτημα του όγκου, της ακρίβειας και της επικαιρότητας της πληροφορίας προς επεξεργασία είναι ιδιαίτερα κρίσιμο στη μελέτη αυτή. Κι' αυτό για δύο λόγους : όχι μόνο επειδή το είδος της μελέτης είναι τέτοιο ώστε να πραγματεύεται κάθε είδους στοιχεία και δεδομένα αλλά και επειδή, καθώς ο τελικός στόχος είναι συγκεκριμένες ρυθμίσεις θεσμικού χαρακτήρα σε τοπικό επίπεδο, για ορισμένα τουλάχιστον ζητήματα δε μπορεί να περιοριστεί σε επίπεδο γενικότητας και οφείλει να στηρίζεται σε ακριβή δεδομένα. Είναι με άλλα λόγια μια μελέτη που ο χαρακτήρας της δεν είναι ούτε καθαρά ρυθμιστικός ούτε καθαρά κανονιστικός. Η εμβάθυνση λοιπόν και η ακρίβεια των δεδομένων της σχετίζονται με τις προτάσεις με τις οποίες αντιστοιχούν.

Υπάρχει επομένως ζήτημα ιεράρχησης, οργάνωσης, εμπλουτισμού και συνεχούς επικαιροποίησης της διατιθέμενης πληροφορίας που σχεδόν πάντα αποδεικνύεται ελλιπής και ανεπίκαιρη.

Αυτό δε μπορεί να γίνει ικανοποιητικά παρά μόνο με την παραδοχή της συνεχούς ανατροφοδότησης των στοιχείων και την εξασφάλιση της σχετικής συνεργασίας των τοπικών αρχών και φορέων στην κατεύθυνση αυτή.

Η συστηματοποίηση αυτής της πληροφορίας, κύρια της γεωγραφικής, είναι ένα από τα πιο σημαντικά ίσως ζητήματα αυτής της μελέτης.

Γι' αυτό και αν οι μελέτες γίνουν σωστά θα πρέπει απαραίτητα να συνδεθούν με τη διερεύνηση των δυνατοτήτων εγκατάστασης κατάλληλου Γεωγραφικού Συστήματος Πληροφοριών (Geographical Information System -**G.I.S.**) στους Δήμους για τις ανάγκες τους.

Τα προβλήματα

Με την ΕΠΑ και το Ν. 1337/83 έγινε το πρώτο βασικό λάθος: έχουμε επέκταση των εγκεκριμένων τότε πολεοδομικών σχεδίων με ένα "άλλου είδους" σχέδιο. Επιλογή ελάχιστα ορθολογική : ενώ δηλαδή μιλάμε για "επεκτάσεις" στην πραγματικότητα πρόκειται για δύο ειδών σχέδια.

Με το νέο Νόμο 2508/97, που υποτίθεται ότι ήρθε ν' αντικαταστήσει το Ν. 1337/83 βελτιώνοντας τον και είναι πλέον ο οριστικός αφού ο άλλος υποτίθεται ότι ήταν

"μεταβατικός" επαναλήφθηκε το ίδιο λάθος με άλλο τρόπο αυτή τη φορά : τώρα έχουμε πλέον δύο ειδών ΓΠΣ αφού στην πραγματικότητα πρόκειται ουσιαστικά για δύο διαφορετικού είδους σχέδια.

Αυτό οδηγεί σε διαφόρων ειδών προβλήματα και συγχύσεις με πρώτο βεβαίως τον ίδιο τον τίτλο των νέων ΓΠΣ αφού, στις περισσότερες περιπτώσεις, η σχετική Απόφαση φέρει τον τίτλο : π.χ Τροποποίηση Γ.Π.Σ. Ουρανούπολης. Προκύπτει έτσι εύλογα το ερώτημα: μα καλά μιά "τροποποίηση" ενός σχεδίου πόλης 30.000 κατοίκων κοστίζει 100 εκατομμύρια; Ενώ μόνο για "τροποποίηση" δεν πρόκειται! Πρόκειται για ένα εντελώς νέο στρατηγικό σχέδιο με άλλους κανόνες, απαιτήσεις αλλά και προδιαγραφές εκπόνησης που μάλιστα αφορά άλλο χώρο.

Οι Ειδικές χωροταξικές μελέτες - Ζώνες οικιστικού ελέγχου

Σε ότι αφορά τις ειδικές χωροταξικές μελέτες (EXM) δεν είναι "ειδικές" με την έννοια των ειδικών χωροταξικών σχεδίων του Ν.360, διότι αναφέρονται όχι σε ένα τομέα της παραγωγής ή δραστηριότητα ή λειτουργία ή δίκτυο υποδομής, αλλά σε συγκεκριμένες περιοχές. Σύμφωνα με τις προδιαγραφές του ΥΠΕΧΩΔΕ για τις EXM, που χρηματοδοτήθηκαν από το Κοινοτικό πρόγραμμα ENVIREG, "βασικό κριτήριο για την επιλογή των περιοχών... απετέλεσε η δυνατότητα ανάπτυξης με παράλληλη προστασία του περιβάλλοντος σε αυτές, οι οποίες είτε παρουσιάζουν ήδη προβλήματα φόρτισης, είτε βρίσκονται σε στάδιο μη ανάπτυξης για λόγους ελλείψεως υποδομών, είτε τέλος παρουσιάζουν προβλήματα αντικρουόμενων χρήσεων". Σε άλλο σημείο των προδιαγραφών αναφέρεται ότι:

"Οι Ειδικές Χωροταξικές Μελέτες του ENVIREG αποτελούν πρόταση οργάνωσης και ρύθμισης της περιοχής στην οποία αναφέρονται, με στόχους την ορθολογική εκμετάλλευση των φυσικών πόρων, την ισόρροπη ανάπτυξη των δραστηριοτήτων (με έμφαση στην τουριστική δραστηριότητα) και την προστασία και αξιοποίηση του φυσικού και

ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, με τον καθορισμό των ζωνών χρήσεων γης και όρων και περιορισμών για την ανάπτυξη”.

Οι γενικοί στόχοι των ΕΧΜ, σύμφωνα με τις παραπάνω προδιαγραφές, είναι οι ακόλουθοι, σε συνοπτική διατύπωση:

“α. Η προστασία του περιβάλλοντος..., διερεύνηση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων... και η σύνταξη προτάσεων με κριτήριο αξιολόγησης την ελαχιστοποίηση των καταστρεπτικών συνεπειών στο περιβάλλον από τη χωροθέτηση λειτουργιών και δραστηριοτήτων,

β. Ο καθορισμός των αγροτικών πόρων, δηλαδή της γεωργικής και της δασικής γης και των αλιευτικών πόρων, με σκοπό την διατήρηση και προστασία τους,

γ. Η ανάπτυξη του αγροτικού χώρου με την αξιολόγηση των φυσικών πόρων... και την εξισορρόπηση αστικών κέντρων και αγροτικών περιφερειών...

δ. Η αναβάθμιση, τόνωση και διατήρηση των πλεονεκτημάτων του αγροτικού χώρου... με σκοπό την ενεργοποίηση του αγροτικού πληθυσμού και τη συγκράτησή του,

ε. Το σταμάτημα της απρογραμματίστης εγκατάστασης και επέκτασης μονάδων μεταποίησης... με την ορθολογική χωροθέτηση βιομηχανικών περιοχών...

στ. Η προστασία των ευαίσθητων περιοχών και η ορθή διαχείριση των φυσικών πόρων...

ζ. Η προστασία και ενίσχυση των φυσικών πλεονεκτημάτων των ακτών...

η. Η αξιοποίηση των δυνατοτήτων του κάθε ορεινού, ημιορεινού, πεδινού και παραλιακού οικισμού για τουριστική ανάπτυξη σε σχέση με την σημερινή του ικανότητα...”.

Οι αναφορές αυτές δίνουν μια εικόνα των στόχων και του περιεχομένου μιας κατηγορίας χωροταξικών μελετών, που κυριάρχησαν στην δεκαετία του 1980 και στις αρχές της επόμενης στην δραστηριότητα των υπηρεσιών του ΥΠΕΧΩΔΕ με αρμοδιότητα για την χωροταξία. Το θεσμικό εργαλείο που χρησιμοποίησαν κατά κύριο λόγο οι ΕΧΜ είναι οι Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου (ΖΟΕ), που προβλέπονται στον Ν.1337 και στις οποίες αναφερθήκαμε παραπάνω, και οι ζώνες που προβλέπονται στον Ν.1650. Αυτές είναι από τη μια οι Ζώνες Ειδικών Περιβαλλοντικών Ενισχύσεων, όπου αντιμετωπίζονται οξυμένες συνθήκες και απαιτούνται ειδικές ρυθμίσεις, και, από την άλλη, οι Ζώνες Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων (αποκλειστικής ή κύριας χρήσης), όπου επιδιώκεται

ορθολογικός έλεγχος χρήσεων (βλ. Α.Ι.Τάχου, Δίκαιο Προστασίας του Περιβάλλοντος, Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη, 1992). Η κήρυξη αυτών των ζωνών σε μια δεδομένη περιοχή συνεπάγεται την υπαγωγή της περιοχής σε καθεστώς προστασίας και ελέγχου, με περιορισμούς χρήσεων και δόμησης, που απαιτούν βέβαια αστυνόμευση, που σπάνια εξασφαλίζεται στην πραγματικότητα.

Στις ειδικές χωροταξικές μελέτες, οι στόχοι της χρήσης του θεσμού των ΖΟΕ ήταν:

- Η προστασία του αγροτικού χώρου, των ευαίσθητων περιοχών, όπως ορίζονται από τον Ν.1650, και των ακτών,
- Η δέσμευση γης για εφαρμογή προγραμμάτων οικιστικής ανάπτυξης, παραθεριστικής κατοικίας, συνεταιρισμών και βιομηχανικών ζωνών,
- Η απόκτηση γης από το Δημόσιο με την άσκηση του δικαιώματος προτίμησης κατά την μεταβίβαση γης, όπως και η ρυθμιστική παρέμβαση στην αγορά γης, και
- Η δημιουργία ζωνών σύμφωνα με τον Ν.1650, όπως αναφέρεται παραπάνω.

Με χρήση του εργαλείου των ΖΟΕ έγινε και γίνεται προσπάθεια να αντιμετωπισθεί ένα ασυνήθιστο, για τα διεθνή δεδομένα, φαινόμενο της Ελληνικής πολεοδομικής και χωροταξικής πρακτικής, το φαινόμενο της “εκτός σχεδίου δόμησης”. Ο θεσμός αυτός έχει προξενήσει μεγάλες καταστροφές στην Ελληνική ύπαιθρο και πρέπει σοβαρά να αντιμετωπισθεί η περίπτωση κατάργησης του (Λ. Βασενχόβεν, “Χωροταξία και η ύπαιθρος χώρα (ή το απαραβίαστο της εκτός σχεδίου δόμησης)”, στο “Περιφερειακή Ανάπτυξη, Χωροταξία και Περιβάλλον στο Πλαίσιο της Ενωμένης Ευρώπης”, Πρακτικά συνεδρίου, Τόμος II, Σύνδεσμος Ελλήνων Περιφερειολόγων και “Τόπος” (Επιθεώρηση Αστικών και Περιφερειακών Μελετών), Αθήνα, 1995). Δυστυχώς, “ενώ η έννοια της “υπαίθρου χώρας” υποχωρεί, η διαστροφή της έννοιας της “εκτός σχεδίου Ελλάδας”, ως προθαλάμου ή υποκατάστατου της “εντός σχεδίου” διαιωρίζεται. Και εάν, όταν καθιερώθηκε η παράδοση αυτή διαίρεση, ο αγροτικός χαρακτήρας της χώρας και η κυριαρχία της υπαίθρου ήταν τέτοιοι, που να μην αποτελεί απειλή το φαινόμενο της εκτός σχεδίου δόμησης και των κοινωνικών του προεκτάσεων, σήμερα η καταστροφή που έχει συντελεστεί και συντελείται είναι πλέον τεράστια”.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000085643